

TILINPÄÄTÖS 2018

Kv. 24.6.2019

FORSSAN KAUPUNKI

TILINPÄÄTÖS 2018

SISÄLLYSLUETTELO

1 KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS	1
2 KAUPUNGINHALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS	3
2.1 KAUPUNGIN HALLINTO.....	3
2.2 YLEINEN JA OMAN ALUEEN TALOUDELLINEN KEHITYS	9
2.3 OLENNAISET MUUTOKSET KAUPUNGIN TOIMINNASSA JA TALOUDESSA	11
2.4 OLENNAISET TAPAHTUMAT KAUPUNGIN TOIMINNASSA TOIMIALOITTAIN	17
2.5 ARVIO TODENNÄKÖISESTÄ TULEVASTA KEHITYKSESTÄ	29
2.6 KAUPUNGIN HENKILÖSTÖ.....	29
2.7 ARVIO MERKITTÄVIMMISTÄ RISKEISTÄ JA EPÄVARMUUSTEKIJÖISTÄ	31
2.8 YMPÄRISTÖASIAT	32
2.9 SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMISESTÄ.....	32
2.10 TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS.....	36
2.10.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen	36
2.10.2 Toiminnan rahoitus	37
2.11 RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET	38
2.12 KOKONAISTULOT JA –MENOT.....	40
2.13 KAUPUNKIKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS	41
2.13.1 Kaupunkikonserniin kuuluvat yhteisöt	41
2.13.2 Konsernin toiminnan ohjaus	42
2.13.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	42
2.13.4 Konsernivalvonnan järjestäminen	51
2.13.5 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	54
2.14 TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET	58
2.14.1 Tilikauden tuloksen käsittely.....	58
2.15 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN.....	59
2.15.1 Käyttötalouden toteutuminen.....	59
2.15.2 Investointien toteutuminen	112
2.15.3 Tuloslaskelmaosan toteutuminen.....	115
2.15.4 Rahoitusosan toteutuminen.....	117
2.15.5 Liikelaitoksen tavoitteiden toteutuminen.....	118
2.15.6 Konsernitavoitteiden toteutuminen	120
3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	125
3.1 Tuloslaskelma.....	125
3.2 Rahoituslaskelma	126
3.3 Tase.....	127
3.4 Konsernilaskelmat	129
4 TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	133
4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	133
4.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	133
5.0 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	134
6.0 Tasetta koskevat liitetiedot	136
6.1 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot.....	139
7.0 Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot.....	141
8.0 Henkilöstöä koskevat liitetiedot	143
5 LIIKELAITOKSEN ERILLISTILINPÄÄTÖS	145
1 Vesihuoltojohtajan katsaus.....	145
2 Olennaiset tapahtumat ja muutokset toiminnassa ja taloudessa	147
3 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista.....	148
4 Ympäristötekijät	149
5 Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä.....	149
6 Esitys tilikauden 2018 tuloksen käsittelystä	149
7 Talousarvion toteutumisvertailu	150
8 Tilinpäätöslaskelmat	158
9 Tilinpäätöksen liitetiedot	171
10 Luettelo kirjanpito kirjoista ja tositteiden lajeista.....	176
11 Tilinpäätöksen allekirjoitukset ja tilintarkastusmerkintä.....	177

12 Liikelaitoksen vaikutus kunnan tuloksen muodostumiseen	178
13 Liikelaitoksen vaikutus toiminnan rahoitukseen	179
6 LUETTELOT JA SELVITYKSET	180
Tilinpäätöksen allekirjoitukset	182
Tilintarkastusmerkintä	182
LIITTEET	
1 Lauta- ja johtokunnat sekä valtuuston valitsevat edustajat eri toimielimissä	183
2 Kaupungin talouden tunnuslukujen kehitys v. 2010-2018	190

1 KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS

Kaupungilla on palvelutehtävä

Kaupungilla on palvelutehtävä. Meidän työmme on vastata siitä, että kuntalaiset saavat ne palvelut, jotka heille kuuluvat. Tehtävien kirjo on laaja pitäen sisällään mm. sosiaali- ja terveys- sekä sivistyspalvelut. Kaupunki kerää palautetta järjestämiensä palveluiden tasosta ja laadusta. Voin ylpeänä todeta, että saamamme palaute on ollut lähtökohtaisesti hyvää. Aina pitää kuitenkin olla varaa myös parantaa. Organisaatio joka ei kehity, kuihtuu ja lopulta kuolee. Mielestäni nykyistä kuntatyötäkin voisi hyvin kuvailla sanoilla jatkuva muutos ja kehittäminen.

Vuonna 2018 Suomen talouden suhdanne säilyi vahvana. Työllisyys jatkoi myönteistä kehitystä ja se näkyi myös Forssassa. Talouden myönteisestä kehityksestä huolimatta kaupunki teki alijäämäisen tilinpäätöksen. Suurempina selittävinä tekijöinä olivat sosiaalimenojen ylitykset sekä verotulojen laskeminen. Yhdeksi kasvun esteeksi näyttääkin muodostuvan ammattitaitoisen työvoiman saanti.

Tilinpäätös on alijäämäinen

Vuosi 2018 toteutui taloudellisesti huonommin kuin alkuperäisessä talousarviossa ennakoitiin. Kaupungin tilinpäätös on 0,5 miljoonaa euroa alijäämäinen. Vuosikate putosi 5,6 miljoonaan euroon eli 326 euroon/asukas.

Pitkän suunnittelun ja valmistelun jälkeen valtuusto teki kokouksessaan 25.3.2019 23 § päätöksen Monikylän eli uuden monitoimikeskuksen suunnittelusta ja toteutuksesta. Päätöksen mukaan kaupunkiin lähdetään suunnittelemaan monikylää eli monitoimikeskusta varhaiskasvatuksen, peruskoulun 1.- 9. vuosiluokkien ja pienryhmien eli yhteensä noin 700 lapsen ja nuoren oppimiskeskukseksi. Monitoimikeskuksen liikuntasalin kooksi päätettiin 1.216 + 364 neliömetriä. Hankkeen kokonaiskustannus saa olla enintään 21 miljoonaa euroa (alv 0 %).

Palveluverkkoratkaisun jälkeen kaupunkiin laaditaan pitkän aikavälin investointisuunnitelma ja tarkennetaan investointiohjelmaa vuoden 2020 talousarvioon ja vuosien 2021 - 2022 taloussuunnitelmaan.

Kaupungin lainamäärä on edelleen alhainen ollen vuoden lopussa 1.633 euroa/asukas. Lainamäärä on siis reilusti alle koko maan keskiarvojen, kuten on myös konsernivelka, joka on 4.003 euroa/asukas.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen tulevaisuus

Hallitusohjelman mukaista sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistusta ei ole vielä saatu päätökseen. Ristiriitaa tuntuvat aiheuttavan tulevien maakuntien määrä ja valinnanvapauden laajuus. Uusien sote-alueiden toteutuminen päätettiin siirtää vuoden 2021 alkuun. Kanta-Häme ei saanut toukokuussa sosiaali- ja terveysministeriöltä hakemaansa valinnanvapauspilottia.

Kehitystyö uudistuksen aikaansaamiseksi on jatkunut Kanta-Hämeessä OmaHäme-organisaation vetämänä. Tavoitteena on valmistella Kanta-Hämeelle uusi maakuntahallintoon pohjautuva sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden organisaatio.

Elinvoiman lisääminen

Elinkeinopolitiikan uutta toimintamallia on toteutettu Forssan Yrityskehitys Oy:n toimesta. Yritykset ja yrittäjät on nostettu toiminnan keskiöön. Selkeäksi mitattavaksi tavoitteeksi on asetettu niin väkiluvun kuin yritystenkin määrän lisääntyminen.

Seudullinen ja maakunnallinen yhteistyö on saanut uutta virtaa uusien hankkeiden kautta. Forssan kaupunkiseudun yhteisessä Forza-elinvoimahankkeessa valittiin kolme operaatiota:

1. Kiihdytyskaistalla Forza (50 kasvajaa ja 5 huippuonnistujaa)
2. Hieno järkivihreä opiskelupaikka ja kansainvälinen laskeutumisalusta
3. Seudullisen brändin kehittäminen

Tavoitteiden mukaisesti jo vuoden 2019 aikana on päästävä konkreettisiin tuloksiin. Koko kaupunkiseudun ongelmana on pitkään jatkunut väkiluvun ja syntyvyyden väheneminen.

Kuntien välisen yhteistyön merkitys tulee korostumaan jatkossa. Mielestäni koko Kanta-Hämeen on jatkossa pystyttävä tiiviimpään edunvalvontaan ja yhteistyöhön, jotta pärjäämme kovenevassa kilpailussa. Pelkona on, että tulevilla hallituskaudella Suomea tullaan rakentamaan ainoastaan suurten kasvukeskusten varaan. Tässä kilpailussa seutukaupunkien, joihin Forssakin kuuluu, on löydettävä oma paikkansa. Meidän on pystyttävä myymään itsemme todellisena vaihtoehtona kasvavalle pääkaupunkiseudulle. Meillä on oltava tarina ja ilme, jolla erotumme muista. Forssan kaupunkiseudulla yhteistyön tekeminen korostuu. Vuoden aikana olemme saaneet uusia yhteistyömuotoja mm. seudullinen rakennusvalvonta ja ympäristönsuojeluyksikkö on aloittanut toimintansa. Myös seudullinen johtoryhmien yhteistyö on alkanut.

Haluan kiittää koko kaupungin henkilöstöä hyvin tehdystä työstä. Kaupungin johtoryhmä on vaikeissa asioissa osoittanut erinomaista ammattitaitoa ja kestävyyttä.

Teemme työtä yhdessä luottamushenkilöiden kanssa. Uskon, että pystymme kohtaamaan tulevaisuuden haasteet ja tekemään vaikeitakin päätöksiä. Tulevaisuuteen voimme edelleenkin vaikuttaa parhaiten tekemällä itse. Uskon Forssan tulevaisuuteen kasvavana seutukaupunkina.

Forssassa 3.4.2019

Jari Kesäniemi

2 KAUPUNGINHALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS

2.1 KAUPUNGIN HALLINTO

Kaupunginvaltuusto

Valtuusto kokoontui kertomusvuonna 7 kertaa ja käsitteli 74 pykälää.

Kaupunginvaltuusto

Valtuustoon kuului 43 jäsentä, joista naisia on 20. Paikkajakautuma oli seuraava: KOK 10, SDP 14, KESK 7, VAS 6, PS 3, VIHR 2 ja KD 1.

Suku- ja etunimi	Ammatti tai arvo aika	valtuusto- ryhmä
Puheenjohtaja Penttilä Mika	vanhempi konstaapeli	KOK
I varapuheenjohtaja Lintonen Emmi	optikko, kasvatustieteen yo	SDP
II varapuheenjohtaja Heino Arto	yrittäjä	KESK
III varapuheenjohtaja Virtanen Tapio	nuoriso- ja liikuntapalvelupäällikkö	VAS
Augustin Merja	erikoislääkäri, lääketieteen tohtori	KOK
Grahn-Laasonen Sanni	opetus- ja kulttuuriministeri	KOK
Haonperä Jouko	valtiotieteiden maisteri	KOK
Lähteenkorva Jaana	yrittäjä	KOK
Mali Turkka	muusikko	KOK
Männistö Jarkko	asianajaja, OTT	KOK
Penttilä Minna	yrittäjä, toimitusjohtaja	KOK
Saarenmaa Lotta	humanististen tieteiden opiskelija	KOK
Stenholm Ossi	elementtityöntekijä	KOK
Anttila Sirkka-Liisa	kansanedustaja	KESK
Häggman Johanna	sairaanhoitaja	KESK
Kallioinen Marjut	sihteeri	KESK
Mansikkamäki Pentti	lääketieteen lisensiaatti	KESK
Norri Timo	maatalousyrittäjä, myyntipäällikkö	KESK
Vinnikainen Irmeli	maatalousyrittäjä	KESK

Aho Ritva	painatussihteeri, eläkeläinen	SDP
Joenpalo Ilkka	maakuntaneuvos	SDP
Jokinen Saara	farmaseutti, sairaanhoitaja	SDP
Järvinen Eino	kunnallisneuvos	SDP
Karlsson Tomi	särmääjä, pääluottamusmies	SDP
Lepola Kaisa	sosiaalihuoll. erityisasiantuntija, YTM	SDP
Mäkelä Jouni	tukipalvelupäällikkö, insinööri	SDP
Niemi Kaija-Leena	kirjastovirkailija, pääluottamusmies	SDP
Niininen Vesa	vaihetyöntekijä	SDP
Rajahalme-Tahvanainen		
Tarja	palveluohjaaja	SDP
Uutela Matti	putkiasentaja, eläkeläinen	SDP
Vikman Pasi	varatuomari	SDP
Vuorenmaa Janne	puuseppäartesaani	SDP
Aaltonen Risto	koulunkäynninohjaaja	VAS
Aaltonen Suvi	työllisyyden hoidon päällikkö	VAS
Ilvonen Sirkka-Liisa	kamreeri, verotarkastaja	VAS
Mäkinen Manu	kultaseppä, HuK	VAS
Nieminen Janne	teurastaja	VAS
Kuparinen Pia	teurastamotyöntekijä	PS
Luostarinen Matti	emeritus professori, tohtori	PS
Mattila Sami	työnohjaaja, ohjelmatuottaja	PS
Isotalo Merja	kulttuuriyrittäjä, FM	VIHR
Kranni Maija	opiskelija, yrittäjä	VIHR
Murtolahti Pekka	pastori, IV-säätöasentaja	KD

Kaupunginhallitus

Kaupunginhallitus johtaa kaupungin hallintoa, vastaa valtuuston asioiden valmistelusta ja päätösten täytäntöönpanosta sekä valvoo kaupungin etua mm. käyttämällä puhevaltaa kaupungin puolesta.

Kaupunginhallitus kokoontui kertomusvuonna 24 kertaa ja käsitteli 302 pykälää.

Kaupunginhallituksessa oli 11 jäsentä, joista naisia 5. Paikkajakauma oli seuraava: KOK 3, SDP 4, KESK 2, VAS 1 ja PS 1.

Kaupunginhallitus

Suku- ja etunimi	Ammatti tai arvo	valtuustoryhmä
Puheenjohtaja Lepola Kaisa	sosiaalihuollon erityisasiantuntija, YTM	SDP
I varapuheenjohtaja Haonperä Jouko	valtiotieteiden maisteri	KOK
II varapuheenjohtaja Häggman Johanna	sairaanhoitaja	KESK
III varapuheenjohtaja Nieminen Janne	teurastaja	VAS
Lähteenkorva Jaana	yrittäjä	KOK
Penttilä Minna	yrittäjä, toimitusjohtaja	KOK
Norri Timo	maatalousyrittäjä, myyntipäällikkö	KESK
Joenpalo Ilkka	maakuntaneuvos	SDP
Rajahalme-Tahvanainen Tarja	palveluohjaaja	SDP
Uutela Matti	putkiasentaja, eläkeläinen	SDP
Luostarinen Matti	emeritus professori, tohtori	PS

Tilintarkastajat

Tilintarkastajana on toiminut BDO Audiator Oy.

Muut toimielimet

Lauta- ja johtokunnat sekä valtuuston valitsemat edustajat eri toimielimissä on esitetty tilinpäätöksen liitteenä.

TOIMIELIMEN JA PALVELUALUEEN TILIVELVOLLISET 2018

PALVELUN NIMI	TILIVELVOLLINEN
Kaupunginhallitus	KAUPUNGINJOHTAJA TOIMIELIMEN ALAISESTA TOIMINNASTA KOKONAISUUTENA
100 KESKUSHALLINTO	talousjohtaja Leena Järvenpää
Keskusvaillautakunta	
700 VAALIT	kaupunginsihteeri Matti Pietilä
Tarkastuslautakunta	
710 TARKASTUSTOIMINTA	tarkastuslautakunta
Sivistys- ja tulevaisuuslautakunta	SIVISTYSJOHTAJA TOIMIELIMEN ALAISESTA TOIMINNASTA KOKONAISUUTENA
200 TALOUS- JA HALLINTOPALVELUT	sivistysjohtaja Jarmo Pynnönen
210 PERUSOPETUS	kasvatus- ja opetuspäällikkö Tiina Kemppainen
240 LUKIOKOULUTUS	rehtori Simo Velstola
250 VARHAISKASVATUKSEN PALVELUT	kasvatus- ja opetuspäällikkö Tiina Kemppainen
260 VESIHelmi JA LIIKUNTA- JA NUORISOPALVELUT	nuoriso- ja liikuntapalvelupäällikkö Tapio Virtanen
270 WAHREN-KESKUS	kirjastotoimenjohtaja Maarit Järveläinen
280 TYÖLLISYYDEN HOIDON PALVELUT	työllisyys- ja hyvinvointipalvelujen päällikkö Jaakko Leskinen
285 SOSIAALIPALVELUT	sivistysjohtaja Jarmo Pynnönen
290 TERVEYSPALVELUT	sivistysjohtaja Jarmo Pynnönen
Yhdyskuntalautakunta	TEKNINEN JOHTAJA TOIMIELIMEN ALAISESTA TOIMINNASTA KOKONAISUUTENA
500 TEKNISEN JA YMPÄRISTÖTOIMEN HALLINTO	tekninen johtaja Antti Heinilä
510 MAANKÄYTTÖPALVELUT	kaupungeingeodeetti Aki Härmä
520 INFRAPALVELUT	kunnallistekniikan päällikkö Tero Tiensuu
540 PELASTUSPALVELUT	tekninen johtaja Antti Heinilä
570 TILAPALVELU	kiinteistöpäällikkö Jukka Perälä
610 MAANKÄYTÖN SUUNNITTELUPALVELUT	kaupunginarkkitehti Sirkka Köykkä

HANKKEEN NIMI	TILIVELVOLLINEN
Jätelautakunta	TEKNINEN JOHTAJA TOIMIELIMEN ALAISESTA TOIMINNASTA KOKONAISUUTENA
580 YHTEISTOIMINTA-ALUEEN JÄTEHUOLTO	vs. jätehuoltopäällikkö Marita Kantele 7.9.17 -2.4.18 jätehuoltopäällikkö Salla Alapirtti 3.4.2018 alkaen
Ympäristöluopalaakunta	TEKNINEN JOHTAJA TOIMIELIMEN ALAISESTA TOIMINNASTA KOKONAISUUTENA
600 RAKENNUSVALVONTA JA YMPÄRISTÖPALVELUT	ympäristöpäällikkö Niina Salminen

INVESTOINTIOSA

YHDYSKUNTALAUTAKUNNAN VASTUULLA
OLEVAT INVESTOINNIT

tekninen johtaja Antti Heinilä

MUUT TILIVELVOLLISET:

RAKENNUKSIEN JA RAKENNELMIEN
ERITTELEMÄTÖN (TILAPALVELU)

kiinteistöpäällikkö Jukka Perälä

KADUT JA TIET (ERITTELEMÄTÖN)

kunnallistekniikan päällikkö Tero Tiensuu

KATUVALOVERKKO JA LIIKENNEVALOLAIT-
TEET, PUISTOT JA LIIKUNTA-ALUEET

kunnallistekniikan päällikkö Tero Tiensuu

KAUPUNGINHALLITUKSEN VASTUULLA
OLEVAT INVESTOINNIT:

- ATK-OHJELMAT JA LAITTEISTOT

talousjohtaja Leena Järvenpää

- MAA-ALUEET

talousjohtaja Leena Järvenpää

- OSAKKEET JA OSUUDET

talousjohtaja Leena Järvenpää

SIVISTYS- JA TULEVAISUUSLAUTAKUNNAN VAS-
TUULLA OLEVAT INVESTOINNIT

sivistysjohtaja Jarmo Pynnönen

FORSSAN VESIHUOLTOLIIKELAITOS

vesihuoltojohtaja Kimmo Paakkonen

2.2 YLEINEN JA OMAN ALUEEN TALOUDELLINEN KEHITYS

Suomen talouden tuotanto on lisääntynyt vuonna 2018 laaja-alaisesti, mutta edellisvuotta hitaammin. Vuoden 2018 talouskasvuksi ennustetaan 2,5 %, joten vuodesta 2017 näyttää muodostuvan tämän suhdannenousun nopein kasvuvaihe. Työllisyyden kasvu on vuoden 2018 aikana ollut jopa nopeampaa kuin mitä taloudellisen aktiviteetin perusteella olettaa. Työttömyysaste putosi 7,5 %:iin.

Kanta-Hämeen väestö oli kasvussa yhtäjaksoisesti 90-luvulta lähtien vuoteen 2014 saakka. Parhaimmillaan, vuosina 2006 - 2008 maakunnan vuotuinen väestönkasvu oli lähes prosentin luokkaa, jopa yli 1 500 asukasta vuodessa. Sen jälkeen väestönkasvu on hidastunut ja oli vuonna 2013 kokonaan maahanmuuton varassa. Vuodesta 2014 alkaen väestönkasvu on lähtenyt laskuun.

Kanta-Hämeen viime vuosien kehitysura on ollut vahingollinen, sillä väestön määrä on sekä vähentynyt ja vähentymisvauhti on kiihtynyt vuoden 2014 jälkeen. Tilanne on heikentynyt asteittain vuosina 2014-2018. Vuonna 2017 väestö väheni jo hieman yli tuhannella henkilöllä (-1 061) ja vuoden 2018 ennakkotiedot (-1 284) osoittavat väestön vähenemisen jatkuvan vuoden 2017 tasolla. Supistuva väestönkehitys koskee kaikkia alueen kuntia. Väestön väheneminen on ollut maltillista suhteessa alueen väestöpohjaan ja useisiin negatiivisesta väestönkehityksestä kärsiviin maakuntiin, mutta muutos Kanta-Hämeen näkökulmasta merkittävä poikkeama suhteessa aikaisempaan kehitykseen.

Vuonna 2018 työttömyys on laskenut selvästi. Vuodentakaiseen verrattuna työttömien työnhakijoiden määrä väheni Kanta-Hämeessä 1 015:llä (-12 %). Työttömiä työnhakijoita oli Kanta-Hämeessä joulukuun lopussa 7 242. Työttömyys on pysytellyt Hämeenlinnan ja Riihimäen seuduilla maan keskiarvon alapuolella pitkään, mutta vuonna 2016 myös Forssan seudun työttömyys kääntyi ja oli hieman alle koko maan keskiarvon. Vuonna 2018 Forssan seudulla työttömyys on selvästi matalampi kuin koko maassa. Maakunnan työllisyysaste vuonna 2018 oli manner-Suomen neljänneksi korkein (74,0%) ja on 2,3 %-yksikköä korkeammalla kuin koko maassa (71,7 %)

Taulukko: Yleinen taloudellinen tilanne vv. 2015-2018 keskelset ennusteluvut

	2015	2016	2017	2018
(% muutos)				
Tuotanto	-0,0	2,5	2,8	2,5
Kulutus	1,1	0,4	0,7	1,2
Ansiotasoindeksi	1,4	0,9	0,2	1,8
(%-yksikköä)				
Työttömyysaste (Tilastokeskus)	9,3	8,8	8,6	7,5
Valhtotase/BKT	-1,0	-0,7	-0,7	-0,3
Lyhyet korot (Eurlbor 3 kk), %	-0,0	-0,3	-0,3	-0,3
Pitkät korot (valt. oblig., 10 v) %	0,7	0,4	0,5	0,7
Veroaste, BKT:sta	44,0	44,0	43,3	42,3
Julkisyhteisöjen menot/BKT:sta	56,9	55,9	54,0	52,9
Valtionvelka/ BKT:sta	47,6	47,4	47,3	45,0
Valtion rahoitusjäämä/BKT:sta	-3,0	-2,7	-1,8	-1,3

Lähde: Valtiovarainministeriön kansantalousosasto, kesk. ennusteluvut talvi 2018

Kaupungin väkiluku vuoden 2018 lopussa oli 17.028 asukasta. Asukasluku väheni vuoden aikana 158 henkilöllä. Koko seutukunnalla vähennystä oli 392 henkilöä eli prosentteina 1,2 %. Kaupungin väkiluku on pudonnut vuodesta 2000 runsaalla 1.450 henkilöllä.

Taulukko: Väestön muutos Forssan seutukunnassa

	Asukasluku 31.12.		Muutos	
	2017	2018	Abs.	%
Forssa	17.186	17.028	-158	-0,9
Humppila	2.289	2.235	-54	-2,4
Jokioinen	5.285	5.195	-90	-1,7
Tammela	6.156	6.081	-75	-1,2
Ypäjä	2.372	2.357	-15	-0,6
Yhteensä	33.288	32.896	-392	-1,2

Kaupungin työllisyystilanne parantui edelleen selvästi edellisvuodesta. Joulukuussa 2018 Forssan työttömyysaste oli 10,7 %. Vastaavana ajankohtana työttömyysaste oli Kanta-Hämeen alueella 9,3 % ja Hämeen ELY- keskuksen alueella 11,0 %. Työttömiä työnhakijoita oli Forssassa joulukuun lopussa 1.258 henkilöä. Pitkäaikaistyöttömien määrä oli vastaavana ajankohtana 194 (vähennys vuoden aikana 55 henkilöä) ja alle 25-vuotiaiden työttömien määrä 125 (lisäys vuoden aikana 11 henkilöä).

Taulukko: Työttömyysaste % Forssassa vv. 2015-2018

Kuukausi	2015	2016	2017	2018
tammikuu	16,2	14,9	14,9	11,8
helmikuu	16,7	15,6	15,0	11,5
maaliskuu	15,8	14,8	13,9	10,3
huhtikuu	15,0	14,3	13,6	10,1
toukokuu	14,3	14,3	12,7	9,5
kesäkuu	15,5	15,4	13,4	10,6
heinäkuu	16,4	16,5	13,8	11,1
elokuu	15,2	14,7	12,0	9,8
syyskuu	14,8	14,2	11,0	9,3
lokakuu	14,5	14,3	10,6	9,3
marraskuu	14,2	14,3	10,7	9,4
joulukuu	15,6	16,0	11,9	10,7
KA/KK	15,3	14,9	12,8	10,3

Lähde: Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Taulukko: Myönnetyt rakennusluvut ja valmistuneet rakennukset

	2017	2018
Myönnettyjen rakennuslupien		
Tilavuus yhteensä, m³	84.155	31.111
Kerrosala yhteensä m³	13.385	6.237
Asuntojen lukumäärä	10	4
Asuntojen huoneistoala	990	635
Valmistuneiden rakennusten		
Tilavuus yhteensä, m³	83.289	49.861
Kerrosala yhteensä m³	12.479	8.883
Asuntojen lukumäärä	23	12
Asuntojen huoneistoala	1.464	1.534

Lähde: Forssan kaupungin rakennusvalvontayksikkö

Rakennuslupien pinta-ala- ja tilavuusmäärissä tapahtuu usein suurta vuosittaista vaihtelua. Valmistuneiden rakennusten määrä kaikilla mittareilla oli matalampaa vuoteen 2017 verrattuna. Valmistuneiden asuntojen määrässä tapahtui laskua, yhteensä 12 asuntoa. Vuonna 2017 valmistunut kerrostalo huomioiden, vuoden 2018 valmistuneiden rakennusten toteutumat ovat muilta osin samaa tasoa.

Myönnettyjen uusien asuntojen rakennuslupien määrässä tapahtui laskua viime vuoteen, yhteensä neljä uutta asuntoa. Uutta kerrosalaa muodostui eniten maatalous- ja varastorakennuksista.

2.3 OLENNAISET MUUTOKSET KAUPUNGIN TOIMINNASSA JA TALOUDESSA

Talouden kehitys

Tilinpäätös on 0,5 miljoonaa euroa alijäämäinen. Kaupungin vuosikate on 5,6 miljoonaa euroa eli 326 euroa/asukas. Kaupungin toimintakulut olivat 112,7 miljoonaa euroa ja toimintatuotot 18,4 miljoonaa euroa. Kertyneitä ylijäämiä kaupungin taseessa on 8,6 miljoonaa euroa. Vuosikate heikkeni edellisvuodesta noin 1,6 miljoonalla eurolla johtuen verotulojen putoamisesta ja sosiaalipalvelujen kustannusten kasvusta.

Tilinpäätös sisältää 2 miljoonan euron ylimääräiset poistot sekä 2 miljoonan euron satunnaisen erän pakollisen kaatopaikkavarauksen purkamisesta. Niiden yhteisvaikutus tulokseen on nolla.

Kaupungin pakollista varausta Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin alijäämän kattamiseen purettiin 0,4 miljoonalla eurolla, mikä vähentää terveyspalvelujen kustannuksia samalla summalla. Kaupungin osuus sairaanhoitopiirin poistoerolla vähennetystä alijäämästä vuoden lopussa oli enää noin 25.000 euroa.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Valtuusto hyväksyi 4.9.2017 vuoden 2018 talousarvion ja -suunnitelman keskeiset laadintaperiaatteet ja linjaukset. Lähtökohtana vuoden 2018 talousarvion laadinnalle oli, että kaupungin taloutta ja palvelutoimintaa sopeutetaan suunnittelukaudella 2018- 2020 siten, että kaupungin talous pidetään tasapainossa. Kaupungin talous ei vuoden 2018 osalta ole tasapainossa.

Kaupungin muutettu talousarvio toteutui hyvin. Joulukuun valtuustossa tehtiin talousarviomuutokset, joilla pienennettiin verotuloarviota 1,6 miljoonalla eurolla ja lisättiin sosiaalipalvelujen ostoon määrärahaa 0,8 miljoonaa euroa. Toteutunut lisälasku oli 1 miljoonaa euroa. Samalla huomioitiin tuloarviona 483.000 euron myyntivoitto Seuturekry Oy:n osakkeiden myynnistä. Toimintakatteen toteuma oli 98,9 % talousarvion toimintakatteesta. Kaupungin toimialoilla toimittiin kustannustehokkaasti talousarvion puitteissa. Toimintakulujen kasvu jäi alle 1 %:n, vaikka sosiaalipalvelujen kasvu oli 2,5 %. Palkkojen kertaerän kustannukset olivat 181.000 euroa.

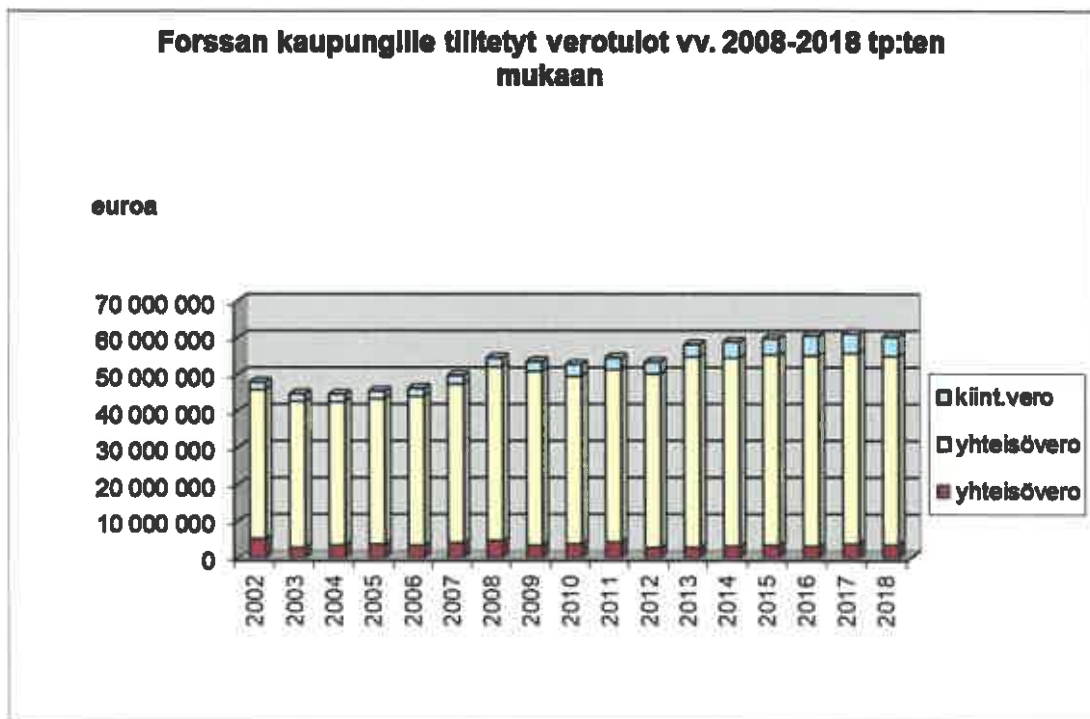
Vuosikate ei riittänyt kattamaan poistoja ja vuosikate/poistot % oli 68,6. Poistoihin sisältyy 2 miljoonan euron ylimääräiset poistot Tölön ja Kuhalan koulujen tasearvoihin. Ilman näitä vuosikate/poistot % olisi 91. Lainamäärä aleni ja oli 1.633 euroa/asukas. Lainanhoitokate oli 1,5 eii tyydyttävä.

Kaupunkistrategiassa terve talous on nostettu yhdeksi kaupungin kriittiseksi menestystekijäksi. Mittariksi on asetettu seuraavat: Vuosikate riittää kattamaan poistot suunnittelukaudella, tilikauden tulos on kumulatiivisesti ylijäämäinen, lainanhoitokate säilyy hyvänä ja kriisikuntamittareista täyttyy enintään yksi. Vuoden 2018 osalta nämä tavoitteet eivät kaikilta osin toteutuneet.

Tarkempi selvitys talousarvion toteutumasta on esitetty sivuilla 59-111.

Verorahoitus

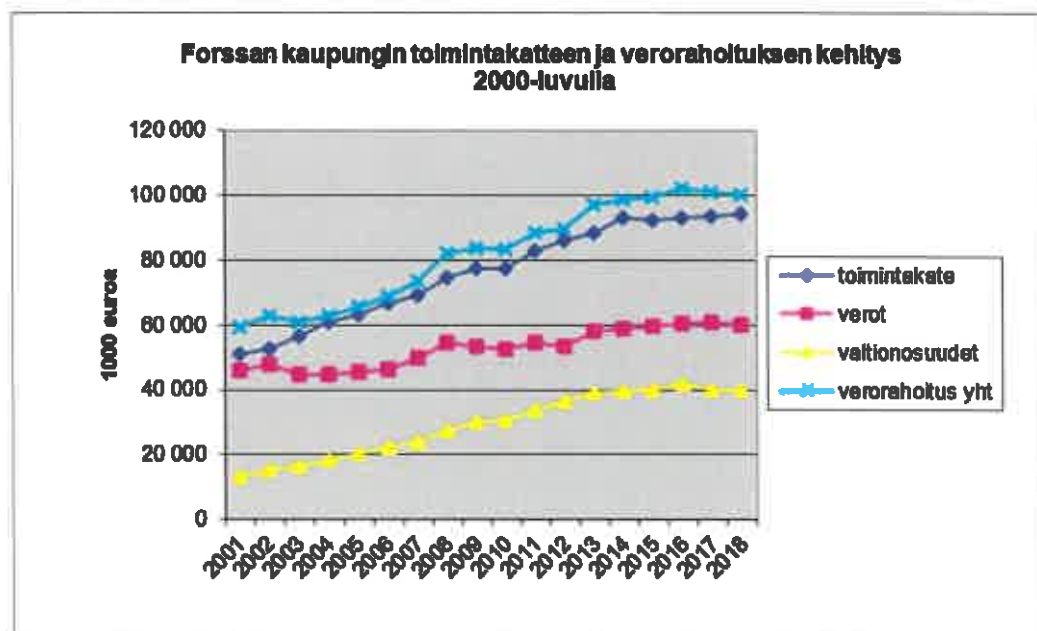
Verotulotilitykset putosivat 1,4 % edellisvuodesta. Suurimpana syynä tähän olivat verovuoteen 2017 kohdistuneet tavanomaista suuremmat ennakonpalautukset.

Verotuloja kertyi 60,2 miljoonaa euroa, jossa on pudotusta edellisvuodesta 0,8 miljoonaa euroa eli 1,4 %. Kunnallisverotulot putosivat 1,2 % ja yhteisöverotulot putosivat 5,1 % edellisvuodesta.

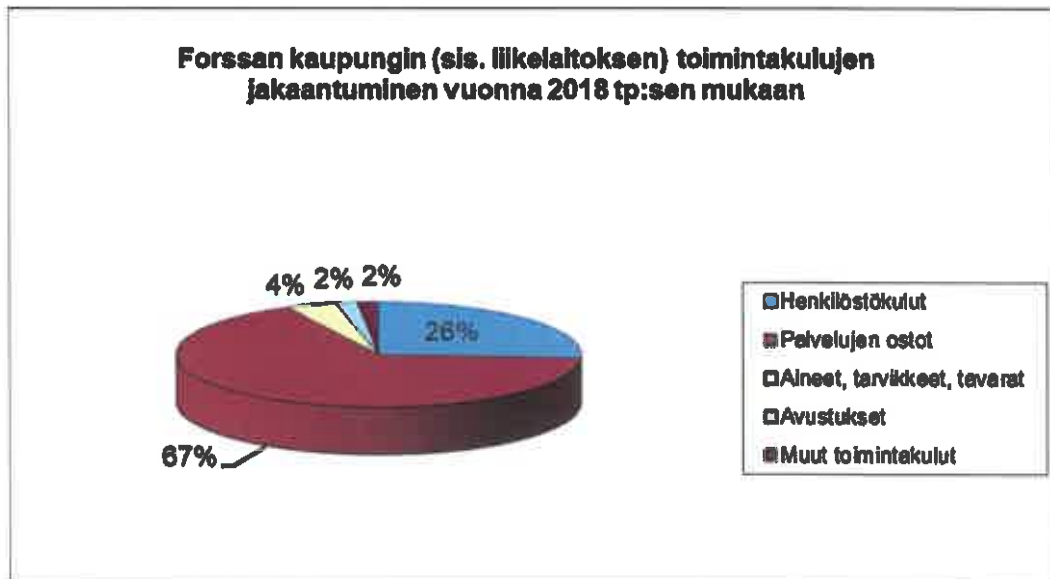
Kaupungin saamien valtionosuuksien määrä pienentyi edellisvuodesta 0,2 miljoonalla eurolla eli 0,5 %. Valtionosuuksia kertyi 40 miljoonaa euroa.

Oheisena kaupungin toimintakatteen (käyttötalouden nettomenojen) ja verorahoituksen (verot ja valtionosuudet) kehitys 2000-luvulla. Kaupungin liikkumavara on pieni.

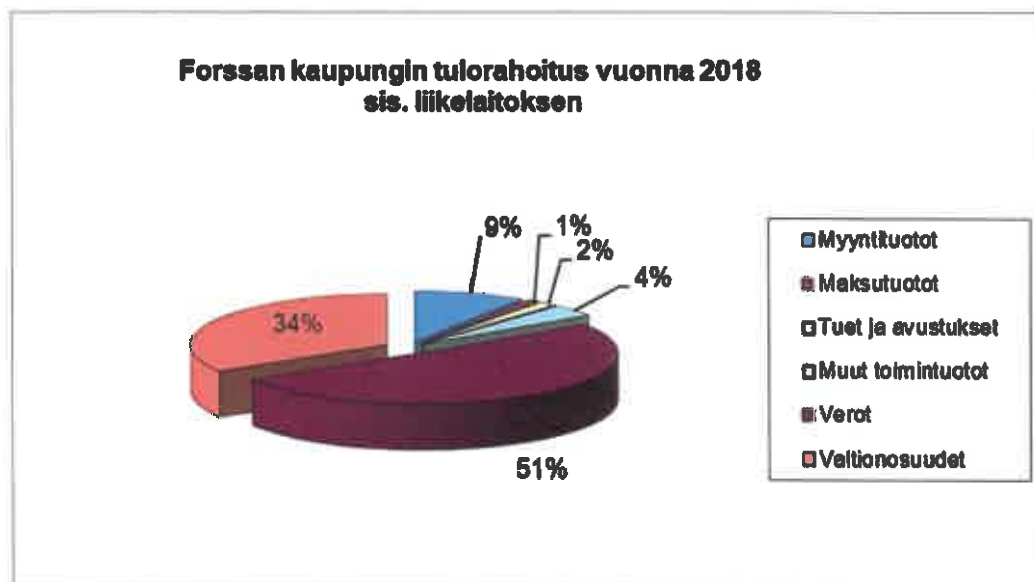
Toimintakulut ja tulot

Kaupungin toimintakulut 112,7 miljoonaa euroa jakaantuivat seuraavasti:

Palvelujen ostojen osuus on noussut 67 %:iin toimintakuluista.

Kaupungin tulo-rahoitus yhteensä 118,6 miljoonaa euroa jakaantui seuraavasti:

Investoinnit ja niiden rahoitus

Bruttoinvestoinnit olivat yhteensä 5,5 miljoonaa euroa, josta vesihuoltoliikelaitoksen investointien osuus oli 2,4 miljoonaa euroa.

Vesihuoltoliikelaitoksen investointien lisäksi kunnallistekniikan kuten katujen ja teiden sekä puistojen ja ulkoilualueiden rakentamiseen käytettiin yhteensä 1,7 miljoonaa euroa. Rakennusten pieniin peruskorjauksiin käytettiin yhteensä 0,7 miljoonaa euroa ja kaupungintalon energiatehokkuussaneeraukseen 0,3 miljoonaa euroa. Irtaimistoinvestoinnit olivat yhteensä vajaa 0,4 miljoonaa euroa.

Investointien tulo-rahoitusprosentti on 101,6 %.

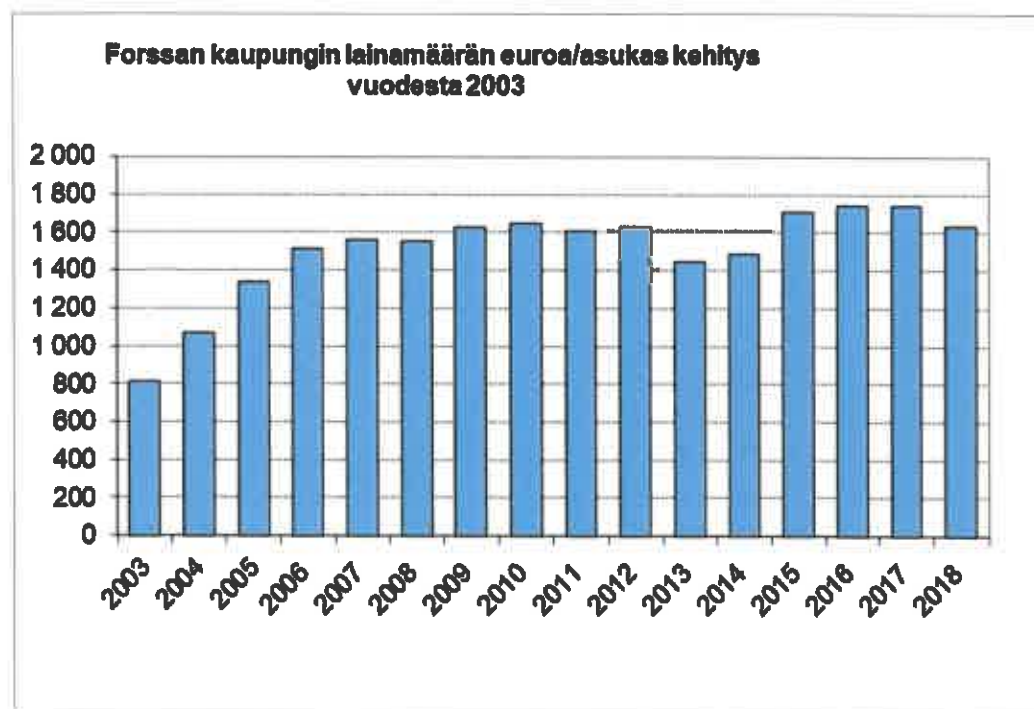
Vuoden 2018 lopussa kaupungin lainamäärä oli 27,8 miljoonaa euroa ja konserniin kuuluvien yhteisöjen konsernitilillä olevien rahavarojen saldot mukaan lukien 44,9 miljoonaa euroa. Aukasta kohti lainaa oli 1.633 euroa ja konsernitilin saldot mukaan lukien 2.639 euroa.

Uutta pitkäaikaista lainaa nostettiin 6 miljoonaa euroa. Vanhoja lainoja lyhennettiin 3,5 miljoonalla eurolla. Vesihuoltoliikelaitoksen tililimiitin käyttö 0,38 miljoonaa euroa esitetään myös pitkäaikaisissa lainoissa.

Lyhytaikaista luottoa kuntatodistuksilla ei ollut käytössä vuoden lopussa. Pitkäaikaisten lainojen loppupääomalla painotettu keskiporkko oli 1,27 %.

Kaupungin maksuvalmius oli vuoden 2018 lopussa 10 päivää.

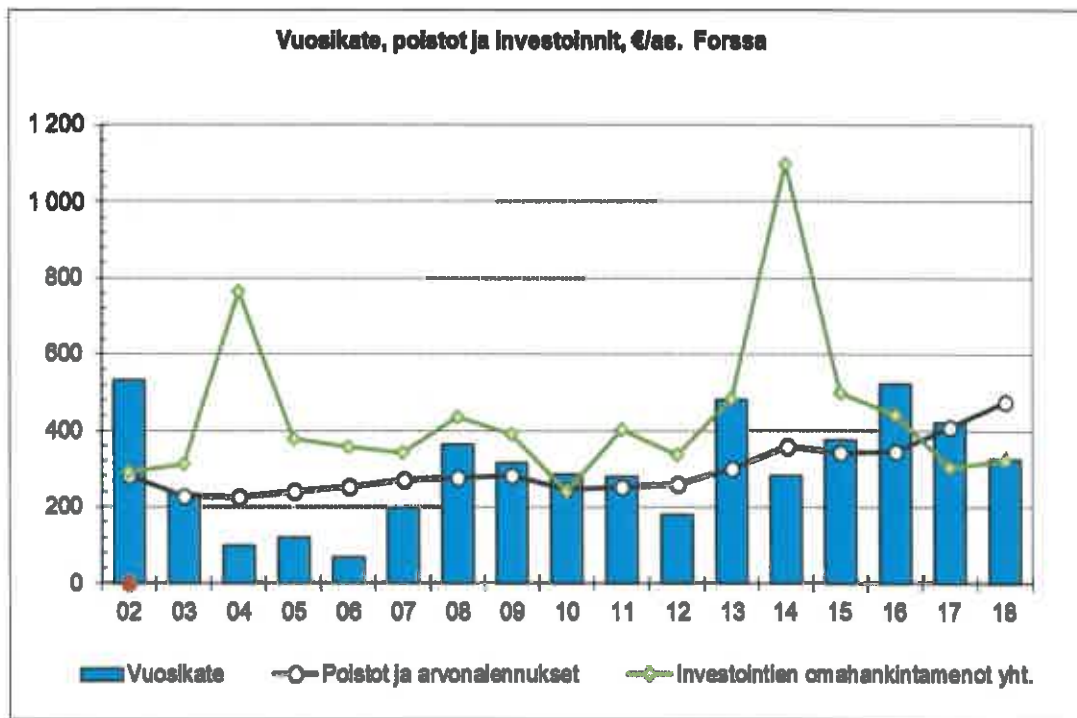
Kaupungin lainamäärän kehitys vuodesta 2003 on ollut seuraava:

taulukko ilman konsernitilin alatiilien saldoja

Oheisena vuosikatteen, poistojen ja investointien kehitys vuosina 2002 – 2018. Piikkinä investoinnissa vuonna 2014 on HAMK järjestelyn vaikutus, joka tuplasi investoinnit.

Vuosikate ei ole menneinä vuosina riittänyt kattamaan investointien omahankintamenoja, mutta vuodet 2016 - 2018 ovat olleet poikkeuksia.

Muut talouteen vaikuttavat asiat

Helsingin käräjäoikeus tuomitsi 28.11.2013 Lemminkäinen Oyj:n, nykyisen YIT Oyj:n, maksamaan kaupungille asfalttikartellin johdosta maksetusta ylihinnasta vahingonkorvausta. Kaupunki ja yhtiö valittivat käräjäoikeuden tuomiosta hovioikeuteen. Helsingin hovioikeuden ratkaisu saatiin 20.10.2016. Hovioikeus pienensi Lemminkäisen maksettavaa vahingonkorvausta. Kaupunki ja yhtiö tekivät valituslupahakemuksen ja valituksen korkeimmalle oikeudelle. Korkein oikeus hylkäsi kaupungin valituslupahakemuksen. Lemminkäiselle se myönsi valitusluvan tietyin osin. Korkein oikeus on pyytänyt Euroopan unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua yhden valittajan valitusta koskevassa kysymyksessä. Korkein oikeus ratkaisee kaikki kanteet vasta saatuaan ennakkoratkaisun. Korkein oikeus antanee ratkaisunsa aikaisintaan vuonna 2019.

2.4 OLENNAISET TAPAHTUMAT KAUPUNGIN TOIMINNASSA TOIMIALOITTAIN

Keskushallinto

Keskushallinnolle asetettuja toiminnallisia tavoitteita ei kaikkia saavutettu. Kaupungin elinvoimaohjelman valmistelu ja kaupunkistrategian tarkistaminen aloitettiin ja valmistelu jatkuu seuraavana keväänä.

Kaupungin hankintaohjeistuksen uusiminen eteni loppusuoralle. Uusi hankintaohjeistus hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 18.3.2019.

Omistajapoliittiset linjaukset ja uusi konserniohje hyväksyttiin valtuustossa 3.9.2018.

Talouden ja toiminnan seuraamisessa ja raportoinnissa otettiin kaupunginhallituksessa käyttöön Kuntari-ohjelmistolla laadittu uusimuotoinen kk-raportti. Raportti sisältää tietoa sekä talouden toteumasta, henkilöstöstä, asukaskehityksestä ja työllisyydestä. Heinäkuun kk-raportti oli ensimmäinen uusimuotoinen raportti.

Kaupungin talous lähti kiristymään veroennusteiden heiketessä loppuvuotta kohden. Valtuusto päätti 3.9.2018, että kaupungin talouden tasapainottamisohjelma laaditaan rinnan talousarviovalmistelun kanssa siten, että kaupungin talous pidetään tasapainossa suunnittelukaudella 2019-2021. Valtuusto hyväksyi 12.11.2018 Pärjäävä Forssa -talouden tasapainottamisohjelman vuosille 2019-2021. Tasapainottamisohjelma laadittiin toimialoilla ja valmistelua organisoiti ja koordinoiti kaupunginjohdajan nimeämä Pärjäävä Forssa -ryhmä. Kaupunginhallitus toimi ohjausryhmänä.

Keskushallinnon työhyvinvointipäivä pidettiin 19.6. Loimijoki Golfn tiloissa. Samalla tutustuttiin Hevosopistoon.

Forssan kaupungin tilaaman tietosuojan (GDPR) alkukartoituksessa ilmenneitä kehitystarpeita on pyritty ratkaisemaan vuoden 2018 aikana. Keskeisimpiä toimenpiteitä ovat olleet paikallisten palvelimien siirto GDPR-vaatimukset täyttäviin konesaleihin sekä SIEM & SOC (lokittietojen keräys ja kyberuhkien tunnistaminen) -palvelun hankinnan valmistelu.

Vuoden 2018 loppupuolella toteutettiin koko henkilöstöä koskeva henkilöstökysely. Kyselyn tuloksia verrattiin aikaisempiin vuosiin ja havaittiin positiivista kehitystä tapahtuneen lähes kaikilla kyselyn osa-alueilla. Kehittämistoimenpiteet käynnistettiin ja toimenpiteitä toteutetaan suunnitelmallisesti kuluvan kevään ja syksyn aikana.

Sähköinen rekrytointimenettely on kokonaisvaltaisessa käytössä kaupunkiorganisaatiossa. Sähköisessä rekrytointimenettelyssä käytetään selaimen kautta toimivaa Kuntarekry-ohjelmaa. Täyttölupamenettely, hakuilmoitukset, hakemukset, raportointi, tilastointi ja viestintä hoidetaan järjestelmän kautta kokonaan sähköisesti.

Forssan sisäisen intranetin Forssan Intran kehittäminen aloitettiin loppuvuodesta 2018 uusien Office 365 ohjelmistojen käyttöönoton myötä. Sharepointin kehittyminen mahdollisti uuden modernin intranetin "Forssan Intran" käyttöönoton kuluvan vuoden alkukuukausina. Skaalautuvuus tabletille ja älypuhelimien mahdollisti mobiilimainaisuuksien täyden hyödyntämisen.

Vuoden 2018 aikana valmisteltiin ja toteutettiin palkankorotuksia yhteensä neljällä kunta-alan sopimusalueella KVTES, TS, OVTES ja TTES. Yleiskorotukset 1.5.2018 sekä tuloksellisuuserä, joka laitettiin maksuun paikallisen sopimuksen mukaan kuukautta aiemmin eli vuoden 2018 viimeisenä palkanmaksupäivänä. Lisäksi valmisteltiin ja neuvoteltiin paikalliset järjestelyerät siten, että ne maksettiin sopimuksen mukaan heti tammikuun 2019 palkanmaksun yhteydessä.

Työntekijöitä koskevien työn vaarojen ja riskien arviointia jatkettiin työyksiköissä Granite-ohjelmalla. Keskeisenä on noussut esiin tapaturmien ja psykososiaalisiin riskeihin varautuminen sekä fyysisen kuormittumisen ehkäisy.

Sen lisäksi Granite-ohjelmaa käyttäen ja OP Vakuutuksen riskienarviointiasiantuntijoiden avustuksella toteutettiin kaupunkitason kokonaisvaltaisten riskien arviointia ja hallintatoimia keskushallinnon sekä teknisen ja ympäristötoimen toimialoilla ja vesihuoltoliikelaitoksessa. Sivistys- ja tulevaisuustoimialalla kokonaisvaltainen riskienarviointi ja hallintatoimien miettiminen tehtiin perusopetuksen ja vapaa-aikatoimen palvelualueilla. Työ jatkuu hallintatoimien tarkemmalla määrittelyllä, seurannalla ja vastuuttamisella.

Toimistopalveluyksikössä kehitettiin edelleen sähköisiä työtapoja mm. myyntilaskutuksen tehostaminen ja keskittäminen. Osaamisryhmien vetäjät kokoontuivat kaksi kertaa ja ryhmät tarpeen mukaan. Verkkokoulutuksiin osallistuttiin aktiivisesti. Henkilökunnalle pidettiin kehityskeskustelut keväällä 2018. Avoimista toimista täytettiin kaksi. Toimistopalveluyksikön kehittämispäivä pidettiin 26.10. Museotila Hevossilassa.

Kaupunki oli mukana Uuden Sukupolven Organisaatiot (USO) - verkostossa jo kolmannella kaudella 2017- 2018. Verkostossa keskityttiin erityisesti seuraaviin kokonaisuuksiin: tulevaisuuden kunnan toiminta, muutoksen johtaminen ja kuntien strategisen johtamisen sekä verkosto- ja konsernijohtamisen kehittäminen.

Valtuusto kokoontui 7 kertaa ja kaupunginhallitus 24 kertaa.

Kaupunginvaltuuston päätöksiä

Valtuustolla oli vuonna 2018 seitsemän kokousta. Talousarvion ja tilinpäätöksen lisäksi valtuusto käsitteli mm. seuraavia asioita:

Valtio tuki eduskunnan valmistelussa olleen valinnanvapauslain toimeenpanoa jo ennen lain suunniteltua voimaantuloa edistääkseen uudistusta. Valtion vuoden 2018 talousarvioon oli varattu 100 miljoonaa euroa erilaisten ns. pilottien toteutukseen. Kokouksessa 23.4.2018 valtuusto hyväksyi kaupungin osallistuvan asiakasseteliä ja henkilökohtaista budjettia koskeneeseen Kanta-Hämeen maakunnan alueen vapaan valinnan pilotointiin. Valtionavustus oli pilotoinnin toteutumisen edellytys. Valtioavustusta ei myönnetty, eikä pilotointi toteutunut.

Kokouksessa 11.6.2018 valtuusto hyväksyi Kuhalan ja Tölon koulujen sekä Kurjenpesän ja Taikatuulen päiväkotien toimintojen kokoamisen nämä toiminnot ja liikuntasalin käsittävään Tölon koulun viereiselle tyhjälle tontille rakennettavaan monitoimikeskukseen ja liikuntasalin koosta päätettävän suunnittelun yhteydessä. Lisäksi valtuusto antoi kaupunginhallitukselle sekä edelleen teknisen ja ympäristötoimen

toimialalle tehtäväksi valmistella monitoimikeskuksen rakennuspaikkaa koskeva monitoimikeskuksen rakennustyöt mahdollistava asemakaavan muutos.

Kokouksessa 11.6.2018 valtuusto hyväksyi kaupungin myyvän vuoden 2018 loppuun mennessä varatut Vieremässä, Koijärvellä ja Matkussa sijaitsevat myynnissä olevat omakotitontit 100 euron kappalehintaan ja muilta osin kaupunginhallituksen aiemmin hyväksymin luovutusehdoin.

Kokouksessa 3.9.2018 valtuusto hyväksyi mm. kaupungin tytäryhteisöjä koskevat omistajapoliittiset linjaukset ja konserniohjeen.

Kokouksessa 3.9.2018 valtuusto hyväksyi kaupungin hankkivan vuoden 2018 tilintarkastuspalvelut BDO Auditor Oy:ltä.

Kokouksessa 8.10.2018 valtuusto hyväksyi Keskusta II E -asemakaavamuutoksen.

Kokouksessa 12.11.2018 valtuusto hyväksyi Pärjäävä Forssa -talouden tasapainotamisohjelman vuosille 2019 - 2021.

Kokouksessa 10.12.2018 valtuusto pienensi nuorisovaltuuston palkkioita lukuun ottamatta kaikkia palkkiosäännössä tarkoitettuja palkkioita 10 prosenttia vuoden 2019 alusta alkaen 31.5.2021 saakka.

Kokouksessa 10.12.2018 valtuusto hyväksyi sopimukset, joiden nojalla Matkun vesiosuuskunnan omaisuus sekä Koijärven alueen Jätevesiosuuskunnan omaisuus ja velat siirtyivät kaupungin omistukseen ja edelleen vesihuoltoliikelaitoksen hallintaan vuoden 2019 alusta sekä osuuskuntien toiminnan siirtymisen samasta ajankohdasta alkaen Forssan vesihuoltoliikelaitoksen toiminnaksi.

Forssa-asunnot Oy korjaa asuntojaan. Korjausten rahoittamiseksi yhtiö on saanut lainojensa maksuaikoihin pidennystä. Kaupunki on antanut lainoille omavelkaiset takaukset. Takausten voimassaoloajat vaativat myös pidennyksen. Kokouksessa 10.12.2018 valtuusto hyväksyi Forssa-asunnot Oy:n seitsemän lainan takausten voimassaolon pidennyksen ja yhtiön konsermitavoitteen muutoksen.

Forssan kaupunki sekä Tammelan, Jokioisten ja Ypäjän kunnat tekivät yhteistoimintasopimuksen, jonka nojalla kaupungin ja kuntien rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun tehtävät hoidetaan vuoden 2019 alusta seudullisesti Forssan kaupungin toimiessa isäntäkuntana. Tämän jälkeen myös Humppilan kunta päätti tulla yhteistoimintasopimuksen sopijapuoleksi. Seudullisten tehtävien hoitamiseksi kaupunki mm. perusti virat ja toimet palvelukseensa tulevaa uutta henkilökuntaa varten. Kokouksessa 10.12.2018 valtuusto hyväksyi hallintosääntöön tarpeelliset muutokset vuoden 2019 alusta alkaen.

Sivistys- ja tulevaisuuspalvelut

Sivistys- ja tulevaisuuslautakunta kokoontui vuoden aikana 18 kertaa. Lautakunnan iltakoulu pidettiin 6.3.2018 Vesihelmessä. Yläkouluikäisten ja toisen asteen opiskelijoista koostuva nuorisovaltuusto kokoontui 11 kertaa ja piti LAVA-pilotointia koskevan iltakoulun 17.4.2018. Peruskouluikäisten LastenForssa -valtuusto kokoontui kaksi kertaa.

Vuoden merkittävin valmisteltava asia palveluverkko -kysymys ja siihen liittyvä lapsivaikutusarvioinnin -pilotti (LAVA).

Lapsivaikutusten arvioinnin sisältönä oli lapsen edun tulokulmasta tarkastella vaihtoehtoisesti Kuhalan ja Tölön koulujen sekä Kurjenpesän ja Taikatuulen päiväkotien peruskorjauksia tai mainitut yksiköt yhdistävän monitoimikeskus –muotoisen uudisrakennuksen toteuttamista. Pilotoinnin toteutus oli osa Unicefin Lapsiystävällinen kunta –tunnustuksen toimintasuunnitelman mukaista LastenForssan kehittämistyötä.

Lava toteutettiin ratkaisun mittasuhteet huomioiden laajasti eri sidosryhmiä kuullen. Forssan koulujen oppilaista kyselyyn vastasi yli 1 000, oppilaiden vanhempia vastasi noin 500, päiväkotien lapsia haastateltiin syntymävuoden mukaan ja päiväkotilapsien vanhempia vastasi omaan kyselyynsä 110. Lisäksi tavoitettiin reilut sata perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen työntekijää. Tämän lisäksi arvioinnissa kuultiin nuorisotiloja käyttäviä nuoria, urheiluseuroja, kulttuuritoimijoita, siivous- ja ruokapalveluiden työntekijöitä, oppilashuollon työntekijöitä, nuorisovaltuustoa sekä varhaiskasvatuksen asiakasraatia.

Monitoimikeskus/monikylä -rakennushankkeen pedagoginen suunnittelu aloitettiin syyslukukaudella. Monikylän pedagogista suunnittelua johtaa 1.9.2018 alkaen kasvatus- ja opetuspäällikkö Tiina Kemppainen. Perusopetuksen kokonaisuudesta vastaaminen siirtyi samasta ajankohdasta lukien sivistysjohtajalle.

Unicefin -Lapsiystävällinen kunta tunnustusta juhlittiin 7.12.2018 Lapsen oikeuksien sopimuksen -hengessä kaikissa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yksiköissä. Ko. päivän iltapäivällä kaikki perusopetuksen oppilaat kokoontuivat juhlimaan Urheilutalo Feeniksiin, jossa ohjelman suunnittelusta vastasivat LastenForssa -valtuusto ja oppilaskunnat ja jossa koulujen oman ohjelman ohella esiintyi SITKU.

Perusopetus

Perusopetuksessa oli 20.9. (tilastointipäivänä) 1 487 oppilasta. Perusopetusryhmien oppilasmäärä vaihteli 9 ja 27 välillä. Vuosiluokkien 1–6 yleisopetusryhmiä oli syyslukukaudella 48 opetusryhmää. Yläkouluissa opetusryhmiä oli 24. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oli tilastointipäivänä oppilaita 6. Luokkamuotoista valmistavaa opetusta järjestettiin Kuhalan koululla.

Tölön koululla erityisluokilla olevien oppilaiden määrä oli 120 (20.9.), joista vieraskuntalaisia oli 43.

Vuonna 2017 opetussuunnitelmatyötä jatkettiin yhdessä Forssan kaupunkiseudun kuntien kanssa. Seudullisena OPS-koordinaattorina toimi Tölön koulun rehtori oman työnsä ohella.

Forssan kaupunki sai OKM:ltä valtion erityisavustusta: The Early Bird -hankkeeseen 40 000 euroa, koulutuksellinen tasa-arvo -hankkeeseen 42 000 euroa, kerhotoiminnan kehittämiseen 16 000 euroa ja liikkuvaan kouluun 40 000 euroa sekä perusopetuksen tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin 28 000 euroa.

Lisäksi Teknologiaaseikkailu -hankkeeseen 49 266,25 euroa.

Koulukuljetuksissa olevia oppilaita oli syyslukukaudella 179 oppilasta (191 oppilasta v. 2017).

Koululaisten iltapäivätoimintaa järjestettiin 1.-2. -luokkalaisille esiintyvän tarpeen mukaisesti kaikilla kouluilla. Aamupäivätoimintaa järjestettiin syyslukukaudella.

Tölön koululla järjestettiin 1.-9. -luokkalaisten erityisoppilaiden aamu- ja iltapäivätoimintaa.

Lukiokoulutus

Lukion seutukunnallinen johtokunta piti vuonna 2018 viisi kokousta. Forssan yhteislyseon päivälukion keskiarvoraja n 7,07. Lukion oppilasmäärä oli syksyn laskentapäivänä 477, joista forssalaisia oli 252 (53 %). Aikuisopetuksessa opiskeli 24 opiskelijaa, kaksoistutkinnon opiskelijoita oli 39. Urheiluakatemiassa opiskeli 104 opiskelijaa. Ylioppilaskirjoitusten tulokset olivat hieman alle maan keskiarvon. Lukiossa oli 35 opettajaa, kaikki muodollisesti päteviä. Lyseolla on ollut ulkopuolista rahoitusta kolmelle Erasmus-hankkeelle. Lukiossa aloitettiin Oppimisen hanke, jolla pyritään parantamaan monipuolisilla työtavoilla oppimistuloksia. Lukion ja ylioppilastutkinnon digitalisoituminen on vaatinut opettajien kouluttautumista ja melko suuret laiteinvestoinnit.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuspalveluiden kysyntä pysyi ennallaan syntyvyyden hienoisesta vähenemästä huolimatta, koska alle kouluikäisten osallistumisprosentti varhaiskasvatukseen kasvoi edelleen. Osallistumisprosentin kasvuun vaikutti osaltaan 5-vuotiaille lapsille tarjottu maksuton 20 viikkotunnin varhaiskasvatus, jonka tiimoilta palvelualue osallistui valtakunnalliseen hankkeeseen. Varhaiskasvatukseen osallistumisen kasvaessa kotihoidontuen käyttö väheni.

Perhepäivähoitopaikkojen määrä turvattiin palkkaamalla määrääkäsia hoitajia. Tuen tarpeisten lasten määrä pysyi ennallaan.

Syyskuun alusta astui voimaan Varhaiskasvatuslain toinen vaihe ja valtakunnallisia Varhaiskasvatussuunnitelman perusteita tarkennettiin lain edellyttämiltä osin. Uuden lain huomiointi aloitettiin paikallistasolla muun muassa tulevien vuosien henkilöstösuunnittelua tarkentamalla.

LAPE-työn tiimoilta kehitettiin moniammatillista yhteistyötä ottamalla käyttöön uusia, näyttöön perustuvia menetelmiä, kuten "Lapset puheeksi" ja "Vahvuutta vanhemmuuteen", joista jälkimmäisessä vanhempainryhmiä toteutettiin yhdessä sote-toimijoiden kanssa.

LastenForssa -kokonaisuuden toteuttamista jatkettiin suunnitelmallisesti ja lapsiystävällisyys -teemaa edistettiin myös toteuttamalla Unicefin -Lapsiystävällinen kunta -toimintasuunnitelmaa.

Paikallisten liikuntaseurojen kanssa tehty yhteistyö tuki palvelualueen tavoitetta lasten ja lapsiperheiden liikunnallisen elämäntavan edistämisestä. Ko. yhteistyö todentui muun muassa lajitustumisina.

Varhaiskasvatus oli perinteisesti järjestämässä 7.5. Helminpäivän Laulajaisia sekä 20.10. LapsiperheLauantaita. Joulukuun 7:nä päivänä juhlittiin kaikissa palvelualue-

een yksiköissä Lapsiystävällisyyspäivää, joka toteutettiin järjestyksessä toisen kerran ja jonka sisältönä oli Lapsen oikeuksien sopimus ja lasten osallisuus.

Vesihelmi

Vuonna 2018 Vesihelmi oli avoinna 331 päivää. Kokonaiskävijämäärä laski hieman ollen nyt 169 211 kävijää, toimintatuotot nousivat vähän edellisestä vuodesta ja menot pysyivät annetussa raamissa. Vesihelmi järjesti entiseen tapaan lasten sekä aikuisten uimakouluja ja oli mukana tapahtumissa, puuha- ja teemapäiviä, sekä Wibit-vesitemppurataa käytettiin ahkerasti suunnitelmien mukaan. Uutena toimintona aloitettiin sup-laudoilla tehtävä treeni. Matkailu- ja markkinointiyhteistyötä jatkettiin seudun toimijoiden kanssa. Kesän huoltotauon aikana tehtiin huoltomaalauksia, korjattiin irronneita/haljenneita laattoja ja ruostuneita rakenteita, sekä tehtiin normaaleja ylläpitohuoltoja.

Liikuntatoimi

Liikuntaryhmiä järjestettiin erityisryhmille, ikäihmisille, työikäisille ja työttömille yhteensä 106 kpl. Liikuntatoimen tapahtumissa kävijöitä 9 700 kpl. Liikuntatarjontakalenterit työstettiin paperisena erityisryhmille/senioreille, sähköisesti myös aikuisille ja lapsille/nuorille.

Liikuntaneuvonnassa tuli ensimmäinen kokonainen vuosi täyteen. Erityisliikunnanohjaajan työpanos siinä oli päivä/viikko. Uusia asiakkaita 36 henkilöä, käyntejä yhteensä 97 kpl.

Perinteiset tapahtumat jatkuivat mutta uutuuksena oli Forssan ensimmäinen Kaupunkiseikkailu amazing race tyylisesti, Schools out tapahtuma torilla yhteistyössä luisteluliiton kanssa, kehitysvammaisten ulkoilupäivä Talsoilan puistossa sekä Tutustu retkeilyyn tapahtuma Liesjärvellä. Kymmen vuotta tuli täyteen Iltapäivätansseissa ja vertaisohjatuissa kuntosaliryhmissä.

Liikuntatoimi osallistui Ikäinstituutin Voimaa vanhuuteen tutuksi ja tavaksi kaksivuotiseen hankkeeseen, joka loppui joulukuussa 2018. Hanke toi mukanaan uusia toimintoja; ikäihmisten liikuntaraati, tehoharjoitteluryhmä kuntosalilla, testitapahtuma sekä vertaisohjaajakoulutuksia mm. tuolijumppakoulutus ja 2 kpl ulkoiluystäväkoulutusta.

Liikuntatoimi oli mukana mahdollistamassa Forssassa järjestettyjä konserttitapahtumia sekä erilaisia suur tapahtumia, kuten Suvi-illan maraton.

Feeniksiin ja harjoitushalliin tulivat uudet tulostaulut. Urheilukentän koripallokentälle saatiin uusi asfaltti.

Nuorisotoimi

Nuorisotoimen toiminta painottuu Kehräämön nuorisotilalle. Toiminta on suunnattu yli 13-vuotiaille nuorille. Vuoden 2018 kävijämäärä oli nuorisotilan osalta 9 042 nuorta.

Tämän lisäksi nuorisotoimi järjestää lapsille, nuorille ja lapsiperheilletapahtumia ja toimintaa, joihin viime vuonna oli osallistunut 10 326 henkilöä.

Kesällä Forssa tutuksi - päiväleirejä järjestettiin Kehräämön nuorisotilalla kahden viikon mittaisina, joihin osallistui 71 lasta. Lasten kesäleirejä järjestettiin 3 leiriä Jokioisten Pikku-Liesjärven leirikeskuksessa, johon osallistui 93 lasta. Kesäleirit olivat maksuttomia.

Polkupyöräretki Ahvenenmaalle järjestettiin loppukesästä.

Liikennepuistossa kävi kesän aikana 7 378 lasta ja aikuista. Liikennepuistoa korjattiin investointirahalla. Huoltorakennuksen ulkovuorausta ehostettiin ja saniteettitilojen kalustoja uusittiin. Autojen tankkaukseen hankittiin tankkauspisteet.

Nuorisotoimessa työskenteli 2 hanketyöntekijää etsivässä nuorisotyössä, joista toinen aloitti työskentelyn syksyllä. Etsivä nuorisotyöntekijä työskenteli myös Kuhalan ja Tölön kouluilla. Etsivä nuorisotyö on tehnyt yhteistyötä myös toisen asteen kouluissa. Etsivän nuorisotyön PARent tilastointiin oli kirjattu 64 nuorta.

Nuorten työpaja

Nuorten työpaja toimii kolmessa eri yksikössä. Kädentaitopaja toimii Kehräämöllä, puu- ja logistiikkapaja Hämeentiellä ja pajamyymälä Turuntiellä.

Työpajan yksiköissä työskenteli vuonna 2018 erilaisissa toimenpiteissä 69 henkilöä. Työpajan tuotevalikoimiin kuuluvat asiakastyöt, omien tuotteiden valmistus, erilaisten palveluiden myynti sekä alihankintatyöt.

Logistiikkapaja huolehtii Loimijoen Kuntapalveluiden ruokahuollosta eri toimipisteisiin. Lisäksi he hoitavat erilaisia kuljetuksia ja sosiaalisia muuttoja.

Työpajalla toimii kaksi hanketyöntekijää työvalmentajina.

Työpaja on mukana nuorisotoimen tapahtumissa ja retkillä, henkilökunnan muodossa sekä auttaen logistiikassa.

Wahren-keskus

Wahren-keskuksen yksiköt järjestivät yhdessä perinteiset yleiset kulttuuritilaisuudet, 6 Kehräämön perhelauantaita ja 6 ehtootoria. 'Tori soimaan' sekä muita musiikkitahtumia järjestettiin yhteistyössä eri kulttuuriyhdistysten kanssa. Näyttelytila Vinkkelissä oli 14 näyttelyä.

Kehräämön Kulttuurikerho -projektin kautta järjestettiin kulttuurisisältöistä kerhotoimintaa Forssan peruskoululaisille kevätkaudella. LEKA -verkostomaisen lastenkulttuurikeskuksen kautta järjestettiin 41 tilaisuutta forssalaisille lapsille ja nuorille.

Lapsivaikutusten arvioinnin (LAVA) pilotoinnissa kuultiin kulttuuritoimijoita 17.4. järjestetyssä tilaisuudessa. Kuuleminen tapahtui Kulttuuri oppimisympäristössä -luotaimen ja siihen liittyvien työpajojen avulla. Marraskuussa järjestettiin kulttuuritoimijoiden tapaaminen.

Kirjastotoimenjohtaja osallistui Kulttuuriyhdistys Kuvion kulttuurivastaavien tapaamiseen sekä OKM:n Harrastuspassi-hankkeen asiantuntijaryhmän työskentelyyn.

Kaupunginkirjasto

Aukiolotunteja pääkirjastolle ja kirjastoautolle kertyi yhteensä 2 658. Kirjaston kokoelma käsitti 135 084 nidettä, joista 5 549 hankittiin vuonna 2018. Lainaajia oli arviolta 7 164 ja kirjastokäyntejä 114 023. Fyysisen kokoelman lainaus oli 230 637 ja e-aineistojen lainaus 14 674. Kirjaston verkkopalveluille kertyi 58 074 asiointikertaa. Henkilöstön täydennyskoulutuspäiviä oli yhteensä 41.

Kirjasto järjesti 186 asiakastapahtumaa ja niissä oli 1 820 osallistujaa. Käyttäjäkoulutusta annettiin 116 kertaa ja niissä oli 2 063 osallistujaa. Kirjastossa myös järjestettiin 12 näyttelyä.

Louna-kirjastoyhteistyötä jatkettiin. Kehräämön kulttuurikerho -projektissa kirjasto tuotti kevätkaudella Kirjataidekerhon, jonka tuotokset olivat esillä kirjastotilassa ja kirjaston YouTube-kanavalla. Wahren-keskus yhteistyön ohella kirjasto oli mukana myös Kehräämön toimijoiden yhteistyössä.

Kirjasto osallistui asiakkaille suunnattuun Kansalliseen käyttäjäkyselyyn sekä oli mukana Alueellisen kehittämiskirjaston (Lahti) järjestämässä Mystery Shopping -tutkimuksessa.

Lasten ja nuorten kuvataidekoulu

Kuvataidekoulun näyttelyvuosi alkoi Pinokkio lasten silmin -näyttelyllä. Näyttely tehtiin yhteistyössä Forssan teatterin kanssa. Kevään päänäyttely Pallot ja Ympyrät pidettiin Kutomon Fysioterapia ja Liikuntakeskuksessa. Lopputyönäyttely oli esillä vanhaan tapaan Forssan Museon Aulagalleriassa. Vuoden aikana esiteltiin motivoituneita oppilaita "Kuukauden kuvislainen" -nimikkeellä ikkunanäyttelyllä Kotipizzan ikkunassa.

Forssan kuvataidekoulu teki lukuvuonna liki kaikista Forssan päättäjistä nopean muutokuvan. Näiden kuvien pohjalta Forssan kaupunginjohtaja sekä toimialajohtajat saivat uudet käyntikortit.

Kesäkuussa hyväksyttiin kuvataidekoulun uusi opetussuunnitelma ja syksyllä siirryimme antamaan laajaa taiteen perusopetusta yleisen sijaan. Kirjasimme opetussuunnitelmaan myös tavoitteen tulla kestäväen kehityksen kuvataidekouluksi. Tästä syystä alkoi myös yhteistyö HAMK:n kestäväen kehityksen koulutusohjelman kanssa.

Kuvataidekoulu oli vahvasti mukana Kehräämön kulttuurikerhojen ja Ehtootorien suunnittelussa ja järjestämisessä. Syyskuussa osallistuimme Mahdollisuuksien torille.

Syksyn aikana tehtiin yhteistyöprojekti Wirta-pajan kanssa sekä Katutaideryhmä maalasi liikennepuiston säilytyskontit. Osallistuimme Jokioisten Luonnonvarakeskuksen Future Crop -hankkeeseen. Oppilaamme saivat tutustua tulevaisuuden viljelyskasveihin. Näiden kasvien siemenistä syntyi hienoja koruja. Syksyllä aloitettiin myös yhteistyön Lappeenrannan kuvataidekoulun kanssa.

Lounais-Hämeen musiikkiopisto

Lounais-Hämeen musiikkiopistossa perustason päättötodistuksen sai 13 oppilasta. Solististen aineiden tasosuorituksia tehtiin 95 ja yleisten aineiden tasoja 32.

Valtionosuuteen kuuluvia viikkotunteja oli 13 575, musiikkileikkikoulussa 2 117 eli yhteensä 15 692. Avoimen osaston vuosiviikkotunteja oli 1 960.

Oppilaita perusopetuksessa, musiikkileikkikoulussa ja soitinvalmennuksessa oli 638 ja avoimella osastolla 65.

Opettajat osallistuivat koulutukseen 32 kalenteripäivänä. Tässä on mukana myös kansainvälisiin projekteihin osallistumista.

Soittajaisia ja muita julkisia konsertteja oli vuoden aikana 51.

Wahren-opisto

Opistossa opiskeli keväällä 2018 1 235 opiskelijaa ja syksyllä 2018 1 154 opiskelijaa. Kevään toteutunut tuntimäärä oli 3 381 ja syksyn 2 923. Kursseja suunniteltiin keväälle 2018 noin 190 ja syksyille 2018 noin 170. Kursseista 86 % pidettiin Forsassa ja 14 % Tammelassa.

Ulkopuolista hankerahaa opisto sai digitalisaatio-hankkeeseen 20 000 euroa ja maahanmuuttajien kielikoulutukseen 10 000 euroa sekä opintosetelilennusta työtömille ja maahanmuuttajille noin 2 000 euroa.

Opisto järjesti avointa yliopistotoimintaa yhteistyössä Hämeen kesäyliopiston kanssa. Kasvatustieteen perusopinnot 25 op sekä kuvataiteen perusopinnot 25 op. Jyväskylän Ikääntyvien yliopiston verkkoluennot käynnistettiin syksyllä 2018. Järjestimme kolme verkkoluentoa.

Opiston käsityönäyttely järjestettiin Tammelan kunnantalolla 30.1. -22.2. Kuvataiteiden näyttely pidettiin näyttelytila Vinkkelissä 6.-27.4. Aikuisten käsityön taiteen perusopetuksen loppunäyttely pidettiin näyttelytila Vinkkelissä 4.-7.5. Minitaidetekstiilinäyttely pidettiin Tammelassa 27.2. -16.3. Lisäksi järjestettiin kahdeksan käden taitojen vitriininäyttelyä opiston aulassa.

Kehräämön taiteen perusopetuksen perhelauantaitapahtumassa 21.4. lasten tiedepajassa testattiin fysiikan lakeja ja kemiallisia reaktioita. Lisäksi teatteritaiteen perusopetuksessa oli avoimet harjoitukset.

Opisto järjesti maahanmuuttajille suomea suomeksi kursseja sekä puhutaan suomea kursseja, arabian kerhoja lapsille, eskarienglantia sekä eskarikäsitöitä.

Opisto osallistui Kehräämön Ehtootorien organisointiin yhdessä muiden Kehräämön toimijoiden kanssa järjestämällä Liikunnallisia leikkejä lapsille -tapahtuman 19.7.

Forssan museot

Forssan kulttuurihistorialliset museot Forssan museo, Tekstiilimuseo Tyyki ja Ronttismäen tehtaalaismuseo kuuluvat Forssan kaupungin sivistys- ja vapaa-aikatoimeen ja ovat osa Wahren-keskusta.

Forssan museo ja Ronttismäen tehtaalaismuseo olivat avoinna yhteensä 1 675 tuntia ja kävijöitä museossa ja tapahtumissa oli yhteensä 8 482. Tekstiilimuseo Tyyki oli suljettuna koko vuoden ja palveli säilytystilana. Museon verkkosivuilla oli 53 227 käyttäjää. (www.forssanmuseum.fi, 38 182 kokoelmatietokanta www.piipunjuurella.fi 9 613 ja vorssammuseo-blogi 5 432). Lisäksi museon some-tileillä oli 3 168 seuraajaa. Näyttelyitä järjestettiin 16 (2 omaa tuotantoa), yleisötapahtumia järjestettiin 31 ja avoimia yleisöopastuksia 21 kertaa. Vuoden aikana oli käynnissä Tyykistä tulevaisuuteen -hanke, joka selvitti Tekstiilimuseon tilanteen parantamista sekä Yhtiönpuiston polkuja tutkinut arkeologiahanke, johon osallistui Heikan koulun 5A -luokka.

Museolla on seitsemän säilytystilaa, joiden pinta-ala on noin 600 m². Kokoelmiin kuuluu noin 25 000 esinettä, noin 200 000 valokuvaa, 500 hyllymetriä tekstiiliteollisuuden materiaalia ja kymmeniä arkistokokonaisuuksia. Arkistot palvelivat tutkijoita ja lehdistöä paikan päällä ja www.piipunjuurella.fi -tietokannan kautta. Forssan museolle laadittiin uusi pitkän tähtäimen toimintasuunnitelma 2018-2023.

Museon rahoitus koostui ammatillisten museoiden valtionosuudesta (13 %), avustuksista (17 %: Valtioneuvoston kanslia, Maaseuturahasto, Suomen Kulttuurirahasto, Museovirasto, Finlaysonin Osakkaiden säätiö, Finlayson Oy), toiminnan tuotosta (5 %) sekä kaupungin omasta rahoitusosuudesta (65 %). Kiinteistökulujen eli sisäisten vuokrien osuus museon kustannuksista oli 30 %.

Työllisyyspalvelut

Toimintaohjelmaa on toteutettu Osaavaa työvoimaa -kärjellä ja keskeistä on ollut opinnollistaminen pajoilla, työnantajayhteistyö ja prosessien päivittäminen sekä Ohjaamo-toiminnan jatkuminen. Vuoden aikana työllisyystilanne on yleisesti parantunut ja tämä on näkynyt työmarkkinaosuuden pienenemisenä, alihankintatöiden kasvuna sekä ajoittain työvoimapulana. Palvelualueen suunniteltuja kehittämiskohteita on ollut 61 kpl, joista noin 50 kohdetta toteutui. Työttömyysaste laski alle 10 %:iin. Yli vuoden työttömänä olleita henkilöitä on ollut keskimäärin 202 henkilöä kuukaudessa ja määrä on laskenut vuoden aikana.

Yhteistyötä koulutuksenjärjestäjien ja erityisesti LHKK:n kanssa on edelleen lisätty myös Ohjaamo-verkostossa. Opinnollistaminen ja opintosuunnittelu on kasvanut merkittävästi. Työllisyysmessut toteutettiin monialaisesti yhteistyönä Tekijä-brändiä hyödyntäen ensimmäistä kertaa. Lisäksi järjestettiin Nuorten ohjaus- ja palveluverkoston yhteistyönä Tulevaisuuden Tekijät 2018 -seminaari. Osaavasti yrityksiin -hanke aloitti toiminnan. Maahanmuuttajien työllistymistä on tuettu. Työvalmennuskeskus Aktiivissa on ollut vilkas toimintavuosi ja alihankintaa on tehty ennätysmäärä. Työtä on ollut tarjolla kaikille valmennuskeskuksen kohderyhmille.

Nostona palveluista voidaan todeta, että kuntouttavan työtoiminnan asiakasmäärä on kasvanut ja palvelua tukemaan aloitettiin myös lean -kehittämisprosessi. Kuntouttavan työtoiminnan asiakaspäiviä on järjestetty vuoden aikana eri toiminnoissa

ja yhteistyökumppanien kanssa yhteensä noin 22 900 kpl. Kuukaudessa palveluun osallistui keskimäärin 250 henkilöä.

Sosiaali- ja terveystyöpalvelut

Sosiaali- ja terveystyöpalvelut ostettiin Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymältä.

Palvelujen ostot Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymältä olivat 62 miljoonaa euroa.

Tekninen ja ympäristötoimi

Yhdyskuntalautakunta kokoontui 9 kertaa vuoden aikana.

Tekninen toimi saavutti pääosin vuodelle 2018 talousarviossa asetetut toiminnalliset tavoitteet.

Merkittävimmät 2018 käynnissä olleet infrapalveluiden investointihankkeet olivat, kiertoliittymän rakentaminen Turuntien, Rautatienkadun ja Kauppakadun risteykseen ja Kuhalankosken ohijuoksuusputkien rakentaminen. Lisäksi toteutettiin useita pienempiä rakentamis- ja kunnostustoimenpiteitä yhdyskuntalautakunnan päätösten mukaisesti. Kuhalankosken padon kunnostus toteutui ainoastaan osittain, koska saadut tarjoukset ylittivät määrärahavaroituksen.

Käyttötalouden hankkeena käynnissä oli edelleen Viksbergin entisen kaatopaikan sulkeminen.

Tilapalvelu toteutti yhdyskuntalautakunnan päättämät investointikohteet suunnitellun mukaisesti.

Energiatoteutuksen hankkeena toteutettiin osittain kaupungintalon ilmalämmityksen, ilmanvaihdon ja ilmastoinnin uusiminen. Hanke saatetaan loppuun 2019. Kaupungintalon energiatoteutuksen toimenpiteenä toteutettu vaiheen 1 iv-koneiden uusiminen ja varustaminen LTO-laittein tuottaa laskennallisen energiasäästön suuruudeltaan 300,3 MWh vuodessa, rahaksi muutettuna säästö on 21.600 euroa vuodessa.

Monitoimikeskuksen suunnittelu käynnistettiin pääsuunnittelijan valinnalla.

Kiinteistöjen, katu- ja puistoalueiden ylläpito on tapahtunut suunnitellun mukaisesti ja toiminnalla on varmistettu hyvät, viihtyisät ja turvalliset olosuhteet käyttäjille.

Kaupungin tontinmyyntiä edistettiin järjestämällä tontti-iltaa rakentajille ja osallistumalla messutapahtumiin. Toimenpiteistä huolimatta tonttimyynti oli valitettavan vähäistä.

Kanta-Hämeen pelastuslaitos tuotti Forssan kaupungin pelastuspalvelun osakuntien tekemän palvelutasopäätöksen mukaisesti.

Teknisen toimen hallinnon alaisuuteen kuuluvat maaseutupalvelut on tuotettu Someron kaupungin toimiessa isäntäkuntana. Teknisen toimen hallinto on osallistunut seudullisen rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun yksikön valmisteluun. Yksikkö aloitti toimintansa 2019 alussa.

Maankäytön suunnittelun tehtäväkentästä on vuoden 2018 aikana tehty ehdotusvaiheeseen, Linikkala II, ja Sortohaka 11 C. Kaupunginhallituksen käsittelyyn on tuotu Keskusta II E.

Luonnoksena on ollut nähtävänä Rytökallio, Haudankorva III E ja Haudankorva osayleiskaava.

Lisäksi suurimpia tehtyjä selvityksiä ovat Uudenkylän rakentamisen mahdollisuudet kartoittava selvitys ja Loimijoen jokirannan tukimuureja kartoittava selvitys sekä Kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelman luonnos. Metsänhoitosuunnitelman valmisteluun osallistuminen.

Rakennusvalvonta- ja ympäristöpalvelut

Ympäristölupalautakunta kokoontui 8 kertaa.

Forssan seudun kuntien rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun yhteistyömallia työstettiin koko vuoden ajan. Naapurikunnissa tehtiin päätökset yhteistyöstä loppuvuodesta ja yhteistyö alkoi 1.1.2019.

Rakennus- ja toimenpidelupa- sekä muita maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia päätöksiä sekä ilmoitusmenettelynä käsiteltyjä ratkaisuja tehtiin edellisvuoteen verrattuna vähemmän, yhteensä 167 kappaletta. Lukumäärää osaltaan laskee vuoden alusta käyttöön otettu maisematyölupatarpeen kevennys. Myönnettyjen lupien kerrosala oli vain 6 237 m² ja tilavuus 31 111 m³. Molemmissa on edellisvuoden tasoon merkittävä lasku, noin 63 prosenttia. Uusien asuntojen rakennuslupia myönnettiin kolme kappaletta ja muutosluvalla yksi kappale, joilla muodostuu yhteensä neljä uutta asuntoa.

Valmistuneiden rakennusten määrä kerrosala- ja tilavuusmitoituksella oli jopa 47 prosenttia matalampi kuin edellisenä vuonna. Valmistuneiden rakennusten kerrosala oli 8 883 m² ja tilavuus 49 861 m³. Valmistuneissa rakennuksissa oli yhteensä 12 kappaletta asuntoja.

Rakennuslupien lukumäärissä sekä pinta-ala- ja tilavuusmäärissä esiintyy usein suuria vuosittaisia vaihteluita. Lupamäärissä vastaava taso on ollut viimeksi vuosivälillä 2001- 2004. Pinta-ala ja tilavuusmäärät ovat nyt 2000-luvun alhaisimmat.

Rakennusvalvontayksikkö myi rakennustarkastajan palveluita Humppilan kunnalle kesäkuuhun saakka. Ympäristönsuojeluyksikkö myi edelleen palvelua Jokioisten kunnalle. Forssan ympäristötarkastaja teki erillisessä sopimuksessa sovitun osan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävistä (noin 0,27 htv).

Forssassa ympäristölupa-asioista annettiin seitsemän ja maa-ainesasioihin liittyen yksi ratkaisua. Ympäristönsuojelumääräysten soveltamista koskevia päätöksiä tehtiin yksi. Etelä-Suomen aluehallintovirastolle annettiin ympäristölupahakemuksista kuusi lausuntoa ja muille viranomaisstahoille yhteensä 10 lausuntoa. Nitraattiasetuksen mukaisia ilmoituksia käsiteltiin 3. Vuoden aikana tehtiin muita ympäristönsuojelulakiin perustuvia tarkastuksia 32 ja maa-aineslakiin kaksi.

Ympäristönsuojeluyksikkö teetti yhteistyössä maankäytön suunnittelupalveluiden kanssa lepakko- ja liito-oravaselvitykset kaupungin keskustaaajaman metsikköalueilla. Tutkimusalue koostui erillisistä kuvioista ja kokonaispinta-ala oli noin 280 ha. Vastaavia näin laajoja selvityksiä ei ole aiemmin tehty.

Ympäristönsuojeluyksikkö on ollut laatimassa yhteistyössä teknisen toimen kanssa ensimmäistä laatuaan olevaa kaupungin metsien hoitosuunnitelmaa. Lähtökohtana on ollut puuntuoton lisäksi metsien moninaiskäyttö.

Ympäristönsuojeluyksikkö on kartoittanut haitallisten vieraslajikasvien sijaintia ja yleisyyttä. Luonnonvarakeskuksen kanssa sovittiin jättiputken hävittämiskokeesta Paavolan asuntoalueella. Uutena torjuttavana vieraslajina oli isosorsimo. Forssan kaupunkialueelta Loimijoesta niitettiin isosorsimokasvustoja noin kilometrin matkalta.

Resurssiviisauden tiekarttaa on pyritty toteuttamaan sisällyttämällä sen toimenpiteitä kaikkeen toimintaan.

2.5 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kaupungin talousnäkymät ovat tulevalla taloussuunnittelukaudella kireät johtuen verorahoituksen heikosta kehityksestä, johon vaikuttavat mm. kaupungin väkiluvun jatkuva aleneminen ja työssäkäyvien määrän pienentyminen, sekä väestön ikääntymisestä johtuvat palvelutarpeiden muutokset. Epävarmuus sote-uudistuksen kaaduttua jatkuu.

Kaupungin investointitarpeet koulu- ja päiväkotitiloihin, liikuntatiloihin ym. ovat suuret ja odottavat osittain vielä ratkaisuja. MoniKylä-monitoimikeskus on suuri 21 miljoonan euron investointi, joka ajoittuu vuosille 2020-2021. Kaupungin velkamäärä tulee kasvamaan.

2.6 Kaupungin henkilöstö

Kaupungin ja vesihuoltoliikelaitoksen henkilökuntamäärä vuoden lopussa oli 709 henkilöä. Lisäystä edellisvuodesta on 9 henkilöä.

Kaupungin ja vesihuoltoliikelaitoksen henkilöstön määrä yhteensä 31.12.2017 ja 31.12.2018

	Vakinaiset		Sijaiset ja määräaik.		Yhteensä		Josta osa-ajaisia	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Yhteensä	472	469	228	240	700	709	133	130

Kaupungin henkilöstön määrä 31.12.2017 ja 31.12.2018

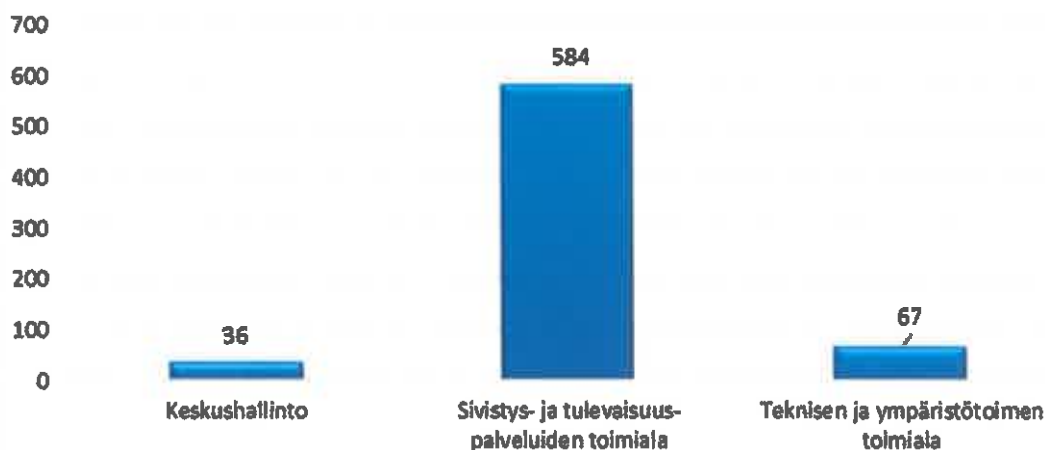
Toimiala	Vakinaiset		Sijaiset ja määräaik.		Yhteensä		Josta osa-ajaisia	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Keskushallinnon toimiala	33	34	3	2	36	36	0	0
Sivistys- ja tulevaisuustoimiala	358	351	212	233	570	584	130	130
Teknisen ja ympäristötoimiala	63	63	10	4	73	67	2	0
Yhteensä	454	448	225	239	679	687	132	130

Vesihuoltoliikelaitoksen henkilöstön määrä 31.12.2017 ja 31.12.2018

Liikelaitos	Vakinaiset		Sijaiset ja määräaik.		Yhteensä		Josta osa-ajaisia	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Forssan vesihuoltoliikelaitos	18	21	3	1	21	22	1	0

Kaupungin henkilöstön keski-ikä (ei sisällä vesihuoltoliikelaitosta)

Palvelussuhteen luonne	Keski-ikä		Henkilömäärä	
	2017	2018	2017	2018
Vakinalnen	48,6	48,7	454	448
Sijaiset ja määräaikaiset	41,3	42,3	225	239
Yhteensä	46,2	46,5	679	687

Henkilöstömäärä toimialoittain 31.12.2018

Henkilötyövuosina mitattuna muutokset eivät ole niin suuria kuin henkilöstön lukumäärinä mitattuna. HTV 1 määrittelyn mukaiset henkilötyövuodet ovat lisääntyneet noin 2 henkilötyövuodella edelliseen vuoteen verrattuna. Huomattava on, että vuoden 2019 aikana on tavoitteena saavuttaa noin 10 htv:n vähennys eli tavoite on, että HTV 1 olisi 632.

Vuosi	HTV1_tot_kum	HTV2_tot_kum	HTV3_tot_kum
2016	643	611	528
2017	640	610	533
2018	642	611	538
2018	2,05	1,17	5,61

HTV1 = palveluksessaolopäivien lukumäärä kalenteripäivinä / 365 * (osa-aikaprosentti/100)

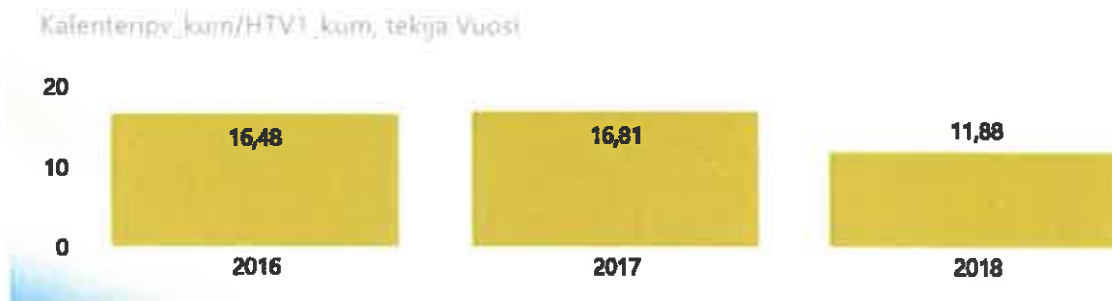
HTV2 = palkallisten palveluksessaolopäivien lukumäärä kalenteripäivinä / 365 * (osa-aikaprosentti/100)

HTV3 = palveluksessaolopäivien (vähennetty kaikki poissaolot) lkm kalenteripäivinä / 365 * (osa-aikaprosentti/100)

Sairauspoissaolo- ja tapaturmakustannukset ovat vähentyneet noin 116 tuhatta euroa edelliseen vuoteen verrattuna.

Poissaolosyytaso 1	2016	2017	2018	2018
Sairaus	624 442	581 863	507 648	-96 162
Työtapaturma	37 593	27 978	8 010	-19 968
Yhteensä	662 036	609 841	515 658	-116 129

Sairauspoissaolot ovat henkilötyövuosina laskeneet noin 17 kalenteripäivästä noin 12 kalenteripäivään henkilötyövuotta kohden.

Kaupungissa laaditaan erillinen henkilöstökertomus.

2.7 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Toimintakertomuksessa on arvioitava kunnan ja kuntakonsernin merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä. Kunnan toimintaan vaikuttavat mm. strategiset riskit, toiminnalliset riskit, taloudelliset riskit ja vahinkoriskit.

Kaupungin lainamäärä vuoden 2018 lopussa oli 27,4 miljoonaa euroa, joista 15,2 miljoonaa euroa eli 55 % oli sidottu joko kiinteisiin korkoihin taikka suojattu korkosuojauksilla. Suojaustaso nousee kevään aikana lähemmäs 70 %:ia. Kaupungin nykyinen lainasalkku on suojattu varsin hyvin. Haasteena on tulevien investointien rahoitus ja riskeiltä suojautuminen.

Kaupungin vakuutusturva käytiin läpi ja kilpailutettiin viimeksi vuoden 2012 aikana ja uusi tarkistettu vakuutusturva tuli voimaan 1.1.2013 lukien. Vuosittain käydään neuvottelut vakuutuskohteiden tarkistamiseksi.

Vuonna 2018 kaupungin menoista 75 miljoonaa euroa eli 67 % on ostopalveluita joko konserniin kuuluvilta tai ulkopuolisilta palvelujen tuottajilta. Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän palvelujen osuus palvelujen ostoista on yksinään jo yli 80 %. Kaupunkiorganisaatioon ei jäänyt hyvinvointikuntayhtymän perustamisen jälkeen varsinaista "tilaajaosaajaa" sosiaali- ja terveystaloukselle. Väestön ikääntyminen ja huoltosuhteen heikkeneminen ja sote-uudistuksen kaatumisen kasvattavat kaupungin kustannuspaineita tulevaisuudessa.

Kaupungin väkiluvun jo vuosikymmeniä jatkunut väheneminen ja laskeva työpaikkakehitys näivettävät kaupungin elinvoimaa ja suuri riski onkin, ettei keinoja katkaista tätä kierrettä löydetä. Riskinä on myös, ettei kaupungin talouden sopeuttamiseen ja palvelutarpeiden muutokseen liittyviä palveluverkko- yms. ratkaisuja kyetä tekemään tarpeeksi etupainotteisesti.

2.8 Ympäristöasiat

Forssan kaupunki on varautunut pakollisella varauksella Viksbergin kaatopaikan ennallistamistöiden kustannuksiin. Kaatopaikan ennallistamistyö on tehtävä vuoden 2019 loppuun mennessä. Vuonna 2018 ennallistamistöihin käytettiin 0,8 miljoonaa euroa. Kaatopaikkavarausta puretaan tilinpäätöksessä 2 miljoonalla eurolla, koska tarvetta varaukselle ei enää ole. Kaupunki asetti Hämeen ELY-keskukselle 1,38 miljoonan euron pankkivakuuden kaatopaikan asianmukaisen hoidon varmistamiseksi. Vakuussummasta 0,37 miljoonaa euroa koskee kaatopaikan jälkitarkkailua (Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätös Nro 208/2018/1 annettu 26.10.2018).

Forssan vesihuoltoliikelaitoksella valmistui v. 2016 iso jätevedenpuhdistamoinvestointi. Kustannukset olivat loppuselvityksen mukaan 9,3 miljoonaa euroa. Lainaa oli jäljellä vuoden lopussa noin 7 miljoonaa euroa. Vesihuoltoliikelaitos investoi Vierevän vedenkäsittelylaitoksen rakentamiseen v. 2018 noin 2 miljoonaa euroa.

Kaupungin viimeisin uudisrakennus eli Koijärven koulu-päiväkoti on varustettu maalämmityksellä ja aurinkovoimalla. Kaupunki on liittynyt Kuntien energiatehokkuussopimukseen elokuussa 2017. Kaupungin sähköenergia on 100 %:sti uusiutuvalla energialla tuotettua. Ensimmäinen biokaasulla toimiva auto on otettu käyttöön kaupungilla.

Kaupungin uudessa hankintaohjeistuksessa painotetaan ympäristönäkökohtien huomioimista kaupungin ja konsernin hankinnoissa.

2.9 Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen:

Kunnanhallitus vastaa kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä kunnanvaltuuston hyväksymien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden pohjalta (Kuntal 14§, 39§). Lisäksi kaikki ne toimielimet ja viranhaltijat, joille on annettu toimivaltaa kunnan varojen käytössä ja jotka toimivat viranomaisina, vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisesta.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tarkoituksena on varmistaa, että kunnalle ja kuntakonsernille asetetut tavoitteet toteutuvat ja toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja omaisuus ja voimavarat turvataan.

Valvontaympäristö (säännöt, ohjeet, toimivallan jako):

Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen on pääsääntöisesti toteutunut hyvin. Muutamia oikaisuvaatimuksia ja kanteluita on tullut.

Forssan kaupungin tilaaman tietosuojan (GDPR) alkukartoituksessa ilmenneitä kehitystarpeita on pyritty ratkaisemaan vuoden 2018 aikana. Keskeisimpiä toimenpiteitä ovat olleet paikallisten palvelimien siirto GDPR-vaatimukset täyttäviin konesaleihin sekä SIEM & SOC (lokittietojen keräys ja kyberuhkien tunnistaminen) -palvelun hankinnan valmistelu. Palvelu on tarkoitus ottaa käyttöön 2019 kuluessa. Vuoden

2019 aikana hallintoverkko siirtyy koulupuolen käyttämään verkkoon ja kaupungin verkkoratkaisut saadaan modernisoitua myös hallintoverkon osalta. Henkilöstön tietoturva- ja tietosuojasaamista edistetään koulutuksilla. Osana Office365 siirtymää Forssan kaupungin käytössä olevien mobiililaitteiden tietoturvaa parannetaan.

Kaupungin omistajapoliittiset linjaukset ja konsemiohje hyväksyttiin valtuustossa 3.9.2018.

Kaupungin talousohjeet päivitettiin ja ilmettä uudistettiin ja kerättiin yhteen asiakirjaan/tiedostoon niiden löytämisen helpottamiseksi.

Kaupungin kriisiviestintäohje päivitettiin ja hyväksyttiin loppuvuonna.

Kaupungin uusi hankintaohjeistus valmistui ja se hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 18.3.2019.

Kaupungin johtamis-, suunnittelu- ja ohjauk käytännöt:

Forssa -koko elämän väärtti - kaupunkistrategia hyväksyttiin valtuustossa keväällä 2015. Kaupunginvaltuusto hyväksyi strategian tarkistuksen toukokuussa 2016.

Kaupunkistrategian tarkistaminen ja seudullisen elinvoimaohjelman laatiminen etenivät vuoden aikana. Valtuuston elinvoimaseminaari pidettiin 23.4.2018, seudullinen elinvoimapäivä 23.8.2018 ja kaupunkistrategian päivittämiseen liittyvä iltapäivä 3.9.2018. Kaupunkistrategian tarkistustyö jatkuu vuonna 2019.

Kaupungin talousarvion laadintaprosessi on vakiintunut ja toimiva, joskin aikaa vievä.

Keskeistä kaupunkistrategian toteuttamisessa ovat kiinteä yhteys talousarvioon sekä poikkihallinnolliset ohjelmat. Kaupunkistrategia on toiminnallistettu suoraan talousarvion tavoiteasetteluun. Kaupunkikonsemin tulokortti ja talousarvio sisältävät myös riskianalyysin. Toteutumisen seuranta tapahtuu monitahoarviointina kaupungin arviointijärjestelmän kuvauksen mukaisesti. Kaupunkistrategian tultua hyväksytyksi uudistetaan myös talousarvion tavoitelomakkeisto vastaamaan tarkistetun strategian tavoitteita.

KuntaPron Kuntari - tiedolla johtamisen sovellusohjelma on otettu käyttöön. Järjestelmässä on mahdollista yhdistellä erilaista talous-, henkilöstö- ja suoritetietoa. Myös poikkeamiin reagointi helpottuu. Kaupungin raportointia kehitettiin ja uusimuotoinen kk-raportti kaupunginhallitukselle otettiin käyttöön kesällä. Lautakuntien raportoinnin kehittämistyö jatkuu.

Valvontatoimenpiteet ja sopimusten hallinta:

Dynastian sopimuksenhallintajärjestelmä on käytössä. Erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, että toimialoilla kaikki sopimukset tallennetaan sähköiseen sopimuksenhallintajärjestelmään niiden hallinnan ja valvonnan helpottamiseksi.

Sisäisen tarkastuksen palveluita ostetaan tarvittaessa tilintarkastus- ja muilta tarkastusyhteisöiltä.

Kaupunginvaltuuston hyväksymien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteet ja kaupunginhallituksen niiden soveltamiseksi antamat tarkemmat ohjeet ja niiden noudattaminen:

Kaupunginvaltuusto päättää kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Kaupungin hallintosäännössä on määräykset riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä. Uusi hallintosääntö hyväksyttiin valtuustossa 29.5.2017.

Kaupunginhallitus hyväksyi 27.6.2016 uuden sisäisen valvonnan riskienhallinnan ohjeen (toimintatapa). Ohje täydentää valtuuston 12.12.2011 hyväksymiä Forssan kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteita. Samalla kumottiin vanhat talousohjeet ja sisäisen tarkastuksen ohjeet.

Kaupungilla on riskienhallintaryhmä, jonka tehtävänä on mm. kaupungin ja kaupunkikonsernin riskienhallintapolitiikan valmistelu ja toteutus, riskienhallinnan kehittäminen, riskienhallintatyön järjestäminen ja koordinointi, henkilöstön motivointi ja koulutus sekä riskienhallinnan seuranta ja arviointi.

Kaupungin johtoryhmä ja vesihuoltojohtaja suorittavat vuosittain sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arvioinnin kaupunkikonsernin riskienhallintapolitiikan mukaisesti tammi-helmikuussa. Viimeisin arviointi on tehty 11.2.2018.

Riskienhallintaryhmän tavoitteena on kehittää edelleen mm. raportointia ja kokonaisvaltaisen riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan toteuttamista osana kaupungin ja kaupunkikonsernin johtamista ja toimintaa. Apuna käytetään Graniten kokonaisvaltaisen riskienhallinnan työkaluohjelmistoa, joka otettiin käyttöön syksyllä 2017.

Riskienhallintaryhmä hyväksyi 8.9.2017 kaupungin kokonaisvaltaisen riskienhallinnan prosessiohjeen. Kaupungin kokonaisvaltainen riskienhallinta tehdään seuraavilla organisaatiotasoilla: keskushallinto, tekninen ja ympäristötoimi, perusopetus, luokkoulutus, varhaiskasvatus, vapaa-ajan palvelut, työllisyyden hoidon palvelut ja vesihuoltoliikelaitos.

Kaupungilla on käytössä myös Graniten työturvallisuusosiot. Työn vaarojen ja riskien arviointi tapahtuu työpaikkatasolla.

Alkuvuonna toteutettiin yhdessä OP-Vakuutus Oy:n kanssa kokonaisvaltaisen riskienhallinnan projektit keskushallinnossa, perusopetuksessa ja vapaa-ajan palveluissa.

Riskienhallinnan ja seurannan selkeä vastuutus ja asiantuntemuksen riittävyys:

Kaupungin ohjeistus on kunnossa ja vastuutukset tehty, mutta systemaattinen riskienhallintatyö uudella ohjelmistotyökalulla on vasta alkuvaiheessa. Asiantuntemusta ja osaamista tulee vahvistaa ja yhteismitallisuutta lisätä mm. koulutuksilla. Ulkopuolinen sisäisenvalvonnan ja riskienhallinnan auditoinnin toteuttamista tulee harkita.

Kaupungin riskienkartoituksen ajantasaisuus ja kattavuus:

Riskienkartoitus ja arviointi sekä riskien hallintakeinojen dokumentointi on osittain toimialoilla vielä kesken.

Vesihuoltoliikelaitos toteutti riskikartoituksen ja arvioinnin pohjavesialueiden riskeisistä.

Merkittävimpien riskien ja niiden hallitsemiseksi tehtävien toimien dokumentointi, seuranta- ja raportointikäytännöt :

Talousarviokirjassa on esitetty palvelualueittainen riskianalyysi. Sen toteutumista seurataan elokuun osavuositarkastuksessa.

Graniten uuden ohjelmiston käyttöönoton myötä raportointia tulee kehittää, tähän mennessä raportointi ei ole tältä osin edennyt. Ohjelmisto mahdollistaa eri organisaatiotasojen riskikarttojen raportoinnin kaupunginhallitukselle ja lautakunnille.

2.10 TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS

2.10.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT (ulkoiset erät, kaupunki liikelaitoksineen)	2018 1000 euroa	2017 1000 euroa
Toimintatuotot	18 368	18 153
Myyntituotot	10 808	10 563
Maksutuotot	1 259	1 472
Tuet ja avustukset	1 788	1 550
Muut toimintatuotot	4 513	4 567
Toimintakulut	-112 690	-111 805
Henkilöstökulut	-29 324	-28 963
Palkat ja palkkiot	-22 620	-22 056
Henkilösivukulut	-6 704	-6 907
Eläkekulut	-5 872	-5 876
Muut henkilösivukulut	-832	-1 031
Palvelujen ostot	-75 016	-73 980
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 528	-4 434
Avustukset	-1 937	-2 165
Muut toimintakulut	-1 885	-2 264
Toimintakate	-94 322	-93 652
Verotulot	60 239	61 074
Valtionosuudet	39 953	40 152
Rahoitustuotot ja -kulut	-317	-343
Korkotuotot	7	15
Muut rahoitustuotot	47	38
Korkokulut	-366	-391
Muut rahoituskulut	-5	-5
Vuosikate	5 552	7 231
Poistot ja arvonalentumiset	-8 099	-7 029
Suunnitelman mukaiset poistot	-6 099	-6 047
Kertaluonteiset poistot	-2 000	-982
Satunnaiset erät	2 000	0
Satunnaiset kulut	2 000	0
Tilikauden tulos	-547	202
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	93	109
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-453	311
 TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	 2018	 2017
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	16,3	16,2
Vuosikate/poistot %	68,6	102,9
Vuosikate, euroa/asukas	326	421
Asukasmäärä	17 028	17 186

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista= $100 \times \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{valmistus omaan käyttöön})$

Vuosikate prosenttia poistoista = $100 \times \text{vuosikate} / \text{poistot}$

2.10.2 Toiminnan rahoitus

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

(kaupunki liikelaitoksineen)

2018 **2017**
1000 euroa 1000 euroa

Toiminnan rahavirta	3 836	5 231
Vuosikate	5 552	7 231
Satunnaiset erät, netto	2 000	0
Tulorahoituksen korjauserät	-3 716	-1 999
Investointien rahavirta	-4 866	-4 185
Investointimenot	-5 510	-5 231
Rahoitusosuudet investointimenoihin	43	17
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	601	1 029
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 030	1 047
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	123	123
Antolainasaamisten vähennykset	123	123
Lainakannan muutokset	1 717	-1 735
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	6 383	4 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3 507	-3 281
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 160	-2 454
Muut maksuvalmiuden muutokset	682	-771
Rahoituksen rahavirta	2 521	-2 384
Rahavarojen muutos	1 491	-1 337
Rahavarat 31.12.	17 703	16 211
Rahavarat 1.1.	16 211	17 548

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

2018 **2017**

Toiminnan ja inv. rahavirran kertymä 5 vuodelta	-3 354	-1 890
Investointien tulorahoitus %	101,6	138,7
Lainanhoitokate	1,5	2,1
Kassan riittävyys, pv	53	49
Kassan riittävyys, pv, ilman kons.yht. yksikkötiliä	10	15
Asukasmäärä	17 028	17 186

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä v. 2014-2018

Investointien tulorahoitus, %= 100 x Vuosikate/Investointien omahankintameno

Lainanhoitokate = (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)

Kassan riittävyys (pv) = 365 pv x Kassavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

2.11 RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT 31.12.

(kaupunki Ilkelaitoksineen)

VASTAAVAA	2018	2017
	<i>1000 euroa</i>	<i>1000 euroa</i>
PYSYVÄT VASTAAVAT	<u>115 296</u>	<u>118 103</u>
Aineettomat hyödykkeet	<u>35</u>	<u>114</u>
Aineettomat oikeudet	18	53
Muut pitkävaikuttiset menot	17	60
Aineelliset hyödykkeet	<u>81 228</u>	<u>83 847</u>
Maa- ja vesialueet	14 175	14 162
Rakennukset	37 621	41 477
Kiinteät rakenteet ja laitteet	25 442	26 313
Koneet ja kalusto	1 311	1 343
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	2 679	553
Sijoitukset	<u>34 033</u>	<u>34 142</u>
Osakkeet ja osuudet	33 323	33 310
Muut lainasaamiset	639	762
Muut saamiset	71	71
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	<u>32</u>	<u>35</u>
Valtion toimeksiannot	21	24
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	11	11
VAIHTUVAT VASTAAVAT	<u>23 962</u>	<u>22 718</u>
Vaihto-omaisuus	<u>301</u>	<u>304</u>
Aineet ja tarvikkeet	301	304
Saamiset	<u>5 958</u>	<u>6 203</u>
Pitkäaikaiset saamiset	<u>115</u>	<u>120</u>
Myyntisaamiset	5	10
Lainasaamiset	109	109
Muut saamiset	1	1
Lyhytaikaiset saamiset	<u>5 843</u>	<u>6 083</u>
Myyntisaamiset	1 826	2 197
Lainasaamiset	2 649	1 949
Muut saamiset	158	556
Siirtosaamiset	1 209	1 381
Rahoitusarvopaperit	<u>168</u>	<u>168</u>
Osakkeet ja osuudet	168	168
Rahat ja pankkisaamiset	17 534	16 043
	<u><u>139 290</u></u>	<u><u>140 855</u></u>

VASTATTAVAA	2018	2017
	<i>1000 euroa</i>	<i>1000 euroa</i>
OMA PÄÄOMA	<u>74 141</u>	<u>74 594</u>
Peruspääoma	65 532	65 532
Edellisten tilikausien ylijäämä	9 062	8 750
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-453	311
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	<u>8 440</u>	<u>8 534</u>
Poistoero	1 940	2 034
Vapaaehtoiset varaukset	6 500	6 500
PAKOLLISET VARAUKSET	<u>2 562</u>	<u>5 730</u>
Muut pakolliset varaukset	2 562	5 730
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	<u>210</u>	<u>258</u>
Valtion toimeksiannot	21	24
Lahjoitusrahastojen pääomat	176	184
Muut toimeksiantojen pääomat	13	50
VIERAS PÄÄOMA	<u>53 936</u>	<u>51 740</u>
Pitkäaikainen	<u>24 069</u>	<u>21 604</u>
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	24 067	21 238
Lainat julkisyhteisöiltä	0	184
Muut velat	2	2
Siirtovelat	0	180
Lyhytaikainen	<u>29 868</u>	<u>30 136</u>
Joukkovelkakirjalainat	0	5 000
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 554	3 138
Lainat julkisyhteisöiltä	15 307	11 822
Lainat muilta luotonantajilta	2 014	1 843
Saadut ennakot	16	12
Ostovelat	2 344	2 136
Muut velat	880	568
Siirtovelat	5 752	5 617
	<u>139 290</u>	<u>140 855</u>
TASEEN TUNNUSLUVUT	2018	2017
Omavaraisuusaste	59,3 %	59,0 %
Omavaraisuusaste ilman kons.yht. yksikköillejä	65,6 %	65,2 %
Suhteellinen velkaantuneisuus	45,5 %	43,3 %
Suht. velkaantuneisuus ilman kons.yht. yksikköillejä	31,0 %	32,2 %
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista	46,1 %	43,9 %
Kertynyt ylijäämä, 1.000 euroa	8 608	9 062
Kertynyt ylijäämä, euroa/asukas	506	527
Lainakanta 31.12., 1.000 euroa	44 942	43 225

	2018	2017
Lainakanta 31.12., 1.000 euroa, ilman kons.yht. yks.	27 805	29 928
Lainakanta 31.12., euroa/asukas	2 639	2 515
Lainakanta 31.12., euroa/asukas, ilman kons. yksiköille	1 633	1 741
Lainasaamiset, 1.000 euroa	639	762
Asukasmäärä	17 028	17 186

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT:

Omavaraisuusaste, % = $100 \times (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Suhteellinen velkaantuneisuus, % = $100 \times (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista, % = $100 \times (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot} + \text{Vuokravastuut}) / \text{Käyttötulot}$

Kertynyt ylijäämä (alijäämä) = Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), euroa/asukas = Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä) / Asukasmäärä

Lainakanta 31.12. = Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Lainat euroa/asukas

Lainasaamiset 31.12. = Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

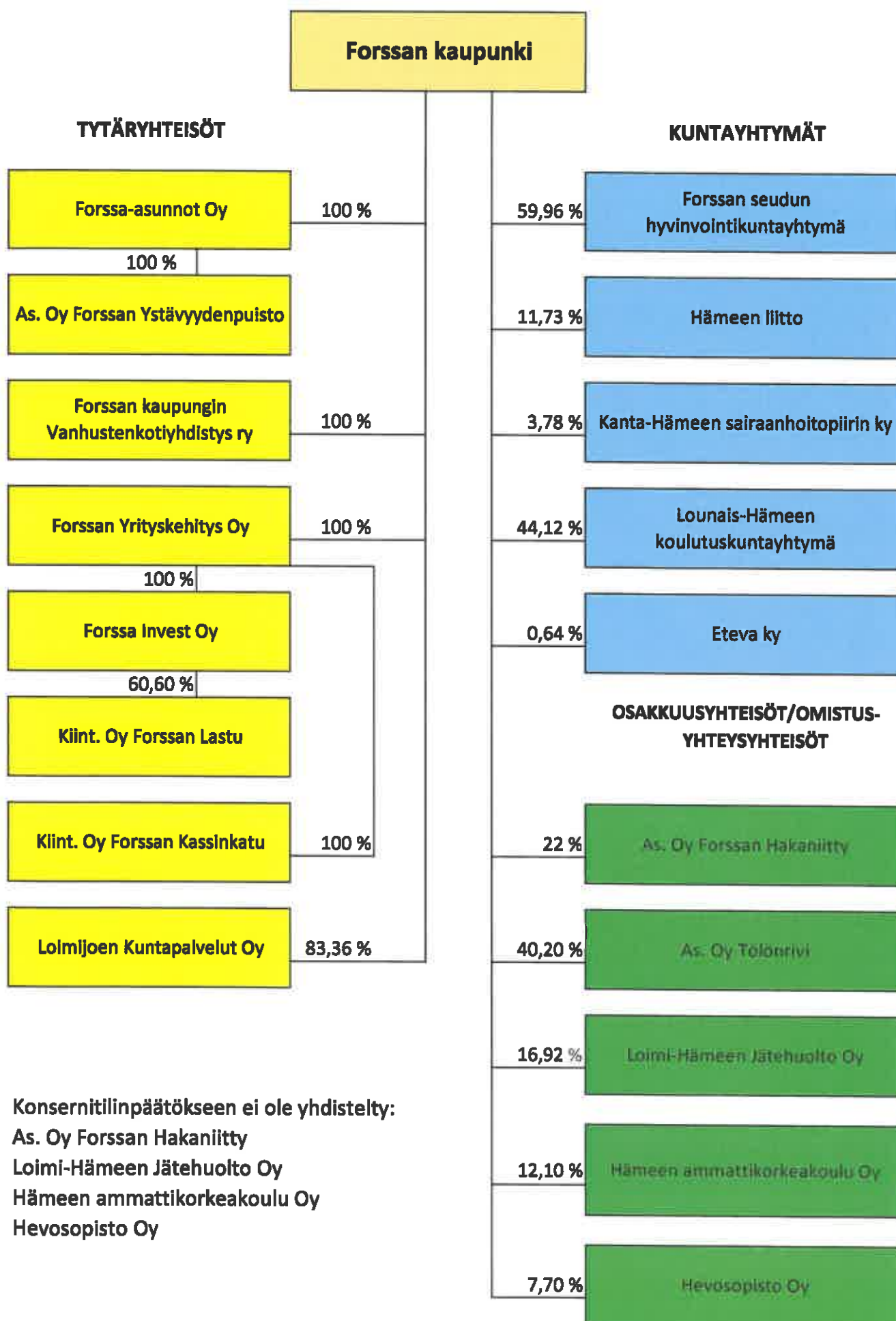
2.12 KOKONAISTULOT JA -MENOT

KAUPUNGIN KOKONAISTULOT JA -MENOT

TULOT	1.000 e	%	MENOT	1.000 e	%
Toiminta			Toiminta		
Toimintatuotot	18 368	14,7	Toimintakulut	112 690	90,6
Verotulot	60 239	48,1	- Valmistus omaan käyttöön	0	0,0
Valtionosuudet	39 953	31,9	Korkokulut	366	0,3
Korkotuotot	7	0,0	Muut rahoituskulut	5	0,0
Muut rahoitustuotot	47	0,0	Satunnaiset kulut	-2 000	-1,6
Satunnaiset tuotot	0	0,0	Tulorahoituksen korjaukset		
Tulorahoituksen korjaukset			Pakollisten varausten lisäys	3 168	2,5
-Pysyvien vastaavien			- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden		
hyödykkeiden luovutusvoitot	-551	-0,4	luovutustappiot	-2	0,0
Investoinnit			Investoinnit		
Rahoitusosuudet investointimenoihin	43	0,0	Investointimenot	5 510	4,4
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	601	0,5			
Rahoitustoiminta			Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten vähennykset	123	0,1	Antolainasaamisten lisäykset	0	0,0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	6 383	5,1	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	3 507	2,8
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	0	0,0	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	1 160	0,9
Oman pääoman lisäykset	0	0,0	Oman pääoman vähennykset	0	0,0
Kokonaistulot yhteensä	125 213	100,0	Kokonaismenot yhteensä	124 403	100,0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-682				
Rahavarojen lisäys	1 491		Kokonaismenot yhteensä v. 2014	135 912	8,5
			- ilman kons.yht. yksiköillejä	125 109	7,6
Yhteensä	124 403		Kokonaismenot yhteensä v. 2015	124 070	-8,7
			- ilman kons.yht. yksiköillejä	109 360	-12,6
			Kokonaismenot yhteensä v. 2016	124 238	0,1
			- ilman kons.yht. yksiköillejä	109 487	0,1
			Kokonaismenot yhteensä v. 2017	125 020	0,6
			- ilman kons.yht. yksiköillejä	111 722	2,0
			Kokonaismenot yhteensä v. 2018	124 403	-0,5
			- ilman kons.yht. yksiköillejä	107 266	-4,0

2.13 KAUPUNKIKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

2.13.1 Forssan kaupunkikonserniin kuuluvat 31.12.2018 seuraavat yhteisöt:

2.13.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Kaupungissa konserniohjaus on toteutettu hyväksytyyn konserniohjeistuksen mukaisesti. Syyskuussa valtuusto hyväksyi Forssan kaupungin omistajapoliittiset linjaukset ja tarkistetun konserniohjeen. Tarkemmin kohdassa 2.13.4 Konsernivalvonnan järjestäminen.

2.13.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Tytäryhtiöiden toimitusjohtajia vaihtui. Forssan Yrityskehitys Oy:n uusi toimitusjohtaja aloitti vuoden alussa ja Forssa-asunnot Oy:n toimitusjohtaja elokuussa.

Kaupunginhallitus päätti 19.3.2018 myydä kaikki Seuturekry Oy:n osakkeensa. Myös Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä myi kaikki Seuturekry Oy:n osakkeet.

Konsernin tuloslaskelman alijäämä on - 4,3 miljoonaa euroa. Edellisvuonna ylijäämä oli 0,9 miljoonaa euroa. Alijäämäiseen tulokseen vaikuttivat kaupunkiemon, Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiri kuntayhtymän ja Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän alijäämäiset tulokset. Sairaanhoitopiirin tilinpäätös sisältää 60 miljoonan euron ylimääräiset poistot Ahveniston rakennuksista. Näin syntynyt alijäämä katettiin alentamalla sairaanhoitopiirin peruspääomaa.

Konsernin lainamäärä kasvoi 68,2 miljoonaan euroon eli 4.003 euroon/asukas. Kasvua edellisvuodesta on 2,4 miljoonaa euroa. Lainanhoitokate heikkeni ja oli 1,3 eli tyydyttävä.

Konserniyhteisöjen toiminnastaan antamat tiedot

Loimijoen Kuntapalvelut Oy

Loimijoen Kuntapalvelut Oy kuuluu Forssan kaupunki -konserniin, kaupungin omistaessa 59,2 % yhtiön osakkeista, Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän omistaessa 40 % sekä Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymän että Humppilan kunnan kummankin omistaessa 0,4 % yhtiön osakkeista. Yhtiön tavoitteena on tuottaa kilpailukykyisesti tehokkaita tukipalveluita omistajilleen.

Loimijoen Kuntapalvelut Oy:n hallinto sijaitsee osoitteessa Turuntie 18, 30100 Forssa, missä sijaitsevat myös taloushallinnon laskenta- ja palkkapalvelut.

Ateriat valmistetaan kahdessa keskuskeittiössä: Korkeavahalla ja Tölöllä. Korkeavahan keskuskeittiö palvelee ensisijaisesti terveydenhoidon asiakkaita sekä henkilöstöravintoloita Tölön keskuskeittiön toimittaessa ruokaa lähinnä kouluille ja päiväkodeille. Moniosajahenkilöstöämme työskentelee 14 palvelukeittiöissä. Puhtauspalvelut toimivat asiakkaiden tiloissa Forssan kaupungin ja lähikuntien alueella.

Kulunut vuosi on ollut edelleen kiireinen. Olemme tuoneet esille päättäjille mitä eri vaihtoehdot maakuntaudistuksen etenemisessä merkitsevät toiminnallemme ja henkilöstöllemme. Haluamme turvata henkilöstömme työpaikat ja varmistaa, että myös seudun sote-asiakkaat saavat paikallisesti valmistettua ruokaa. Valtakunnallisista epävarmuustekijöistä ja työkiireestä huolimatta henkilöstö on hoitanut työnsä erinomaisesti, mikä on näkynyt asiakaspalautteissa ja yhtiön tuloksessa.

Kilpailullisen neuvottelumenettelyn mukaiset neuvottelut uuden keskuskeittiön rakentamisesta ja pitkäaikaisesta vuokraamisesta ovat edenneet hyvin. Tavoitteena on jättää lopullinen tarjouspyyntö ehdokkaille maaliskuun alussa ja aloittaa uuden keskuskeittiön käyttö elokuussa 2020. Uusi keskuskeittiö mahdollistaa joustavat ja tehokkaat tuotantomenetelmät, jolloin voimme tuottaa ruokaa myös seutukunnan koululaisille tai sote-asiakkaille kuntien näin halutessa.

Ateria- ja puhtauspalveluasiakkaille tehtiin asiakaskysely loppuvuodesta, jonka tuloksia käydään läpi tällä hetkellä. Asiakastapaamisissa toimintamme ja laatumme on arvioitu kiitettäväksi.

Henkilöstön sairauspoissaolot tippuivat ennätystasolle 13,2 kalenteripäivään henkilöltä edellisen vuoden 21,8 kalenteripäivästä, mikä kehitys näkyy myös yhtiön tuloksessa. Yhtiö tukee henkilöstön työhyvinvointia ja kannustaa edelleen henkilöstöä monipuoliseen liikkumiseen.

Loimijoen Kuntapalvelut Oy:n taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut ovat seuraavat:

	2018	2017
Liikevaihto (tuhatta euroa)	7 859,0	7 842,0
Liiketulos (tuhatta euroa)	157,0	39,0
Liiketulos %:a liikevaihdosta	2,0	0,5
Oman pääoman tuotto (%)	16	5
Sijoitetun pääoman tuotto (%)	16	5
Omavaraisuusaste (%)	42,3	38,6

Yhtiön liikevaihdon odotetaan hieman laskevan.

Suurin riski liittyy edelleen tuottamiemme tukipalveluiden tulevaisuuteen. Tuleeko maakuntaa? Voimmeko tuottaa tukipalveluita sote-asiakkaille myös jatkossa? Mitä tuotettavat palvelut olisivat? Onko inhouse-statuksemme uhattuna? Saammeko turvattua henkilöstömme aseman myös jatkossa? Odottaessamme valtakunnan tason päätöksiä pyrimme itse varmistamaan oman tuotantomme tehokkuuden ja kilpailukyvyyn uudella keskuskeittiöhankkeella ja tiedottamalla päättäjille eri vaihtoehtojen henkilöstö- ja kustannusvaikutuksista.

Ateriapalvelun mahdollisiin häiriöihin on varauduttu varautumissuunnittelulla.

Yhtiöllä ei ole varsinaista luottoriskiä taloudellisesti merkittävien asiakkaiden kuulussa konserniin.

	2018	2017
Henkilöstö		
Henkilöstö keskimäärin	147	151
Maksetut palkat ja palkkiot (1.000 euroa)	3 938	4 050

Yhtiön osakepääoma jakautuu osakelajeittain seuraavasti:

	2018	2017
Osakkeiden lukumäärä	250	250
Osakkeita rasittaa osakassopimukseen perustuva lunastusoikeus.		

Yhtiön hallitus 1.1. - 26.9.2018, puheenjohtaja Emmi Lintonen, hallituksen jäsenet Risto Aaltonen, Tommi Forss, Juha Heino, Eino Järvinen ja Irmeli Vinnikainen.
Yhtiön hallitus 27.9.-31.12.2018, puheenjohtaja Emmi Lintonen, hallituksen jäsenet Risto Aaltonen, Timo Finning, Tommi Forss, Eino Järvinen ja Irmeli Vinnikainen.

Yhtiön toimitusjohtajana on jatkanut Soile Haavisto.

Vapaa oma pääoma tilinpäätöksessä on 1.010.111,67 euroa, tilikauden voiton ollessa 146.180,64 euroa.

Forssa-asunnot Oy

Vuosi oli järjestyksessään yhtiön kahdeskymmeneskuudes toimintavuosi. Yhtiö on merkitty kaupparekisteriin 11.08.1993. Varsinainen yhtiökokous pidettiin 23.03.2018, jossa käsiteltiin yhtiöjärjestyksen mukaiset asiat.

Yhtiön kokonaisrahoitustuotto vuokra-, korko-, osinko-, perintätuottoineen, käyttökorvauksineen ja liiketoiminnan muine tuottoineen oli 2 794 127,54 euroa.

Uusia vuokrasopimuksia solmittiin toimintavuoden aikana 111 kappaletta ja päättyneitä vuokrasopimuksia oli 85 kappaletta.

Yhtiön asuntojen kokonaismäärä tilikauden päättyessä oli 552 asuntoa sekä Rytynluhdin oppilasasuntola ja kerrostalo Isoniityntie 51, joka on kokonaisuudessaan vuokrattu Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymälle. Vuokraamatta olevien asuntojen määrä vuoden lopussa oli 186 kappaletta, jossa on mukana Rytynluhti. Yhtiön asuntojen käyttöaste oli 70,75 %.

Yhtiö hoitaa Forssan kaupungin toimeksiantona kaupungin suorassa omistuksessa olevien 8 asunnon sekä Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän 315 asuntopaikan vuokraustoiminnan ja vuokranvalvonnan. Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymälle vuokrasopimuksia solmittiin 93 kappaletta.

Yhtiön toiminta, omaisuus, kiinteistöt ja rakennukset on vakuutettu If Vahinkovakuutusyhtiössä.

Yhtiön omistama Saksankuja 9:n kiinteistö, jossa on 48 asuinhuoneistoa, on ollut tyhjillään koko vuoden 2018. ARA on myöntänyt 31.10.2017 purkukustannuksiin 70 % purkuavustuksen, joka on voimassa 31.08.2019 asti. Forssan kaupunginhallituksen 26.06.2017 päätöksen mukaan purkutyöt tehdään peräjälkeen Forssan kaupungin vanhustenkotiyhdistys ry:n omistaman Saksankuja 13 kohteen purkutyön kanssa. Purkutyön alustava aloitusaika on viikolla 10 vuonna 2019.

Kiinteistöjen ja rakennusten kunnostustöihin käytettiin toimintavuotena 379 787,47 euroa.

Rahoituslaitosten lainoja lyhennettiin 848 763,25 euroa ja korkoja maksettiin 196 709,10 euroa. Yhtiön taseen rahoituslaitoslainojen kokonaismäärä oli vuoden lopulla 10 239 646,51 euroa.

Vuokrasaamisten jälkiperintätuotot olivat 19 439,85 euroa ja korkotuotot 23 108,34 euroa. Vuokra- ja käyttömaksusaamiset tilinpäätöshetkellä olivat 162 161,91 euroa.

Yhtiö kirjasi toimintavuoden tuloksena poistojen, luottotappioiden ja asuintalovaurauksen jälkeen 1,17 euroa voittoa. Taseen loppusumma oli 14 580 595,81 euroa, josta oma pääoma oli 2 416 044,64 euroa. Omavaraisuusaste oli 16,83 %.

Yhtiön hallituksessa ovat tilikautena toimineet Janne Korsi hallituksen puheenjohtajana, Sirke Wikström hallituksen varapuheenjohtajana ja hallituksen jäsenenä Seija Hyvärinen, Sami Kotiniemi, Kaija-Leena Niemi, Irma Pulkkinen ja Matti Uutela. Hallitus kokoontui tilikauden aikana 15 kertaa.

Yhtiön toimitusjohtajana ja hallituksen sihteerinä on toiminut Veikko Heimo 5.8.2018 asti ja Seppo Hakamäki 6.8.2018 alkaen.

Yhtiön palveluksessa konttoritoiminnoissa sekä kiinteistöjen korjaus-, huolto-, kunnossapidossa ja siivoustoiminnassa on toimintavuoden aikana ollut osa- ja kokopäiväisinä 4 työntekijää. Pääosin kiinteistöjen korjaus-, huolto-, kunnossapito ja siivoustyöt on hoidettu ulkopuolisella urakoinnilla.

Riskitekijät voidaan yhtiön osalta jakaa henkilöriskeihin, toiminnallisiin riskeihin, taloudellisiin riskeihin ja vahinkoriskeihin.

Henkilöstöriskien vahvuustekijöitä ovat osaaminen ja ammattitaito, kokemus sekä toimintaympäristön tuntemus. Heikkouksia ovat pieni organisaatio, vajavaiset resurssimahdollisuudet henkilökunnan mahdollisiin poissaolojen korvaamisiin (ns. varamiesjärjestelmä) ja henkilöstön ikärakenne.

Toiminnalliset riskit on pääosin pyritty suojaamaan vakuutuksin. Toiminnallisiin riskeihin kuuluu myös tietoturva ja salassapito. Tietoturvaa on parannettu ulkoistamalla ja keskittämällä osa yhtiön datapalveluista.

Taloudellisten riskien merkittävimpiä tekijöitä ovat ulkoisen ympäristön muutokset. Yhtiön vieraan pääoman määrä on huomattava, joka on pyritty suojaamaan pitkäaikaisilla kiinteillä lainakoroilla ja korkosuojauksilla. Yhtiöllä ei ole ARA:n lainoitusta.

Yhtiön vahinkoriskeistä on tehty oma riskikartoitusanalyysi, johon sisältyy kemiallisia aineita, tuotantoriskejä ja kiinteistöihin kohdistuvat riskit. Kuten toiminnalliset riskit myös vahinkoriskit on pyritty ennalta suojaamaan vakuutusturvalla, joka on viimeksi tarkistettu ja päivitetty kesällä 2016.

Forssan Yrityskehitys Oy

Vuosi oli yhtiön kahdeskymmeneskolmas (23.) toimintavuosi. Yhtiön perustamiskokous pidettiin 19.3.1996 ja yhtiö merkittiin kaupparekisteriin 6.5.1996. Forssan kaupunki omistaa yhtiön osakkeista 100 % ja yhtiö kuuluu Forssan kaupunkikonserniin.

Yhtiön nimi muuttui 1.7.2016 alkaen Forssan Seudun Kehittämiskeskus Oy:stä Forssan Yrityskehitys Oy:ksi.

Varsinainen yhtiökokous pidettiin 10.4.2018, jossa käsiteltiin yhtiöjärjestyksen määräämät asiat.

Yhtiön käynnisti toimintavuoden aikana kolme omaa hanketta. Suomen Parhaat Yritykset -hanke sai Hämeen Liitolta AIKO -rahoitusta. Hankkeessa ovat mukana Forssan lisäksi Tammela, Humppila, Jokioinen, Ypäjä sekä Urjala. EAKR -hanke Kasvuyritysten Häme käynnistyi toimintavuoden marraskuussa. Tässä hankkeessa Forssan lisäksi ovat kuntaosuuksilla mukana Tammela, Jokioinen, Humppila ja Ypäjä. Lounaplussan myöntämällä hankerahoituksella käynnistettiin Forssa Film Office -hanke. Hankkeeseen oli toimintavuonna palkattuna kolme osa-aikaista työntekijää.

Yhtiö myi joulukuussa omistuksessaan olleen teollisuusrakennuksen Kurikkamäen-tieltä Matimek Oy:lle. Toimintavuoden aikana toteutettiin myös perusparannus Yritystalolle sekä uusittiin Teatteritalon putket.

Pääosin yritysneuvontatoiminta keskittyi yritysten neuvontapalveluihin, toimivien yritysten kehittämistoimintaan, koulutuksesta, tapahtumista ja julkisen rahoituksen tiedottamiseen. Toimintavuoden aikana laadittiin yhtiölle uusi strategia ja kiinnitettiin huomiota näkyvyyteen. Lisäksi Yrinet -asiakkuuksienhallintajärjestelmä otettiin systemaattisesti toimintaan mukaan ja raportointi toteutettiin tämän järjestelmän kautta. Lisäksi käyttöön otettiin reaaliaikainen asiakastytyväisyyden seuraaminen. Täydet 100 prosenttia Forssan Yrityskehitys Oy:ssä viime vuonna asioineista yrittäjistä ovat valmiita suosittelemaan palveluja myös yrittäjäkollegoilleen. Samat 100 prosenttia antoi palveluille arvosanaksi parhaan arvosanan, mikä oli erinomainen. Forssan Yrityskehityksessä kirjattiin vuonna 2018 yhteensä 497 yksittäistä, kirjattua tapaamista yrittäjien kanssa. Se tarkoittaa reilua 40 tapaamista kuukaudta kohden. Forssan Yrityskehityksen järjestämiin tilaisuuksiin osallistui yli 600 henkilöä ja yhdessä Hämeen ammattikorkeakoulun kanssa järjestettyyn kestävän kehityksen ja kiertotalouden tapahtumaan FRUSHiin osallistui yli 500 henkilöä. Medianäkyvytemme on moninkertaistunut vuoden aikana. Vuonna 2017 yhtiö oli uutisissa ja somessa esillä keskimäärin kahdeksan kertaa kuukaudessa. Vuonna 2018 yhtiö näkyi keskimäärin 30 kertaa kuukaudessa eli vähintään kerran päivässä.

Yhtiön omistuksessa tai osake-enemmistön kautta hallinnassa olevat kiinteistöt ja rakennukset sekä niiden hankinta-ajat ovat seuraavat:

Teatteritalo	2 080 m ²	25.01.1999
Halli III	1 753 m ²	20.07.1990
Halli Turvalasi (myyty 19.12.2018)	1 472 m ²	31.07.2001
Salko Painting Oy	5 105 m ²	31.05.2003
Forssa Invest Oy (Tambest Glass Solutions Oy) Lastu	6 855 m ²	29.06.2009
Aste Finland Oy	3 457 m ²	31.12.2013
Yritystalo, Koulukatu 13	2 400 m ²	01.03.2017
Jomet Oy, Aukeentie	2 600 m ²	01.12.2017

Yhtiön toimitilat Halli Turvalasia lukuun ottamatta ovat vuokrattuina. Vuokrasopimus siinä päättyi 21.12.2017 ja halli myytiin 19.11.2018. Yhtiön hallinnoimissa tiloissa työskentelee yli 200 työntekijää. Vuokrausaste on saatu nostettua lähes 100 %:iin.

Yhtiön maksuvalmius tilikauden aikana oli hyvä. Yhtiön liikevaihto oli 1 195 984,20 (vuosi 2017 1 149 991 euroa). Yhtiön tekemät poistot tilikaudella olivat 325 859,97 (vuonna 2017 441 446 euroa) ja se kirjasi tilikauden tuloksena poistojen jälkeen -68 184,45 euroa miinusta.

Tilikauden aikana yhtiö lyhensi lainojaan lainaohjelman mukaisesti. Tilikauden päättyessä yhtiön lainat rahoituslaitoksilta olivat 14 784 768,79 euroa.

Kiinnityksiä ja pantteja yhtiö on antanut ainoastaan omistajalleen Forssan kaupungille.

Taseen loppusumma on 18 046 779,42 euroa, josta oma pääoma on 1 707 008,52 euroa.

Yhtiön toiminnan vastuu, omaisuus, kiinteistöt ja rakennukset on vakuutettu If Vahinkovakuutusyhtiössä.

Yhtiöllä ei vuoden 2018 ollut uudisrakennustoimintaa. Isoimpina peruskorjaustoimenpiteinä korjattiin osa Teatteritalon putkistosta, vesivahinko sekä Yritystalolla 1. kerroksen tilojen uudistaminen.

Yhtiön hallitukseen ovat toimintavuoden aikana kuuluneet Jaana Lähteenkorva (puheenjohtaja), Kaisa Lepola (varapuheenjohtaja), Arto Heino, Emmi Lintonen ja Jaakko Mäki. Hallitus kokoontui tilikauden aikana kaksitoista kertaa.

Yhtiö toteuttaa laatimaansa strategiaa, kaupungin strategiaa sekä Forssan kaupunkiseudun elinvoimaohjelmaa.

Yhtiön on aktivoitunut edelleen hanketoiminnassa sekä yrittäjäyhteistyössä. Yhtiö tulee toimintavuoden aikana järjestämään erilaisia tapahtumia yrittäjille ja yhdessä yrittäjien sekä muiden yhteistyötahojen kanssa. Yhtiön toimintaa mitataan strategiasa määritellyin tavoin.

Riskitekijät voidaan yhtiön osalta jakaa henkilöriskeihin, toiminnallisiin riskeihin, taloudellisiin riskeihin ja vahinkoriskeihin.

Henkilöstöriskien vahvuustekijöitä ovat osaaminen ja ammattitaito, kokemus sekä toimintaympäristön tuntemus. Heikkouksia ovat pieni organisaatio, vajavaiset resurssimahdollisuudet henkilökunnan mahdollisiin poissaolojen korvaamisiin (ns. varamiesjärjestelmä) ja henkilöstön ikärakenne. Toimintavuoden aikana tapahtui yksi eläköityminen Sirpa Hirvosen pitäessä pois kertyneet lomat ja jäädessä eläkkeelle 2019 alussa.

Toiminnalliset riskit on pääosin pyritty suojaamaan vakuutuksin. Toiminnallisiin riskeihin kuuluu myös tietoturva ja salassapito. Tietoturvaa on parannettu keskittämällä yhtiön ICT-palvelut kaupungin IT-yksikön hoidettavaksi. Yhtiön asiakkaisiin nähden erittäin merkittävä asia on salassapitoturva ja sen mukanaan tuoma ”brändi” yhtiön jatkotoiminnalle.

Taloudellisten riskien merkittävimpiä tekijöitä ovat ulkoisen ympäristön muutokset. Yhtiön vieraan pääoman määrä on kasvanut huomattavasti, joka on pyritty suojaamaan pitkäaikaisilla kiinteillä lainakoroilla ja korkosuojauksilla.

Yhtiön vahinkoriskeihin ei sisälly kemiallisia aineita tai tuotantoriskejä vaan lähinnä kiinteistöihin kohdistuvat riskit. Kuten toiminnalliset riskit myös vahinkoriskit on pyritty ennalta suojaamaan vakuutusturvalla, joka on viimeksi tarkistettu ja päivitetty kesällä 2016.

Forssan kaupungin Vanhustenkotiyhdistys ry

Kulunut vuosi oli yhdistyksen 46. toimintavuosi.

Forssan kaupunki on vuokrannut yhdistyksen tilat ja tekee tiloissa vanhusten palvelutoimintaa sekä vuokraa asuntoja vanhusten käyttöön.

Yhdistyksen kevätkokous pidettiin 9.3. ja syyskokous 20.12.

Kokouksissa käsiteltiin yhdistyksen sääntöjen määräämät asiat. Syyskokouksessa päätettiin Saksankuja 13:n kerrostalo purkaa. Päätettiin varata purku-urakkaan 290.000 euroa ja ottaa urakkaa varten 160.000 euron laina. ARA myönsi purku-urakkaan avustusta max. 129.850 euroa tai enintään 70 % purkukustannuksista. Johtokunta kilpailutti urakan, joka tehdään v. 2019. Urakan sai Delete Oy.

Yhdistyksen vuokratuotot 431.520,00 euroa.

Yhdistyksellä ei ollut tilikauden vaihteessa rahalaitoslainaa.

Taseesta purettiin vuoden 2008 asuintalovaraus, 37.200 euroa.

Tuloksesta tehtiin 21.423 euron asuintalovaraus.

Palvelukeskus Rimpikotoon liittyvä kerrostalo, Saksankuja 13, puretaan vuonna 2019 aikana. Koijärven rivitalot päätettiin myydä, mutta 31.12.2018 mennessä kauppvoja ei ole tehty.

Jäsenmaksuja ei peritty vuonna 2018.

Lounals-Hämöen koulutuskuntayhtymä

Kuntayhtymän johtajan katsaus

Yhtymävaltuuston toimintavuodelle 2018 hyväksymät taloudelliset tavoitteet saavutettiin suurelta osin, vaikka vuosi oli erittäin haasteellinen. Ammatillisen koulutuksen uusi lainsäädäntökokonaisuus astui voimaan 1.1.2018. Tämä vaikutti kokonaisvaltaisesti organisaation toimintaan.

Kuntayhtymän visiosta, arvoista ja strategisista tavoitteista päätettiin vuonna 2016 ja niiden mukaisesti edettiin vuonna 2017. Vuonna 2018 täsmennettiin strategisia tavoitteita. Erityisesti edelläkävijyys on edelleen haluttu arvottaa korkealle.

Vuoden 2018 keskeisimpänä tehtävänä kuntayhtymätasolla oli uuden lainsäädännön mukaisen toiminnan toteuttaminen. Vuoden alusta toiminta lähti liikkeelle myös uudenaikaisessa organisaatiomallissa. Aikuis- ja nuorisokoulutus yhdistettiin 1.1.2018 saman koulutuspäällikön alaisuuteen tulosyksiköittäin ja koulutuspäälliköiden määrä väheni kahdeksasta neljään. Koulutuspäälliköiden työtä tukemaan luotiin uusi tehtäväkokonaisuus, ja neljä koulutusalaavastaavaa aloitti näissä tehtävissä. Uusina tulosyksikköinä aloittivat toimintansa opiskelijahallintopalvelut, opiskelijapalvelut ja työelämäpalvelut. Työelämäpalveluiden kokonaisuudessa yhtenä osana on mm. oppisopimuspalvelut.

Vuonna 2018 kuntayhtymä sai myös uuden kuntayhtymän johtajan. Pitkään ja ansiokkaasti kuntayhtymää johtaneen Tuula Koivulan virkavuodet täyttyivät. Uutena

kuntayhtymän johtajana aloitti 1.8.2018 Maaria Silviu, joka on toiminut kuntayhtymän rehtorina 1.1.2016 alkaen. Kuntayhtymän johtajan ja rehtorin tehtävät täten yhdistettiin.

Kuntayhtymän laadunvarmistuksen viitekehyksenä on jo vuosia ollut ammatillisen koulutuksen laadunvarmistuksen tueksi kehitetty CQAF- malli (Common Quality Assurance Framework), mikä perustuu useiden muiden käytössä olevien arviointimallien EFQM (European Framework of Quality and Management) ja CAF (Common Assessment Framework) tavoin jatkuvaan oppimiseen ja toiminnan systemaattiseen kehittämiseen. EFQM katsottiin käyttökelpoiseksi myös reformin astuttua voimaan.

Laatutyötä tukemaan otettiin käyttöön (laadunhallinnan toiminnanohjausjärjestelmä IMS (Integrated Management System) jo vuonna 2015. IMSin avulla tarvittava tieto oppilaitoksen toiminnasta ja prosesseista on kaikkien saatavilla erilaisiin tilanteisiin. Vuonna 2018 keskityttiin edelleen keskeisten koulutustoiminnan prosessien ja työohjeiden tekemiseen. Tukipalveluiden osalta prosessien kuvaus painottui vuoteen 2018. IMS vaatii edelleen henkilöstöltä käytön kertaamista, mitä on toteutettu niin, että lainsäädäntömuutosten aiheuttaessa muutoksia prosesseihin niiden kuvauksen päivittämistyötä on jaettu koko henkilöstölle.

Vuoden 2018 alusta lukien ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmä muuttui merkittävästi. Muutokseen pyrittiin luonnollisesti valmistautumaan olemassa olevan tiedon mukaan vuonna 2017, mutta vuoden 2018 talousarviota jouduttiin kuitenkin korjaamaan lisätalousarviolla.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjälle myönnetään laskennallisesti perusrahoitusta, suoritusrahoitusta ja vaikuttavuusrahoitusta kunkin rahoitusosuuden euromäärästä se osuus, joka vastaa koulutuksen järjestäjän suoritteiden suhteellista osuutta kyseisen rahoitusosuuden kaikkien koulutuksen järjestäjien suoritteista.

Koulutuksen järjestäjän osuus perusrahoituksessa perustuu ministeriön koulutuksen järjestäjälle asettamiin tavoitteellisiin opiskelijavuosiin, suoritusrahoituksessa suoritettuihin tutkintoihin ja tutkinnon osien osaamispisteisiin sekä vaikuttavuusrahoituksessa opiskelijoiden työllistymiseen ja jatko-opintoihin siirtymiseen sekä opiskelija- ja työelämäpalautteeseen. Laskennallisen rahoituksen lisäksi koulutuksen järjestäjät voivat hakemuksesta saada strategiarahoitusta, jota ministeriö myöntää harkintaan perustuen.

Rahoitusjärjestelmässä otetaan huomioon keskeiset koulutuksen kustannuksiin vaikuttavat tekijät, kuten tutkintokohtaiset kustannuserot, eri tutkintotyytit, koulutuksen toteuttamismuodot, erityinen tuki ja majoitus, työvoimakoulutus, oppimisvalmiuksia tukevat opinnot ja henkilöstökoulutus, painottamalla rahoituksen perusteena käytettäviä suoritemääriä erilaisilla kustannuserot huomioivilla kertoimilla.

Lisäksi rahoitusjärjestelmässä otetaan huomioon ammatillisen koulutuksen tavoitteet. Suoritus- ja vaikuttavuusrahoituksella sekä niiden laskennassa käytetyillä kertoimilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan koulutuksen järjestäjiä suuntaamaan toimintaa osaamistarpeita vastaavaksi sekä tehostamaan opintoprosesseja. Suoritus- ja vaikuttavuusrahoituksessa käytetyillä kertoimilla painotetaan esimerkiksi vaila perusasteen jälkeistä tutkintoa olevien opiskelijoiden tutkintoja tai aikaisemmin työttömänä olleiden työllistymistä.

Rahoitus maksetaan ensisijaisesti siis suoritusten ja tulosten perusteella eikä opiskeluaajan perusteella. Volyymissa huomioidaan perustutkinnot, ammattitutkinnot ja erikoisammattitutkinnot. Siirtymäajan kuluttua 50 % rahoituksesta tulee opiskelijavuosien mukaan. 35 % rahoituksesta tulee suoritteiden perusteella (tutkintojen osat ja tutkinnot). 15 % rahoituksesta tulee tuloksellisuudesta, jota kuvaavat työllistyminen ja jatko-opintoihin siirtyminen sekä opiskelijoiden ja työelämän palaute. Strategiarahoitusta koulutuksen järjestäjä saa enintään 4 % kokonaisrahoituksesta. Vuonna 2018 rahoitusjärjestelmä on kuitenkin vielä siirtymävaiheessa ja rahoitus oli painottunut perusrahoitukseen.

Kuntayhtymällä ei ollut investointiohjelmassa merkittäviä investointeja vuonna 2018, koska kaikki rakennukset on peruskorjattu 15 vuoden aikana. Vuonna 2017 aloitettu D-hallin vesivahingon korjaus tehtiin loppuun vuoden 2018 aikana. Korjaus oli suurin vuoden aikana toteutettu rakennusinvestointi. Investointivaraukset ovat miltei kokonaan käytetty ja talous on kiristynyt. Forssan Kuustossa aloitettiin FAI-4 talon rakentaminen syksyllä 2017 opiskelijatyönä ja sen rakentaminen jatkui vuoden 2018 kuluessa.

Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä

Yhtymäjohtajan katsaus

FSHKY:n toiminnassa tapahtui merkittäviä muutoksia vuoden 2018 aikana. Valtaosa johtui lainsäädäntöön liittyvistä muutoksista. Kaiken kaikkiaan toiminta sopeutui näihin muutoksiin yllättävän nopeasti ja tehokkaasti. Ratkaisua sote-uudistukseen odotettiin koko vuosi mutta päätöksen teko ei onnistunut vuoden loppuun mennessä. Uudistuksen epävarmuudesta huolimatta Kanta-Hämeen maakunnallinen sotevalmistelu eteni suunnitellusti ja FSHKY:n viranhaltijoita on toiminut kokoaikaisina valmistelijoina organisaatiossa vuoden 2018 ajan.

Terveystieteiden leikkaustoimintaa ja päivystystä koskevat siirtymäsäännökset tulivat voimaan 1.1.2018. Työnjako- ja keskittämisasiasetus johti siihen, että anestesiaa vaativa leikkaustoiminta siirrettiin Kanta-Hämeen keskussairaalaan asteittain kevään 2018 aikana. Anestesiaa vaativaa leikkaustoimintaa korvaamaan on lisätty polikliinisiä toimenpiteitä, joiden määrä saatiinkin merkittävästi kasvatettua jo vuoden 2018 aikana. Toinen lakimuutos, terveydenhuoltolain § 50 vaikutti päivystystoimintaan. Ympäri vuorokautiset päivystykset järjestetään jatkossa yhteispäivystyksinä sairaaloiden yhteydessä. Sosiaali- ja terveysministeriön myöntämällä määräaikaikaisella poikkeusluvalla Forssan sairaalassa on toiminut vuoden 2018 alusta ympäri vuorokautinen perusterveydenhuollon päivystys. Lupa on voimassa 31.12.2019 asti. Jatkolupaa päivystykselle haettiin loppuvuodesta 2018 ja lupa myönnettiin 31.12.2022 asti.

Erikoissairaanhoidon avovastaanotot ovat toimineet vuoden aikana laajalla valikoimalla. Merkittävä osa näistä erikoisaloista toimii ostopalvelujen varassa. Jatkossa on toiveena, että kahdeksan tähden sairaalahankkeen myötä olisi mahdollista saada yhteisvirkoja myös Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kanssa. Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kanssa tätä yhteistyötä tehdään jo. Muutokset erikoissairaanhoidon toimintaympäristössä edellyttävät muutoksia toimintatavoissa. Kisa osajista ja potilaista on jo käynnissä ja tulee todennäköisesti kovenemaan. Kahdeksan tähden sairaalahankkeessa on kyse alustayhtiön päälle rakentuvasta yhteistyöstä Pirkanmaan, Kanta-Hämeen ja mahdollisesti Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirien välillä.

Käytännössä yhteistyö edellyttää palvelu- ja tuotantoketjujen uudistamista ja yhteisten järjestelmien hyödyntämisestä.

Terveydenhuollossa tapahtui myös hallinnollisia muutoksia. Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon palvelualueet yhdistettiin keväällä uudeksi terveydenhuollon palvelualueeksi. Tässä yhteydessä lakkautettiin perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon johtavien lääkärien virat ja näihin liittyvät palvelualuejohtajien tehtävät. Näiden tilalle perustettiin uusi terveydenhuollon palvelualueen johtajan virka ajalle 1.4.2018 - 31.12.2019. Tehtävään valittiin terveystieteiden maisteri Sari Kortepohja. Mielenterveys- ja päihdepalvelujen palvelualue johtaja, psykiatrian erikoislääkäri Hannu Hyvönen aloitti tehtävässään 3.9.2018.

Työterveyshuollon sairaanhoito- ja muiden terveydenhuoltopalveluiden yhtiöittämisen kahteen otteeseen jatkettu siirtymäaika päättyi 31.12.18. Yhtymähallituksessa asiaa käsiteltiin jo keväällä ja kahteen otteeseen syksyllä. 29.10.18 yhtymähallituksen päätöksen mukaisesti työterveyshuollon palvelut päätettiin kilpailuttaa. Syksyllä kilpailutuksen valmistelu aloitettiin markkinavuoropuhelulla. Kilpailutus päätös johti vilkkaaseen mielipiteen vaihtoon ja kannatusta oli myös muilla vaihtoehdoilla. Varsinaisen tarjouspyynnön julkaisu siirtyi alkuvuoteen 2019.

Humppilan kunta myi Mäntyrinteen palvelukeskuksen Attendo Oy:lle vuonna 2017. Uuden hoivakodin rakennustyöt aloitettiin kesällä 2018 ja rakennuksen arvioidaan valmistuvan toukokuun lopussa 2019. FSHKY on tuottanut ympärivuorokautisia hoivapalveluita Humppilan kunnalta vuokratuissa Mäntyrinteen tiloissa. Tilojen myynnin seurauksena se ei ole enää jatkossa mahdollista. Palvelusetelin käyttöönotolla tehostettuun palveluasumiseen FSHKY voi järjestää jatkossakin palvelut humppilalaisille. Tähän asti palveluseteli on ollut käytössä omaishoidossa omaishoitajan vapaan aikaisen hoidon järjestämisessä ja kotihoidossa kylvetyspalveluissa, tilapäisessä kotihoidossa ja asiointipalvelussa. Yhtymähallituksen kokouksessa 29.10.2018 (§ 141) päätettiin ottaa käyttöön tulosidonnainen palveluseteli tehostetussa palveluasumisessa.

Syksyn aikana paljon keskustelua herätti maakunnallisen palvelukeskuksen kilpailuttaminen. Maakunnallisen kuljetuspalvelukeskuksen palvelun tuottajaksi valittiin Tampereen Aluetaksi Oy. Kuljetuspalvelukeskus hoitaa asiakaspalvelua, välittää ja yhdistelee eri maksajatahojen matkoja keskenään ja jakaa kuljetuskustannukset eri osapuolille maksettaviksi. Kuljetuspalvelukeskuksen ohjauksessa ovat pääasiassa vammaispalvelulain ja sosiaalihoitolain mukaiset matkat sekä muut kuin ambulanssilla tehtävät terveydenhuoltolain mukaiset kiireettömät potilassiirtokuljetukset. Keskustelua on aiheuttanut välityspalvelun takeltelu ja vähintään kaksi tuntia ennen matkaa tehtävä taksin tilaus. Palvelun alkaessa Forssan seudulla 1.9.2018 kriittisten asiakaspalautteiden määrä oli suuri mutta syksyn mittaan toiminnan muotoutuessa palautteiden määrä on laskenut.

2.13.4 Konsernivalvonnan järjestäminen

Toimivallan ja vastuunjako konserniohjauksessa, ohjeistuksen riittävyys

Kaupungilta on puuttunut pitkän aikavälin omistajapoliittiset linjaukset, joiden puuttuminen on vaikeuttanut toimivaa ja pitkäjänteistä konserniohjausta. Omistajapoliittisten linjausten valmistelu aloitettiin kaupunginhallituksen USO-työpajassa helmi-

kuussa ja valmistelua jatkettiin kevään valtuustoseminaarissa. Tytäryhteisöjen toimitusjohtajat olivat mukana konserniohjeen valmistelutyössä.

Valtuusto hyväksyi 3.9.2018 omistajapoliittiset linjaukset ja tarkistetun konserniohjeen. Omistajapoliittiset linjaukset -asiakirja on ensimmäistä kertaa hyväksytty valtuustossa tässä laajuudessa. Omistajapoliittisissa linjauksissa määritellään ne pitkän aikavälin tavoitteet, joita kaupungilla on omistuksiinsa liittyen. Konserniohje sisältää myös tytäryhteisöjen hyvää hallinto- ja johtamistapaa koskevat ohjeet.

Ohjeiden anto kunnan edustajille

Kaupunginhallituksessa on käytäntö, jonka mukaan jokaisessa hallituksen kokouksessa on yhtenä pykälänä kaupunkikonsernia koskevat ajankohtaiset asiat. Tytäryhtiöiden toimitusjohtajia on kuultu hallituksen kokouksissa. Tarvittaessa kaupunginhallitus on antanut erillisen konserniohjauksen/ennakkosuostumuksen.

Konsernitavoitteiden asettaminen ja toteutumista koskeva arviointi

Vuosittain talousarvion laadintaprosessiin liittyen pidetään kaupunginjohtajan johdolla ns. konsernineuvottelut, joissa seurataan kuluvaa vuotta ja suunnitellaan seuraavaa talousarviovuotta ja seuraavia vuosia ja niiden tavoitteita.

Kaupunginvaltuusto asettaa talousarvion yhteydessä tytäryhteisöille ja liikelaitokselle konsernitavoitteet, joiden toteutumista seurataan osavuositarkastusten ja tilinpäätöksen yhteydessä

Liikelaitos ja tytäryhteisöt raportoivat toiminnastaan ja taloudestaan standardoituihin lomakkeisiin ja tunnuslukuihin perustuen. Osavuositarkastukset laaditaan 1.1.-30.4. ja 1.1.-31.8. Lisäksi edellytetään talouden seurantaa kuukausittain.

Konsernitavoitteet ovat toteutuneet kohtuullisen hyvin.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta tytäryhteisöissä

Konserniohjeen mukaan kaupungissa noudatetaan yhtenäistä riskienhallintapolitiikkaa, jota koordinoi kaupungin riskienhallintatyöryhmä. Kirjallinen kaupunkikonsernin riskienhallintapolitiikka hyväksyttiin valtuustossa 12.12.2011. Riskienhallintapolitiikka selkeyttää kokonaisvaltaisen riskienhallinnan tehtävät ja vastuut, riskienhallinnan toimenpiteet ja riskienhallinnan raportoinnin ja arvioinnin. Riskienhallintapolitiikkaa tulee noudattaa koko kaupunkikonsernissa kaikilla sen tasoilla. Tytäryhteisön ja liikelaitosten edustajat kutsutaan asiantuntijoiksi riskienhallintatyöryhmään.

Kaupunkikonsernin kokonaisvaltaista riskienhallintaa on kehitettävä edelleen. Erityisesti huomiota on kiinnitettävä mm. avainhenkilöriskeihin ja varahenkilöjärjestelyjen toimivuuteen.

Forssa-asunnot Oy ja Forssan Yrityskehitys Oy ovat mukana kaupungin kanssa uudessa Apollo-lainasalkun hallintapalvelussa, jossa kaikki kaupungin ja tytäryhtiöiden rahoitussopimukset ovat yhdessä palvelussa. Korkoriskien hallinnassa ja arvioinnissa hyödynnetään Operandi Oy:n palveluita.

Keskitettyjen konsernipalvelujen käyttö

Konsernipalvelujen käyttöä laajennettiin vuonna 2018 mm. kaupunki hankki Apollo palvelun kaupunkikonsernin rahoitussalkun hallintaan. Kaikki konserniin kuuluvat yhteisöt kuuluvat kaupungin konsernitiliin.

Tiedonkulku ja sen toimivuus

Tiedonkulku on suurelta osin toimivaa. Tiedonkulkuun ja luontevaan vuorovaikutukseen kiinnitetään edelleen huomiota.

Vuonna 2013 käynnistettiin säännölliset konsernijohtoryhmät, joissa käydään läpi ajankohtaisia koko konsernia koskevia asioita ja linjauksia. Forssan Yrityskehitys Oy:n toimitusjohtaja osallistuu kaupungin johtoryhmän kokouksiin. Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän johtaja voi halutessaan osallistua kaupungin johtoryhmän kokouksiin.

Konsernin edustajat ovat mukana vuonna 2018 aloittaneessa ict-ohjausryhmässä. Konsernin edustajat ovat mukana myös hankintatyöryhmän työskentelyssä ja kaupungin riskienhallintaryhmässä.

Riskienhallinnan järjestäminen kuntakonsernissa

Kunkin konserniryhmän hallitus vastaa yhdessä toimitusjohtajan kanssa riskien hallinnasta ja riskienhallintaprosessin kokonaisvaltaisuudesta ja systemaattisuudesta.

Konserniryhmät raportoivat konsernijohtajalle merkittävistä riskeistä sekä riskienhallinnan järjestämisestä, toimivuudesta ja riittävydestä. Toimitusjohtajat ovat mukana kaupungin riskienhallintaryhmässä.

Yhtiöiden on mahdollista tulla mukaan Graniten kokonaisvaltaisen riskienhallintatyökalun käyttäjiksi.

Kunnan tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpano ja nimittäminen

Kaupunginhallitus vastaa hallintosäännön mukaisesti yhtiöiden hallitusten jäsenten nimitysprosessista ja nimeää kaupungin ehdokkaat tytäryhteisöjen hallitukseen.

Uusien hallitusten ja konsernijohtajien osaamisen vahvistamiseksi kaupunki on järjestänyt valtuustosalissa pidettävän viiden koulutuspäivän mittaisen Kunnallisen osa-kehityksen hallitusosaaja (Kho) koulutuksen. Koulutuksen järjestäjä on FCG Koulutus Oy. Koulutus alkoi lokakuussa ja päättyi helmikuussa 2018.

2.13.5 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2018	2017
	<i>1000 euroa</i>	<i>1000 euroa</i>
Toimintatuotot	74 139	73 060
Toimintakulut	-170 963	-166 862
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	0	143
Toimintakate	-96 824	-93 658
Verotulot	60 239	61 074
Valtionosuudet	44 568	44 796
Rahoitustuotot ja -kulut	-569	-454
Korkotuotot	101	243
Muut rahoitustuotot	101	88
Korkokulut	-759	-763
Muut rahoituskulut	-11	-22
Vuosikate	7 414	11 759
Poistot ja arvonalentumiset	-13 797	-10 897
Suunnitelman mukaiset poistot	-13 726	-10 897
Arvonalentumiset	-71	0
Satunnaiset erät	2 000	0
Tilikauden tulos	-4 383	862
Tilinpäätössiirrot	0	3
Tilikauden verot	-38	-11
Laskennalliset verot	51	-62
Vähemmistöosuudet	108	121
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-4 263	912

KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatuotot/Toimintakulut, %	43,4	43,8
Vuosikate/poistot %	53,7	107,9
Vuosikate, euroa/asukas	435	684
Asukasmäärä	17 028	17 186

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista = $100 \times \text{Toimintatuotot} / \text{Toimintakulut}$

Vuosikate prosenttia poistoista = $100 \times \text{vuosikate} / \text{poistot}$

KONSERNIRAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2018	2017
	<i>1000 euroa</i>	<i>1000 euroa</i>
Toiminnan rahavirta	6 504	10 166
Vuosikate	7 414	11 759
Satunnaiset erät	2 000	0
Tilikauden verot	-38	-11
Tulorahoituksen korjauserät	-2 872	-1 582
Investointien rahavirta	-4 493	-6 958
Investointimenot	-6 742	-7 329
Rahoitusosuudet investointimenoihin	43	17
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	2 206	353
Toiminnan ja investointien rahavirta	2 011	3 207
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	71	3
Antolainasaamisten vähennykset	71	3
Lainakannan muutokset	2 360	5 792
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	6 913	6 073
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-5 502	-4 979
Lyhytaikaisten lainojen muutos	949	4 699
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 852	-9 328
Rahoituksen rahavirta	579	-3 533
Rahavarojen muutos	2 590	-325
Rahavarat 31.12.	21 948	19 358
Rahavarat 1.1.	19 358	19 683
Rahavarojen muutos	2 590	-325
KONSERNIRAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2018	2017
Toiminnan ja Inv. rahavirran kertymä 5 vuodelta	1 837	5 605
Investointien tulorahoitus, %	110,7	160,8
Lainanhoidokate	1,3	2,2
Kassasta maksut, 1.000 euroa	184 048	179 958
Kassan riittävyys, pv	44	39

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä 1000 euroa = rahoituslaskelman välituloksen kertymä tilinpäätösvuodelta ja neljältä edelliseltä vuodelta.

Investointien tulorahoitus, %= 100 x Vuosikate/Investointien omahankintameno

Lainanhoidokate = (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)

Kassan riittävyys (pv) = 365 pv x Kassavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT 31.12.

VASTAAVAA	2018 <i>1000 euroa</i>	2017 <i>1000 euroa</i>
PYSYVÄT VASTAAVAT	145 771	154 790
Aineettomat hyödykkeet	<u>719</u>	<u>946</u>
Aineettomat oikeudet	653	777
Muut pitkävaikutteiset menot	65	169
Ennakkomaksut	0	0
Aineelliset hyödykkeet	<u>133 318</u>	<u>141 286</u>
Maa- ja vesialueet	18 734	18 710
Rakennukset	82 663	91 189
Kiinteät rakenteet ja laitteet	25 613	26 418
Koneet ja kalusto	3 061	4 010
Muut aineelliset hyödykkeet	43	52
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	3 204	908
Sijoitukset	<u>11 734</u>	<u>12 558</u>
Osakkuusyhteisöosuudet	166	725
Muut osakkeet ja osuudet	11 251	11 445
Muut lainasaamiset	232	303
Muut saamiset	85	85
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	126	122
VAIHTUVAT VASTAAVAT	34 081	33 690
Vaihto-omaisuus	830	799
Saamiset	<u>11 303</u>	<u>13 533</u>
Pitkäaikaiset saamiset	4 738	5 064
Lyhytaikaiset saamiset	6 566	8 469
Rahoitusarvopaperit	172	172
Rahat ja pankkisaamiset	21 776	19 186
	<u>179 978</u>	<u>188 602</u>

VASTATTAVAA	2018 <i>1000 euroa</i>	2017 <i>1000 euroa</i>
OMA PÄÄOMA	89 134	93 239
Peruspääoma	65 532	65 532
Arvonkorotusrahasto	152	152
Muut omat rahastot	2 046	1 888
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	25 667	24 755
Tilikauden yli-/alijäämä	-4 263	912
VÄHEMMISTÖOSUUDET	90	198
PAKOLLISET VARAUKSET	3 132	5 797
Muut pakolliset varaukset	3 132	5 797
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	844	733
VIERAS PÄÄOMA	86 779	88 635
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	49 097	47 833
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	985	662
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	19 065	17 968
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	17 633	22 172
	179 978	188 602

KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT	2018	2017
Omavaraisuusaste, %	49,6 %	49,5 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	48 %	50 %
Velat ja vastuut prosenttia käyttötulosta	50 %	50 %
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1.000 euroa	21 405	25 667
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), euroa/asukas	1 257	1 494
Konsernin lainat, euroa/asukas	4 003	3 829
Konsernin lainakanta 31.12., 1.000 euroa	68 161	65 801
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1.000 euroa	232	303
Kaupungin asukasmäärä	17 028	17 186

2.14 TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET

2.14.1 Tilikauden tuloksen käsittely

Kaupunginhallitus ehdottaa kaupunginvaltuustolle, että tilikauden tulos -546.638,43 euroa käsiteltäisiin kaupungin ja vesihuoltoliikelaitoksen erilliskirjanpidoissa seuraavasti:

Tuloutetaan kaupungin tehtyä poistoeroa suunnitelman mukaan 70.522,23 euroa ja Forssan vesihuoltoliikelaitoksen tehtyä poistoeroa suunnitelman mukaan 22.920,26 euroa.

Tilikauden alijäämä 453.195,94 euroa ehdotetaan kirjattavaksi siten, että Forssan vesihuoltoliikelaitoksen tilikauden ylijäämään kirjataan 214.569,60 euroa ja kaupungin tilikauden alijäämään kirjataan 667.765,54 euroa.

2.15. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

2.15.1 Käyttötalouden toteutuminen

KÄYTTÖTALOUSOSA Ulk. + sis., ei sis. liikelaitoksia	Alkuperäinen TA 2018	Talousarvio- muutokset 2018	Muutettu TA 2018	TP 2018	Polkkaama
Keskushallinto					
100 Keskushallinto					
- menot	6 669 035	0	6 669 035	6 137 804	531 231
- tulot	2 107 521	483 000	2 590 521	2 743 599	153 078
- netto	-4 561 514	483 000	-4 078 514	-3 394 205	684 309
700 Vaalit					
- menot	133 510	0	133 510	35 729	97 781
- tulot	91 350	0	91 350	31 823	-59 527
- netto	-42 160	0	-42 160	-3 906	38 254
710 Tarkastustoiminta					
- menot	42 560	0	42 560	36 773	5 787
- tulot	0	0	0	0	0
- netto	-42 560	0	-42 560	-36 773	5 787
Keskushallinto yhteensä					
- menot	6 845 105	0	6 845 105	6 210 306	634 799
- tulot	2 198 871	483 000	2 681 871	2 775 422	93 551
- netto	-4 646 234	483 000	-4 163 234	-3 434 884	728 350
Sivistys- ja tulevaisuuspalvelut					
200 Talous- ja hallintopalvelut					
- menot	1 487 650	0	1 487 650	1 434 910	52 740
- tulot	148 696	0	148 696	345 144	196 448
- netto	-1 338 954	0	-1 338 954	-1 089 766	249 188
210 Perusopetus					
- menot	13 328 708	0	13 328 708	14 067 005	-738 297
- tulot	1 082 940	0	1 082 940	1 560 760	477 820
- netto	-12 245 768	0	-12 245 768	-12 506 245	-260 477
240 Lukioskoulu					
- menot	3 277 269	0	3 277 269	3 200 226	77 044
- tulot	379 500	0	379 500	260 985	-118 515
- netto	-2 897 769	0	-2 897 769	-2 939 240	-41 471
250 Varhaiskasvatuksen palvelut					
- menot	7 992 517	0	7 992 517	7 624 999	367 518
- tulot	901 000	0	901 000	835 455	-65 545
- netto	-7 091 517	0	-7 091 517	-6 789 544	301 973
260 Vesilähti ja liikunta- ja nuorisopalvelut					
- menot	4 705 120	0	4 705 120	4 500 146	204 975
- tulot	2 163 790	0	2 163 790	1 699 012	-464 778
- netto	-2 541 330	0	-2 541 330	-2 801 133	-259 803
270 Wahren-keskus					
- menot	3 753 010	0	3 753 010	3 799 404	-46 394
- tulot	1 040 460	0	1 040 460	1 008 243	-32 217
- netto	-2 712 550	0	-2 712 550	-2 791 161	-78 611
280 Työllisyyden hoidon palvelut					
- menot	3 861 289	0	3 861 289	3 852 911	8 378
- tulot	1 940 150	0	1 940 150	2 015 575	75 425
- netto	-1 921 139	0	-1 921 139	-1 837 337	83 802
285 Sosiaalipalvelut					
- menot	24 607 180	800 000	25 407 180	25 346 161	61 019
- tulot	0	0	0	9 284	9 284
- netto	-24 607 180	-800 000	-25 407 180	-25 336 877	70 303
290 Terveyspalvelut					
- menot	36 887 990	0	36 887 990	36 789 363	98 627
- tulot	0	0	0	0	0
- netto	-36 887 990	0	-36 887 990	-36 789 363	98 627
Sivistys- ja tulevaisuuspalvelut yhteensä					
- menot	99 900 733	800 000	100 700 733	100 615 123	85 610
- tulot	7 658 536	0	7 658 536	7 734 458	77 922
- netto	-92 244 197	-800 000	-93 044 197	-92 880 665	163 531

KÄYTTÖTALOUSOSA Ulk. + sis., ei sis. liikelaitoksia	Alkuperäinen TA 2018	Talousarvio- muutokset 2018	Muutettu TA 2018	TP 2018	Polkkeama
Teknisen ja ympäristötoimen toimiala					
500 Teknisen ja ympäristötoimen hallinto					
- menot	407 410	0	407 410	483 001	-75 591
- tulot	2 500	0	2 500	6 005	3 505
- netto	-404 910	0	-404 910	-476 996	-72 086
510 Maankäyttöpalvelut					
- menot	585 407	0	585 407	687 052	-101 645
- tulot	784 990	0	784 990	686 467	-98 523
- netto	199 583	0	199 583	-585	-200 168
520 Infrapalvelut					
- menot	3 069 791		3 069 791	2 981 036	88 755
- tulot	209 350	0	209 350	256 964	47 614
- netto	-2 860 441	0	-2 860 441	-2 724 072	136 369
540 Pelastuspalvelut					
- menot	1 404 950	0	1 404 950	1 413 597	-8 647
- tulot	0	0	0	0	0
- netto	-1 404 950	0	-1 404 950	-1 413 597	-8 647
570 Tilapalvelut					
- menot	5 864 128	0	5 864 128	5 403 019	461 109
- tulot	9 749 890	0	9 749 890	9 572 587	-177 303
- netto	3 885 762	0	3 885 762	4 169 568	283 806
580 Yht.toiminta-alueen jätehuolto					
- menot	295 000	0	295 000	303 001	-8 001
- tulot	295 000	0	295 000	303 001	8 001
- netto, määräraha	0	0	0	0	0
600 Rakennusvalvonta ja ympäristöpalvelut					
- menot	352 840	0	352 840	320 043	32 797
- tulot	111 700	0	111 700	102 256	-9 444
- netto	-241 140	0	-241 140	-217 787	23 353
610 Maankäytön suunnittelu- ja ympäristöpalvelut					
- menot	279 698	0	279 698	290 649	-10 951
- tulot	5 000	0	5 000	19 033	14 033
- netto	-274 698	0	-274 698	-271 616	3 082
Teknisen ja ympäristötoimen toimiala yhteensä					
- menot	12 259 224	0	12 259 224	11 881 398	377 826
- tulot	11 158 430	0	11 158 430	10 946 313	-212 117
- netto	-1 100 794	0	-1 100 794	-935 085	165 709
KÄYTTÖTALOUSOSA YHTEENSÄ					
- menot	119 005 062	800 000	119 805 062	118 706 827	1 098 235
- tulot	21 013 837	483 000	21 496 837	21 456 195	-40 642
- netto	-97 991 225	-317 000	-98 308 225	-97 250 632	1 057 593

Käyttötalouden määrärahat ja tuloarviot ovat sitovia toimialatasolla. Kyseessä on bruttositovuus.

Nettositovuuden piirissä ovat kuitenkin seuraavat käyttötalouden palvelut:

- 280 Työllisyydenhoidon palvelut
- 260 Vesihelmi ja liikunta- ja nuorisopalvelut
- 270 Wahren-keskus
- 580 Yhteistoiminta-alueen jätehuolto

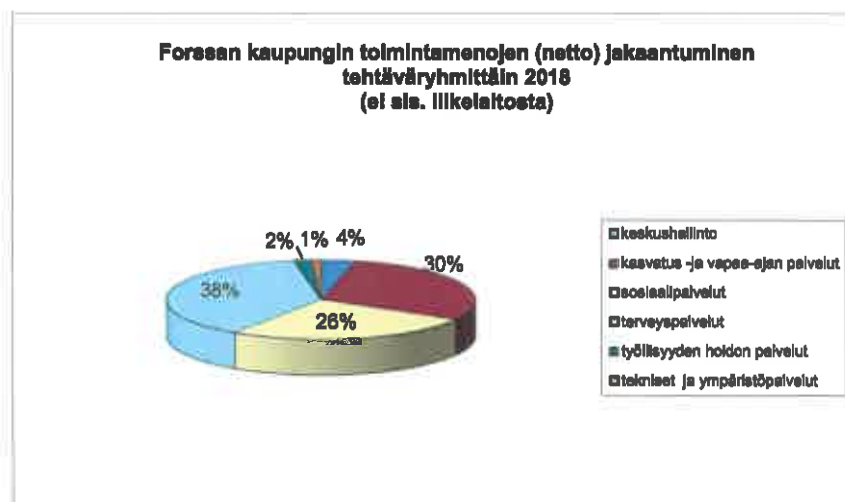
KÄYTTÖTALOUSOSA	Alkuperäinen	Talousarvio-	Muutettu	Polkkeama
Ulk. + sis., ei sis. liikelaitoksia	TA 2018	muutokset 2018	TA 2018	TP 2018

Sitovuustason mukaiset määrärahojen ylitykset ja tuloarvioiden alitukset on merkitty tummennuksella.

Kaupunginvaltuusto hyväksyy ylitykset ja alitukset tilinpäätöksen hyväksymisen yhteydessä.

Tarkemmat perustelut polkkeamista löytyvät tuonnempana alina palvelun toteutumisen yhteydessä.

Toimintakatteen toteuma oli 99 % eli 0,9 miljoonaa euroa alle arvon.

TOIMIALA 10 KESKUSHALLINTO

PALVELU 100 KESKUSHALLINTO

TILIVELVOLLINEN Talousjohtaja

PALVELUN KUVAUS

Kaupungin keskushallintoon sisältyvät kaupunginvaltuusto, kaupunginhallitus, kaupungin ja konsernin johto, sisäinen tarkastus, koko kaupunkia koskevat hallintopalvelut: talouspalvelut ja henkilöstöpalvelut, toimistopalvelut, puhelinvaihe, postituspalvelut, tietohallintopalvelut ja painatuspalvelut, matkailu, markkinointi ja viestintä sekä tarkastustoiminta ja vaalit.

Lisäksi keskushallinnon toimintoihin kuuluvat strategian mukainen kaupunkikonsernin johtaminen ja kehittäminen, kaupungin talouden ohjaus ja seuranta, talousarvion ja -suunnitelman valmistelu, tilinpäätöksen ja laskentatoimen kehittäminen sekä rahoitus- ja sijoitustoiminta, paikalliset yhteistoimintajärjestelmät, henkilöstön kehittäminen ja koulutus, joukkoliikennepalvelujen järjestäminen ja kansainvälinen yhteistoiminta.

TYYKIKYLÄ TUTUKSI

Krllttiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Kaupunkikonsernin elinvoimaohjelman onnistunut toteuttaminen	Kaupunkistrategian tarkistaminen ja elinvoimaa tukevat ja parantavat toimenpiteet Päätökset toteuttavat tarkistettua kaupunkistrategiaa Forssan Yrityskehitys Oy ja kaupunki toteuttavat yhteistä elinvoimaohjelmaa	Tarkistettu kaupunkistrategia hyväksytään alkuvuonna ja elinvoimaa tukevien toimenpiteiden tunnistaminen tehty ja toteutus aloitettu Päätösten strategianmukaisuus arvioidaan osana päätöksentekoa Imago- ja elinvoimaohjelma on valmis ja yhteinen strategia on otettu käyttöön koko organisaatiossa	Kaupunkistrategian tarkistamista on valmisteltu useammassa valtuuston iltakoulussa ja johtoryhmässä. Valmistelu jatkuu vuonna 2019 Päätösten strategianmukaisuus huomioidaan valmistelutekstissä Ohjelma etenee valtuutilla kärkihankkeilla
Kaupunkiorganisaatiossa toteutetaan polkkileikkaavaa kansainvälisyyttä ja huomioidaan monikulttuurisuus	Käytännön valmiuksien lisääminen kohdata muiden kulttuurien edustajia asiakkaina ja asukkaina Kansainvälinen yhteistyö	Kotouttamisohjelman toteuttaminen Toimiminen kansainvälisten yhteistyökumppaneiden, sidosryhmien ja verkostojen kanssa	Toteutunut pääosin ohjelman mukaisesti. Yhteistyö HAMKin kanssa kv-opiskelijoiden rekrytoinnissa Näkyvyys matkailun kv-sivustojen kautta
Forssalaisuus on haluttu brändi; positiivinen imago	Konsernin uuden viestintä- ja markkinointikäytännön onnistunut toiminnallistaminen	Positiivinen imago on osa kaupunkistrategiaa ja elinvoimaisuuden kasvattamista	Toimenpiteet markkinoinnissa ja viestinnässä Toimialojen ja yksiköiden yhteistyö markkinointi- ja viestintäryhmä:

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoletaso 2018	Toteutuminen 31.12.
			koulutusta, yhteiset suunnitelmat ja käytännöt sekä sähköisten kanavien käytön lisääminen
Kaupungin elinkeinorakenne on monipuolinen ja tuottaa lisäarvoa kuntalaisten hyvinvoinnille	<p>Kaupungin/Forssan Yrityskehitys Oy:n onnistunut verkostoituminen elinvoiman kannalta keskeisten toimijoiden kanssa</p> <p>Toimivat yritysneuvonnan palvelut</p> <p>Kaupunkikonsernin hankintaperiaatteiden ja ohjeiden uudistaminen huomioiden paikallisen elinvoiman kasvattaminen ja Innovaatioiden vahvistaminen</p>	<p>Valitut mittarit osoittavat kasvua</p> <p>Yhteinen strategia on otettu käyttöön koko organisaatiossa ja yritysneuvonta on osa sitä</p> <p>Uusi hankintaohjeistus ja periaatteet on hyväksytty ja niiden noudattaminen on luonteva osa hankintaprosesseja</p>	<p>Yrittäjät ja yritykset ovat erittäin tyytyväisiä saamaansa sparraukseen ja neuvontaan. Täydet 100 % Forssan Yrityskehitys Oy:ssä vuonna 2018 asioineista yrittäjistä ovat valmiita suositteluun palveluja myös yrittäjäkollegoilleen. Eri tilaisuuksia järjestettiin aktiivisesti eri teemoilla.</p> <p>Forssan seudulle haettiin ja saatiin vuonna 2018 entistä enemmän yritystukirahoituksia, joka oli mm. Business Finlandin kanssa tiivistyneen yhteistyön tulosta</p> <p>Forssan Yrityskehitys Oy:lle on alkuvuoden aikana laadittu uusi strategia, jonka keskeisenä tavoitteena on varmistaa Forssan elinkeinoelämän kasvu, monipuolisuus sekä uuden yritystoiminnan sijoittuminen Forssan seudulle. Onnistumista mitataan ja mittaristoa seurataan kuukausittain</p> <p>Hankintaohjeistuksen valmistelu eteni ja toimintatapoja ja prosessia kehitettiin. Uusi ohjeistus hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 18.3.2019.</p>

TYKÄTTY TYYKIKYLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoletaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Forssan historiaa hyödynnetään kaupungin kehittämisessä	Forssan historiaa hyödynnetään viestinnässä, markkinoinnissa ja matkailussa	Forssalla on tarinaan perustuva uusi imago	Forssan historiasivuston valmistelu käynnissä

TYYKIKYLÄÄ SYRÄMELLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mlittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Terve kuntatalous	<p>Ensisijaisesti toiminnallisiin muutoksiin ja tuottavuuden parantamiseen ja toissijaisesti verojen ja maksujen korottamiseen perustuvan Pärjäävä Forssa –prosessi talouden sopeuttamiseksi</p> <p>Eläköitymiseen ja henkilöstörakenteeseen sisältyvän tuottavuus/säästö-potentiaalin systemaattinen hyödyntäminen ja ennakoiva henkilöstösuunnittelu</p> <p>Talouden seurannan ja ennakoinnin ja raportoinnin parantaminen</p>	<p>Palveluverkkoratkaisun mukaiset Investointi- ja raholtussuunnitelmat päivitetty. Investointien vaikutukset käyttötalouteen pienentävät selvästi kiinteistö- ja henkilöstökustannuksia.</p> <p>Keskuskeittöratkaisu on tehty ja ratkaisun mukaiset toimenpiteet toteutuksessa.</p> <p>Henkilötyövuosimäärä ja henkilöstökustannukset eivät lisäänty. Ennakoiva henkilöstösuunnittelu toteutuu koko konsernissa.</p> <p>Uusi raportointi ja seurantatyökalu Kuntari on aktiivisessa käytössä</p>	<p>Pärjäävä Forssa -talouden tasapainottamishjelma hyväksyttiin valtuustossa 12.11.2018</p> <p>Keskuskeittöratkaisun kilpailutusprosessi käynnistyi</p> <p>Henkilöstökulut ovat nousseet 1,2 % edelliseen vuoteen verrattuna</p> <p>Henkilötyövuodet ovat lisääntyneet kahdella edelliseen vuoteen verrattuna</p> <p>Uusi raportointi otettu käyttöön kaupunginhallituksen kk-raportoinnissa ja henkilöstökertomuksessa</p>
Asukastyytyväisyys on korkea	<p>Asukas- ja asiakastytyväisyyden arviointijärjestelmä toimivaksi</p> <p>Asiakaspalvelun, sähköisen asioinnin ja tavoitettavuuden parantaminen</p>	<p>Toimialakohtaiset kyselyt ja tutkimukset</p> <p>Uusien nettisivujen palautekysely.</p> <p>Sähköisen asioinnin edelleen kehittäminen</p>	<p>Sivistystoimen LAVA-kysely</p> <p>Nettisivujen palaute-tutkimus toteutettiin</p> <p>Kuntalaisvalkuttamisen sekä sähköisen asioinnin kanavina ovat käytössä kuntalaisaloite.fi, otakantaa.fi, Kansalaisen asiointitili sekä Suomi.fi</p>
Konsernin henkilöstö on hyvinvoinnissa ja innovatiivinen	<p>Henkilöstöohjelman onnistunut toteuttaminen.</p> <p>Henkilöstöraportoinnin ja seurannan parantaminen</p>	<p>Työtyytyväisyyskysely ja sen tulokset.</p> <p>Henkilöstön rekrytoinnissa sähköinen sovellus käytössä</p> <p>Henkilöstöraportointi osa kuukausiraportointia</p>	<p>Henkilöstökysely on toteutettu ja raportoitu. Tulokset olivat pääosin parempia kuin edellisinä vuosina</p> <p>Kuntarekry -sovellus on aktiivisessa käytössä ja helpottaa rekrytoinnin hoitamista</p> <p>Henkilöstöraportit ovat osat taloudellista kuukausiraportointia</p>

Kriittiset menestystekijät	Tolmenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
	Henkilöstöprosessien parantaminen	Henkilöstöprosessit on keskeisiltä osin kuvattu prosessikaaviona ja vaihekuvauksina.	Keskeisiä henkilöstöprosesseja on kuvattu tiedonohjauskuvauksina sekä kaaviona
	Työpaikkojen turvallisuuden lisääminen	Työn vaarojen ja riskien arviointi sekä niiden hallinta on tehty uudella sähköisellä sovelluksella.	Arviointi ja hallinta on merkittävältä osin tehty työyksiköissä.

TYÖKILYLÄN TAVAT

Kriittiset menestystekijät	Tolmenpiteet ja työtavat	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Avoimuus	<p>Intranetti eli sisäinen intranetti on aktiivisessa käytössä.</p> <p>Luottamushenkilöiden sähköinen verkkopalvelu on kaikkien päättäjien aktiivisessa käytössä.</p> <p>Internet ja sosiaalinen media osana aktiivista verkkoviestintää</p> <p>Tietosuoja-asetuksen noudattaminen</p>	<p>Intranetin toiminnallisuutta ja rakennetta on parannettu.</p> <p>Cloud Meeting (CM) -extranet on luottamushenkilöiden aktiivisessa käytössä.</p> <p>Internetsivujen käyttäjäpalautteet hyvällä tasolla</p> <p>Pystytään osoittamaan tietosuojan toteutuminen</p>	<p>Intranetti on toteutettu uudistetulle Sharepoint alustalle. Kehitystyö jatkuu</p> <p>Cloud Meeting ja extranet laajeni myös vesihuoltolikelaitoksen käyttöön</p> <p>Palautekysely tehtiin loppuvuonna, palautteet v. 2019 puolella Tulokset olivat hyviä ja kaupunki sijoittui jaetulle toiselle sijalle asiakastytyväisyysindeksin mukaan</p> <p>GDPR-kartoituksen pohjalta toimenpiteitä tietosuojan parantamiseksi: paikallisten palvelimien siirto, koulutus henkilöstölle, ARC-työkalulla dokumentointityö aloitettu jne.</p>
Vastuullisuus	<p>Uuden kuntalain mukanaan tuomat uudistukset ja muutokset huomioon ottaen toiminnassa</p> <p>Kaupungin toiminnan, toimintaympäristön, talouden ym. riskit on arvioitu kokonaisvaltaisesti</p>	<p>Uuden kuntalain toteutuminen ja avoin toimintamalli toteutuu</p> <p>Kaupungin omistajapoliittiset linjaukset hyväksytyt valtuustossa ja tarkistettu konserniohjelma hyväksytyt kaupunginhallituksessa</p> <p>Kokonaisvaltainen riskienhallinta on toteutettu uudella sähköisellä sovelluksella</p>	<p>Toteutunut Viranhaltijapäätösten julkaisu netissä aloitettiin</p> <p>Kaupungin omistajapoliittiset linjaukset ja konserniohje hyväksyttiin valtuustossa 3.9.2018</p> <p>Toteutettu osittain, työ jatkuu</p>

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet ja työtavat	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
	Järkivihreä toimintamalli: Yhteisvastuu ja oma-aloitteisuus	Järkivihreä toimintatapa on osa päivittäistä toimintaa ja osana päätöksentekoa	Toteutunut, mutta parannettavaa on vielä
Rohkeus	Oman työn kehittäminen ja uudet työtavat	Oman työn kehittämistoimenpiteistä on sovittu kehityskeskustelujen yhteydessä	Kehittämiskeskusteluja toteutettu ja toimenpiteistä sovittu
	Innovatiivisuus	Kehittämistoimenpiteitä toteutetaan työyksiköissä osana päivittäistä toimintaa	Toteutunut

Mittarit ja tunnusluvut

	Tp 2016	Tp 2017	Ta 2018	Tot 31.12.	Tot-%
Vakanssit, lukumäärä 31.12.	37	35	36	36	100,0
Vakinaiset henkilötyövuodet	34,2	32,9	35,9	33,6	93,6
Määräaikaiset, henkilötyövuodet	3,2	4,5		2,9	
Tilat m ²	1 654	1 654	1 654	1 654	100,0

MÄÄRÄRAHAT

	TA 2018	TA-muutos	TA+muutos	Tot 2018	Tot-%
Menot	-6 669 035	0	-6 669 035	-6 137 806	92,0
Tulot	2 107 521	483 000	2 590 521	2 743 598	105,9
Netto	-4 561 514	483 000	-4 078 514	-3 394 208	83,2

Poikkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta (myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)

Tuloissa mukana Seuturekry Oy:n osakkeiden myyntivoitto 483.000 euroa.

TOIMIALA 10 KESKUSHALLINTO

PALVELU 700 VAALIT

TILIVELVOLLINEN Kaupunginsihteeri

PALVELUN KUVAUS

Kaupunki järjestää alueellaan vuoden 2018 presidentinvaalien ennakoäänestyksen ja vaalipäivän äänestyksen.

TYYKIKYLÄ TUTUKSI

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoletaso 2018	Toteutuminen 31.12.

TYKÄTTY TYKIKYLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoletaso 2018	Toteutuminen 31.12.

TYYKIKYLÄÄ SYRÄMELLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoletaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Asiakastyytyväisyys	Asiainnin helpottaminen	Joustava äänestyskäytäntö	Äänestäjät olivat tyytyväisiä järjestelyihin ja äänestys sujui joustavasti

TYYKIKYLÄN TAVAT

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet ja työtavat	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoletaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Vastuullisuus	Teknisesti onnistuneet sekä vaallian ja oikeusministeriön määräysten mukaiset vaalit	Vaalit saavat lainvoiman	Tammikuussa toimitettu presidentin vaali sai lainvoiman
Rohkeus	Sähköisten toimintojen lisääminen	Paikallinen äänten tallennus käytössä 6 äänestyspaikalla	Äänten tallennus oli käytössä 6 äänestyspaikalla

Mittarit ja tunnusluvut

	Tp 2016	Tp 2017	Ta 2018	Tot 31.12.	Tot-%
Vakanssit, lukumäärä 31.12.					
Vakinaiset henkilötyövuodet					
Tilat m ²					

MÄÄRÄRAHAT

	TA 2018	TA-muutos	TA+muutos	Tot 2018	Tot-%
Menot	-133 510	0	-133 510	-35 729	26,8
Tulot	91 350	0	91 350	31 823	34,8
Netto	-42 160	0	-42 160	-3 906	9,3

**Polkkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten osalta
(myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)**

Rahaa oli varattu presidentin vaalin toista kierrosta sekä maakuntavaaleja varten. Kumpikaan näistä ei toteutunut.

TOIMIALA 10 KESKUSHALLINTO
PALVELU 710 TARKASTUSTOIMINTA
TILIVELVOLLINEN Tarkastuslautakunta
PALVELUN KUVAUS

Valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden tarkastaminen.

TYYKIKYLÄ TUTUKSI

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.

TYKÄTTY TYKIKYLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.

TYYKIKYLÄÄ SYRÄMMELLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.

TYYKIKYLÄN TAVAT

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet ja työtavat	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.

Mittarit ja tunnusluvut

	Tp 2016	Tp 2017	Ta 2018	Tot 31.12.	Tot-%
Tarkastuslautakunnan kokouspäivät	10	10	11	12	109,1
Tilintarkastajien tarkastuspäivät	42	35,9	35	35,2	100,6
Tilat m ²					

MÄÄRÄRAHAT

	TA 2018	TA-muutos	TA+muutos	Tot 2018	Tot-%
Menot	-42 560	0	-42 560	-36 775	86,4
Tulot	0	0	0	0	0,0
Netto	-42 560	0	-42 560	-36 775	86,4

**Polkkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta
(myös määrärahojen ja tuloarvion osalta)**

--

TOIMIALA 20 SIVISTYS- JA TULEVAISUUSPALVELUT**PALVELU 200 TALOUS- JA HALLINTOPALVELUT****TILIVELVOLLINEN Sivistysjohtaja****PALVELUN KUVAUS**

Sivistys- ja tulevaisuustoimialan palvelujen järjestäminen kaupunkistrategian ja Lasten Forssa –toimintaohjelman mukaisesti. Erityisesti huomioidaan Unisefin lapsiystävällinen kunta -toimenpiteet.

Toimialan keskitetyt ict-palvelut.

TYYKIKYLÄ TUTUKSI

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Kaupunkikonsernin elinvoimaohjelman onnistunut toteuttaminen	Toimialan palveluilla tuetaan ko. kriittisen menestystekijän toteutumista	Aktiivinen osallistuminen kaupunkikonsernin elinvoimaohjelman laadintaan	Ei toteudu Aloitetaan vuonna 2019
Kaupunkilorganisaatiossa toteutetaan poikkileikkaavaa kansainvälisyyttä ja huomioidaan monikulttuurisuus	Kansainvälisyyden edistäminen sekä palveluissa että henkilöstön ammatillisuuden kehittämisessä kaikilla palvelualueilla. Monikulttuurisuuden edistäminen	TwinTown - toiminnan sekä ystävyyskaupunki Gödöllön kanssa tehtävän yhteistyön toteuttaminen Osallistuminen kotouttamisohjelman mukaisiin toimenpiteisiin kaikilla palvelualueilla	Toteutettu Osallistuttu, nuorten kesäleirille Gödöllössä heinäkuussa Toteutettu
Forssalaisuus on haluttu brändi	Lapsiystävällinen Forssa teeman ylläpitäminen	Lapsiystävällinen kunta suunnitelman mukaiset toimenpiteet Lapsivaikutusten arviointi käyttöön Lasten Forssa sivuston ylläpitäminen	Toteutettu Pilotointi toteutettu Toteutettu

TYKÄTTY TYKIKYLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Konsernin tahoilta on mahdollistettu laadukas asuminen ja monipuolinen yritystoiminta kaupungissa	Forssalaisille lisäarvoa tuottavien, vaivattoman arjen takaavien palvelujen järjestäminen	Toimialan palveluilla verrokikuntia paremmat arviot asukasarvioinneissa	Verrokkikunnat valitaan 2019 USO -hankkeeseen liittyen
Forssan historiaa hyödynnetään kaupungin kehittämisessä	Systemaattinen kulttuuriperinnön vaaliminen ja siirtäminen lapsille ja nuorille kaikilla palvelualueilla	Kulttuurikasvatussuunnitelma laadittu ja toteuttaminen aloitettu	Toteutettu Suunnitelma laadittu ja käytössä varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa

TYYKIKYLÄÄ SYRÄMELLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mlittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Terve kuntatalous	Toimialan oikein mitoitettujen ja keskimääräistä parempien palvelujen tuottaminen keskimääräistä taloudellisemmin	Taloudellisesti tehokkaammin tuotetut palvelut tarkastelussa valittuihin vertailukaupunkeihin	Vertailukaupungit valitaan 2019 Talous toteutuu talousarvion 2018 mukaisesti
Asukastyytyväisyys on korkea	Erityishuomion kiinnittäminen kuntalaisten osallisuutta lisäävien toimintatapojen käyttöön	Vähintään kolme osallistavaa tapahtumaa	Toteutettu lasten ja nuorten osalta (mm. LastenForssa -valtuusto, Lapsiystävällisyys-päivä 7.12., nuorten kuuleminen)
Kaupungin väestö on hyvinvoivaa ja toimintakykyistä	Liikunnallisen elämäntavan edistäminen Kulttuurimahdollisuuksien edistäminen Kuntalaisten oman elämänsä toimijuuden mahdollistaminen	Kaikilla palvelualueilla on toimenpiteitä liikunnallisen elämäntavan edistämiseksi Yhteistyössä kulttuurijärjestöjen kanssa tuotettujen tapahtumien määrä enemmän kuin v. 2017 Asiakasraatien määrä Nuorisovaltuuston kokouksia 10 kpl	Toteutuu esim. Liikkuva koulu -toiminta, Liikuntapassi -kampanja, Höntsä-liikunta -kerhot, seurojen lajitutustumiset Toteutuu, tapahtumia 102 kpl Asiakasraateja 1 kpl NuVa kokouksia 11 kpl
Konsernin henkilöstö on hyvinvoiva ja innovatiivinen	Henkilöstön työhyvinvointia edistävien toimenpiteiden toteuttaminen	Toteutuneiden työnohjauksien määrä yli 3 Kaikilla työyksiköillä on laadittu hyvän työyhteisön toimintaperiaatteet	Toteutettu sekä yksilö että ryhmätyönohjauksia Toteutettu

TYYKIKYLÄN TAVAT

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet ja tavat	Arviointikriteerit/mlittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Avoimuus	Toimialalla toteutettava viestintä on läpinäkyvää ja ajantasaista	Palautejärjestelmät kaikissa yksiköissä (sosiaalinen media tms.) Toimialajohdon blogikirjoitukset kerran kuukaudessa	Toteutuu Toteutuu osittain
Vastuullisuus	Kestävän kehityksen edistämisen tukeminen toimialalla	Huomioitu kaikissa hankinnoissa	Toteutuu osittain

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet ja työtavat	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Rohkeus	Palvelujen järjestäminen mahdollisuuksien mukaan moderneilla tavoilla	Avainhenkilöstö koulutettu sähköisen viestinnän mahdollisuuksiin	Toteutettu Perustettu erillinen viestintäryhmä Monikyliä - valmistelun tueksi

Mittarit ja tunnusluvut

	Tp 2016	Tp 2017	Ta 2018	Tot 31.12.	Tot-%
Vakanssit lukumäärä 31.12.	2	2	2	2	100,0
Vakinaiset henkilötyövuodet	2,0	2,0	2,0	2,0	100,0
Määräaikaiset henkilötyövuodet	1	2,1	2	2,4	120,0
Tilat m ²	47	47	47	47	100,0

MÄÄRÄRAHAT

	TA 2018	TA-muutos	TA+muutos	Tot 2018	Tot-%
Menot	-1 487 650	0	-1 487 650	-1 434 909	96,5
Tulot	148 696	0	148 696	345 144	232,1
Netto	-1 338 954	0	-1 338 954	-1 089 765	81,4

Polkkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta (myös määrärahojen ja tuloarvolden osalta)

Toimintakate 81,4. Tukia ja avustuksia on saatu odotettua enemmän.

TOIMIALA 20 SIVISTYS- JA TULEVAISUUSPALVELUT**PALVELU** 210 PERUSOPETUS**TILIVELVOLLINEN** Sivistysjohtaja**PALVELUN KUVAUS**

Lakisääteisten perusopetuspalveluiden, koululaisten loppäivätoiminnan ja koulujen kerhotoiminnan sekä seutukunnallisen erityisopetuksen järjestäminen.

Perusopetuksen järjestäminen ja edelleen kehittäminen tähtää kokonaisuudessaan sivistys- ja tulevaisuustoimialan vision – "Forssa – Suomen lapsiystävällisin kaupunki vuonna 2017" – saavuttamiseen.

TYKKIKYLÄ TUTUKSI

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Kaupunkiorganisaatiossa toteutetaan poikkeuksellisesti kansainvälisyyttä ja huomioidaan monikulttuurisuus	Kansainvälisyyskasvatuksen toteuttaminen Monikulttuurisuuden edistäminen	Toteutetaan kansainvälisiä opettajavaihtoja Osallistutaan seudullisessa kotouttamissuunnitelmassa hyväksytyihin kehittämistoimiin	Ei toteutunut, opettajavaihdot alkavat 2019 Toteutunut
Forssalaisuus on haluttu brändi	LastenForssa -kokonaisuuden toteuttaminen Lastenforssa.fi sivujen hyödyntäminen	Toimitaan Lapsiystävällinen kunta -toimintasuunnitelman ja Lasten Forssa palvelulupausten mukaisesti Jokaisesta koulusta tehdään vähintään kolme nostoa lastenforssa.fi sivuille	Toteutunut Osana LAPE-työtä ollaan mukana lapsiystävällinen maakunta valmistelussa Toteutui osin, vuorot jaettu vuodelle 2019
Kaupungin elinkellorakenne on monipuolinen ja tuottaa lisäarvoa kuntalaisten hyvinvoinnille	Yrittäjyyskasvatuksen toteuttaminen	Toteutetaan 6.-luokkien Yrittäjävierailut Toteutetaan Pikku Yrittäjä konseptia vähintään kahdella koululla Tarjotaan Nuori Yrittäjä kurssia valinnaisaineena vähintään yhdessä yläkoulussa	Toteutettu Toteutui osin Toteutettu

TYKÄTTY TYKKIKYLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Historian hyödyntäminen	Historian ja kulttuuriperinnön vaaliminen	Suunnitellaan ja toteutetaan perusopetuksen ja museon yhteistyöhankkeet eri luokka-astelle 8. luokkalaiset osallistuvat Taidetestaajat -hankkeeseen	Aloitettu Toteutettu

TYYKIKYLÄÄ SYRÄMELLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Asukastyytyväisyys on korkea	Oppilaiden osallisuuden turvaaminen	Toteutetaan koulukohtaisesti määriteltyjä oppilaiden osallistamiskäytänteitä	Toteutettu
	Huoltajien osallisuuden turvaaminen	Määritellään huoltajien osallistamisen sisällöt	Toteutettu
Väestö on hyvinvoivaa ja toimintakykyistä	Koulupäivän liikunnallistaminen	Toteutetaan liikuntapassi 1. ja 2. sekä 5. ja 6. luokilla	1. ja 2. luokilla toteutui
		Toteutetaan Liikkuva koulu -kokonaisuutta jokaisessa koulussa	Toteutettu kaikissa koululissa.
Konsernin henkilöstö on hyvinvoiva ja innovatiivinen henkilöstö	Hyvän Työyhteisön Toimintaperiaatteiden ja Hyvinvointikonseptin toteuttaminen	Määritellään perusopetuksen Hyvinvointijärjestelmä	Toteutettu
		Kuvataan Hyvinvointijärjestelmän toimintapolkuja IMS-järjestelmään	Aloitettu
		Tarjotaan aktiivisesti työnohjausta henkilöstölle	Toteutettu sekä ryhmä- että yksilötyöohjauksissa
		Päivitetään ja tarvittavilta osin laaditaan turvallisuuteen liittyvät toimintamallit	Toteutettu (granite aloitettu)

TYYKIKYLÄN TAVAT

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Avoimuus	Oppilaitosviestinnän kehittäminen	Tarkennetaan viestintäkäytänteitä koulukohtaisesti	Toteutettu
	Henkilöstöviestinnän kehittäminen	Selkiytetään perusopetuksen sisäisiä viestintäkäytänteitä ja -kanavia	Toteutettu
Vastuullisuus	Suvaitsevaisuuden ja erilaisuuden ja/tai moni kulttuurisuuden teeman säännöllinen käsittely (vrt. Lasten Forssa 6. palvelulupaus)	Viestitään kouluissa suunnitelmallisesti Lapsen oikeuksien sopimuksen sisällöistä	Toteutettu
		Arvioidaan Lapsen oikeuksien sopimuksen toteutumista koululta	Ei arvioitu vielä
Rohkeus	Sosiaalisuuteen kasvattaminen, itsetunnon tukeminen	Kokeillaan erilaisia toimintamalleja oppilaiden vertaisvuorovaikutuksen tukemisessa	Aloitettu (verso-sovitteu)

Mittarit ja tunnusluvut

	Tp 2016	Tp 2017	Ta 2018	Tot 31.12.	Tot-%
Oppilasmäärä	1 499	1 481	1 480	1 487	100,5
Henkilöstö:					
Vakanssit, lukumäärä 31.12	147	147	147	147	100,0
Vakinaiset, henkilötyövuodet	128	128,7	124,6	134,6	108,0
Määräaikaiset, henkilötyövuodet	52,7	52,0	42	61,8	147,1
Tilat m²	18 289	18 289	18 289	18 289	100,0

MÄÄRÄRAHAT

	TA 2018	TA-muutos	TA+muutos	Tot 2018	Tot-%
Menot	-13 328 708	0	-13 328 708	-14 067 006	105,5
Tulot	1 082 940	0	1 082 940	1 560 760	144,1
Netto	-12 245 768	0	-12 245 768	-12 506 246	102,1

Polkkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta (myös määrärahojen ja tuloarvioden osalta)

Perusopetuksen yhteistoiminnossa palkkakulut ylittyivät johtuen perusopetuksen ennaltaehkäisevän työotteen vahvistamisesta (lähiaikaiset ja sosiaalikasvattajat). Alakoulujen henkilöstökulut ylittyivät.

TOIMIALA 20 SIVISTYS- JA TULEVAISUUSPALVELUT**PALVELU** 240 LUKIOKOULUTUS**TILIVELVOLLINEN** Rehtori**PALVELUN KUVAUS**

Korkeatasosen lukio-opetuksen tarjoaminen peruskoulun päättäneille päivälukion opiskelijoille ja Forssan ammatti-instituutin sekä Hevosopiston kaksos- ja kolmoistutkintolaisille. Alkuisien lukio-opiskelun itsenäisen suorittamisen ohjaaminen. Lukioon valmistavan koulutuksen (LUVA) järjestäminen tarvittaessa.

TYYKIKYLÄ TUTUKSI

Krllttiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutumisen 31.12.
Poikkeileikkaava kansainvälisyys/ monikulttuurisuus	osana kursseja oppilasvaihto opintomatkat laaja yhtelstyöluo-verkosto	Kaikilla mahdollisuus osallistua monipuoliseen kansainväliseen toimintaan	Monia kv-kursseja, oppilaille mahdollisuus osallistua maksuttomastikin (3 Erasmus-hanketta)

TYKÄTTY TYKIKYLÄ

Krllttiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutumisen 31.12.
Hyvä yleisilme ja terve ympäristö	Terve, viihtyisä ja historiallisesti arvokkaan koulurakennuksen hyvä ylläpitäminen	Kouluterveyskysely	Kyselyn tuloksia ei saatavilla Rakennuksessa ei ongelmia
Historian hyödyntäminen	Museo-yhtelstyöt Seutuun liittyvät teemapäivät	Useita seutuun liittyviä tapahtumia lukuvuoden aikana	Monia teematapahtumia, mm. v. 1918-tapahtumien luennot

TYYKIKYLÄÄ SYRÄMMELLÄ

Krllttiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutumisen 31.12.
Korkea asukastyytyväisyys	Lyseon hyvät tulokset (yo-kirjoitukset, jatko-opintoihin sijoittuminen)	Tilastot: tulokset yli valtakunnan keskiarvon	Yo-tulokset hieman alle valtakunnan keskiarvon
Hyvinvoinnin ja innovatiivinen henkilöstö	Jatkokoulutautuminen, aktiivinen työ sähköisiä yo-kokeita silmälläpitäen	Opettajien opetustavat vastaavat sähköisen yo-kokeiden haasteita, digitaalisten yo-kokelden tulokset	Digitalisaation mahdollisuudet on otettu hyvin käyttöön. Oppimisen hanke on aloitettu.

TYYKIKYLÄN TAVAT

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet ja työtavat	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Vastuullisuus	Riittävästi opetusta ja ohjausta	Riittävästi opetusta sopivan kokoisissa opetusryhmissä Tuntikehys (kurseja per opiskelija, tavoite 1,00)	Tuntikehys 1,01.
Rohkeus	Etsitään uusia toimintatapoja, jotka parantavat tuloksia ja lisäävät verkostoitumista	Uusien teemaopintokurssien perustaminen Etälukiotoiminnan kehittäminen Suuret lukiot -verkoston hyödyntäminen	Uusia teemaopintokurseja aloitettu. Kuvataide- ja muotolinjat perustettiin.

Mittarit ja tunnusluvut

	Tp 2016	Tp 2017	Ta 2018	Tot 31.12.	Tot-%
Päivälukion opiskelijamäärä	486	504	480	477	99,3
Opetustunnit	18 278	18 962	18 240	18 373	100,7
Muut opiskelijat yhteensä (kaksos- ja kolmostutkinto, alkulopiskelijat, LUVA)		72	60	34	56,6
Vakanssit lukumäärä 31.12.	30	30	30	30	100,0
Vakinaiset, henkilötyövuodet	28,2	27,4	27,8	27,4	98,6
Määräaikaiset, henkilötyövuodet	4,7	5,3	4,3	5,5	127,9
Tilat m ²	5 440	5 440	5 440	5 440	100,0

MÄÄRÄRAHAT

	TA 2018	TA-muutos	TA+muutos	Tot 2018	Tot-%
Menot	-3 277 269	0	-3 277 269	-3 200 224	97,6
Tulot	379 500	0	379 500	260 985	68,8
Netto	-2 897 769	0	-2 897 769	-2 939 239	101,4

Polkkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta (myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)

Laitehankintoja piti tehdä yli budjetoidun (e-yo-kokeet). Kaksoistutkinnon uusi sopimus pienensi tuloja.

TOIMIALA 20 SIVISTYS- JA TULEVAISUUSPALVELUT**PALVELU** 250 VARHAISKASVATUKSEN PALVELUT**TILIVELVOLLINEN** Kasvatus- ja opetuspäällikkö**PALVELUN KUVAUS**

Varhaiskasvatuksen palvelualue vastaa lakisääteisten päivähoito- ja esiopetuspalveluiden sekä avointen varhaiskasvatuspalveluiden järjestämisestä ja kehittämisestä sellaisin toimintamuodoin ja laajuuksin, kuin Forssassa esiintyvä tarve edellyttää. Palvelualue vastaa myös lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tukemisesta, tukimuotoja ovat lasten kotihoidontuki, yksityisen hoidon tuki ja Forssa-lisä.

Varhaiskasvatuspalvelut tukevat forssalaisten lasten kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä vanhempien tai muiden huoltajien kanssa - kasvatuskumppanuuden periaatteita noudattaen.

Varhaiskasvatustoiminnan järjestäminen ja edelleen kehittäminen tähtää kokonaisuudessaan sivistys- ja tulevaisuuspalveluiden toimialan vision - "Forssa - Suomen lapsiystävällisin kaupunki vuonna 2017" -saavuttamiseen.

TYKKIKYLÄ TUTUKSI

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutumisen 31.12.
Kaupunkiorganisaatiossa toteutetaan poikkileikkava kansainvälisyttä ja huomioidaan monikulttuurisuus	Toteutetaan kansainvälistä yhteistyötä Yhtenäistetään ja määritellään käytännöt niille palveluille ja palveluprosesseille, jotka vaativat erityistä monikulttuurisuuden huomioimista varhaiskasvatuksessa	Tehdään yhteistyötä lontoolaisen päiväkodin kanssa Lomakkeita ja tiedotteita käännetään tarkoituksenmukaisesti eri kielille Laaditaan seudulliseen kotoittamissuunnitelmaan liitettävä monikulttuurisuus-suunnitelma	Toteutettu Yhteistyöyksikkönä toiminut Päiväkoti Axel Wahren. Toteutettu. Käytännön toteutuksesta vastaanottanut varhaiserityiskasvatus ja palveluohjaus. Laadittu. Ko. suunnitelmassa fokuksessa kielenoppiminen.
Forssalaisuus on haluttu brändi	Työskennellään Lapsiystävällinen kunta -toimintasuunnitelman ja LastenForssan palvelulupausten mukaisesti Pidetään yllä Järkivihreä Forssa -ohjelman käytänteitä	Toiminnan ja suunnitelmien arviointi toteutuu sovitusti Koirjärven koulu-päiväkoti osallistuu Vihreälippu-ohjelmaan ja muissa yksiköissä toteutetaan Kestävän kehityksen suunnitelmia Luonto-liikuntatoiminnan tarjonta vastaa ko. palvelun kysyntää	Toteutettu sekä yksikö- että palvelualuekohtaisesti monitahoarvioinnin periaatteella. Toteutettu Toteutettu eli ko. esiopetusryhmiä perustettu tarvetta vastaavasti ja kaikki halukkaat päässeet mukaan toimintaan.

TYKÄTTY TYKKIKYLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Kaupungin yleisilme on hyvä ja ympäristö terve	Ohjataan lapsia kunnioittamaan luontoa ja rakennettua ympäristöä	Hyödynnetään suunnitelmallisesti ja säännöllisesti kaupunkipuistoympäristöä retkikohteena	Toteutettu Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen opetussuunnitelmien mukaisesti kaikki ko. palveluiden piirissä olevat lapset ovat päässeet retkille viikoittain.

TYKKIKYLÄÄ SYRÄMMELLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Terve kuntatalous	Esimiesten toiminnan ja talouden seuranta-välineitä kehitetään	Valmistellaan Kuntarin käyttöön ottoa yksiköiden esimiehille IMS -järjestelmä otetaan käyttöön	Ei toteutettu, koska epäselvää, onko ko. väline jatkossa käytössä lainkaan seurannan välineenä. Aloitettu, mutta työ jatkuu vielä vuonna 2019.
Asukastyytyväisyys on korkea	Mahdollistetaan asiakkaiden osallisuus palveluja järjestettäessä	Lapset ja huoltajat osallistuvat toiminnan suunnitteluun ja arviointiin Varhaiskasvatuksen asiakasraatitoiminta jatkuu	Toteutettu kaikissa yksiköissä. Toteutettu. Asiakasraatitoiminta vakiintunut yhtenä osallisuuden mahdollistamisen muotona.
Kaupungin väestö on hyvinvoivaa ja toimintakykyistä	Edistetään Lasten ja lapsiperheiden liikunnallista elämäntapaa Edistetään lapsiperheiden verkottumista.	Esiopetuksessa järjestetään lajitutustumisia yhteistyössä paikallisten urheiluseurojen kanssa Järjestetään Lapsen Hyvä Päivä- luentotilaisuuksia huoltajille	Toteutettu. Lajitutustumisten lajeina todentuneet: ringette, jalkapallo, koripallo. Yksi tilaisuus järjestetty; luennoitsijana Mirjam Kalland.
Konsernin henkilöstö on hyvinvoiva ja innovatiivinen	Toteutetaan Hyvän Työyhteisön Toimintaperiaatteita Toteutetaan suunnitelmallista ja kokonaisvaltaista kehittämis- ja koulutustoimintaa Tuetaan henkilöstön liikunta- ja kulttuuriaktiiviteetteja	Jokaisessa yksikössä ajantasaistetaan Hyvän Työyhteisön Toimintaperiaatteet Jokaisella palvelualueen työntekijällä on henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma Järjestetään varhaiskasvatuksen henkilöstön liikuntaryhmä	Toteutettu Toteutettu Toteutettu. Ryhmä kokoontui toimintakaudella neljä kertaa ja osallistujia ollut varhaiskasvatuksen yksiköistä keskimäärin 40 henkilöä.

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
		Tuetaan henkilöstön osallistumista ammatillista osaamista lisääviin Wahren-keskuksen järjestämiin opintoihin (esim. kuvataidekoulu)	Toteutettu Palvelualueen henkilöstön osallistumista Aikuisten kuvikseen tuettu maksamalla osa osallistumismaksusta. Osallistuminen ollut vähäistä. Henkilöstöltä kysytty uusia, heitä innostavia tuen kohteita.

TYYKIKYLÄN TAVAT

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet ja työtavat	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Avoimuus	Parannetaan palvelualueen viestinnän sisältöjä ja kanavia. Läpinäkyvän viestinnän kehittäminen ja toteuttaminen	Palvelualueen viestinnän kokonaisuus on kuvattu ja käytettävät viestintäkanavat on määritelty LastenForssa-sivujen ja muun sosiaalisen median aktiivinen päivittäminen	Toteutettu osittain, työ jatkuu 2019. Toteutettu. Ajankohtaisen aineiston viemiseksi sivuille ja sosiaaliseen mediaan on luotu konsepti ja aineistoa kerätään varhaiskasvatuksenkin yksiköistä säännöllisesti.
Vastuullisuus	Määritellään palvelualueen palvelupolut/prosessit	Palvelupolut/prosessit on kuvattu IMS-järjestelmässä	Prosessien määrittely aloitettu, mutta vienti järjestelmään toteutuu 2019
	Tuetaan Lapsi-vanhempi -vuorovaikutusta	Yhdessä-konseptin jatkaminen Lukunalle- projektin toteuttaminen	Toteutettu Toteutettu. Ääneen lukemista tuettu myös muilla toimenpiteillä kaikissa yksiköissä.
		Palvelulupausten ja Lapsiystävällinen kunta -toimintasuunnitelman toimenpiteiden toteutuminen varhaiskasvatustoiminnassa	Toteutettu ja toteutusta arvioitu suunnitelmallisesti.
Rohkeus	Toteutetaan innovatiivisia ja ennakkoluottomia toimintatapoja valittujen pedagogisten periaatteiden toteuttamisessa	Otetaan käyttöön lasten vertaisvuorovaikutusta tukevia toimintamalleja	Toteutettu eri toimintamallein kaikissa päiväkodeissa. Vertaisvuorovaikutuksen tukeminen tavoitteena edelleen.

Mittarit ja tunnusluvut

	Tp 2016	Tp 2017	Ta 2018	Tot 31.12.	Tot-%
Lapsimäärä:					
lapsia päiväkotihoidossa	527	558	520	525	101,0
lapsia perhepäivähoidossa	61	51	58	59	101,7
lapsia kotihoidontuella		210	140	145	103,6
esioppilaita	136	151	125	129	103,2
lapsia avoimessa vk:ssa	27	26	30	24	80,0
Täyttöaste (%):					
päiväkodit	102	99	≥100	98	
perhepäivähoito	95	100	≥100	100	
avoimen varhaiskasvatuksen kerhot	90	87	≥100	89	
Vakanssit, lkm 31.12.	141	142	142	142	100,0
Vakinaiset, henkilötyövuodet	118,5	116,5	122,7	111,3	90,7
Määräaikaiset, henkilötyövuodet	35,2	31,3	33,8	34,6	102,4
Tilat m ²	4 859	4 859	4 859	4 859	100,0

MÄÄRÄRAHAT

	TA 2018	TA-muutos	TA+muutos	Tot 2018	Tot-%
Menot	-7 992 517	0	-7 992 517	-7 625 002	95,4
Tulot	901 000	0	901 000	835 455	92,7
Netto	-7 091 517	0	-7 091 517	-6 789 547	95,7

**Poikkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta
(myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)**

Huolimatta asiakasmaksutulojen alhaisesta kertymästä palvelualueella päästiin erinomaiseen tulokseen. Tähän vaikuttivat etenkin palvelutarpeeseen perustuva suunnitelmallinen henkilöstön rekrytointi ja työvoiman organisointi sekä arvioitua vähäisempi resurssitarve avustusten eli lasten kotihoidontuen osalta.

TOIMIALA 20 SIVISTYS- JA TULEVAISUUSPALVELUT**PALVELU 260 VESIHelmi JA LIIKUNTA- JA NUORISOPALVELUT****TILIVELVOLLINEN Nuoriso- ja liikuntapalvelupäällikkö****PALVELUN KUVAUS**

Palvelualueen kokonaisuuteen kuuluvat Vesihelmi, liikunta- ja nuorisotoimi ja nuorten työpaja.

Liikuntatoimen ja Vesihelmen toiminta-ajatuksena on tukea liikuntaharrastuksen aloittamista ja kannustaa terveelliseen elämäntapaan. Tavoitteena ovat hyvinvoivat ja toimintakykyiset kuntalaiset. Toimialalla tarjotaan liikuntapalveluja kaiken ikäisille erityisryhmiä unohtamatta sekä monipuoliset tilat ja pultteet kilpa- ja harrasteurheilulle, omaehtoiselle liikkumiselle ja virkistäytymiselle sekä matkailulle.

Nuorisotoimen tehtävänä on laadukkaiden nuorisopalveluiden järjestäminen iltaisin nuorisotilassa sekä monipuolisesti koulujen loma-aikana. Kaikki järjestettävä toiminta on ennaltaehkäisevää ja toiminnassa noudatetaan vaatimusta, etteivät tilaisuuksiin osallistujat ole nauttineet alkoholia.

Nuorten työpajalla työnteon avulla pyritään parantamaan nuorten valmiuksia hakeutua työhön tai koulutukseen sekä arjen elämänhallintaa. Nuorisotoimi ja nuorten työpaja vastaavat etsivästä nuorisotyöstä, nuorten palveluohjauksesta ja nuorisotakuun toteuttamisesta.

TYYKIKYLÄ TUTUKSI

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Kaupunkilorganisaatiossa toteutetaan poikkeuksellisesti kansainvälisyttä ja huomioidaan monikulttuurisuus	Kansainvälistä toimintaa talouden sallimissa puitteissa: tutustumiset, vieraskutsut, integraatio, vapaa-ajan tila	Kansainvälistä toimintaa. AVO toimintaa mm. Kuumo/leirit yms. tapahtumat Osallistuminen mm. ystävyyskaupunki Gödöllön kansainväliseen leiriin	Toteutunut Osallistuttu
Forssalaisuus on haluttu brändi	Forssa teemat Riittävät harrastus- ja vapaa-ajan tilat	Palautteet	Toteutunut

TYKÄTTY TYKIKYLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Kaupungin yleisilme on hyvä ja ympäristö terve	Riittävät, laadukkaat vapaa-ajan viettotilat ja -alueet, luonto Nuorisotilat (Kehräämö, liikunta-alueet, pulstot)	Palvelujen käyttäjämäärätilastot Palaute sisällön ja toimintaympäristön seuranta	Toteutunut Nuorisotilojen osalta toiminta keskitetty Kuutamolle
Forssan historiaa hyödynnetään kaupungin kehittämisessä	Rakennukset mm. Kehräämön alue	Tapahtumat Forssan historiaan liittyen	Luentotilaisuus

TYYKIKYLÄÄ SYRÄMELLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Asiakastyytyväisyys on korkea	Laadukkaat tilat yms. Kohtuullinen taksapolitiikka	Kävijämäärä/palaute Jatkuva kehitys talouden puitteissa	Toteutunut

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Kaupungin väestö on hyvinvoivaa ja toimintakykyistä	Riittävät resurssit ennaltaehkäisyyn Vapaa-aikeoiminnot kokonaisuutena	Henkilöstön määrä ja laatu Palaute	Toteutunut osittain LAVA-arvioinnin kysely. Suoran palautteen kautta asiakastyytyväisyys korkea.

TYÖKIKYLÄN TAVAT

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet ja työtavat	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Avoimuus	Nuorten kuuleminen	Nuorison kuuleminen toteutetaan 2 kertaa vuodessa ym. kyselyt NUVA kehitys	Toteutunut Suora palaute. Yhteistyö koulujen kanssa.
Vastuullisuus	Osaava henkilökunta, tasapuolisuus	Avoin henkilöstökoulutus	Toteutuu osittain
Rohkeus	Tasapuolinen johtaminen	Henkilökunnan hyvinvointi (poissaolot ym.)	Toteutunut

Mittarit ja tunnusluvut

	Tp 2016	Tp 2017	Ta 2018	Tot 31.12.	Tot-%
Jäähallin käyttötunnit	2 296	2 059	2 300	1 740	75,7
Harjoitushallin käyttötunnit	770,7	1 502	1 500	1 660	110,7
Feeniksin käyttötunnit	2 708,5	2 668	4 000	1 871	46,8
Vesihelmen kävijämäärä	145 313	150 150	160 000	142 926	89,3
Vesihelmen kokonaiskävijämäärä *sis. kalkki ohjatut ryhmäliikuntatunnit	173 821	178 829	185 000	169 211	91,5
Vakanssit, lukumäärä 31.12.	27	27	27	27	100,0
Vakinaiset, henkilötyövuodet	20,6	19,5	23	19,0	82,6
Määräaikaiset, henkilötyövuodet	11,2	11,1	14	11,0	78,6
Tilat m ²	21 836	21 836	21 836	21 836	100,0

MÄÄRÄRAHAT

	TA 2018	TA-muutos	TA+muutos	Tot 2018	Tot-%
Menot	-4 705 120	0	-4 705 120	-4 500 143	95,6
Tulot	2 163 790	0	2 163 790	1 699 011	78,5
Netto	-2 541 330	0	-2 541 330	-2 801 132	110,2

Polkkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta (myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)

Työpajan ja vesihelmen tuottotavoitteet eivät toteutuneet.
Negatiivisina tekijöinä mm. heikko työllisyystilanne, kiristynyt kilpailu hallien välillä, taksapolitiikka.

TOIMIALA 20 SIVISTYS- JA TULEVAISUUSPALVELUT**PALVELU 270 WAHREN-KESKUS****TILIVELVOLLINEN Kirjastotoimenjohtaja****PALVELUN KUVAUS**

Palvelualueen kokonaisuuteen kuuluvat kaupunginkirjasto, lasten ja nuorten kuvataidekoulu, Wahren-opisto, musiikkiopisto sekä kaupungin museot. Wahren-keskus koordinoi yleistä kulttuuritoimintaa ja tuottaa vapaan sivistystyön sekä taiteen perusopetuksen kasvatus- ja opetuspalveluita sekä museo-, kirjasto- ja tietopalveluita ja edistää alueensa eri-ikäisten asukkaiden yhtäläisiä mahdollisuuksia tietoon ja yhteisen kulttuuriperinnön käyttöön.

Kaupunkistrategian mukaiset laadukkaat palvelut tukevat perusopetusta, opiskelua, elinikäistä oppimista, elämänhallintaan tarvittavaa tiedonhankintaa, mielekästä vapaa-ajankäyttöä, yhteisöllisyyttä ja yhteisen kulttuurin syntymistä sekä edistävät taiteiden harrastusta ja mahdollistavat mm. musiikin ammattopintoihin hakeutumisen.

TYYKIKYLÄ TUTUKSI

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Kaupunkilorganisaatiossa toteutetaan polkkileikkaavaa kansainvälisyyttä ja huomioidaan monikulttuurisuus	Palveluiden järjestämisessä otetaan huomioon erikieliset ja eri kulttuureista tulevat asiakkaat Osallistutaan kansainväliseen kulttuuriyhteistyöhön	50 opiskelijaa suomenkielen kursseilla 200 kielitutkintoihin osallistujaa 200 ulkomaista museokävijää 3 kansainväl. kulttuuritilaisuutta	83 opiskelijaa 164 osallistujaa 227 ulkomaista museokävijää 5 kansainvälistä kulttuuritilaisuutta
Forssalaisuus on haluttu brändi	Yhteistyön kautta syntyneitä hyviä käytänteitä vahvistetaan ja luodaan uusia	Kuvaus vahvistuneista tai uusista käytänteistä	Museon AMK-yhteistyö. Taiteen opetusta eskari-ryhmille.
Kaupungin elinkeinorakenne on monipuolinen ja tuottaa lisäarvoa kuntalaisten hyvinvoinnille	Yhteistyö yritysten kanssa	2 toimenpidettä	5 toimenpidettä Kuosien kaupunki -hankkeen ja kuvataidekoulun toimesta.

TYKÄTTY TYKIKYLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Kaupungin yleisilme on hyvä ja ympäristö terve	Kulttuuripalveluiden hyvä saatavuus tukee ja lisää kaupunkilaisten kokonaisvaltaista hyvinvointia.	Oppilaitokset 2 500 oppilasta/opiskelijaa Museo ja kirjasto 4 500 aukiolotuntia ja 140 000 verkkokäyntiä	3 235 oppilasta/ opiskelijaa. 3 797 aukiolotuntia ja 97 266 verkkokäyntiä.
Forssan historiaa hyödynnetään kaupungin kehittämisessä	Kehräämöaluetta kehitetään matkailukohteena Kehräämöalueen historiatietoja käytetään opetusvälineinä sekä niitä tallennetaan verkkoon	12 kehräämöalueen yhteistä tapahtumaa Kuvaus historiatietojen hyödyntämisestä	14 tapahtumaa Yhtiönpuiston arkeologiaa 5-luokkalaisten; Kuosien kaupunki -teot; 1918-kävelyt ja Fb-nostot.

TYYKIKYLÄÄ SYRÄMELLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Terve kuntatalous	Toteutetaan toimivan palvelurakenteen ja budjettikurin kautta	Palvelurakennepäätösten toteuttaminen. Ei toimentakteen ylityksiä	Wahren-opisto siirtyy lukion yhteyteen 1.1.2019. Ei toteutunut
Asukastyytyväisyys on korkea	Arvioidaan tuotettuja palveluita	Hyvä	8,67 (as. 4-10) kirjastopalvelut. 4,5 (as. 1-5) kuvataidekoulun toiminta.
Kaupungin väestö on hyvinvoivaa ja toimintakykyistä	Kulttuurimahdollisuuksien edistäminen Tehdään yhteistyötä työllistämispalveluiden kanssa	Kulttuurikasvatussuunnitelman toteutukseen osallistuminen 4 aktivointikurssia 10 henkilöä vapaaehtois- tai työtoiminnassa	Osallistuttu 3 kurssia 14 vapaaehtoista ja 5 työtoiminnassa.
Konsernin henkilöstö on hyvinvoiva ja innovatiivinen	Huolehditaan henkilöstön osaamisesta	2 koulutus- ja kehittämispäivää / htv	Toteutettu

TYYKIKYLÄN TAVAT

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet ja työtavat	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Avoimuus	Palvelualueen palvelupolkujen kuvaus IMS-järjestelmässä Lisätään kuntalaisten mahdollisuuksia osallisuuteen	Aloitetaan 2 toimenpidettä	Aloitettu. Forssan museo valmis. Toteutettu: museon kyselyt ja työpajat, LAVA-pilotointi, kuvataidekoulun OPS-kysely, kulttuuripalkintoäänestys.
Vastuullisuus	Kehitetään yhteisöllisyyttä lisääviä työtapoja	2 toimenpidettä	Kiertävät taidelaukut; Puutarhakummit; Kuosityöpajat.
Rohkeus	Uudistutaan innovatiivisten hankkeiden avulla	2 hanketta	Kuoseja kaupungille -projekti; Rumpu-ope- tusta verkossa -projekti; Pariopettajuus

Mittarit ja tunnusluvut

	Tp 2016	Tp 2017	Ta 2018	Tot 31.12.	Tot-%
Kirjastokäynnit	131 212	121 141	120 000	114 023	95,0
Museokäynnit	10 012	10 106	10 000	8 482	84,8
Wahren-opiston opetustunnit	6 158	6 040	6 500	6 140	94,5
Musliikkiopiston opetustunnit	20 025	16 648	19 000	15 692	82,5
Kuvataidekoulun opetustunnit	1 852	1 931	1 800	1 917	106,5
Vakanssit, lukumäärä 31.12.	44	44	44	44	100,0
Vakinaiset, henkilötyövuodet	35,3	35,4	38	36,7	96,6
Määräaikaiset, henkilötyövuodet	18,1	18,7	13	16,1	128,5
Tilat m ²	8 383	8 303	8 308	8 308	100,0

MÄÄRÄRAHAT

	TA 2018	TA-muutos	TA+muutos	Tot 2018	Tot-%
Menot	-3 753 010	0	-3 753 010	-3 799 404	101,2
Tulot	1 040 460	0	1 040 460	1 008 243	96,9
Netto	-2 712 550	0	-2 712 550	-2 791 161	102,9

(sitova)

**Polkkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta
(myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)**

Wahren-opiston tulopohjassa tapahtuneita muutoksia sekä musiikkiopiston matka- ja oppilashallinnon ohjelmistomuutuskustannuksia ei osattu ennakoida oikein.

TOIMIALA 20 SIVISTYS- JA TULEVAISUUSPALVELUT**PALVELU** 280 TYÖLLISYYDEN HOIDON PALVELUT**TILIVELVOLLINEN** Työllisyys- ja hyvinvointipääällikkö**PALVELUN KUVAUS**

Työllisyys on yksi keskeisistä kunnan elinvoiman tekijöistä. Kuntalaisten tarvitsemat työllisyyttä edistävät palvelut, osaamisen kehittäminen sekä työhönkuntoutus muodostavat kokonaisuuden, jonka avulla lisätään kuntalaisten hyvinvointia, osallisuutta ja toimintakykyä. Työllisyyspalvelut tuottaa 16 – 29 -vuotiaille nuorille ja yli 30-vuotiaille aikuisille työttömille työnhakijoille suunnitelmallista kuntouttavaa, valmentavaa ja työllistävää palvelua. Työllisyyspalvelut ohjaa ja valmentaa asiakkaan tämän tarvitsemiin palveluihin toimien yhteistyössä FSHKY:n, MYP:n, LHKK:n ja Hämeen Te-toimiston sekä Kansaneläkelaitoksen kanssa. Palvelut toteutetaan kaupunkistrategian sekä työllisyyspalvelujen toimintaohjelman mukaisesti. Palveluprosessia edistävä työote ja työllistymistä edistävä työnantaja- sekä koulutusyhteistyö korostuvat Työvoiton toiminnassa.

TYYKIKYLÄ TUTUKSI

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Kaupunkikonsernin elinvoimaohjelman onnistunut toteuttaminen	Jalkautuva yritys yhteistyö	Toteutettu vähintään 100 kpl yrityskontaktia	Toteutunut. 110 yritystä on kontaktoitu.
Poikkileikkaava kansainvälisyys ja monikulttuurisuus	Kotouttamistyö	Johtopäätökset kotouttamisohjelman mukaisesti	Toteutunut. Kotoutujien palveluohjauksesta on jatkettu ja kehitetty sekä kielen opetteluun määrää on lisätty.
Forssalaisuus on haluttu brändi	Laadun johtaminen	Ydinprosessit tunnistettu ja kuvattu	Toteutunut. Ydinprosessit on kuvattu IMS-järjestelmään.
Monipuolinen ja lisäarvoa tuottava elinkeinorakenne	Yrityskumppanuuksien edistäminen	Uutiskirjeet 4 kpl, pidetty 1 kpl työnantajatapah-tumia	Toteutunut. Uutiskirjeitä on lähetetty 4 kpl ja työnantajat on tavattu.

TYKÄTTY TYYKIKYLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Monipuolisen yritystoiminnan mahdollistaminen	Työnantajayhteistyö	Tavattu keskeiset yritysjärjestöt ja työllistävät yhdistykset	Toteutunut. Kaksi yrittäjäjärjestöä ja yhdistyksiä on tavattu.
Hyvä yleisilme ja terve ympäristö	Palvelualueen järjivihreä toiminta	Aktiivin järjivihreä suunnitelma jalkautetaan palvelualueelle	Aloitettu, kesken. Kierrätyspisteitä on rakennettu työpajoille.

TYYKIKYLÄÄ SYRÄMMELLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Terve kuntatalous	Resurssiviisas toimintatapa	Talousarvion toteuma 100 %	Toteutunut Toimintakatteen toteuma on 95,0 %.
	Riittävä aktivointiaste	Aktivointiaste (työmarkkinatuella 300+) vähintään 47 %	Toteutunut. Ko. aktivointiaste on 47,4 %
Hyvinvoiva ja toimintakykyinen väestö	Toimintaohjelman toteuttaminen	Toteuma päälinjoittain, johtopäätökset tehty	Toteutunut Suunnite on toteutunut pääosin.
	Ohjaamo-mallin juurruttaminen verkostossa	Ohjaamomalli on käytössä	Toteutunut Ohjaamo toimii
	Opinnollistaminen integroidaan osaksi palvelumallia	Opinnollistamisen prosessi kuvattu, 10 kpl toteutunut osatutkintoja	Toteutunut Osatutkintoja toteutui 34 kpl.
Hyvinvoiva ja innovatiivinen henkilöstö	Yhteinen kehittäminen	Kehityspäivät 4 kpl toteutettu	Toteutunut. Eri kehityspäiviä pidetty 7 kpl.
	Suunnitelmallinen toimintatapa	Vuosikalenteri toteutuu, koulutustarjonta tehty	Toteutunut, kalenterin mukaisesti toimittu ja koulutuksiin on osallistuttu.

TYYKIKYLÄN TAVAT

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet ja työtavat	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Avoimuus	Sosiaalisen median käyttö	Säännöllinen viestintä sosiaalisessa mediassa	Toteutunut. Viestintää tehty viidellä kanavalla.
	Verkostoviestintä	Pidetty 2 kpl verkostokokouksia	Toteutunut, 2 kpl
Vastuullisuus	Kokemusasiantuntijuiden käyttö	Toteutettu projektina nuorten ryhmässä	Ei toteutunut. Uusi toteutustapa v. 2019.
Rohkeus	Kokeilukulttuuri	Aloitettu yksi uusi nuorten ja aikuisten palvelukokeilu	Toteutunut. Tekijäryhmä ja räätälöidyt Ohjaamo-käynnit

Mittarit ja tunnusluvut

	Tp 2016	Tp 2017	Ta 2018	Tot 31.12.	Tot-%
Kuntouttava työtoiminta (hlö ka / kk)	215	224	210	247	117,6
Työmarkkinatuen kuntaosuus (ka. € / kk)	95 058	92 742	90 000	78 316	87,0
Työmarkkinatuen kuntaosuus (ka. hlö/kk)	258	252	240	218	90,8
Aktivointiaste (Kelasto v. ka. %)	46,3	45,6	47	52,6	111,9
Aktiv.aste TMT300+ (v. ka. %)	44,8	44,3	46	47,4	103,0
Asiakasmäärä TMT (Kelasto ka. / kk)	373	413	415	344	82,9
Alkaneet työkokelujaksot (ka. / kk)	20	27	30	11	36,7
Tukityöllistetyt (ka. / kk)	83	51	55	44,6	81,1
Velvoitetyöllistetyt (yht./v.)	27	29	20	19	95,0
Kesätyöntekijät	192	163	190	169	88,9
Vakanssit (lkm 31.12.)	22	22	22	22	100,0
Vakinaiset (htv)	17,9	17,1	20	14,9	74,5
Määräaikaiset (htv)	14,3	18,4	13	21,1	162,3
Tukityöllistetyt (htv, emo)	29,0	41,8	45	35,1	78,0
Kuntouttava työtoiminta 1/15 hlö/vakanssi/kk	19	16	25	16*	64,0
Työkokeilu, henkilöä	46	40			
Tilat m²	2 755	2 755	2 755	2 755	100,0

MÄÄRÄRAHAT

	TA 2018	TA-muutos	TA+muutos	Tot 2018	Tot-%
Menot	-3 861 289	0	-3 861 289	-3 852 912	99,8
Tulot	1 940 150	0	1 940 150	2 015 574	103,9
Netto	-1 921 139	0	-1 921 139	-1 837 338	95,6

Polkkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta
(myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)

Työmarkkinatilanne parantui vuoden aikana ja tämä vaikutti osaltaan työmarkkinatuen kuntaosuuden pienenemiseen. Palvelumäärät osin nousivat samalla mikä vaikutti myös. Allhankinnan määrä kasvoi ja tämä aiheutti kustannuksia materiaaleihin mutta ne kompensoitiin. Valtaosa tavoitteista saavutettiin. Talous jäi ylijäämäiseksi ja aktivointiaste pysyi korkeana. Kesätyöntekijöitä työllistyi enemmän yksityiselle sektorille ja työkokeiluja voidaan vielä lisätä.

TOIMIALA 20 SIVISTYS- JA TULEVAISUUSPALVELUT

PALVELU 285 SOSIAALIPALVELUT

TILIVELVOLLINEN Sivistysjohtaja

PALVELUN KUVAUS

Sosiaalipalvelut ostetaan Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymältä.

TYYKIKYLÄ TUTUKSI

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.

TYKÄTTY TYKIKYLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.

TYYKIKYLÄÄ SYRÄMELLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Terve kuntatalous	Sosiaalipalvelujen kustannusten kasvun hillitseminen.	Menojen kasvu hidastuu Talousarviossa pysyminen.	Menot kasvoivat 2,5 % Lisälaskua kaupungille 1 miljoonaa euroa alkuperäiseen talousarvioon verrattuna

TYYKIKYLÄN TAVAT

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet ja työtavat	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.

Mittarit ja tunnusluvut

	Tp 2016	Tp 2017	Ta 2018	Tot 31.12.	Tot-%

MÄÄRÄRAHAT

	TA 2018	TA-muutos	TA+muutos	Tot 2018	Tot-%
Menot	-24 607 180	-800 000	-25 407 180	-25 346 160	99,8
Tulot	0	0	0	9 284	0,0
Netto	-24 607 180	-800 000	-25 407 180	-25 336 876	99,7

**Polkkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta
(myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)**

Sosiaalipalvelujen lisälasku FSHKY:lle oli 1.003.518 euroa (aikuisssosiaalityö ja vanhuspalvelut)

TOIMIALA 20 SIVISTYS- JA TULEVAISUUSPALVELUT**PALVELU** 290 TERVEYSPALVELUT**TILIVELVOLLINEN** Sivistysjohtaja**PALVELUN KUVAUS**

Terveyspalvelut hankitaan sopimusohjauksella Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymältä.

TYYKIKYLÄ TUTUKSI

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.

TYKÄTTY TYYKIKYLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.

TYYKIKYLÄÄ SYRÄMMELLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Terve kuntatalous	Toimiva sopimusohjaus ja kustannusten hallinta.	Tarve- ja ikävakioidut terveyspalvelujen kustannukset alle maan keskiarvojen. Talousarviossa pysyminen	Tilastoa vuodelta 2018 ei vielä olemassa V. 2017 Forssa ind. 98, koko maa 100 Toteutui

TYYKIKYLÄN TAVAT

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet ja työtavat	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.

Mittarit ja tunnusluvut

	Tp 2016	Tp 2017	Ta 2018	Tot 31.12.	Tot-%
Forssan Seudun hyvinvointi ky:					
Yleissairaudet:					
poliklinikkakäynnit	24 423	22 684	23 136	21 787	94,2
hoitojaksot	2 424	2 419	1 787	1 961	109,7
Psykiatria:					
poliklinikkakäynnit	11 520	13 483	14 253	14 423	101,1
hoitopäivät	2 343	2 062	2 732	2 328	85,2
Kansanterveysyö:					
avohoidon käynnit	75 753	70 683	76 860	68 250	88,8
vuodeosastojen hoitopäivät	468	2 122	3 590	3 431	95,6
päiväsaaraläkäynnit	0	0	0		
sairaansijojen määrä					
Ympäristöterveydenhuolto:					
terveystarkastukset	742	716	1 000	685	68,5
eläinlääkintähuoltokäynnit	2	2 433	2 300	1 942	84,4
eläinsuojeluasiakkaat	16	10	7	15	214,3
Kanta-Hämeen keskussairaala:					
Yleissairaudet:			ei saat.		
poliklinikkakäynnit	7 995	9 674		10 045	
hoitojaksot	1 450	1 450		1 610	
Psykiatria:					
poliklinikkakäynnit	284	286		223	
hoitopäivät	880	1 340		870	

MÄÄRÄRAHAT

	TA 2018	TA-muutos	TA+muutos	Tot 2018	Tot-%
Menot	-36 887 990	0	-36 887 990	-36 789 364	99,7
Tulot	0	0	0	0	0,0
Netto	-36 887 990	0	-36 887 990	-36 789 364	99,7

Polkkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta (myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)

Sisältää 402.428 euron sairaanhoitopiirin alijäämän kattamisvarauksen purkamisen, vähentää menoja

TOIMIALA	50 TEKNISEN JA YMPÄRISTÖTOIMEN TOIMIALA
PALVELU	500 TEKNISEN JA YMPÄRISTÖTOIMEN HALLINTO JA MAASEUTUPALVELUT
TILIVELVOLLINEN	Tekninen johtaja
PALVELUN KUVAUS	

Tekninen ja ympäristötoimen johtaminen. Lautakuntatyöskentelyn koordinointi. Yhteydenpito teknisen ja ympäristötoimen asioissa kaupungin muihin hallintokuntiin, ympäristökuntiin ja muihin sidosryhmiin. Henkilöstön osaamisen ja hyvinvoinnin edistäminen. Maaseutupalvelut.

TYYKIKYLÄ TUTUKSI

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutumisen 31.12.
Kaupunkikonsernin elinvoimaohjelman onnistunut toteuttaminen	Osallistuminen elinkeinoelämän kehittämiseen tähtääviin tehtäviin, toimenpiteisiin ja tapahtumiin	Tekninen johtaja toimii Kauppakamarin toimihenkilönä ja jäsenenä ainakin yhdessä elinkeinoelämän yhdistyksessä	On toteutunut

TYKÄTTY TYKIKYLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutumisen 31.12.
Ennakoiva ja joustava maankäytön suunnittelu	Tapaamiset toimialan ja yritysjärjestöjen edustajien kesken	Vuosittain toistuva säännöllinen tapaaminen sekä tapauskohtaiset kontaktit	On toteutunut 20.11.
Hyvä yleisilme ja terve ympäristö	Seudullisen ympäristötoimen ja rakennusvalvonnan yksikön valmistelu	Seudullinen yksikkö käynnistyy viimeistään v. 2019 alusta	On toteutunut

TYKIKYLÄÄ SYRÄMELLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutumisen 31.12.
Terve kuntatalous	Talousarvioarvioinnin mukaisen talousarvion laatiminen	Talousarvio toteutuu	Toteutuu
Korkea asukastyytyväisyys	Arviointisuunnitelman mukaiset toimenpiteet	Asianmukainen reagointi saatuun palautteeseen	Asiakaspalautteeseen on vastattu viivyttämättä
Hyvinvoiva ja innovatiivinen henkilöstö	Henkilöstöohjelman toteuttaminen	Henkilöstöllä on hyvät koulutusmahdollisuudet	Henkilöstön koulutuspyyntöihin on kyetty vastaamaan

TYKIKYLÄN TAVAT

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet ja työtavat	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutumisen 31.12.
Avoimuus	Viestintäohjeen mukaiset toimenpiteet ja työtavat	Nettisivujen ajantasainen ylläpito Aktiivinen ja ennakoiva tiedottaminen paikallisissa tiedotusvälineissä	Viestintä on kehittynyt mutta kehitettävää on edelleen

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet ja työtavat	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Vastuullisuus	Kuntien energiatehokkuus sopimuksen toteuttaminen Toiminta Fisu-verkostossa (Finnish Sustainable Communities)	Kaupunki saavuttaa energiatehokkuussopimuksessa asetetut tavoitteet Fisu tavoitteet täytetään	Tavoitteet on saavutettu ja energiatehokkuushankkeita käynnistetty Fisu verkostossa on toimitu aktiivisesti

Mittarit ja tunnusluvut

	Tp 2016	Tp 2017	Ta 2018	Tot 31.12.	Tot-%
Vakanssit lukumäärä 31.12.	1	1	1	1	100,0
Vakinaiset, henkilötyövuodet	1,0	1,0	1,0	1,0	100,0
Määräaikaiset, henkilötyövuodet	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
Tilat m ²	106	74	90	74	82,2

MÄÄRÄRAHAT

	TA 2018	TA-muutos	TA+muutos	Tot 2018	Tot-%
Menot	-407 410	0	-407 410	-483 000	118,6
Tulot	2 500	0	2 500	6 005	240,2
Netto	-404 910	0	-404 910	-476 995	117,8

Poikkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta (myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)

Ekoport Turku Oy:n konkurssipesän öljyiset jätteet, jotka tulivat kaupungin vastuulle yhtiön konkurssipesänkin mentyä konkurssiin.

TOIMIALA 50 TEKNISEN JA YMPÄRISTÖTOIMEN TOIMIALA**PALVELU** 510 MAANKÄYTTÖPALVELUT**TILIVELVOLLINEN** Kaupungeingeodeetti**PALVELUN KUVAUS**

Maanhankinta ja -luovutus sekä kaupungin omistamien maa- ja vesialueiden isännöinti.
 Paikkatieto-, kartta- ja mittauspalvelut
 Seudullisen (Humppila, Jokioinen, Somero, Tammela ja Ypäjä) palkkatletojärjestelmän ja internetkartta-palvelun ylläpito ja kehittäminen.
 Asemakaava-alueen kiinteistörekisterinpito ja sillä tapahtuvat kiinteistötoimitukset.
 Yksityistielain mukainen neuvonta ja tielautakunnan toimitusten valmistelu sekä kunta-avustuksiin liittyvät tehtävät.

TYYKIKYLÄ TUTUKSI

Kriittiset menestystekijät	Tolmenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Kaupunkikonsernin elinvoimaohjelman onnistunut toteuttaminen	Onnistuminen maa-, tontti- ja maankäyttöpolttilkan toteuttamisessa	Viiden vuoden tarvetta vastaava maa-alue-reservi, kahden vuoden tarvetta vastaava tonttireservi elinkeinoelämän tarpeisiin	On toteutunut. Työ jatkuu edelleen.
Monipuolinen lisäarvoa tuottava elinkeinorakenne			On toteutunut. Työ jatkuu edelleen.

TYKÄTTY TYKIKYLÄ

Kriittiset menestystekijät	Tolmenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Laadukkaan asumisen ja monipuolisen yritystoiminnan mahdollistaja	Onnistuminen maa-, tontti- ja maankäyttöpolttilkan toteuttamisessa	Viiden vuoden tarvetta vastaava maa-alue-reservi, kahden vuoden tarvetta vastaava tonttireservi elinkeinoelämän tarpeisiin	On toteutunut. Työ jatkuu edelleen.
	Kehitetään Internet-karttapalvelua vastaamaan kuntalaisten nykyajan tarpeita	Lisätään internet-karttapalveluun sekä toiminnallisia että määrällisiä osioita	On toteutunut. Työ jatkuu edelleen.

TYYKIKYLÄÄ SYRÄMELLÄ

Kriittiset menestystekijät	Tolmenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Terve kuntatalous	Henkilöstön vahvuuksiin perustuvat tehtäväjärjestelyt erityisesti muutostilanteissa	Talousarvion toteutuminen	Myyntituotot eivät ole toteutuneet TA:n mukaisesti.
		Kaupungin henkilöstöpolttilkan tavoitteiden toteutuminen	On osittain toteutunut. Työ jatkuu edelleen.
Hyvinvoiva ja innovatiivinen henkilöstö	Yhteistyökykyinen ja asiantuntijuutta arvostava työilmapiiri.	Toteutuneet työpalaverit ja yhteistyöhankkeet	On toteutunut. Työ jatkuu edelleen.

Kriittiset menestystekijät	Tolmenpiteet	Arviointikriteerit/mlittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
	Tutustuminen muiden kuntien toimintatapoihin	Vertaisverkosto on olemassa	On toteutunut. Työ jatkuu edelleen.

TYYKIKYLÄN TAVAT

Kriittiset menestystekijät	Tolmenpiteet ja työtavat	Arviointikriteerit/mlittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Avoimuus	Eri organisaatioiden ja toimijoiden palkkatietojen yhteentoimivuuden lisääminen (Inspire-direktiivi, laki paikkatietoinfrastruktuurista, Kunta Tieto Palvelu KTP)	Paikkatietoaineistojen rajapintojen avaamisprosessin käynnistäminen	Prosessi on käynnistetty. Työ jatkuu edelleen.
Vastuullisuus	Kiinteistötoimitusten ja yksityistieläin mukaisen tielautakunnan toimitusten työprosessien laadukkuus Palkkatietojärjestelmän perusrekisterien (kiinteistö-, lainhuuto-, maaomaisuus, rakennus- ja huoneisto- sekä väestörekisterit) eheys ja oikeellisuus	Toimitukset rekisteröitävissä keskimäärin alle kolmen kuukauden kuluessa toimitusten vireille tulosta Eri rekisterien tietojen systemaattinen tarkastelu aineistojen luotettavuuden lisäämiseksi Jatkuva perusparannustyö	On toteutunut. Työ jatkuu edelleen. On toteutunut. Työ jatkuu edelleen. On toteutunut. Työ jatkuu edelleen.
Rohkeus	Kaupungin maankäyttöpoliittisten toimenpiteiden tarkoituksenmukainen käyttö	Maaomaisuuden tarvelähtöinen hankinta ja luovutus toteutuvat	On toteutunut. Työ jatkuu edelleen.

Mittarit ja tunnusluvut

	Tp 2016	Tp 2017	Ta 2018	Tot 31.12.	Tot-%
Rekisteröidyt kiinteistöt kpl	15	46	20	37	185,0
Luovutetut tontit kpl	4	6	10	2	20,0
Vuokratut viljelysmaat ha	220	256	256	256	100,0
Vakanssit lukumäärä 31.12.	11	9	9	9	100,0
Vakinaiset, henkilötyövuodet	8	8,7	8	8,7	108,7
Määräaikaiset, henkilötyövuodet		0,0		0,0	
Tilat m ²	152	152	152	152	100,0

MÄÄRÄRAHAT

	TA 2018	TA-muutos	TA+muutos	Tot 2018	Tot-%
Menot	-585 407	0	-585 407	-687 053	117,4
Tulot	784 990	0	784 990	686 466	87,4
Netto	199 583	0	199 583	-587	-0,3

**Polkkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta
(myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)**

Menopuolella kasvua selittävät oleellimmat tekijät ovat palkkatiedon tosiasiallisten kustannusten tarkentuminen (Trimble / CGI), viherlaitoksen sisäisesti tekemät työt, uudet mittalaitteet leasingilla sekä mittausryhmän leasing -ajoneuvot.

Tulopuolella on jäänyt saamatta tontinmyyntituloja 120.000 euroa. Tonttien myynti on riippuvainen yleismaallillisista ja alueellisista suhdanteista

TOIMIALA 50 TEKNISEN JA YMPÄRISTÖTOIMEN TOIMIALA**PALVELU** 520 INFRAPALVELUT**TILIVELVOLLINEN** Kunnallistekniikan pääliikö**PALVELUN KUVAUS**

Infrapalvelut vastaa katujen, teiden, jalkakäytävien, kevyenliikenteenväylien, siltojen, padon, torin, katu- ja puistovalaisituksen, liikenteen opastus- ja ohjausjärjestelmien, kaiteiden, puistojen, ulmarantojen, pururatojen, jalkapallo- ja tenniskenttien, Talsolan pesäpallon ja jääkentän, venepaikkojen, talous- ja puistometsien seudullisten virkistysalueiden sekä yleisten alueiden suunnittelusta, rakentamisesta, rakennuttamisesta ja kunnossapidosta.

TYYKIKYLÄ TUTUKSI

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Forssalaisuus on haluttu brändi	Hyödynnetään Forssan kansallisen kaupunkipuiston status Forssan markkinoinnissa	Forssan kansallisen kaupunkipuiston videon valmistuminen	Forssan KKP video on valmis

TYKÄTTY TYKIKYLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Laadukkaan asumisen ja monipuolisen yritystoiminnan mahdollistaja	Edistetään eheää ja tiivistä kaupunkirakennetta Kevyenliikenteenväyläverkoston suunnittelu ja ongelmakohteiden poistaminen	Edistetään ympäristömme laadukkuutta, viihtyisyyttä, monimuotoisuutta, puhtautta ja turvallisuutta Osallistuminen valtakunnallisiin liikenneturvallisuushankkeisiin	Rautatienkadun kierto- liittymän rakentaminen Valtakunnallisiin hankkeisiin on osallistuttu

TYKIKYLÄÄ SYRÄMELLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Terve kuntatalous	Katu- ja puistovalaisituksen uusiminen energia- tehokkaammaksi ja vähemmän ylläpitoa vaatimaan tekniikkaan	Vanhon katuvalaisimien vaihto uudempiin valaisimiin Valaisituksen kunnossapidosta informointi	Katuvalaisimia on uusittu 2 900 / 5 600 kpl:sta Informointia lisätty, kehitys jatkuu
Omaisuuksien hallinta	Katurekisterin perustaminen omaisuudenhallintaa varten	Katurekisterin perustaminen Katualueella tehtävien töiden lupien ja valvonnan kehittäminen	Ei toteutunut Ei toteutunut
Hyvinvoiva ja innovatiivinen henkilöstö	Panostamme henkilöstön koulutukseen	4 koulutuspäivää/ henkilö/ vuosi	Toteutunut

TYYKIKYLÄN TAVAT

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet ja työtavat	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Vastuullisuus	Rakennamme ympäristöämme kestäväällä tavalla Tarjoamme kesätyöpaikkoja ja kuntouttavan työtoiminnan paikkoja, samalla ehkäisemme mm. syrjäytymistä	Toteutamme järkivihreitä periaatteita mm. materiaalien kierrätyksellä sekä tulevien hankkeiden ennakoivalla suunnittelulla 26 kpl/1 kk kesätyöpaikkoja, 8 kpl/kumulatiiv. lkm/ vuosi kuntouttavan työtoiminnan paikkoja	Toteutunut 50 kpl/2vko kesätyöpaikkoja, 6 kpl/kumulatiiv.lkm/ vuosi kuntouttavan työtoiminnan paikkoja

Mittarit ja tunnusluvut

	Tp 2016	Tp 2017	Ta 2018	Tot 31.12.	Tot-%
Kadut ja tiet m ²	887 670	908 130	897 880	907 130	101,0
Jalkakäytävät m ²	24 200	24 200	24 200	20 200	83,5
Kevyenliikenteen väylät m ²	181 965	182 735	184 911	188 911	102,2
Puistot A-luokka ha	106	106	107	106	99,1
Puistot B-luokka ha	45	45	44	45	102,3
Puistot C-luokka ha	234	234	234	234	100,0
Puistot E-luokka ha	1	1	1	1	100,0
Kunnossapidettävät katualueet m ² /hlö	84 141	101 370	92 184	101 476	110,1
Kunnossapidettävät lohkotut katualueet m ² /hlö		149 150	143 471	149 150	103,9
Talousmetsät ha		635	635	635	100,0
Lohkotut katualueet m ²		1 640 640	1 721 650	1 640 640	95,3
Vakanssit lukumäärä 31.12.	29	29	29	29	100,0
Vakinaiset, henkilötyövuodet	25,6	25,9	29	25,3	87,2
Määräaikaiset, henkilötyövuodet	5,5	8,3	5	5,5	110,0
Tilat m ²	2 321	2 321		2 321	

MÄÄRÄRAHAT

	TA 2018	TA-muutos	TA+muutos	Tot 2018	Tot-%
Menot	-3 069 791	0	-3 069 791	-2 981 036	97,1
Tulot	209 350	0	209 350	256 965	122,7
Netto	-2 860 441	0	-2 860 441	-2 724 071	95,2

Polkkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta (myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)

--

TOIMIALA 50 TEKNISEN JA YMPÄRISTÖTOIMEN TOIMIALA

PALVELU 540 PELASTUSPALVELUT

TILIVELVOLLINEN Tekninen johtaja

PALVELUN KUVAUS

Pelastustoimilassa ja pelastustoimen yhteistoimintasopimuksessa määritellyt tehtävät. Palvelun tuottaa Hämeenlinnan kaupungin isännöimä Kanta-Hämeen pelastuslaitos palvelutasopäätöksen mukaisesti. Väestönsuojelutehtävät.

TYYKIKYLÄ TUTUKSI

Kriittiset menestystekijät	Tolmenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.

TYKÄTTY TYKIKYLÄ

Kriittiset menestystekijät	Tolmenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Laadukkaan asumisen ja monipuolisen yritystoiminnan mahdollistaja.	Korkea lähtövalmius ja saavutettavuus ovat lisäarvotekijöitä asumisen ja yritystoiminnan sijoittumiselle.	Lähtövalmius kiireellisiin hälytystehtäviin on 1 minuutti.	On toteutunut

TYKIKYLÄÄ SYRÄMELLÄ

Kriittiset menestystekijät	Tolmenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Korkea asukastyytyväisyys			

TYKIKYLÄN TAVAT

Kriittiset menestystekijät	Tolmenpiteet ja työtavat	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.

Mittarit ja tunnusluvut

	Tp 2016	Tp 2017	Ta 2018	Tot 31.12.	Tot-%
Vakanssit lukumäärä 31.12.					
Vakinaiset, henkilötyövuodet					
Määräaikaiset, henkilötyövuodet					
Tilat m ²					

MÄÄRÄRAHAT

	TA 2018	TA-muutos	TA+muutos	Tot 2018	Tot-%
Menot	-1 404 950	0	-1 404 950	-1 413 598	100,6
Tulot	0	0	0	0	0,0
Netto	-1 404 950	0	-1 404 950	-1 413 598	100,6

Poikkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta (myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)

--

TOIMIALA 50 TEKNISEN JA YMPÄRISTÖTOIMEN TOIMIALA

PALVELU 570 TILAPALVELU

TILIVELVOLLINEN Kiinteistöpäällikkö

PALVELUN KUVAUS

Tilapalvelu vastaa kaupungin palvelutuotannon edellyttämien tarpeellisten, tarkoituksenmukaisten ja terveellisten toimitilojen hankinnasta ja ylläpidosta kustannustehokkaasti.

TYYKIKYLÄ TUTUKSI

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Forssalaisuus haluttu brändi	Kiinteistöjen ylläpidon ja hoidon toteutus "forssalaisella talkkarimallilla"	Asiakkaiden huoltokutsu- pyyntöjen välttyminen kokonaisuudessaan sähköisen järjestelmän kautta	Toteutunut pääosin

TYKÄTTY TYKIKYLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Hyvä yleisilme ja terveellinen ympäristö	Varhaisen puuttumisen malli sisäilmaongelmissa	Käsiteltävien asioiden väheneminen sisäilmatyöryhmässä	Käsiteltävien asioiden määrä pysynyt samana.
Historiallinen ympäristö	Korjaukset tehdään kunnioittaen vanhaa rakennustapaa	Organisaation sisäinen konsultaatio	Toteutunut

TYYKIKYLÄÄ SYRÄMELLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Hyvinvoiva ja innovatiivinen henkilöstö	Itsenäiseen työskentelyyn kannustaminen avoimella ja vuorovaikutteisella henkilöstöpolitiikalla	Työssä viihtymisen parantaminen ja sairauspoissaolojen vähentäminen	Sairauspoissaolot vähentyneet 27:stä 4:ään päivään.

TYYKIKYLÄN TAVAT

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet ja työtavat	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Vastuullisuus	Kiinteistö- ja palveluverkkoselvitys	Investointisuunnitelman laatiminen pitkälle aikavälille	Kesken
	Energiatohokkuutta parantavat korjaukset ja investoinnit	Toimenpiteiden määrä/vähintään 2 kpl/vuosi	Toteutunut

Mittarit ja tunnusluvut

	Tp 2016	Tp 2017	Ta 2018	Tot 31.12.	Tot-%
Palvelutuotannon käytössä h-m2	68 572	68 572	96 615	96 615	100,0
Kiinteistöhoitoala h-m2	114 012	114 012	124 906	124 280	99,5
Vakanssit, lukumäärä 31.12.	18	18	18	18	100,0
Vakinaiset, henkilötyövuodet	17,9	17,1	16	17,3	108,1
Määräaikaiset, henkilötyövuodet	2,2	3,6	2,5	1,4	56,0
Tilat m ²	93 186	93 186	112 839	112 213	99,4

MÄÄRÄRAHAT

	TA 2018	TA-muutos	TA+muutos	Tot 2018	Tot-%
Menot	-5 864 128	0	-5 864 128	-5 403 019	92,1
Tulot	9 749 890	0	9 749 890	9 572 588	98,2
Netto	3 885 762	0	3 885 762	4 169 569	107,3

Polkkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta
(myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)

Lamminrannan kehitysvamma-asuntolan tulot ja menot budjetoitiin syksyllä 2017 vuoden 2018 talousarvioon. Kiinteistö siirtyi kuitenkin 1.1.2018 FSHKY:n kirjanpitoon. Siirron vaikutus tuloihin oli 173 000 € ja menovaikutus samansuuruinen. Nettovaikutus talousarvioon oli neutraali.

TOIMIALA	50 TEKNISEN JA YMPÄRISTÖTOIMEN TOIMIALA
PALVELU	580 YHTEISTOIMINTA-ALUEEN JÄTEHUOLTO
TILIVELVOLLINEN	Jätehuoltopäällikkö
PALVELUN KUVAUS	

Jätelaissa kunnille määrättyjen viranomaistehtävien sekä näihin liittyvien kehitys- ja seurantatehtävien hoitaminen.

Kuntien jätehuoltoon ja viranomaistehtäviin liittyvät asiantuntija- ja suunnittelutehtävät sekä toimenpiteet, joilla näitä hoidetaan ja edistetään.

TYYKIKYLÄ TUTUKSI

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Kaupunkikonsernin elinvoimaohjelman onnistunut toteuttaminen	Jätteenkuljetusrekisterin (Jätelaki 143§) ylläpitäminen ja kehittäminen yhdessä alueiden yrittäjien ja jäteyhtiön kanssa (tietojen toimitus)	Jätteenkuljetusrekisterin tiedot ovat jätehuoltoviranomaisen ja ympäristönsuojeluviranomaisen aktiivisessa käytössä. Tiedot toimitetaan ajallaan.	Toteutunut osittain. Osa kuljetusyrityksistä on toimittanut tiedot vasta useiden muistutusten jälkeen.
Monipuolinen ja lisäarvoa tuottava elinkeinorakenne	Jätepoliittisen ohjelmatyön tavoitteleiden ja toimenpiteiden jalkauttaminen osaksi alueelle sovittua palvelutasoa	Toimijat ovat sitoutuneita ohjelmatyön tavoitteisiin	Toteutunut Seuranta on tehty viimeksi vuonna 2016

TYKÄTTY TYKIKYLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Laadukkaan asumisen ja monipuolisen yritys-toiminnan mahdollistaja	Säännöllinen yhteydenotto ja tapaamiset alueen yrittäjien ja jätealan toimijoiden kanssa	2-3 yrittäjätapaamista vuodessa	Toteutunut Yrittäjätapaamisia pidettiin 2 kpl
Hyvä yleisilme ja terve ympäristö	Materiaalikierrätystä tukevien toimien tehostaminen	Kierrätysasteen nousu	Toteutunut 1.9. voimaan tulleissa jätehuoltomääräyksissä on aikaisempaa tiukemmat erilliskeräysvelvoitteet lasille, metallille ja kartongille.

TYYKIKYLÄÄ SYRÄMELLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Korkea asukastyytyväisyys	Kiinteistökohtaisten kierrätyspalvelujen saatavuuden parantaminen ja vakiinnuttaminen osaksi asukkaiden jätehuoltoa Oikeaoppisesta lietteiden syntypaikkakäsittelystä tiedottaminen Sähköisten palvelujen kehittäminen	Kuntalaisilta saatu palaute Tiedotusta on jokaisessa yhteistoiminta-alueen kunnassa Sähköisten hakemusten määrä kasvaa	Toteutunut osittain. Kuntalaiset halusivat enemmän kierrätyspisteitä muoville. Jätehuoltomääräyksissä ei määrätä muovin erilliskeräyksestä. Toteutunut Tiedotekirjeitä on lähetetty osin yhteistyössä kuntien maaseutuviranomaisten kanssa, lautakunnan kotisivuja on kehitetty ja toimialueen lehtiin laadittu tiedotteita. Toteutunut

TYYKIKYLÄN TAVAT

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet ja työtavat	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Avoimuus	Aktiivinen viestintä lautakunnan yhtelytöhtötohojen sekä kunta-laisten kanssa	Tiedonkulku on toimivaa	Toteutunut On esimerkiksi perustettu työryhmät jätehuoltomääräysten ja taksan valmistelua varten.
Vastuullisuus	Etusijajärjestystä noudatetaan kaikessa toiminnassa	Jätehuoltomääräykset kannustavat syntypaikkajajitteluun, kompostointiin sekä jätelain etusijajärjestyksen noudattamiseen	Toteutunut osittain. Esimerkiksi muovin erilliskeräyksestä ei määrätä jätehuoltomääräyksissä.
Rohkeus	Uusien toimintatöpojen kokeilu	Toimivien käytäntöjen vakiintuminen	Toteutunut Esimerkiksi kohtuullistamisöpäättösten yhteydessä hakijalta vaaditaan aiempaa useammin lisäselvityksiä.

Mittarit ja tunnusluvut

	Tp 2016	Tp 2017	Ta 2018	Tot 31.12.	Tot-%
Kohtuullistamishakemukset	1 500	706	1 000	909	90,9
Vakanssit lukumäärä 31.12.	2	3	3	3	100,0
Vakinaiset, henkilötyövuodet	0,2	1,7	3	2,1	70,0
Määräaikaiset, henkilötyövuodet	1,0	1,7	1	1,8	180,0
Tilat m ²	42	47	42	42	100,0

MÄÄRÄRAHAT

	TA 2018	TA-muutos	TA+muutos	Tot 2018	Tot-%
Menot	-295 000	0	-295 000	-303 002	102,7
Tulot	295 000	0	295 000	303 001	102,7
Netto	0	0	0	-1	0,0

**Polkkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta
(myös määrärahojen ja tuloarvojen osalta)**

Henkilöstössä tapahtuneet muutokset ovat vaikuttaneet vakinaisten ja määräaikaisten henkilötyövuosin.

TOIMIALA	50 TEKNISEN JA YMPÄRISTÖTOIMEN TOIMIALA
PALVELU	600 RAKENNUSVALVONTA JA YMPÄRISTÖPALVELUT
TILIVELVOLLINEN	Ympäristöpäällikkö
PALVELUN KUVAUS	

Ympäristönsuojelun, rakennusvalvonnan ja asumiseen liittyvän viranomaistoiminnan järjestäminen ja kehittäminen.

TYYKIKYLÄ TUTUKSI

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Kaupunkikonsernin elinvoimaohjelman onnistunut toteuttaminen	Yhteistyöpalaveri forssalaisten yrittäjien ja yrittäjäjärjestöjen kanssa	Yhteistyöpalaveri vähintään kerran vuodessa	On järjestetty
Forssalaisuus haluttu brändi	Selkeät ja kestävät toimintaperiaatteet. Viestinnässä positiivinen kotiseutuasenne	Tarjolla monipuolinen ympäristö Medianäkyvyys maakunnallisessa lehdessä	Ollut Juttuja maakuntalehdessä sekä ylen alueradlossa
Monipuolinen lisäarvoa tuottava elinkeinorakenne	Yhteistyössä toimijoiden kanssa edesautetaan alueiden kestävä ja tehokasta käyttöä	Tarjolla on erilaisia toiminta-alueita	On tarjolla

TYKÄTTY TYKIKYLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Ennakoiva ja joustava maankäytön suunnittelu	Osallistuva, aktiivinen viranomaisyhteistyö	Luottamushenkilö- ja viranhaltijayhteistyön lisääminen maankäyttöön liittyvissä asioissa	Lautakunta antanut kuusi lausuntoa, viranhaltijayhteistyö jatkuva
Laadukkaan asumisen ja monipuolisen yritystoiminnan mahdollistaja	Osallistuva, aktiivinen viranomaisyhteistyö	Asemakaavojen valmistuminen	Oltu asiantuntijana kaavojen sisällöllisiin seikkoihin. Kaavojen valmistumiseen ei ole vaikutettu.
Hyvä yleisilme ja terve ympäristö	Ympäristötilan seuranta Monimuotoinen viherympäristö kaikkien saavutettavissa	Toteutuneet seurantaraportit Luonnon monimuotoisuuden huomioon ottaminen lausunnoissa	CO2-raportti, Forssan vieraslajitilannekartoitus, ympäristönsuojelun näkökohdat huomioon ottavia lausuntoja valtion viranomaisille 10 kpl

TYYKIKYLÄÄ SYRÄMELLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Terve kuntatalous	Kuntayhteistyöllä henkilöstökulujen vähentäminen	Yhteistyö naapurikuntien kanssa	Ympäristönsuojelun viranomaisyhteyksiä Jokioisten kunnalle, rakennusvalvonnan viranomaisyhteyksiä Humppilan kunnalle osan vuotta Forssan

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mlittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
			seudun kuntien rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun yhteistyömallin työstäminen
Korkea asukastyytyväisyys	Monipuolinen eri asumisen vaihtoehdot huomioiva tonttitarjonta	Tonttitarjonnan monipuolisuutta korostava viranomaisyhteistyö	Toteutettu normaalina virkатыönä
Hyvinvoiva ja toimintakykyinen väestö	Otetaan huomioon asukkaiden tarpeet lupa- ja suunnitteluprosesseissa	Kaupungin asukkailla terveellinen, viihtyisä ja virikkeitä antava sekä luonnontaloudellisesti kestävä elinympäristö	Toteutunut normaalina virkатыönä

TYÖKILYLÄN TAVAT

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet ja työtavat	Arviointikriteerit/mlittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Avoimuus	Avoin ja vastuullinen viranomaistoiminta	Positiivinen asiakaspalaute	Ei kirjattua palautetta
Vastuullisuus	Järklivhreä toimintamalli	Järklivhreän toimintatavan toteutumisen seuranta	Resurssivilsauden tiekarttaa on pyritty toteuttamaan sisällyttämällä sen toimenpiteitä kaikkeen toimintaan.

Mittarit ja tunnusluvut

	Tp 2016	Tp 2017	Ta 2018	Tot 31.12.	Tot-%
Käsitellyt hankkeet rakennus- ja maisematyöluvut	169	208	140	98	70,0
toimenpideluvut	56	48	50	40	80,0
ilmoitukset	50	33	40	17	42,5
ympäristöluvut ja rekisteröinnit (kpl)	8	6	3	6	200,0
Käsitellyt maa-alnesluvut (kpl)	1	3	1	1	100,0
YSL:n mukailsten lupavelvollisten yritysten tarkastukset (kpl)	9	12	14	11	78,6
Vesihuoltolain mukailset vapauttamispäätökset (kpl)	-	-	5	1	20,0
Vakanssit lukumäärä 31.12.	5	5	5	5	100,0
Vaknailset, henkilötyövuodet	4,9	4,9	5	4,6	96,0
Määräaikailset, henkilötyövuodet	0,2	0,9		0,0	
Tilat m ²	95	95	95	95	100,0

MÄÄRÄRAHAT

	TA 2018	TA-muutos	TA+muutos	Tot 2018	Tot-%
Menot	-352 840	0	-352 840	-320 043	90,7
Tulot	111 700	0	111 700	102 256	91,5
Netto	-241 140	0	-241 140	-217 787	90,3

Poikkeamien perusteet toiminnailsten ja taloudellailsten tavoittelsten osalta (myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)

--

TOIMIALA 50 TEKNISEN JA YMPÄRISTÖTOIMEN TOIMIALA

PALVELU 610 MAANKÄYTÖN SUUNNITTELUPALVELUT

TILIVELVOLLINEN Kaupunginarkkitehti

PALVELUN KUVAUS

Yleis- ja asemakaavoitus, kuntien yhteistyössä tehtävät strategiset tarkastelut sekä maankäytön suunnitteluun, alueiden käyttöön ja rakentamiseen tähtäävien hankkeiden valmistelu, kaavoitusneuvonta ja osallistuva suunnittelu. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden ja alueiden rakentamiseen sekä korjaukseen liittyvä neuvonta ja ohjaus. Erilaiset rakennettuun ympäristöön liittyvät lausunnot ja asiantuntijatoiminta. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden ja alueiden inventoinnit, maisemalliset selvitykset ja liikenneselvitykset. EU-hankkeiden asiantuntijatehtävät

TYYKIKYLÄ TUTUKSI

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Forssalaisuus haluttu brändi	Selkeät kestävät toimintaperiaatteet. Kehitetään korkeatasoisia haluttavia asuinympäristöjä	Alueiden kehitys on ennakoitavissa. Tarjolla on eri tyyppisiä asuinalueita.	Toteutunut
Monipuolinen lisäarvoa tuottava elinkeinorakenne	Yhteistyössä toimijoiden kanssa edesautetaan alueiden kestäväää ja tehokasta käyttöä	Tarjolla on erilaisia toiminta-alueita. Autetaan toimijoiden ratkaisujen haussa	Toteutunut

TYKÄTTY TYKIKYLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Ennakolva ja joustava maankäytön suunnittelu	Järkivhreiden toimintamallien periaatteiden tarkentaminen hankekohtaisesti	Valmistelussa on osattu huomioida ympäristön laatuun ja kestävään kehitykseen vaikuttavat tekijät	Toteutunut
Hyvä yleisilme ja terve ympäristö	Kaavojen ajantasaisuuden arviointi jatkuvaa toimintaa. Huomioidaan kaavoissa, että monimuotoinen viherympäristö on kalkkien saavutettavissa. Tarvittavat lähiympäristöohjeet tehdään kaavojen yhteydessä. Luonnon monimuotoisuuden hoito-ohjeet hankekohtaisesti	Kaavoissa huomioitu luonnon monimuotoisuus. Kaavan yhteydessä laaditut lähiympäristöohjeet. Kaavaprosessissa, rakentamisen ohjauksessa ja suunnittelutehtävissä jatketaan yritys- ja asiakaslähtöisyyden kehittämistä vuoden 2018 aikana	Toteutunut
Historian hyödyntäminen	Uusi sovitetaan huolella ympäristöön. Tarvittavat inventoinnit. Uudisrakentamisen, korjauksen ohjaus ja ympäristön kehittämiseen tähtäävät ohjeet ja tarvittavat kaavamerkinnot	Uudet alueet ovat identiteetiltään vahvoja. Historiallinen ympäristö säilyttää arvonsa ja se on huomioitu kaavoituksessa. Tarvittavat rakentamistapaohjeet on tehty kaavojen yhteydessä.	Toteutunut

TYYKIKYLÄÄ SYRÄMELLÄ

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Korkea asukastyytyväisyys	Huomioidaan asukkaiden tarpeet kaavotuksessa	Kaupungin asukkailla terveellinen, viihtyisä ja virikkeitä antava sekä luonnontaloudellisesti kestävä elinympäristö. Hyvä palaute	Toteutunut
Hyvinvoiva ja innovatiivinen henkilöstö	Yhteistyökykyinen ja asiantuntijuutta arvostava työilmapiiri Tutustuminen muiden kuntien toimintatapoihin	Toteutuneet työpalaverit ja yhteistyöhankkeet Vertaisverkosto olemassa	Toteutunut

TYYKIKYLÄN TAVAT

Kriittiset menestystekijät	Toimenpiteet ja työtavat	Arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso 2018	Toteutuminen 31.12.
Vastuullisuus	Järkivhreaä maankäytön suunnittelun toimintamallia jatkokehitetään	Toimintamallia käytetään aktiivisesti	Toteutunut
Rohkeus	Ennakkoluulottomasti ja vastuuntuntoisesti haetaan erilaisten vaihtoehtojen kautta ratkaisuja	Järkivhreiden ja kaupunkikuvallisten tavoitteiden mukaan toteutuneet kaavat	Toteutunut

Mittarit ja tunnusluvut

	Tp 2016	Tp 2017	Ta 2018	Tot 31.12.	Tot-%
Valmistelussa olevat kaavat ja suunnitelmat kpl	12	11	11	12	109,1
Valmistuneet kaavat ja suunnitelmat (kpl)	5	6	6	5	83,3
Asiantuntijatehtävät	40	42	40	45	112,5
Inventoinnit ja selvitykset	8	10	5	7	140,0
Vakanssit, lukumäärä 31.12.	3	3	3	3	100,0
Vakinaiset, henkilötyövuodet	3,0	2,9	2,8	2,9	103,6
Määräaikaiset, henkilötyövuodet	0,9	1,2	0,6	1,3	216,7
Tilat m ²	95	95	95	95	100,0

MÄÄRÄRAHAT

	TA 2018	TA-muutos	TA+muutos	Tot 2018	Tot-%
Menot	-279 698	0	-279 698	-290 648	103,9
Tulot	5 000	0	5 000	19 034	380,7
Netto	-274 698	0	-274 698	-271 614	98,9

Polkkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta (myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)

Aurinkorannan Linikkala IV asemakaava on tehty valmiiksi mutta kaavan lainvoimaiseksi saaminen on viivästynyt. Tähän syynä on se, että alueen maankäyttösopimuksia ei ole päästy tekemään, koska niiden periaatteita ei ole käsitelty kaupunginhallituksessa.

2.15.2 Investointien toteutuminen

Hankeryhmä/hanke	Toimielin	Kokonaiskustannusarvio	Ed. vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio 2018	Talousarvio- muutokset	Talousarvio 2018	Tilinpäätös 2018	Poikkeama	Perustelut poikkeamalle (menomäärärahojen ylitys/tuloarvion alitus)
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET									
AINEETTOMAT OIKEUDET									
Aik-ohjelmat ja muut ptkävalk. menot (s)	kh								
Menot				50 000,00	0,00	50 000,00	0,00	50 000,00	
Tulot				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Netto				-50 000,00	0,00	-50 000,00	0,00	50 000,00	
AINEETTOMAT OIKEUDET YHTEENSÄ									
Menot				50 000,00	0,00	50 000,00	0,00	50 000,00	
Tulot				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Netto				-50 000,00	0,00	-50 000,00	0,00	-50 000,00	
AINEELLISET HYÖDYKKEET									
MAA- JA VESIALUEET (s)									
Menot				60 000,00	0,00	60 000,00	28 224,66	31 775,34	
Tulot				60 000,00	0,00	60 000,00	20 750,89	-39 249,11	
Netto				0,00	0,00	0,00	-7 473,77	-7 473,77	
Lisäksi tuloslaskelmaan kirjattu toimien luovutusvoittoa 28.922,76 euroa.									
MAA- JA VESIALUEET YHTEENSÄ									
Menot				60 000,00	0,00	60 000,00	28 224,66	31 775,34	
Tulot				60 000,00	0,00	60 000,00	20 750,89	-39 249,11	
Netto				0,00	0,00	0,00	-7 473,77	-7 473,77	
RAKENNUKSET									
Erittelemättömät pienet peruskorjauskohteet ja kunnostukset (s)	yla								
Menot				800 000,00	0,00	800 000,00	676 293,59	123 706,41	
Tulot				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Netto				-800 000,00	0,00	-800 000,00	-676 293,59	123 706,41	
Koulurakentaminen (s)	yla								
Menot				290 000,00	0,00	290 000,00	49 833,47	240 166,53	
Tulot				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Netto				-290 000,00	0,00	-290 000,00	-49 833,47	240 166,53	

Hankeryhmä/hanke	Toimielin	Kokonaiskustannusarvio	Ed. vuosien käyttö	Aikuperäinen talousarvio 2018	Talousarvio- muutokset	Talousarvio 2018	Tilinpäätös 2018	Poikkeama	Perustelet poikkeamalle (menomäärärahojen ylitys/tuloarvion alitus)
KONEET JA KALUSTO YHTEENSÄ									
Menot				490 000,00	0,00	490 000,00	361 370,52	128 629,48	
Tulot				0,00	0,00	0,00	19 215,04	19 215,04	
Netto				-490 000,00	0,00	-490 000,00	-342 155,48	147 844,52	
MUUT AINEELLISET HYÖDYKKEET									
SIJOITUKSET									
OSAKKEET JA OSUUDET									
Muut osakkeet ja osuudet (s)	kh								
Menot				0,00	0,00	0,00	25 934,00	-25 934,00	Loimijoen Kuntapalvelut Oy:lle keittiökäluet. luov. kh 23.1.2017 § 15
Tulot				0,00	0,00	0,00	12 500,00	12 500,00	Seutukryn osakkeiden myynti kh 19.3.2018 § 68
Netto				0,00	0,00	0,00	-13 434,00	-13 434,00	
Lisäksi tuloslaskelmaan kirjattu luovutusvoittoa 483.750 euroa.									
INVESTOINTIOSA YHTEENSÄ									
Menot				4 490 000,00	0,00	4 490 000,00	3 159 058,23	1 330 941,77	
Tulot				160 000,00	0,00	160 000,00	87 581,93	-72 418,07	
Netto				-4 330 000,00	0,00	-4 330 000,00	-3 071 476,30	1 258 523,70	

Investointiosan tulojen erittely:

Rahoitusosuudet	100 000,00	35 116,00	-64 884,00
Myyntitulot	60 000,00	52 465,93	-7 534,07
Yhteensä	160 000,00	87 581,93	72 418,07

Lisäksi tuloslaskelmaan kirjatusuovutusvoitot
Lisäksi tuloslaskelmaan kirjatusuovutusvoitot

yhteensä	550 252,72 euroa
yhteensä	2 211,00 euroa

Sitovuustason mukaiset määrärahojen ylitykset ja tuloarvojen alitukset on merkitty turmennuksella.
Kaupunginvaltuusto hyväksyy ylitykset ja alitukset tilinpäätöksen hyväksymisen yhteydessä.

2.15.3 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

KAUPUNKI (kaupunki ilman liikelaitosta, sis+ulk)	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO	TALOUSARVIO- MUUTOKSET	TALOUSARVIO MUUTOSTEN JÄLKEEN	TOTEUTUMA	POIKKEAMA
Toimintatulot	21 013 837	483 000	21 496 837	21 456 195	-40 642
Myyntitulot	7 868 821		7 868 821	7 572 340	-296 481
Maksutulot	1 449 200		1 449 200	1 271 413	-177 788
Tuet ja avustukset	1 346 240		1 346 240	1 829 096	482 856
Muut toimintatulot	10 349 576	483 000	10 832 576	10 783 346	-49 230
Toimintamenot	119 005 062	800 000	119 805 062	118 706 827	1 098 235
Henkilöstömenot	28 403 571	0	28 403 571	28 015 278	388 293
Palkat ja palkkiot	21 881 841		21 881 841	21 588 575	293 266
Henkilösivukulut	6 521 730	0	6 521 730	6 426 703	95 027
Eläkekulut	5 655 950		5 655 950	5 638 916	17 034
Muut henkilösivukulut	865 780		865 780	787 787	77 993
Palvelujen ostot	76 168 678	800 000	76 968 678	76 903 784	64 894
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	3 868 072		3 868 072	3 914 421	-46 349
Avustukset muille	2 185 500		2 185 500	1 992 592	192 908
Muut toimintamenot	8 379 241		8 379 241	7 880 752	498 489
TOIMINTAKATE	-97 991 225	-317 000	-98 308 225	-97 250 632	1 057 593
Verotulot	61 775 000	-1 600 000	60 175 000	60 238 899	63 899
Valtionosuudet	39 875 350		39 875 350	39 952 696	77 346
Rahoitustulot ja -menot	942 500	0	942 500	880 825	-61 675
Korkotulot muilta	10 000		10 000	7 473	-2 527
<i>Korkotulot liikelaitoksilta</i>	128 000		128 000	103 063	-24 937
Muut rahoitustulot muilta	5 500		5 500	41 272	35 772
<i>Korvaus peruspääomasta liikelaitoksilta</i>	1 100 000		1 100 000	1 100 000	0
Korkomenot	300 000		300 000	366 224	-66 224
Muut rahoitusmenot	1 000		1 000	4 758	-3 758
VUOSIKATE	4 601 625	-1 917 000	2 684 625	3 821 788	1 137 163
Poistot ja arvonalentumiset	4 599 377	0	4 599 377	6 560 076	-1 960 699
Suunnitelman mukaiset poistot	4 599 377		4 599 377	4 560 076	39 301
Kertaluonteiset poistot	0		0	2 000 000	-2 000 000
SATUNNAISET ERÄT	0	0	0	2 000 000	2 000 000
Satunnaiset kulut	0	0	0	-2 000 000	2 000 000
TILIKAUDEN TULOS	2 248	-1 917 000	-1 914 752	-738 288	-823 536
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	70 647	0	70 647	70 522	-125
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	0	0	0		0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	72 895	-1 917 000	-1 844 105	-667 766	-823 661
Sitovat erät esitetty lihavoituna.					

Verotulojen erittely	Alkuperäinen TA 2018	Talousarvio- muutokset	Muutettu TA 2018	TP 2018	Ero muu- tettuun
Kunnan tulovero	52 200 000	-1 600 000	50 600 000	51 270 601	670 601
Osuus yhteisöveron tuottoon	4 145 000		4 145 000	3 659 365	-485 635
Kiinteistövero	5 430 000		5 430 000	5 308 934	-121 066
Koiravero	0		0	0	0
Yhteensä	61 775 000	-1 600 000	60 175 000	60 238 900	63 900

Tuloveroprosentit	Tulovero- prosentti
Verovuosi 2008	19,50
Verovuosi 2009	19,50
Verovuosi 2010	19,50
Verovuosi 2011	19,50
Verovuosi 2012	19,50
Verovuosi 2013	20,00
Verovuosi 2014	20,00
Verovuosi 2015	20,00
Verovuosi 2016	20,00
Verovuosi 2017	20,50
Verovuosi 2018	20,50

Kiinteistöveroprosentit	Yleinen	Vakitusten asuinrakennus- nusten	Muiden asuinrakennus- nusten	Voimalai- tosten	Yleishyödylliset yhteisöt
Verovuosi 2008	0,70	0,30	0,80	2,50	0,35
Verovuosi 2009	0,70	0,30	0,80	2,50	0,35
Verovuosi 2010	0,80	0,40	0,90	2,85	0,00
Verovuosi 2011	0,80	0,40	0,90	2,85	0,00
Verovuosi 2012	0,80	0,40	0,90	2,85	0,00
Verovuosi 2013	0,80	0,40	0,90	2,85	0,00
Verovuosi 2014	1,00	0,41	1,01	2,85	0,00
Verovuosi 2015	1,00	0,41	1,01	2,85	0,00
Verovuosi 2016	1,40	0,41	1,41	3,10	0,00
Verovuosi 2017	1,40	0,41	1,41	3,10	0,00
Verovuosi 2018	1,40	0,41	1,41	3,10	0,00

Valtionosuuksien erittely	Alkuperäinen TA 2018	Talousarvio- muutokset	Muutettu TA 2018	TP 2018	Ero muu- tettuun
Käyttötalouden valtionosuudet					
peruspalvelujen valtionosuus	30 365 350		30 365 350	30 722 484	357 134
verotuloihin perustuva valt.os.	8 717 000		8 717 000	8 641 080	-75 920
opetus- ja kultt toimen muut valt.os.	793 000		793 000	589 132	-203 868
Yhteensä	39 875 350	0	39 875 350	39 952 696	77 346

2.15.4 Rahoitusosan toteutuminen

	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO	TALOUSARVIO- MUUTOKSET	TALOUSARVIO- MUUTOSTEN JÄLKEEN	TOTEUTUMA	POIKKEAMA
(kaupunki ilman liikelaitoksia)					
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta	4 601 625	-1 917 000	2 684 625	3 821 788	1 137 163
Vuosikate			0	2 000 000	2 000 000
Satunnaiset erät, netto	-150 000	-483 000	-633 000	-3 715 703	-3 082 703
Tulorahoituksen korjaukset					
Investointien rahavirta	-4 490 000		-4 490 000	-3 159 058	1 330 942
Investointimenot	100 000		100 000	35 116	-64 884
Rahoitusosuudet investointimenoihin	60 000		60 000	600 508	540 508
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	121 625	-2 400 000	-2 278 375	-417 349	1 861 026
Toiminta ja investoinnit, netto					
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset	0		0	-2 500 000	-2 500 000
<i>Antolainasaamisten lisäys liikelaitoksille</i>	122 500		122 500	122 500	0
Antolainasaamisten vähennys muilta	0		0	410 256	410 256
<i>Antolainasaamisten vähennys liikelaitoksilta</i>	3 000 000	0	3 000 000	1 333 930	1 666 070
Lainakannan muutokset, netto	6 000 000		6 000 000	6 000 000	0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	-3 000 000		-3 000 000	-3 506 535	506 535
Pitkäaikaisten lainojen vähennys			0	-1 159 535	1 159 535
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-960 000	0	-960 000	2 789 781	1 714 674
Vaikutus maksuvalmiuteen					
sitovat erät esitetty lihavoituna					

Lyhytaikaisten lainojen muutos sisältää konsernitilin alatilien saldoja 17.137.186,24 euroa (muutos 3.840.464,78 euroa)
(Kuntatodistusten vähennys 5 milj.)

Antolainasaamisten lisäys ja liikelaitokselle ja vähennys liikelaitokselta käsitelty talousarviossa kohdassa Vaikutus maksuvalmiuteen. Kh 5.11.2018 240§.

2.15.5 Liikelaitoksen tavoitteiden toteutuminen

Forssan vesihuoltoliikelaitos

Tilivelvollinen: Vesihuoltojohtaja

Konsernitavoitteet ja toteutuminen 2018:

Korvaus liikelaitokseen sijoitetusta pääomasta 1.100.000 euroa:

Korvaus liikelaitokseen sijoitetusta pääomasta 1,1 miljoonaa euroa toteutui.

Investoinnit enintään 2.500.000 euroa:

Investoinnit valtuuston vahvistamasti enintään 2,5 miljoonaa euroa.

Investointien osalta tavoite saavutettiin, investoinnit olivat yhteensä 2.342.090 euroa.

Toteutumassa on huomioitu Forssan kaupungin maksama vesihuoltoliikelaitoksen hulevesi-poistojen määrää vastaava investointituki. Vieremän vedenkäsittelylaitoksen osalta toteuma oli 1.884.023 euroa, verkostoinvestointien osalta toteuma oli 401.628 euroa ja muut investoinnit olivat yhteensä 139.934 euroa. Kaikkiaan investointeja tehtiin 2.425.585 eurolla.

Aktiivinen talouden seuranta ja ennakointi:

Vesihuoltoliikelaitoksen talouden toteutumista seurattiin jokaisessa johtokunnan kokouksessa ja mahdollisiin muutostarpeisiin reagoitiin.

Koijärven alueen jätevesiosuuskunnan toiminnan ja omaisuuden järjestelyt:

Kaupunki asetti vuoden 2017 tavoitteeksi Koijärven alueen jätevesiosuuskunnan toimintamahdollisuuksien ja tarvittavien järjestelyiden selvittämisen. Kaupunki teetti BDO Oy:llä Koijärven alueen jätevesiosuuskunnan talouden ja toiminnan edellytyksistä selvityksen. Raportin johtopäätöksenä todettiin, että Koijärven alueen jätevesiosuuskunnan verkoston hankinta-arvo ja siten myös sen rakentamista varten otettujen lainojen määrä on huomattavan suuri verrattuna osuuskunnan vuotuisen liikevaihtoon. Raportin mukaan onkin ilmeistä, ettei jätevesiosuuskunta pysty omalla toiminnallaan merkittävästi lyhentämään velkojaan, vaan sen velkavastuut tulevat pääosin lainojen takaajan eli Forssan kaupungin maksettaviksi. Forssan kaupunginvaltuusto käsitteli asiaa 13.11.2017 ja päätti, että Koijärven alueen jätevesiosuuskunnan liiketoiminnan, käyttöomaisuuden ja lainojen siirto Forssan vesihuoltoliikelaitokselle tapahtuu 1.7.2018. Vesihuoltoliikelaitoksen johtokunta esitti kokouksessaan 26.4.2018 kaupunginhallitukselle, että samanaikaisesti Koijärven alueen jätevesiosuuskunnan järjestelyiden kanssa valmisteltaisiin samalla alueella toimivan Matkun vesiosuuskunnan verkoston ja toimintojen siirtymistä vesihuoltoliikelaitoksen hoidettavaksi. Matkun vesiosuuskunta on velaton. Forssan kaupunginhallitus käsitteli asiaa 4.6.2018 ja päätyi olemaan valmistelematta Koijärven alueen jätevesiosuuskunnan siirtämisasiä kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi, koska sen näkemyksen mukaan moni asia oli vielä niin keskeneräinen, ettei valtuusto voinut tehdä asiasta päätöstä kesäkuun kokouksessaan. Kaupunginvaltuusto päätti valmistelun jälkeen kokouksessaan 3.12.2018, että Koijärven alueen jätevesiosuuskunnan liiketoiminnan, käyttöomaisuuden ja lainojen siirto sekä Matkun vesiosuuskunnan liiketoiminnan ja käyttöomaisuuden siirto Forssan vesihuoltoliikelaitokselle tapahtuu 1.1.2019. Järjestelyn seurauksena vesihuoltoliikelaitoksen tasearvo kasvaa siirtyvän verkoston arvolla ja osuuskunnan jäljellä oleva, kaupungin takaama laina tulee vesihuoltoliikelaitoksen vastattavaksi.

Tunnuskuvut	Tp 2016	Tp 2017	Ta 2018	Tot. 31.12.	Tot. %
1. Toiminnalliset mittarit:					
- verkostoon pumpattu vesimäärä, 1000 m ³	1 757	1 890	1 700	1 823	107,0
- laskutettu vesimäärä, 1000 m ³	1 331	1 369	1 350	1 390	103,0
- hukkavesi-%	24,2 %	27,6 %	21 %	23,8 %	113,3
2. Jätevedenpuhdistamon toiminta:					
- vesi, 1000 m ³	1 942	2 151	1 800	1 778	99,0
- laskutettu jätevesi, 1000 m ³ (laskennall.)	1 639	1 776	1 650	1 723	104,0
3. Talouden tunnusluvut:					
- ylijäämä ennen varauksia (tuhat euroa)	-36	30	60	192	3,2
- käyttökate (tuhat euroa)	2 962	3 155	2 964	2 928	98,8
- käyttökate-%	49,4 %	51,9 %	47,8 %	48,3 %	101,0
- oman pääoman tuottoaste	-0,3 %	0,3 %	0,5 %	1,6 %	320,0
- omavaraisuusaste	51,5 %	52,8 %	52,7 %	52,4 %	99,4
- suhteellinen velkaantuneisuus	185,1 %	172,8 %	169,3 %	179,4 %	106,0

2.15.6 Konsernitavoitteiden toteutuminen

Loimijoen Kuntapalvelut Oy

Tilivelvollinen: Toimitusjohtaja

Yhtiö tuottaa laskenta- ja palkkal palveluita sekä aterial- ja puhtauspalveluita omistaja-asiakkailleen.

Osakeyhtiön omistavat Forssan kaupunki (59,2 %) ja Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä (40 %) ja Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymä (0,4 %) ja Humppilan kunta (0,4 %).

Konsernitavoite/tavoitetaso

Tavoitteen toteutuminen

Varautuminen tulevaisuuden haasteisiin yhdessä omistajien kanssa. Uusi toimintamalli ja mahdolliset uudet kumppanit	Varautuminen on ollut aktiivista toimintamallien selvittämistä ja vaihtoehtojen etsimistä yhdessä hallituksen, omistajien ja yhteistyötahojen kanssa
Keskuskeittiörakentamisen aloittaminen	Kilpailulliseen neuvottelumenettelyyn valittujen ehdokkaiden kanssa neuvoteltu. Odotamme lopullisia tarjouksia maaliskuussa. Alustavasti rakentaminen alkaisi v. 2019 ja olisi valmis kesällä 2020.
Palveluprosessien tehostaminen ja kehittäminen yhdessä asiakkaiden kanssa	Jatkuvaa operatiivista toimintaa asiakkaiden kanssa
Henkilöstön työhyvinvoinnista huolehtiminen	Jatkuvaa toimintaa, mm. liikuntasetelit, omat liikuntaryhmät. Henkilöstön koulutukset

Tunnusluvut	Tp 2016	Tp 2017	Ta 2018	Tot. 31.12.	Tot. %
1. Talous					
- liikevaihto (milj. euroa)	8,3	7,8	7,7	7,9	102,6
- kalustoinvestoinnit (milj. euroa)	0,0	0,0	0,1	0,1	100,0
- pitkäaikaiset lainat (milj. euroa)	0,0	0,0	0,0	0	
- tilikauden voitto (milj. euroa)	0,0	0,0	0,0	0,1	
2. Toiminta					
Ateriapalveluiden tunnusluvut					
tarjottuja lounaita, t kpl/v	672	659	637	643	100,9
toimituskohteita	44	44	43	42	97,7
Puhtauspalvelun tunnusluku (teho m²)	245	245	220	250	113,6
palkkalaskelmia 1 000 kpl/v	44	45	45	45	100,0
ostolaskuja 1 000 kpl/v	56	58	57	58	101,8
kirjanpitositteita 1 000 kpl/v	224	222	221	220	99,5
myyntireskontraositteita 1 000 kpl/v	165	162	161	161	100,0
3. Henkilöstö (kpl vuoden lopussa)					
- kokoaikaiset	127	123	124	120	96,8
- osa-aikaiset	24	25	30	27	90,0
Määrä vuoden lopussa	151	148	154	147	95,5
4. Toimitilat m²					
- toimistotilat	400	400	400	400	100,0
- keittiöt	2 245	2 183	2 183	2 183	100,0
- siivousala	95 641	98 132	97 146	97 146	100,0

Forssa-asunnot Oy

Tilivelvollinen: Toimitusjohtaja

Konsernitavoite/tavoitetaso

Konsernitavoite/tavoitetaso	Tavoitteen toteutuminen
Käyttöaste yli 85 %	Käyttöaste oli 70,75 %. Mukana on myös Rytynluhti.
Vuokrasaatavat ja luottotappiot yhteensä enintään 40.000 euroa	Vuokra- ja käyttömaksusaatavat 31.12.2018 162 161,91 euroa. Luottotappioihin kirjattu 0 euroa.
Vuokrasopimuksien suhde (uudet/päätyneet) 1,00 tai parempi	Vuokrasopimusten suhde 1,31

Tunnusluvut	Tp 2016	Tp 2017	Ta 2018	Tot 31.12.	Tot %
- käyttökate %	27,20 %	23,50 %	30,00 %	14,66 %	48,9 %
- rahoitustulos %	20,80 %	18,00 %	20,00 %	16,18 %	80,9 %
- omavaraisuusaste	15,90 %	17,50 %	16,00 %	16,83 %	105,2 %
- velkaantumisaste %	84,10 %	82,50 %	84,00 %	83,43 %	99,3 %
- lainojen hoitokate	0,7	0,7	1	0,5	50,0 %
Henkilöstö (kpl vuoden lopussa)					
- kokoaikaiset	6	6	4	4	100,0 %
- osa-aikaiset	1	1	1	1	100,0 %
Määrä vuoden lopussa	7	7	5	5	100,0 %
Lainamäärä (1 000 euroa)	12 106		10 242	10 239	100,0 %
Tilat m2					
- vuokrattavat asunnot	25 835	25 835	25 835	25 835	100,0 %
- Isoniityntie 51	1 637	1 637			
- Lallintie 4 (myynti)	0	0	0	0	
- Rytintie 5 (asuntola)	3 054	3 054	3 054	3 054	100,0 %
- As Oy Hakaniitty (osaomistus)	180	180	180	90	50,0 %
Tilat yhteensä	30 706	30 706	29 069	30 616	105,3 %

Forssan Yrityskehitys Oy

Tilivelvollinen: Toimitusjohtaja

Konsernitavoite/Tavoitetaso

Tavoitteen toteutuminen

Forssan Yrityskehitys Oy ja kaupunki toteuttavat yhteistä elinvoimaohjelmaa, uusi toimintamalli ja aktiivinen rooli	Forssan Yrityskehitys Oy on ollut mukana seudullisen elinvoimaohjelman valmistelussa sekä päävastuutoteuttajana. Toteutunut 100 %
Vuokrattujen tilojen käyttöaste tavoitetaso 100 %	Tilojen vuokrausaste 99 %
Vuokrasaatavat ja kirjatut luottotappiot tilinpäätöksessä 0 euroa	Kirjatut luottotappiot 0 euroa
Lainanhoitokyky eli lainojen hoitokate ≥ 1	0,25

Tunnusluvut	Tp 2016	Tp 2017	Ta 2018	Tot. 31.12.	Tot. %
Toiminnallisia ja taloudellisia tunnuslukuja:					
- henkilöstö	6	7	7	7	100,0
- lainojen hoitokate	0,20	-2 % johtuen arvonalenn.	1,00	0,25	25,0
- asiakastytyväisyys	4,00	ei tehty	4,20	5,00	119,0
- väestömuutoksen kääntäminen	-0,52 %	0	0,00 %	0,00	0
Lainamäärä (1.000 euroa)	13 905	15 390	15 531	14 282	91,9
- uusinvestoinnit (sis. lainamäärän)	3 150	2 927	840	0	0
Forssan kaupungin takaukset (1.000 €)	13 656	15 390	15 311	14 090	92,0
- uusinvestoinnit (sis. takauksiin)	3 150	2 927	840	0	0

Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymä

Tilivelvollinen: Kuntayhtymän johtaja

Konsernitavoite/tavoitetaso

Tavoitteen toteutuminen

<p>Henkilöstömittarit</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opetushenkilöstön koulutuspäivät keskimäärin 5 pv/v - Tukipalveluhenkilöstön koulutuspäivät keskimäärin 2 pv/v - Henkilöstön työtyytyväisyysmittaus 1 krt /2v, vastausten keskiarvo asteikolla 1-5 vähint. 3,8 - 90 %:lla opetushenkilöstöstä on pedagoginen pätevyys - Työelämässä työskentelypäivät konsernitasolla 50 pv - KV - työelämäympäristössä päiviä (hankerahoitus) 30 pv <p>Yhteiskunnalliset mittarit</p> <ul style="list-style-type: none"> - 0-toleranssi syrjäytymisessä, syrjinnässä, fyysisessä ja psyykkisessä väkivallassa - Henkilöstökokoukset 2 krt/v, ytr vähintään 4 krt/v - 0-toleranssi työtaturmissa - Yhden koulutusalan kestävän kehityksen auditointi tai päivitys per vuosi <p>Asiaksmittarit</p> <ul style="list-style-type: none"> - Koulutuspalkkojen täyttöaste vähintään 100 % peruskoulutuksessa vähintään 866 opiskelijavuotta. lisäkoulutuksessa 173,50 opiskelijavuotta - Opiskelijapalaute 1krt/v, vastausten keskiarvo asteikolla 1-5 vähintään 3,8 - Palaute oppilaitoksen toiminnasta työelämältä 1 krt/ v, yleisarvosana asteikolla 1-5 vähintään 3,8 - Ajankohtaiset työelämän kehittämissuunnitelmat kokoontuvat vähintään yhden kerran vuodessa <p>Keskeiset suorituskykyymittarit</p> <ul style="list-style-type: none"> - 75 %:lla valmistuvista opiskelijoista on tiedossa heti työpaikka, - 5 % valmistuvista opiskelijoista pääsee jatko-opintoihin korkea-asteelle - Läpäisyaste on vähintään 70 % tutkinnon aloittaneista (koko tutkinnot, osatutkinnot) - Kokonaiskeskeyttäminen enintään 10 % vuodessa, josta negatiivisen keskeyttämisen osuus enintään 3 % vuodessa - Tulosaluekohtaisten toimintakatteiden noudattaminen - Poistot tulee kattaa toimintakatteella ja investointivarausten purkamisella - Opetusmoduulien/-ryhmien tulee olla kooltaan taloudellisesti 	<ul style="list-style-type: none"> - opetushenkilöstön koulutuspäivät 3,9/hlö - tukipalveluhenkilöstön koulutuspäivät 3,1/hlö - ei mitattu v. 2018, seur. mittaus 2019 - pedagoginen pätevyys 91% opetushenk. - ei toteutunut, kolme päivää - toteutui 55 päivää - jokaiseen poikkeamaan on reagoitu tapauskohtaisesti - toteutui - tapahtuneiden tapaturmien jälkeen kehitetty turvallisuutta tavoitteena ehkäistä vastaavanlaisten tapat. toistuminen - ei toteutunut, aud.järjestelmä uusittiin, v. 2019 auditoidaan kaksi alaa - toteutui - toteutui 3,84 - toteutui 4,10 - toteutui - tilastotietoa ei ole rahoitusmuutoksessa valtakunnallisesti määritelty, tieto ei saatavilla - tilastotietoa ei ole rahoitusmuutoksessa valtakunnallisesti määritelty, tieto ei saatavilla - tilastotietoa ei ole rahoitusmuutoksessa valtakunnallisesti määritelty, tieto ei saatavilla - tilastotietoa ei ole rahoitusmuutoksessa valtakunnallisesti määritelty, tieto ei saatavilla - toiminnan kustannukset katettiin toimi.katteella - käyttömäärävuotuiset poistot rahoitettiin toimintakatteella ja investointivar. purkamisella
--	---

Tunnusluvut	Tp 2016	Tp 2017	Ta 2018	Tot. 31.12.	Tot. %
Toiminnallisia ja taloudellisia tunnuslukuja:					
Nuoriso- ja aikuiskoulutus					
- opiskelijavuodet vos-peruskoulutus		851	866	946	109,2
- opiskelijavuodet lisäkoulutus		142	173,5	216	124,5
Laatu ja vaikuttavuus					
- opiskelijapalaute (asteikolla 1-5)		3,9	3,8	3,84	101,0
Kuntayhtymä					
- vuosikate poistoista %	88,3	130,8	48,3	112,5	232,9
- oman pääoman tuottoaste %	2,0				
- velkaantumisasiaste %	17,1	17,5	16,3	18,6	114,1
Henkilöstö (kpl vuoden lopussa)					
- kokoaikaiset	126	124		135	
- osa-aikaiset	5	13		11	
Määrä vuoden lopussa	131	137	130	146	112,3
Tilat kuntayhtymä m²	26 319	26 319	26 319	26 319	100,0
Tilat osakeyhtiö m²	6 840	3 818	6 840	3 818	55,8

Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä

Tilivelvollinen: Yhtymäjohtaja

Konsernitavoite/Tavoitetaso

Palvelut voidaan mahdollisimman hyvin tuottaa lähipalveluina

Henkilöstöressurssien käytön optimointi
Hoitoisuusmittari on otettu käyttöön laajamittaisesti ja sijaisten käyttöä pystytään vähentämään

Asiakkaat ovat tyytyväisiä saamiinsa palveluihin ja ne pystytään tarjoamaan lakisääteisessä määräjassa

Tavoitteen toteutuminen

Palvelut toteutettiin lähipalveluina lainsäädännön rajoissa. Leikkaustoiminta, joka edellyttää leikkaussaliolosuhteita ja anestesiaa keskitettiin Kanta-Hämeen keskussairaalaan

Hoitoisuusmittari otettiin käyttöön ja sijaisten käyttöä onnistuttiin vähentämään. Oma sijaispalveluyksikkö vakiinnutti toimintansa

Tehtyjen asiakastyytyväisyyskyselyjen perusteella ja saatujen asiakaspalautteiden perusteella asiakkaat ovat olleet tyytyväisiä saamiinsa palveluihin. Palvelut on pystytty tuottamaan lakisääteisessä määräjassa

Tunnuskuvut	Tp 2016	Tp 2017	Ta 2018	Tot. 31.12.	Tot. %
- vuosikate poistoista %	216 22	147 73	100,00	56,47	56,5
Henkilöstö vuoden lopussa					
- kokoaikaiset	1 001	1 097	1 035	1 064	102,8
- osa-aikaiset	221	158	141	166	117,7
Määrä vuoden lopussa	1 222	1 261	1 176	1 230	104,6
Tilat m ²	65 124	65 124	65 124	65 124	100,0

3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

3.1 Tuloslaskelma

FORSSAN KAUPUNGIN TUOSLASKELMA (kaupunki liikelaitoksineen)	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
TOIMINTATUOTOT	<u>18 367 850,44</u>	<u>18 153 264,98</u>
Myyntituotot	10 807 629,81	10 563 221,73
Maksutuotot	1 258 601,98	1 472 477,98
Tuet ja avustukset	1 788 174,60	1 550 271,68
Muut toimintatuotot	4 513 444,05	4 567 293,59
TOIMINTAKULUT	<u>-112 690 100,27</u>	<u>-111 805 478,18</u>
Henkilöstökulut	<u>-29 323 594,99</u>	<u>-28 963 013,52</u>
Palkat ja palkkiot	-22 619 571,79	-22 055 883,57
Henkilösivukulut	<u>-6 704 023,20</u>	<u>-6 907 129,95</u>
Eläkekulut	-5 872 299,24	-5 875 875,70
Muut henkilösivukulut	-831 723,96	-1 031 254,25
Palvelujen ostot	-75 016 161,12	-73 979 818,61
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 528 404,62	-4 433 984,70
Avustukset	-1 937 297,95	-2 165 053,22
Muut toimintakulut	-1 884 641,59	-2 263 608,13
TOIMINTAKATE	<u>-94 322 249,83</u>	<u>-93 652 213,20</u>
VEROTULOT	60 238 898,87	61 074 230,26
VALTIONOSUUEDET	39 952 696,00	40 151 670,00
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	<u>-316 999,12</u>	<u>-342 729,38</u>
Korkotuotot	7 473,29	14 860,24
Muut rahoitustuotot	46 698,62	38 197,05
Korkokulut	-366 224,32	-391 144,37
Muut rahoituskulut	-4 946,71	-4 642,30
VUOSIKATE	<u>5 552 345,92</u>	<u>7 230 957,68</u>
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	<u>-8 098 984,35</u>	<u>-7 028 738,47</u>
Suunnitelman mukaiset poistot	-6 098 984,35	-6 046 508,39
Kertaluonteiset poistot	-2 000 000,00	-982 230,08
SATUNNAISET ERÄT	<u>2 000 000,00</u>	<u>0,00</u>
Satunnaiset tuotot	0,00	0,00
Satunnaiset kulut	2 000 000,00	0,00
TILIKAUDEN TULOS	<u>-546 638,43</u>	<u>202 219,21</u>
POISTOERON LISÄYS (-) TAI VÄHENNYS (+)	93 442,49	108 965,08
VARAUSTEN LISÄYS (-) TAI VÄHENNYS (+)		
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	<u>-453 195,94</u>	<u>311 184,29</u>

3.2 Rahoituslaskelma

FORSSAN KAUPUNGIN RAHOITUSLASKELMA (kaupunki liikelaitoksineen)

1.1.-31.12.2018

1.1.-31.12.2017

Toiminnan rahavirta	<u>3 835 917,56</u>	<u>5 231 495,82</u>
Vuosikate	5 552 345,92	7 230 957,68
Satunnaiset erät, netto	2 000 000,00	0,00
Tulorahoituksen korjauserät	-3 716 428,36	-1 999 461,86
Investointien rahavirta	<u>-4 865 524,54</u>	<u>-4 184 663,14</u>
Investointimenot	-5 509 973,99	-5 230 608,88
Rahoitusosuudet investointimenoihin	43 215,99	17 174,17
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	601 233,46	1 028 771,57
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 029 606,98	1 046 832,68
 Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	<u>122 500,00</u>	<u>122 500,00</u>
Antolainasaamisten vähennykset	122 500,00	122 500,00
Lainakannan muutokset	<u>1 716 899,94</u>	<u>-1 735 462,82</u>
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	6 382 969,96	4 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3 506 534,80	-3 281 086,70
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 159 535,22	-2 454 376,12
Muut maksuvaimiuden muutokset	<u>681 505,94</u>	<u>-770 690,73</u>
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-45 202,03	-3 053,33
Vaihto-omaisuuden muutos	2 549,31	27 629,04
Saamisten muutos	244 647,13	-401 913,55
Korottomien velkojen muutos	479 511,53	-393 352,89
Rahoituksen rahavirta	2 520 905,88	-2 383 653,55
 Rahavarojen muutos	1 491 298,90	-1 336 820,87
 Rahavarat 31.12.	17 702 509,33	16 211 210,43
Rahavarat 1.1.	16 211 210,43	17 548 031,30
Rahavarojen muutos	1 491 298,90	-1 336 820,87

3.3 Tase

FORSSAN KAUPUNGIN TASE 31.12.

(kaupunki liikelaitoksineen)

VASTAAVAA	2018	2017
PYSYVÄT VASTAAVAT	115 296 257,21	118 103 449,49
Aineettomat hyödykkeet	<u>35 015,03</u>	<u>113 636,58</u>
Aineettomat oikeudet	18 361,89	53 242,31
Muut pitkävaikutteiset menot	16 653,14	60 394,27
Aineelliset hyödykkeet	<u>81 227 888,92</u>	<u>83 847 393,65</u>
Maa- ja vesialueet	14 174 902,97	14 162 004,44
Rakennukset	37 621 170,19	41 476 845,02
Kiinteät rakenteet ja laitteet	25 441 838,83	26 312 620,45
Koneet ja kalusto	1 310 880,91	1 342 949,50
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	2 679 096,02	552 974,24
Sijoitukset	<u>34 033 353,26</u>	<u>34 142 419,26</u>
Osakkeet ja osuudet	33 323 495,86	33 310 061,86
Muut lainasaamiset	639 291,69	761 791,69
Muut saamiset	70 565,71	70 565,71
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	<u>31 689,12</u>	<u>34 530,62</u>
Valtion toimeksiannot	20 937,64	23 779,14
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	10 751,48	10 751,48
VAIHTUVAT VASTAAVAT	<u>23 961 610,34</u>	<u>22 717 507,88</u>
Vaihto-omaisuus	<u>301 069,71</u>	<u>303 619,02</u>
Aineet ja tarvikkeet	301 069,71	303 619,02
Saamiset	<u>5 958 031,30</u>	<u>6 202 678,43</u>
Pitkäaikaiset saamiset	<u>115 070,66</u>	<u>120 070,66</u>
Myyntisaamiset	4 903,61	9 903,61
Lainasaamiset	109 167,05	109 167,05
Muut saamiset	1 000,00	1 000,00
Lyhytaikaiset saamiset	<u>5 842 960,64</u>	<u>6 082 607,77</u>
Myyntisaamiset	1 826 310,86	2 197 292,52
Lainasaamiset	2 649 247,93	1 948 895,77
Muut saamiset	158 126,25	555 652,44
Siirtosaamiset	1 209 275,80	1 380 767,04
Rahoitusarvopaperit	<u>168 354,07</u>	<u>168 354,07</u>
Osakkeet ja osuudet	168 354,07	168 354,07
Rahat ja pankkisaamiset	17 534 155,26	16 042 856,36
	<u>139 289 556,67</u>	<u>140 855 487,99</u>

VASTATTAVAA	2018	2017
OMA PÄÄOMA	<u>74 140 521,55</u>	<u>74 593 717,49</u>
Peruspääoma	65 532 097,36	65 532 097,36
Edellisten tilikausien ylijäämä	9 061 620,13	8 750 435,84
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-453 195,94	311 184,29
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	<u>8 440 169,54</u>	<u>8 533 612,03</u>
Poistoero	1 940 169,54	2 033 612,03
Vapaaehtoiset varaukset	6 500 000,00	6 500 000,00
PAKOLLISET VARAUKSET	<u>2 562 259,64</u>	<u>5 729 920,47</u>
Muut pakolliset varaukset	2 562 259,64	5 729 920,47
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	<u>210 333,88</u>	<u>258 377,41</u>
Valtion toimeksiannot	20 937,64	23 779,14
Lahjoitusrahastojen pääomat	175 935,25	184 386,11
Muut toimeksiantojen pääomat	13 460,99	50 212,16
VIERAS PÄÄOMA	<u>53 936 272,06</u>	<u>51 739 860,59</u>
Pitkäaikainen	<u>24 068 703,50</u>	<u>21 603 931,75</u>
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	24 066 749,58	21 237 664,42
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	184 130,00
Muut velat	1 953,92	1 953,92
Siirtovelat	0,00	180 183,41
Lyhytaikainen	<u>29 867 568,56</u>	<u>30 135 928,84</u>
Joukkovelkakirjalainat	0,00	5 000 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 553 884,80	3 138 104,80
Lainat julkisyhteisöiltä	15 306 893,31	11 821 735,84
Lainat muilta luotonantajilta	2 014 422,93	1 843 415,62
Saadut ennakot	15 745,34	11 814,65
Ostovelat	2 344 140,34	2 136 264,88
Muut velat	880 420,39	568 038,57
Siirtovelat	5 752 061,45	5 616 554,48
	<u>139 289 556,67</u>	<u>140 855 487,99</u>

3.4 Konsernilaskelmat

FORSSAN KAUPUNGIN KONSERNITULOSLASKELMA

	2018	2017
Toimintatuotot	74 138 869,75	73 060 487,59
Toimintakulut	-170 962 645,23	-166 861 812,97
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	-178,81	143 310,22
Toimintakate	-96 823 954,29	-93 658 015,16
Verotulot	60 238 898,87	61 074 230,26
Valtionosuudet	44 567 776,20	44 795 959,26
Rahoitustuotot ja -kulut	<u>-569 048,55</u>	<u>-453 644,57</u>
Korkotuotot	100 513,36	243 350,10
Muut rahoitustuotot	100 606,89	88 433,53
Korkokulut	-759 071,67	-763 100,98
Muut rahoituskulut	-11 097,13	-22 327,22
Vuosikate	7 413 672,23	11 758 529,79
Poistot ja arvonalentumiset	<u>-13 797 042,94</u>	<u>-10 896 704,48</u>
Suunnitelman mukaiset poistot	-13 726 248,70	-10 896 704,48
Omistuksen eliminointierot	0,00	0,00
Arvonalentumiset	-70 794,24	0,00
Satunnaiset erät	2 000 000,00	0,00
Tilikauden tulos	-4 383 370,71	861 825,31
Tilinpäätössiirrot	169,19	2 786,34
Tilikauden verot	-38 293,81	-10 797,36
Laskennalliset verot	50 521,97	-62 121,47
Vähemmistöosuudet	108 403,81	120 550,39
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-4 262 569,55	912 243,21

FORSSAN KAUPUNGIN KONSERNIRAHOITUSLASKELMA

	2018	2017
Toiminnan rahavirta	<u>6 503 557,18</u>	<u>10 165 761,14</u>
Vuosikate	7 413 672,23	11 758 529,79
Satunnaiset erät	2 000 000,00	0,00
Tilikauden verot	-38 293,81	-10 797,36
Tulorahoituksen korjauserät	-2 871 821,24	-1 581 971,29
Investointien rahavirta	<u>-4 492 894,28</u>	<u>-6 958 284,04</u>
Investointimenot	-6 742 420,09	-7 328 855,37
Rahoitusosuudet investointimenoihin	43 215,99	17 174,17
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	2 206 309,82	353 397,16
Toiminnan ja investointien rahavirta	2 010 662,90	3 207 477,10
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	<u>71 366,33</u>	<u>2 910,45</u>
Antolainasaamisten vähennykset	71 366,33	2 910,45
Lainakannan muutokset	<u>2 360 387,87</u>	<u>5 792 225,59</u>
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	6 912 899,77	6 072 529,12
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-5 501 548,82	-4 979 030,59
Lyhytaikaisten lainojen muutos	949 036,92	4 698 727,06
Muut maksuvalmiuden muutokset	<u>-1 852 477,78</u>	<u>-9 327 997,61</u>
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	106 084,44	116 744,10
Vaihto-omaisuuden muutos	-30 915,08	90 778,30
Saamisten muutos	2 229 880,64	-3 334 711,22
Korottomien velkojen muutos	-4 157 527,78	-6 200 808,79
Rahoituksen rahavirta	579 276,42	-3 532 861,57
Rahavarojen muutos	2 589 939,32	-325 384,47
Rahavarat 31.12.	21 948 024,92	19 358 085,60
Rahavarat 1.1.	19 358 085,60	19 683 470,07
Rahavarojen muutos	2 589 939,32	-325 384,47

FORSSAN KAUPUNGIN KONSERNITASE 31.12.

VASTAAVAA	2018	2017
PYSYVÄT VASTAAVAT	145 770 548,05	154 790 052,85
Aineettomat hyödykkeet	<u>718 519,25</u>	<u>945 987,31</u>
Aineettomat oikeudet	653 239,88	776 583,58
Muut pitkävaikutteiset menot	65 107,21	169 403,73
Ennakkomaksut	172,16	0,00
Aineelliset hyödykkeet	<u>133 318 435,17</u>	<u>141 286 423,80</u>
Maa- ja vesialueet	18 734 050,01	18 709 814,30
Rakennukset	82 662 580,71	91 189 315,88
Kiinteät rakenteet ja laitteet	25 612 938,02	26 418 244,92
Koneet ja kalusto	3 061 378,54	4 009 560,94
Muut aineelliset hyödykkeet	43 117,42	51 922,70
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	3 204 370,47	907 565,06
Sijoitukset	<u>11 733 593,63</u>	<u>12 557 641,74</u>
Osakkuusyhteisöosuudet	166 036,89	725 356,17
Muut osakkeet ja osuudet	11 251 177,35	11 444 539,85
Muut lainasaamiset	231 562,23	302 928,56
Muut saamiset	84 817,16	84 817,16
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	126 131,33	121 745,07
VAIHTUVAT VASTAAVAT	34 081 319,43	33 690 345,67
Vaihto-omaisuus	830 197,17	799 282,09
Saamiset	<u>11 303 097,34</u>	<u>13 532 977,98</u>
Pitkäaikaiset saamiset	4 737 539,31	5 064 089,17
Lyhytaikaiset saamiset	6 565 558,03	8 468 888,81
Rahoitusarvopaperit	171 860,29	171 860,29
Rahat ja pankkisaamiset	21 776 164,63	19 186 225,31
	<u>179 977 998,81</u>	<u>188 602 143,59</u>

VASTATTAVAA	2018	2017
OMA PÄÄOMA	89 134 014,61	93 238 614,91
Peruspääoma	65 532 097,36	65 532 097,36
Arvonkorotusrahasto	151 512,74	151 512,74
Muut omat rahastot	2 045 652,00	1 887 682,75
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	25 667 322,06	24 755 078,85
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-4 262 569,55	912 243,21
VÄHEMMISTÖOSUUDET	89 801,45	198 205,25
PAKOLLISET VARAUKSET	3 131 866,71	5 797 296,22
Muut pakolliset varaukset	3 131 866,71	5 797 296,22
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	843 503,45	733 032,75
VIERAS PÄÄOMA	86 778 812,59	88 634 994,47
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	49 096 532,16	47 832 857,85
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	984 524,70	661 943,98
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	19 064 600,13	17 967 886,57
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	17 633 155,60	22 172 306,07
	<u>179 977 998,81</u>	<u>188 602 143,59</u>

4 TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Arvostusperiaatteet ja -menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaisesti. Verotulojen negatiiviset tilitykset otetaan kirjanpidossa suoriteperusteisesti huomioon. Verotilityslain uudistuksesta johtuen joulukuun negatiiviset tilitykset peritään kunnilta tammikuun tilitysten yhteydessä.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien alneettomat ja alneelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saadulla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisen poistojen perusteet (liitetieto 11).

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alemmaan arvoon.

Valhto-omaisuuden arvostus

Valhto-omaisuus on merkitty taseeseen hankintameno tai keskihinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon.

Johdannaissojmusten käsittely

Johdannaiset sisältävät koronvaihtosopimuksia. Kaikki koronvaihtosopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa. Kaupunki on sitonut pitkäaikaisen lainojen vaihtuvan koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon.

Korkojohdannaisista aiheutuneet kassavirrat on kirjattu tilikauden aikana korkokulujen olkaisuksi. Sopimuksia on voimassa 15.1.2040 saakka.

4.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt sekä kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta.

Polstoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä polstoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen veroveikaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoimisessa ja vähemmistöosuusien erottamisessa.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty uuden konserniyhteisösuojelman mukaisesti ja se vastaa olennaisilta osin hankintameno menetelmää. Kuntayhtymäosuusien hankintameno on eliminoitu tilikauden päättyessä peruspääomaosuutta vastaan.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapolstojen oikaisu

Tytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden polstot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön polstojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen. As. Oy Forssan Hakaniltny tilinpäätöstä ei ole saatu, joten siltä ei ole yhdistelty.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiri on alentanut Ahvenistolla sijaitsevien rakennusten tasearvoa 60 milj. euroa. Rakennusten alaskirjauksesta (lisäpolstot) johtuva taseen pysyvien vastaavien vähennys on katettu alentamalla sairaanhoitopiirin peruspääomaa rakennusten arvonalentumista vastaavalla määrällä. Konsernin osuus tästä on 2,3 milj. euroa (3,78 %)

5. Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6 Toimintatuotot tehtävälueittain	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Konsernihallinto	827 692,82	394 028,81		
Keskushallinto			949 851,32	521 147,97
Kasvatus- ja vapaa-alkapalvelut	6 105 056,87	6 010 655,20	5 466 981,59	5 239 368,72
Sosiaali- ja terveyspalvelut	53 475 286,49	52 071 952,81	2 024 859,01	1 921 413,47
Tekniset ja ympäristöpalvelut	8 117 729,55	8 384 742,83	9 926 158,52	10 471 334,82
Muut palvelut	5 613 104,02	6 199 107,94		
Toimintatuotot yhteensä	74 138 869,75	73 060 487,59	18 367 850,44	18 153 264,98
7 Verotulojen erittely			2018	2017
Kunnan tulovero			51 270 800,50	51 892 120,92
Osuus yhteisöveron tuotosta			3 659 364,54	3 855 003,77
Kiinteistövero			5 308 933,83	5 326 205,57
Verotulot yhteensä			60 238 898,87	61 074 230,26
8 Valtionosuuksien erittely			2018	2017
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus			39 363 564,00	39 183 455,00
Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuus			8 641 080,00	8 268 096,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet			589 132,00	968 215,00
Valtionosuudet yhteensä			39 952 896,00	40 151 670,00
9 Palvelujen ostojen erittely			2018	2017
Asiakaspalvelujen ostot			61 837 041,97	61 468 983,61
Muiden palvelujen ostot			13 179 119,15	12 510 835,00
Palvelujen ostot yhteensä			75 016 161,12	73 979 818,61

11 Selvitys suunnitelman mukaisten polstojen perusteista

Poistosuunnitelma hyödykeryhmittäin 1.1.2013 lukien, kv 10.12.2012, kh 17.12.2012

	Poisto- menetelmä	Perusteet(kv hyv poistoaika/%	Poistoaika/ poistoprosentti
Aineettomat hyödykkeet			
Kehittämismenot	Tasapoisto	2-5 vuotta	3 vuotta
Aineettomat oikeudet	Tasapoisto	5-20 vuotta	5-20 vuotta
Atk-ohjelmistot	Tasapoisto	2-5 vuotta	3 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	Tasapoisto	2-5 vuotta	3 vuotta
Aineelliset hyödykkeet			
Maa- ja vesialueet	Ei poistoaikaa		
Rakennukset ja rakennelmat			
Hallinto- ja laitosrakennukset	Tasapoisto	20-50 vuotta	20 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	Tasapoisto	20-30 vuotta	20 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	Tasapoisto	20-30 vuotta	20 vuotta
Asuinrakennukset	Tasapoisto	30-50 vuotta	30 vuotta
Talourakennukset	Tasapoisto	10-20 vuotta	10 vuotta

Kilinteät rakenteet ja laitteet

Kadut, tiet, torit ja puistot	Menojäänn.polsto	15 % - 20 %	15 %
Sillat, laiturit, uimalat	Menojäänn.polsto	10 % - 25 %	15 %
Muut maa- ja vesirakenteet	Menojäänn.polsto	10 % - 20 %	15 %
Sähköjohdot, ulkovalaistuslaitteet	Menojäänn.polsto	15 % - 20 %	15 %
Liikenteen ohjauslaitteet	Tasapolsto	10-15 vuotta	10 vuotta
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	Tasapolsto	10-20 vuotta	10 vuotta
Muut kilinteät koneet, laitteet ja rakenteet	Tasapolsto	10-15 vuotta	10 vuotta

Koneet ja kalusto

Muut kuljetusvälineet	Tasapolsto	4-7 vuotta	5 vuotta
Muut raskaat koneet	Tasapolsto	10-15 vuotta	10 vuotta
Muut kevyet koneet	Tasapolsto	5-10 vuotta	5 vuotta
Atk-laitteet	Tasapolsto	3-5 vuotta	3 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	Tasapolsto	3-5 vuotta	5 vuotta

Muut aineelliset hyödykkeet

Luonnonvarat	Käytön mukainen polsto	Käytön mukainen polsto
--------------	------------------------	------------------------

Lisäksi**Forssan Vesihuoltolikelaitoksessa**

Muut pitkävaikutteiset menot, Perkiöntie 9	Tasapolsto		10 vuotta
Kilinteät rakenteet ja laitteet	Menojäänn.polsto	7 % - 10 %	8 %
Vedenjakeluverkosto	Menojäänn.polsto	7 % - 10 %	8 %
Viemäriverkko	Menojäänn.polsto	7 % - 10 %	8 %
Vedenottamot	Tasapolsto	20 vuotta	20 vuotta
Jätevedenpuhdistamo	Tasapolsto	20 vuotta	20 vuotta

Plenhankintaraja on 10.000 euroa.

Rakennukset ja rakennelmat:

Polstoalka pääsääntöisesti alaraja eli 20 vuotta 1.1.2013 lukien.

Mikäli peruskorjaus on yli 20 % edellisen tilikauden lopun hankintamenojäännöksestä, koko rakennuksen

uusi polstoalka on 20 vuotta eli peruskorjaus jatkaa rakennuksen taloudellista pitoaikaa.

Polstojen laskenta tasapolstoilla aloitetaan hankinnan tai valmistumisen jälkeisestä seuraavan kuukauden alusta

Kaupunginhallitus hyväksyy erilliset hyödykekohtaiset polstosuunnitelmat, mikäli perusteltua esim. teknis-taloudellisilla perusteilla.

12 Pakollisten varausten muutokset	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Kaupungin kaatopalkkojen jälkiholtovastuu 1.1.	5 302 160,97	6 937 870,43	5 302 160,97	6 937 870,43
Lisäykset tilikaudella		0,00		0,00
Vähennykset tilikaudella	2 765 232,33	1 635 709,46	2 765 232,33	1 635 709,46
Kaatopalkkojen jälkiholtovastuu 31.12.	2 536 928,64	5 302 160,97	2 536 928,64	5 302 160,97
K-H Shp:n alljäämän kattamisvastuu 1.1.			427 759,50	665 711,26
Vähennykset tilikaudella			402 428,50	237 951,76
Alljäämän kattamisvastuu 31.12.	0,00	0,00	25 331,00	427 759,50
Kanta-Hämeen Sph:n kotikuntavaltajien kustannusvastuu 1.1.	0,00			
Lisäykset tilikaudella	33 726,55	0,00		
Kotikuntavaltajien kustannusvastuu 31.12.	33 726,55	0,00		
Kanta-Hämeen Shp:n potilasvahinkovastuu 1.1.	495 135,25	266 563,11		
Lisäykset tilikaudella	66 076,27	228 572,14		
Potilasvahinkovastuu 31.12.	561 211,52	495 135,25		
13 Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	30 174,15	123 843,88	28 922,76	123 843,88
Rakennusten luovutusvoitot	2 436,97			
Muut luovutusvoitot	897 392,31	43 059,45	522 055,77	23 420,92
Luovutusvoitot yhteensä	930 003,43	166 903,33	550 978,53	147 264,80
Muut toimintakulut				
Koulukatu 13:n kilinteistön luovutustappio				521,12
Muut luovutustappiot	2 211,00	7 625,27	2 211,00	
Maaomaisuuden luovutustappiot		20 943,04		20 943,04
Luovutustappiot yhteensä	2 211,00	28 568,31	2 211,00	21 464,16

14 Satunnaisien tuottojen ja kulojen erittely	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Satunnaiset kulut				
Kaatopalkan määsennönnn pakollisen varauksen tulotus	-2 000 000,00		-2 000 000,00	
Satunnaiset kulut yhteensä	-2 000 000,00		-2 000 000,00	

15 Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely	Kaupunki	
	2018	2017
Osinkotuotot muista yhteisöistä	25 907,82	15 648,28
Yhteensä	25 907,82	15 648,28

16 Erittely poistoeron muutoksista

Ei liitetietoja

6. Tasetta koskevat liitetiedot

6.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

17 Kuluksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset

Ei liitetietoja

18 Arvonkorotukset	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Maa- ja vesialueet				
Arvo 1.1.	151 512,74	151 512,74		
Lisäykset				
Arvonkorotusten purku				
Arvo 31.12.	151 512,74	151 512,74		
Arvonkorotukset yhteensä 31.12.	151 512,74	151 512,74		

19 ERITTELY PYSYVISTÄ VASTAAVISTA

Aineellomat ja aineelliset hyödykkeet	Aineellomat		Aineelliset hyödykkeet		Aineelliset hyödykkeet			Yhteensä
	Aineellomat aikaudet	Muut pitkävaikut- teiset menot	Maap- ja vesi- alueet	Rakennukset	Käsitteit rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Ennakkomaksut ja keskenmääräiset hankinnat	
Poistamaton hankintameno 1.1.	53 242,31	60 364,27	113 636,58	41 476 845,02	26 312 620,45	1 342 949,50	552 974,24	83 847 363,65
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	781 834,88	1 909 921,11	433 027,55	2 349 177,66	5 507 710,62
Rehollisuusaudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	33 352,00	8 863,99	0,00	0,00	43 215,99
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	23 670,63	23 670,63	0,00	0,00	17 004,04	2 211,00	39 985,67
Siirot erien välillä	0,00	0,00	0,00	82 112,16	128 732,72	0,00	220 844,88	0,00
Tilikauden poisto	34 880,42	20 070,50	54 950,92	4 696 398,87	2 889 571,46	448 082,10	0,00	8 044 033,43
Aronalennukset ja näiden palautukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	18 361,89	16 653,14	35 015,03	37 621 170,19	25 441 838,63	1 310 880,91	2 679 086,02	81 227 886,92
Aronkorotukset								
Kirjainpitoarvo 31.12.	18 361,89	16 653,14	35 015,03	37 621 170,19	25 441 838,63	1 310 880,91	2 679 086,02	81 227 886,92
Ohennetut lisäpoistot								
Töiden korotus				1 000 000,00				1 000 000,00
Kuukausi korotus				1 000 000,00				1 000 000,00

306 447,27 euroa

Tilikauden aikana kirjautet
pieni-hankinnat

19 Maa- ja vesialueet erittely	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut	256 342,13	197 306,15	127 807,82	122 383,06
Muut maa- ja vesialueet	18 477 707,88	18 512 508,14	14 047 095,15	14 039 621,38
Maa- ja vesialueet yhteensä	18 734 050,01	18 709 814,29	14 174 902,97	14 162 004,44

Sijoitukset

Pysyvien vastaavien sijoitukset	Osakkeet konserni- yhtiöt	Osakkeet ja osuudet		Yhteensä	Saamiset konserni- yhtéisöt	Muut laina- ja muut saamiset		Yhteensä
		Kunta- yhtymä- osuudet	Muut osakkeet ja osuudet			Saamiset kunta- yhtymät	Saamiset muut yhtéisöt	
Hankintameno 1.1.	4 146 263,04	18 478 385,53	10 685 413,29	33 310 061,86	271 791,69	490 000,00	70 565,71	832 357,40
Lisäykset	25 934,00			25 934,00				0,00
Vähennykset			12 500,00	12 500,00		122 500,00		122 500,00
Sirrot erien välillä				0,00				0,00
Hankintameno 31.12.	4 172 197,04	18 478 385,53	10 672 913,29	33 323 495,86	271 791,69	367 500,00	70 565,71	709 857,40
Arvonlennukset				0,00				0,00
Arvonkorotukset				0,00				0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	4 172 197,04	18 478 385,53	10 672 913,29	33 323 495,86	271 791,69	367 500,00	70 565,71	709 857,40

20-22 Omistukset muissa yhteisöissä

	Kotipaikka	Kunnan omistusosuus	Konsernin omistusosuus	Kuntakonsernin osuus (1000 €)		
				omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitosta/tappiosta
20 Tytäryhteisöt						
Forsaa-asunnot Oy	Forsaa	100,00 %	100,00 %	932	11 760	-167
- As Oy Forsaan Ystävyydenpulato (väällinen omistus ed. kautta)		100,00 %	100,00 %	-173	1	-20
Forsaan Yritysk kehitys Oy	Forsaa	100,00 %	100,00 %	-183	18 168	-15
- Forsaa invest Oy (väällinen omistus ed. kautta)		100,00 %	100,00 %	230	3	-1
- Klint Oy Forsaan Lastu (väällinen omistus ed. kautta)		60,60 %	60,60 %	-350	19	-200
- Klint Oy Forsaan Kassinkatu (väällinen omistus Forsaan Yritysk kehitys Oy:n kautta)	Forsaa	100,00 %	100,00 %	314	0	1
Loimijoen Kuntapalvelut Oy	Forsaa	59,20 %	83,36 %	464	1 351	106
Forsaan kaupungin Vanhustenkotiyhdistys ry	Forsaa	jäsen		2 247	342	10
21 Kuntayhtymät						
Forsaan seudun hyvinvointikuntayhtymä	Forsaa	59,96 %		-753	9 501	-542
Hämeen liitto	Hämeenlinna	11,73 %		128	467	-1
Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin ky	Hämeenlinna	3,78 %		-2 368	2 809	-2021
Lounais-Hämeen koulutus kuntayhtymä	Forsaa	44,12 %		6 046	906	68
Eteva kuntayhtymä	Mäntsälä	0,64 %		4	321	10
22 Osakkuusyhteisöt						
As Oy Forsaan Hakanilitty	Forsaa	39,00 %	39,00 %	Tilinpäätöstä ei saatavilla		
As. Oy Töölönriivi	Forsaa	40,20 %	40,20 %	162	1	1
Seutukry Oy:n osakkeet myyty tilikauden aikana	Hämeenlinna					

23 Saamisten erittely	Kaupunki	
	2018	2017
Pitkääkaiset saamiset		
Saamiset tytäryhteisöiltä		
Lainasaamiset	109 167,05	109 167,05
Yhteensä	109 167,05	109 167,05
Lyhytkaaiset saamiset		
Saamiset tytäryhteisöiltä		
Myyntisaamiset	78 595,65	83 289,39
Lainasaamiset	2 624 013,93	1 886 113,33
Siirtosaamiset		26 096,00
Yhteensä	2 702 609,58	1 995 498,72
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä		
Myyntisaamiset	130 129,96	389 625,87
Siirtosaamiset	26 192,42	393 986,94
Yhteensä	156 322,38	783 612,81

24 Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Lyhytkaaiset siirtosaamiset				
Erityisopetuksen loppumaksut muilta kunnilta	170 143,23	79 139,65	170 143,23	79 139,65
EU-tuet ja muut hankeavustukset	409 069,63	240 237,82	62 274,61	
Henkilöstöön liittyvät saamiset	187 534,00	98 969,37	115 441,97	74 000,35
FSHKY, loppulasku v. 2017		139 890,15		349 376,00
FSHKY, oppilashuollon palautus	7 411,00	14 048,83	18 509,00	35 087,00
Hämeen ELY-keskus, avustukset ja paikkatuet	194 815,17	158 054,66	302 519,57	223 025,83
Hämeenlinnan kaupunki, pelastustolmen palautus		52 767,24		52 767,24
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	334 014,24	296 859,71	136 000,00	152 500,00
Lukion loppumaksut muilta kunnilta	164 508,48	122 637,58	164 508,48	122 637,58
Valtiokonttori, korvaus sotainvalidien laitoshoidosta		121 072,69		
Valtiovarainministeriö, opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus		130 588,58		
Vesihuoltolaitoksen arviolaskutus joulukuulta	178 419,00	107 790,50	178 419,00	107 790,50
Wahren-opiston loppumaksut kunnilta		41 920,00		41 920,00
Muut tulojäämät	124 076,03	373 402,89	61 459,94	142 522,89
Lyhytkaaiset siirtosaamiset yhteensä	1 769 990,78	1 977 379,67	1 209 275,80	1 380 767,04

6.1 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

25 Oman pääoman erittely	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Peruspääoma 1.1.	65 532 097,36	65 532 097,36	65 532 097,36	65 532 097,36
Peruspääoma 31.12.	65 532 097,36	65 532 097,36	65 532 097,36	65 532 097,36
Arvonkorotusrahasto 1.1.	151 512,74	151 512,74	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto 31.12.	151 512,74	151 512,74	0,00	0,00
Muut omat rahastot 1.1.	1 887 682,75	4 312 129,94	0,00	0,00
Lisäykset tilikaudella	158 101,60			
Vähennykset tilikaudella	132,35	2 424 447,19		
Muut omat rahastot 31.12.	2 045 652,00	1 887 682,75	0,00	0,00
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	25 667 322,06	24 755 078,85	9 061 620,13	8 750 435,84
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	25 667 322,06	24 755 078,85	9 061 620,13	8 750 435,84
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-4 262 569,55	912 243,21	-453 195,94	311 184,29
Oma pääoma yhteensä	89 134 014,61	93 238 614,91	74 140 521,55	74 593 717,49

27 Pitkääkaiset velat	Kaupunki	
	2018	2017
Velat ja velkojen osat, jotka erääntyvät 1.1.2024 tai sen jälkeen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	13 243 732,80	10 852 200,00
Pitkääkaiset velat yhteensä	13 243 732,80	10 852 200,00

28 Joukkovelkakirjalainat			Kaupunki	
	2018		2018	2017
Alle vuoden kuluessa erääntyvät kuntatodistuslainat			0,00	5 000 000,00
- korko -0,03 %				
- erääntyä 31.8.2018				
Joukkovelkakirjalainat yhteensä			0,00	5 000 000,00
29 Pakolliset varaukset	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Muut pakolliset varaukset				
Kaatopalkkojen jälkiholtovastuuvaraus	2 536 928,64	5 302 160,97	2 536 928,64	5 302 160,97
K-H Shp:n alijäämän kattamisvaraus			25 331,00	427 759,50
Kotikuntavaihtajien kustannusvastuu, ky	33 726,55			
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu, ky	561 211,52	495 135,25		
Muut pakolliset varaukset yhteensä	3 131 866,71	5 797 296,22	2 562 259,64	5 729 920,47
30 Vieras pääoma			Kaupunki	
			2018	2017
Lyhytaikainen vieras pääoma				
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat			99 709,38	36 113,01
Yhteensä			99 709,38	36 113,01
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat			86 280,60	51 706,94
Siirtovelat			1 011 194,30	1 039 131,50
Yhteensä			1 097 474,90	1 090 838,44
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille				
Ostovelat			0,00	35 813,07
Yhteensä			0,00	35 813,07
Vieras pääoma yhteensä			1 197 184,28	1 162 764,52
31 Sekkiliikemittit			2018	2017
Luotollisen sekkiliikkeen sekkiliikemittit 31.12.			2 500 000,00	2 500 000,00
- siltä käyttämättä oleva määrä			2 117 030,04	2 500 000,00
32 Muiden velkojen erittely			Kaupunki	
			2018	2017
Muut velat				
Muut velat			1 953,92	1 953,92
Muut velat yhteensä			1 953,92	1 953,92
33 Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Pitkäaikaiset siirtovelat				
HKScan Finland Oy		180 183,41		180 183,41
Lyhytaikaiset siirtovelat				
HKScan Finland Oy	178 086,64	562 000,00	178 086,64	562 000,00
Tuloennakot	944 224,81	262 109,59	369 451,94	219 644,59
Menojäämät				
FSHKY:n loppulasku	404 862,20	413 830,00	1 011 194,30	1 034 575,00
Korkojaksotukset	63 542,67	105 927,40	41 012,89	49 235,60
Laskennalliset verovelat	397 443,83	456 485,80		
Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy		83 944,00		83 944,90
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	73 154,00	92 268,00	73 154,00	92 268,00
Paikkojen ja henkilösvivukulujen jaksotukset	10 957 914,55	11 106 535,93	3 479 159,81	3 520 264,04
Verohallinto, joulukuu	579 477,84		579 477,84	
Muut menojäämät	832 983,58	879 992,41	20 524,03	54 622,35
Siirtovelat yhteensä	14 431 709,92	14 143 276,54	5 752 061,45	5 796 737,89

7. Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

38 Vuokravastuut	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Vuokravastuut yhteensä	262 289,22	303 684,30		
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	68 275,67	62 801,66		
Leasingvastuut yhteensä				
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	653 654,98	411 921,14	257 821,48	228 312,43
Myöhemmin maksettavat	1 442 576,20	833 985,09	479 035,20	486 818,95
Yhteensä	2 096 231,18	1 245 906,23	736 856,68	715 131,38

39 Vastuusitoumukset	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma			41 320 000,00	46 256 366,60
Jäljellä oleva pääoma			24 323 022,23	26 573 707,34
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	1 614 387,86	1 614 387,86	1 595 500,00	1 595 500,00
Jäljellä oleva pääoma	954 429,45	1 000 341,38	939 870,06	984 995,00

40 Vastuu Kuntien takauskeskukseen takausvastuista	Kaupunki	
	2018	2017
Kunnan osuus takauskeskukseen takausvastuista 31.12.	98 107 903,00	97 027 307,00
Kunnan mahd. vastuuta kattava osuus takauskesk. rahastosta 31.12.	63 029,80	64 126,75

41 Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

Järjestelyn tarkoitus	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017

Johdannaissopimukset

Koronvaihtosopimus 1

Sopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus tehty ajalle 19.11.2013-19.11.2022.

Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä	1 200 000	1 500 000
Käypä arvon pankin ilmoituksen mukaan	-51 808	-69 877
Danske Bank Market		

Koronvaihtosopimus 2

Sopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus tehty ajalle 10.10.2014-10.10.2021

Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä	2 144 000	2 858 000
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan	-76 829	-123 249
Danske Bank Market		

Koronvaihtosopimus 3

Sopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus tehty ajalle 24.9.2016-24.9.2035

Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä	6 974 360	7 384 616
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan	2 228	83 203
Kuntarahoitus Oyj		

	Konserni		Kaupunki	
	2018	2017	2018	2017
Koronvaihtosopimus 4				
Sopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus tehty ajalle 31.1.2013-31.1.2020				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä	5 776 000	6 080 000		
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan	-139 233	-226 921		
OP Yrityspankki Oyj/Forsaa-asunnot Oy				
Koronvaihtosopimus 5				
Sopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus tehty ajalle 29.3.2017-29.3.2024				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä			1 875 000	2 025 000
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan			-9 835	6 449
Danske Bank Market				
Koronvaihtosopimus 6				
Sopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus tehty ajalle 12.10.2017-12.10.2027				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä	2 775 000	2 925 000		
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan	-27 094	5 512		
OP Yrityspankki Oyj/FYK				
Koronvaihtosopimus 7				
Sopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus tehty ajalle 22.6.2018-22.12.2027				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä			3 600 000,00	
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan			-72 843,00	
Op Yrityspankki Oyj				
Koronvaihtosopimus 8 (tehty tulevaisuudessa alkavaksi)				
Sopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Lainan nostetaan 15.1.2020 alkaen. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus tehty ajalle 15.1.2020-15.1.2040				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä				
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan				
Johdannaiset sisältävät koronvaihtosopimuksia. Kalkki koronvaihtosopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa. Kaupunki on sitonut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan koron koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon. Korkojohdannaisista aiheutuneet kassavirrat on kirjattu tilikauden aikana korkokulujen oikaisuksi. Sopimuksia on voimassa 15.1.2040 saakka.				
1 Kaupunki ja Hämeen ammatillisen korkeakoulutuksen kuntayhtymä tekivät 27.10.2004 kehäämön tiloja koskeneen käyttö sopimuksen. Siinä sovittiin tontin ja rakennusten hallinnan jaosta, hoidosta sekä kunnossapidosta ja muusta ylläpidosta. Sopimus jatkuu nykyisin kaupungin ja Hämeen ammattikorkeakoulu Oy:n välisenä.				
2 Kaupungin hallitus on hyväksynyt Forssa-konsernia koskevan konsernitilisolimuksen 5.3.2007. Vuonna 2018 sopimuksen piirissä olivat kaupunki liikelaitoksineen, kaupungin tytäryhteisöt, Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä ja Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymä. Sopimuksen mukaan emoyhteisö vastaa konsernitilillä koskevien tilitehtojen täyttämisestä pankille. Konsernin sisäinen limitti oli yhteensä 7,3 miljoonaa euroa. Ulkoinen limitti oli 4 miljoonaa euroa.				

3 Kaupunki ja Forssan ev.-lut seurakuntayhtymä ovat sopineet Vieremän koulun lisärakennuksen rakentamisesta, sen huonetilojen hallinnan jaosta ja käytöstä, lisärakennusta ympäröivän piha-alueen käytöstä sekä lisärakennuksen ja piha-alueen kunnossapidosta ja puhtaanapidosta. Kaupunki on rakennuttanut lisärakennuksen ja saanut sen kokonaisuudessaan omistukseensa. Seurakunta on saanut sopimuksessa esitetyt huonetilat pysyvään hallintaansa ja maksanut niiltä vastaavan osuuden lisärakennuksen rakennuskustannuksista. Lisärakennusta ympäröivä piha-alue on osapuolten yhteisessä käytössä. Seurakunta on maksanut rakennuskustannuksista hallintaan tulevia huonetiloja vastaavan osuuden. Kaupungin tiloja käytetään ensisijaisesti koulunkäyntiin ja seurakunnan tiloja ensisijaisesti kerhotiloina. Osapuolet voivat käyttää toistensa tiloja erikseen sovittuun tapoihin. Osapuolet maksavat huonetilojen ylläpito-, puhtaanapito- ja peruskorjauskustannukset hallintansa mukaisessa suhteessa. Kaupunki maksaa piha-alueen kunnossapito- ja puhtaanapitokustannukset. Lisärakennusta ei pureta ainakaan ennen vuotta 2032, elleivät osapuolet toisin eovi. Mikäli rakennus tuhoutuu tulipalon tai muun syyn takia, kaupunki rakennuttaa kustannuksellaan vastaavat tilat uudelleen.

4 Kaupunki teki 8.4.2003 HK Ruokatalo Oy:n kanssa Talsolla II C -asemakaavamuutoksen toteuttamiseen liittyneen maankäyttö- ja vaihtosopimuksen. Siinä on sovittu sekä yhtiön että kaupungin erillaisista toimenpiteistä.

5 Kaupunki on kustannuksellaan rakentanut Munkkinlementie -nimisen kadun ja Rokes Oy:n kaupungilta 22.1.2003 ostamaa omaa tonttia palvelevan katuliittymän valtatielle 10 sekä kevyen liikenteen väylän yhtiön ostamalle tontille tehtävältä pysäköintipaikalta Loimijoen ylittävälle kevyen liikenteen sillalle. Kaupunki on myös sitoutunut luovuttamaan Rokes Oy:lle korvauksetta sen ostamaan tonttiin Sortohaka V -asemakaavan toteuttamiseksi tarvittavan lisäalueen.

6 Kaupunki asetti Hämeen ELY-keskukselle 1,38 miljoonan euron pankkivakuuden Viksbergin suljetun kaatopalkan asianmukaisen hoidon varmistamiseksi. Vakuussummasta 0,37 miljoonaa euroa koskee kaatopalkan jälkitarkkailua (Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätös nro 208/2018/1 annettu 26.10.2018).

7 Kaupunki asetti vuoden 2017 tavoitteeksi Koljärven alueen Jätevesiosuuskunnan toimintamahdollisuuksien ja tarvittavien järjestelyiden selvittämisen. Kaupunki teetti BDO Oy:llä Koljärven alueen Jätevesiosuuskunnan talouden ja toiminnan edellytyksistä selvityksen. Raportin johtopäätöksenä todettiin, että Koljärven alueen Jätevesiosuuskunnan verkoston hankinta-arvo ja siten myös sen rakentamista varten otettujen lainojen määrä oli huomattavan suuri verrattuna osuuskunnan vuotuliseen liikevaihtoon. Raportin mukaan oli ilmeistä, että jätevesiosuuskunta ei pystyisi omalla toiminnallaan merkittävästi lyhentämään velkojaan, vaan sen velkavastuut tulisivat pääosin lainojen takaaajan eli Forssan kaupungin maksettaviksi. Kaupunginvaltuusto käsittelee asiaa 13.11.2017 ja päätti, että Koljärven alueen Jätevesiosuuskunnan liiketoiminnan, käyttöomaisuuden ja lainojen siirto Forssan vesihuoltoliikelaitokselle tapahtuisi 1.7.2018. Vesihuoltoliikelaitoksen johtokunta esitti kokouksessaan 26.4.2018 kaupunginhallitukselle, että samanaikaisesti Koljärven alueen Jätevesiosuuskunnan järjestelyiden kanssa valmisteltaisiin samalla alueella toimivan Matkun vesiosuuskunnan verkoston ja toimintojen siirtymistä vesihuoltoliikelaitoksen hoidettaviksi. Matkun vesiosuuskunta oli velaton. Kaupunginhallitus käsittelee asiaa 4.6.2018 ja päätyi siirtämään Koljärven alueen Jätevesiosuuskunnan asian viemistä valtuuston käsiteltäväksi, koska moni asia oli vielä niin keskeneräinen, ettei valtuusto voisi tehdä asiasta päätöstä kesäkuun kokouksessaan. Kaupunginvaltuusto päätti valmistelun jälkeen kokouksessaan 3.12.2018, että Koljärven alueen Jätevesiosuuskunnan liiketoiminnan, käyttöomaisuuden ja lainojen siirto sekä Matkun vesiosuuskunnan liiketoiminnan ja käyttöomaisuuden siirto Forssan vesihuoltoliikelaitokselle tapahtuisi 1.1.2019. Järjestelyn seurauksena vesihuoltoliikelaitoksen tasearvo kasvoi siirtyvän verkoston avulla ja osuuskunnan jäljellä oleva, kaupungin takaama laina tuli vesihuoltoliikelaitoksen vastattavaksi.

8. Henkilöstöä koskevat liitetiedot

	Kaupunki	
	2018	2017
42 Kaupungin henkilöstön lukumäärä 31.12.		
Keskushallinto	38	36
Sivistys- ja tulevaisuuspalveluiden toimiala	584	570
Kasvatuksen toimiala	0	0
Perusturvan toimiala	0	0
Vapaa-aikatolmen toimiala	0	0
Teknisen ja ympäristötoimen toimiala	67	73
Vesihuoltoliikelaitos	22	21
Yhteensä	709	700
43 Henkilöstökulut	2018	2017
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	29 323 594,99	28 963 013,52
Henkilöstökuluja aktivoitu alneettomien ja alneellisiin hyödykkeisiin	114 895,47	111 619,88
Henkilöstökulut yhteensä	29 438 490,46	29 074 633,40

44 Luottamushenkilön palkkiosta perityt ja puolueelle tai puolueyhdistykselle tilittetyt luottamushenkilömaksut	Kaupunki	
	2018	2017
Forssan Työväenyhdistys	10 701,75	10 111,50
Keskusta, Forssa	6 162,75	6 674,50
Kokoomus, Forssa	6 100,70	6 359,92
Kristillidemokraatit	368,46	375,39
Lounais-Hämeen Vihreät	678,40	696,39
Perussuomalaiset	860,39	950,40
Vasemmistoliitto, Forssa	3 707,90	3 702,45
Tilittetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	26 580,35	28 670,55
45 Tilintarkastajan palkkiot	2018	2017
Tarkastusyhteisö BDO Auditor Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	18 898,45	21 105,31
Muut palkkiot	<u>586,50</u>	<u>2 653,50</u>
Palkkiot yhteensä	19 484,95	23 758,81

46 Kunnan ja sen intressitahoihin kuuluvien väliset liiketoimet

Kaupunginvaltuusto päätti 19.12.2016 hyväksyä Forssan Yrityskehitys Oy:lle luovutettavien toimitilojen (Koulukatu 13) luovutuksen ja maa-alueen vuokraamisen periaatteet. Kaupunginhallitus hyväksyi 23.1.2017 seuraavat sopimukset:
 Sopimus, jolla Forssan kaupunki luovuttaa Forssan Yrityskehitys Oy:lle omistukseen Koulukatu 13 sijaitsevan rakennuksen 1.1.2017 alkaen. Rakennuksen luovutusarvo 794.000 euroa. Rakennus on sijoitettun vapaan pääoman rahastoon tehtävän sijoituksen maksuna yhtiön pantavaa omaisuutta.
 Samalla hyväksyttiin kaupungin ja Forssan Yrityskehitys Oy:n välinen maanvuokrasopimus (tontti osoitteessa Koulukatu 13). Vuokrasopimus päättyy 31.12.2056.

Kaupunginjohtajan kanssa on solmittu kuntalain mukainen johtajasopimus, jossa on sovittu kahdeksan kuukauden palkkaa vastaava siirtymäkorvaus. Korvauksesta vähennetään irtisanomisajan palkka. Valtuusto hyväksyi johtajasopimuksen 13.2.2017.

Forssan vesihuoltoliikelaitoksen tilinpäätös

Tolmintakertomus

1. Vesihuoltojohtajan katsaus

Yleistä

Vuosi 2018 oli Forssan vesihuoltoliikelaitoksen 25. toimintavuosi kunnallisena liikelaitoksena. Forssan vesihuoltoliikelaitos asetti vuoden 2017 kesällä omaksi tavoitteekseen, että tuolloin laitoksen asiakkaille kiusaa ja suoranaista haittaa aiheuttaneet vesijohtoverkoston sakkaongelmat täytyy saada hallintaan. Projekti aloitettiin suunnitteluttamalla vedenkäsittelylaitos vuoden 2017 aikana ja vuoden 2018 alussa projekti sai jatkoa, kun rakennustyöt Vieremän vedenkäsittelylaitoksen rakentamiseksi käynnistyivät. Investointi vesihuollon laadun parantamiseen on kaikin puolin merkittävä Forssan vesihuollon tulevaisuutta ajatellen! Käsittelylaitoksen myötä voidaan perustellusti sanoa, että Forssan vesihuolto palvelee asiakkaitaan paremmin toimittamalla sille ilman vedenkäsittelykemikaalia käsiteltyä talousvettä, kun alkointi uudessa käsittelylaitoksessa tapahtuu ilmastamalla vettä, eikä aikaisemmin käytettyä lipeää enää tarvita. Projekti on merkittävä myös taloudellisesta näkökulmasta katsottuna, nousevathan sen rakentamiskustannukset kokonaisuudessaan n. kahteen miljoonaan euroon. Summa on suuri, mutta samaan aikaan on hyvä ymmärtää, että vesihuollon investoinnit tehdään aina katse pitkälle tulevaisuuteen.

Toimintavuoden aikana Forssassa päätettiin siirtää Kojjärven alueen jätevesiosuuskunnan ja Matkun vesiosuuskunnan toiminta osaksi Forssan vesihuoltoliikelaitoksen toimintaa. Vesi- ja viemäriverkoston sekä jätevedenpumppaamoiden siirtymisen myötä vesihuoltoliikelaitokselle siirtyi em. lisäksi myös velkaa. Lisääntyvä velkamäärä lisää vesihuoltoliikelaitoksen jo ennestään kohtuullisen suurta velkataakkaa.

Forssan vesijohtoverkoston vuotoprosentti on hyvällä ja hallittavalla tasolla. Johtuen verkoston vuodoista ja huuhteluista, oli hukkaveden osuus 23,8 % verkostoon pumpatusta vesimäärästä. Veden myynti nousi vuoteen 2017 verrattuna 1,5 % ja laskutetun jäteveden määrä laski -3,0 %.

Talous

Forssan vesihuoltoliikelaitoksen liikevaihto oli hyväksytyä talousarviota alhaisempi, myös kulut olivat hieman talousarviota pienemmät. Tilikauden 2018 ylijäämäksi muodostui 214 569 euroa ja se on 131 570 euroa hyväksytyä talousarviota parempi. Materiaalikulut ja ostopalvelut alittivat talousarvion 91 376 eurolla ja henkilöstökulut olivat 57 683 euroa hyväksytyä talousarviota pienemmät. Jäteveden puhdistamon saneeraukseen otetusta 8 000 000 euron lainasta oli vuoden 2018 lopussa jäljellä 6 974 360 euroa. Vesihuoltoliikelaitoksen käytössä olevasta konsernitilin limiitistä oli tilikauden päättyessä "lainassa" 382 970 euroa ja se kuvastaa hyvin vesihuoltoliikelaitoksen hankalaa taloudellista tilannetta. Vesihuoltoliikelaitoksen välttämättömiin investointeihin päätettiin vuoden 2018 lopulla ottaa 2 500 000 euron laina. Lainan takaisinmaksuaika on 10 vuotta. Forssan vesihuoltoliikelaitos tuloutti omistajalleen Forssan kaupungille hyväksytyyn talousarvion mukaisesti 1 100 000 euroa.

Rakentaminen

Tilikauden aikana tehtiin pääsääntöisesti pelkästään ennakoituja investointeja. Vieremän vedenkäsittelylaitoksen rakentaminen oli ehdottomasti vesihuoltoliikelaitoksen merkittävin projekti. Rantalanmäen jätevedenpumppaamo saneerattiin työohjelman mukaisesti. Ennakoimattomia töitä oli mm. Linikkalankadun viemärin sujutus, joka oli pakko tehdä pääviemärin romahdettua.

Tulevia näkymiä

Vesimittareiden etäluennan myötä vesihuoltoliikelaitos on kehittänyt yhdessä alihankkijan kanssa nettipohjaista asiakasportaalia, jonka avulla laitoksen asiakkaat voivat mm. seurata vedenkulutustaan ja tilata järjestelmästä hälytyksiä. Asiakasportaali julkaistaan toukuussa 2019. Vesimittareiden etäluenta ja asiakasportaali tukevat Forssan järkivihreää strategiaa pyrkien tehostamaan vedenkäyttöä ja ehkäisemään osaltaan vesivahinkoja.

Portaan Kellarimäen vedenottamon vedenottoluvulle päätettiin hakea 5 vuotta jatkoaikaa ja taloussuunnitelman mukaan vedenottamon ja siirtojohtolinjan rakennustyöt aloitetaan aikaisintaan vuoden 2020 lopulla. Ensimmäisessä vaiheessa Forssaan johdettavat vesimäärät ovat varsin pieniä ollen alle 10 % nykyisestä vedentarpeesta, mutta Kellarimäen vedentuotantoa on tarkoitus tehostaa hankkeen ns. toisessa vaiheessa tekopohjavettä muodostamalla. Ympäristölupa tekopohjaveden muodostamiseksi saadaan lupaviranomaisen käsittelyyn, kun ensimmäinen vaihe on toteutettu. Tekopohjavesihankkeiden ympäristölupien käsittelyajat ovat Suomessa olleet pitkiä ja siihen on syytä varautua myös Kellarimäen osalta.

Laitoksen talouden hoito kestäväällä tasolla edellyttää jatkossa taksojen tarkistusta.

Kimmo Paakkonen
vesihuoltojohtaja

2. Olennaiset tapahtumat ja muutokset toiminnassa ja taloudessa

Laitoksen palvelutoiminta jatkui vakiintuneen käytännön mukaisena. Laitoksen omistajalleen maksamaa peruspääoman tuottoa pienennettiin 250 000 eurolla vuoden 2017 tasta, mutta sen suuruus aiheuttaa edelleen haasteita taloudenpitoon.

Tilikauden 2018 ylijäämä oli 214 567 euroa ja se on 131 570 euroa hyväksytyä talousarviota parempi. Koska liikevaihto oli 105 471 euroa alle talousarviossa hyväksytyn, johtuu hyvä tulos ennen kaikkea menokurista ja siitä, että tilikauden 2018 aikana ei tullut sellaisia laiterikkoja ja toimintahäiriöitä, jotka olisivat nostaneet tuloslaskelman kuluja.

Johtokunta

Forssan vesihuoltoliikelaitoksen 4-vuotinen johtokunta johtaa laitoksen toimintaa kunnanhallituksen alaisuudessa. Johtokunta koostuu 5 jäsenestä. Asiat esitteli Forssan vesihuoltojohtaja Kimmo Paakkonen.

Johtokunta kokoontui 11 kertaa ja käsitteli 56 pykälää.

Johtokunnan jäsenet ja varajäsenet	(suluissa osallistuminen)
Riikka Kinnunen, pj (10)	(Irja von Hertzen)
Janne Vuorenmaa (11)	(Jukka Sipponen)
Antero Koskenoja (9)	(Eero Koivisto) (2)
Mari Penttilä (8)	(Anu Puranen)
Anne-Mari Aalto (10)	(Marjut Kallioinen)

Johtokunnan kokoukseen on voinut johtosäännön mukaan osallistua seuraavat henkilöt: kaupunginhallituksen pj. Kaisa Lepola, kaupunginhallituksen nimeämä edustaja Ilkka Jonenpalo (varalla Matti Uutela), kaupunginjohtaja Jari Kesäniemi (varalla talousjohtaja Leena Järvenpää) ja tekninen johtaja Antti Heinilä.

Johtokunta käsitteli talousarvion ja toimintasuunnitelmien sekä talouden toteutumisseuran lisäksi kertomusvuoden kokouksissaan mm. seuraavia asioita:

- Yhteistoimintasopimus Portaan vedenottamon rakentamisesta, veden ottamisesta sekä vesihuollon varmuuden parantamisesta Forssan kaupungin ja Tammelan kunnan välillä
- Forssan vesihuoltoliikelaitoksen yleiset toimitus- ja sopimusehdot
- Koijärven alueen jätevesiosuuskunnan toiminnan ja talouden järjestelyt
- Matkun vesiosuuskunnan toiminnan ja talouden järjestelyt
- Vieremän vedenkäsittelylaitoksen sähkö-, instrumentointi- ja automaation hankinta
- Asiakaspalvelupäällikön palkkaaminen

Henkilöstö

Toimisto

Hannula Sanna-Maija	vesihuoltosihteeri
Karhu Eija	vesihuoltosihteeri
Lindström Jorma	suunnittelupäällikkö

Mäkinen Ville
 Nummela Heli
 Paakkonen Kimmo
 Yli-Väärälä Mari

asiakaspalvelupäällikkö (aloitti 13.8.2018)
 vesihuoltosihteeri (eläkkeelle 31.7.2018)
 vesihuoltojohtaja
 vesihuoltosihteeri

Vesilaitos ja verkosto

Fagerström Pentti
 Jyly Mika
 Koskenoja Olli
 Kossila Tomi
 Nikkanen Topi
 Seppänen Henri
 Viitanen Jarmo
 Virtanen Markku
 Vähä-Pietilä Tero

putkiasentaja
 putkiasentaja
 putkiasentaja
 putkiasentaja
 putkiasentaja
 putkimestari
 työpäällikkö
 putkiasentaja
 putkiasentaja

Jätevedenpuhdistamo

Jokikunnas Kalle
 Komu Jaana
 Leinonen Hannu
 Lindstedt Pirkko
 Lindström Janne
 Suojoki Petri
 Vähämäki Jani

prosessinhoitaja
 käyttöpäällikkö (aloitti 12.2.2018)
 sähkömestari
 prosessinhoitaja
 prosessinhoitaja (aloitti 1.8.2018)
 prosessinhoitaja
 prosessinhoitaja

Henkilökunnan työpaikkakokouksia järjestettiin kertomusvuonna 3 kertaa.

Henkilökuntaa oli yhteensä 22, joista määräaikaisia 1.

Maksetut palkat ja palkkiot: 1 119 616 euroa (2017: 1 039 461 euroa). Sisältää investointeihin aktivoidut palkat.

3. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Merkittävin toimintariski liittyy talousveden puhtauteen ja sitä kautta ihmisten terveyteen ja elintarviketeollisuuden toimintaan. Vakavimmin talousveden puhtautta uhkaa pohjaveden saastuminen. Saastumisen vaara liittyy mm. liikenteeseen, jossa jokainen vaarallista kemikaalia sisältävä kuljetus pohjavesialueella muodostaa onnettomuustilanteessa suuren riskin. Vanhat ympäristöpäästöt ovat pilvevinä ennalta arvaamattomia. Niiden olemassaolo voi joskus realisoida. Jätevesien joutuminen pohjaveteen on jossain määrin myös mahdollista. Jäteveden puhdistuksessa toimintahäiriö uhkaa vesistöä. Kaikissa toteutuvissa onnettomuuksissa ovat mukana myös taloudelliset tappiot. Myös maine saattaa tahraantua pitkäksi aikaa. Suurasiakkaan menettäminen tietäisi toimintojen sopeuttamista alentuneeseen liikevaihtoon.

22.8.2014 vesihuoltolain muuttamisesta annetun lain mukaisesti hulevesien järjestämisestä aiheutuneet kustannukset on vesihuoltolain edellyttämistä tilinpäätöksen liitetiedoista ilmenevästi eriytetty vesihuoltoliikelaitoksen tilinpäätöksestä. Hulevesiverkoston rakentamisesta aiheutuneet investointikulut on kirjattu hulevesirahoituslaskelmassa esitetyksi ja käyttötalouden kulut on kohdennettu tiliöimällä kuluista aiheuttamisperiaatteella toteutuneen mukaisesti sellaisenaan ne kulut, jotka kohdentuvat yksiselitteisesti suoraan hulevesiin. Aiheuttamisperiaatteen mukaisesti toteutuneet kulut on laskutettu Forssan kaupungin katu- ja viherlaitokselta. Hulevesipoistojen osuuden on kaupunki korvannut tukemalla vesihuoltoliikelaitoksen hulevesi-investointeja poistoja vastaavalla euromäärällä. Taseeseen on otettu myös alv-saamiset ja ostovelat sekä korottomat velat kunnalta ja jäännöspääomalla erät on tasattu.

4. Ympäristötekijät

Jäteveden puhdistuksessa ja veden hankinnassa toimitaan ympäristöluvan ehtojen puitteissa. Ympäristöviranomaisen valvoo molempia toimia. Aiheutetusta ympäristövahingosta on aiheuttaja korvausvastuussa. Kertomusvuonna ei maksettu vahingonkorvauksia.

5. Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Vesihuoltolaitosten toiminta on yksityiskohtiaan myöten säänneltyä. Sääntely pitää sisällään rakenteita, jotka toimivat sisäisen valvonnan kannalta hyvin. Keskeinen tekijä on avoimuus toiminnoissa. Forssan vesihuoltoliikelaitos noudattaa Forssan kunnan sisäisen valvonnan yleisohjetta. Seuraavassa luettelossa mainitaan joitakin laitoksen toimintojen sisään rakentuneista käytännöistä, jotka toimivat samalla sisäisen valvonnan välineinä:

Talouteen liittyvät käytännöt

– talousarvio, hankintamenettely, laskujen hyväksymismenettely, toiminnan vakuuttaminen. Talouden kehittymistä seurataan jokaisessa johtokunnan kokouksessa.

Toimintaan liittyvät käytännöt

– johtamiseen liittyvät säännöt, johtokuntatyö ja johtaminen, tilintarkastus, valvontaviranomaiset, varallaolojärjestelmä, varautuminen.

6. Esitys tilikauden 2018 tuloksen käsittelystä

Liikelaitoksen ylijäämä ennen varauksia on 191 649,34 euroa.

Johtokunta esittää, että tilikauden ylijäämä ennen varauksia 191 649,34 euroa käsitellään seuraavasti:

1. tuloutetaan tehtyä poistoeroa suunnitelman mukaan 22 920,26 euroa
2. tilikauden ylijäämään kirjataan 214 569,60 euroa

7. Talousarvion toteutumisvertailu

Toiminnan kuvaus

Tehtävänä on huolehtia vesihuoltolain mukaisesta vedenhankinnasta ja viemäröinnistä toiminta-alueella ja toimittaa erikseen sovitut vesihuoltopalvelut toiminta-alueen ulkopuolella sijaitseville liittyjille.

Valtuuston asettamien tavoitteiden toteutuminen

Korvaus liikelaitokseen sijoitetusta pääomasta 1,1 miljoonaa euroa toteutui.

Forssan kaupunginvaltuusto asetti Forssan vesihuoltoliikelaitokselle vuodelle 2018 seuraavat tavoitteet: Korvaus liikelaitokseen sijoitetusta pääomasta 1 100 000 euroa, investoinnit enintään 2 500 000 euroa, aktiivinen talouden seuranta ja ennakointi sekä Kojjärven alueen jätevesiosuuskunnan toiminnan ja omaisuuden järjestelyt. Kaupunginvaltuuston vesihuoltoliikelaitokselle asettamat tavoitteet toteutuivat.

Kaupunki asetti vuoden 2017 tavoitteeksi Kojjärven alueen jätevesiosuuskunnan toimintamahdollisuuksien ja tarvittavien järjestelyiden selvittämisen. Kaupunki teetti BDO Oy:llä Kojjärven alueen jätevesiosuuskunnan talouden ja toiminnan edellytyksistä selvityksen. Raportin johtopäätöksenä todettiin, että Kojjärven alueen jätevesiosuuskunnan verkoston hankinta-arvo ja siten myös sen rakentamista varten otettujen lainojen määrä on huomattavan suuri verrattuna osuuskunnan vuotuisen liikevaihtoon. Raportin mukaan onkin ilmeistä, ettei jätevesiosuuskunta pysty omalla toiminnallaan merkittävästi lyhentämään velkojaan, vaan sen velkavastuut tulevat pääosin lainojen takaajan eli Forssan kaupungin maksettaviksi. Forssan kaupunginvaltuusto käsitteli asiaa 13.11.2017 ja päätti, että Kojjärven alueen jätevesiosuuskunnan liiketoiminnan, käyttöomaisuuden ja lainojen siirto Forssan vesihuoltoliikelaitokselle tapahtuu 1.7.2018. Vesihuoltoliikelaitoksen johtokunta esitti kokouksessaan 26.4.2018 kaupunginhallitukselle, että samanaikaisesti Kojjärven alueen jätevesiosuuskunnan järjestelyiden kanssa valmisteltaisiin samalla alueella toimivan Matkun vesiosuuskunnan verkoston ja toimintojen siirtymistä vesihuoltoliikelaitoksen hoidettavaksi. Matkun vesiosuuskunta on velaton. Forssan kaupunginhallitus käsitteli asiaa 4.6.2018 ja päätyi olemaan valmistelematta Kojjärven alueen jätevesiosuuskunnan siirtämisasiä kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi, koska sen näkemyksen mukaan moni asia oli vielä niin keskeneräinen, ettei valtuusto voinut tehdä asiasta päätöstä kesäkuun kokouksessaan. Kaupunginvaltuusto päätti valmistelun jälkeen kokouksessaan 3.12.2018, että Kojjärven alueen jätevesiosuuskunnan liiketoiminnan, käyttöomaisuuden ja lainojen siirto sekä Matkun vesiosuuskunnan liiketoiminnan ja käyttöomaisuuden siirto Forssan vesihuoltoliikelaitokselle tapahtuu 1.1.2019.

Järjestelyn seurauksena vesihuoltoliikelaitoksen tasearvo kasvaa siirtyvän verkoston arvolla ja osuuskunnan jäljellä oleva, kaupungin takaama laina tulee vesihuoltoliikelaitoksen vastattavaksi.

Selvitys seudullisen vesihuoltoyhtiön perustamisesta tuli saada valmiiksi vuoden 2017 aikana. Tavoite saavutettiin. Yhtiöselvitys suositti, että Forssa toimii vastuukuntana ja Tammela korvaa kulut vesivarauksen mukaisesti. Kuntien välistä sopimusta valmisteltiin vuoden 2018 aikana ja se käsiteltiin ja hyväksyttiin vesihuoltoliikelaitoksen osalta johtokunnan kokouksessa 31.5.2018. Forssan kaupunginhallitus ei sopimusta käsitellyt johtuen siitä, että Tammelan tekninen lautakunta päätti siirtää asian käsitelyä kokouksessaan

13.6.2018. Tammelan tekninen lautakunta hyväksyi sopimuksen kokouksessaan 10.10.2018. Tässä vaiheessa vesihuoltoliikelaitos oli jo päätynyt hakemaan jatkoaikaa Portaankellarimäen vedenottoluvulle, koska hankkeen käynnistyminen oli viivästynyt sen verran, että voimassa olevan vedenottoluvan määräaikaan mennessä vedenottoa ei enää ollut mahdollista aloittaa. Vedenottoluvan mukaan vedenotto tulisi aloittaa joulukuussa 2019 ja siihen haettiin 5 vuotta jatkoaikaa. Merkittävänä vaikuttimena jatkoajan hakemiselle oli myös vesihuoltoliikelaitoksen hankala taloudellinen tilanne.

Tilikauden aikana tehtiin pääsääntöisesti pelkästään ennakoituja investointeja. Vieremän vedenkäsittelylaitoksen rakentaminen oli ehdottomasti vesihuoltoliikelaitoksen merkittävin projekti. Rantalanmäen jätevedenpumppaamo saneerattiin ja jätevedenpuhdistamolle hankittiin uusi hiekkapesuri suunnitellusti työohjelman mukaan. Ennakoimattomia töitä oli mm. Linikkalankadun viemärin sujutus, joka oli pakko tehdä pääviemärin romahdettua.

Valtuuston vahvistamat investoinnit 2 500 000 euroa. Tavoite saavutettiin, investoinnit olivat yhteensä 2 342 090 euroa. Toteumassa on huomioitu Forssan kaupungin maksama vesihuoltoliikelaitoksen hulevesipoistojen määrää vastaava investointituki. Vieremän vedenkäsittelylaitoksen osalta toteuma oli 1 884 023 euroa, verkostoinvestointien osalta toteutuma oli 401 628 euroa ja muut investoinnit olivat yhteensä 139 934 euroa. Kaikkiaan investointeja tehtiin 2 425 585 eurolla.

Aktiivinen talouden seuranta ja ennakointi. Talouden kuukausiseuranta toteutui. Talouden seurantaa ja ennakointia jatketaan samaan tapaan myös vuonna 2019.

Johtokunnan asettamien tavoitteiden toteutuminen

Talousveden laadun pitäminen vaatimusten mukaisena

Vedenottamoiden raakavesiä ja asiakkaille toimitetun talousveden laatua tarkkailtiin valvontatutkimusohjelman mukaisesti. Talousvesi täytti laatuvaatimukset.

Puhdistetun jäteveden laadun pitäminen vaatimusten mukaisena

Jätevesiä tarkkailtiin jätevesien ympäristöluvista edellytetyjen jätevesitarkkailuohjelmien mukaisesti.

Sortoahan jätevedenpuhdistamolla tapahtui lupaehtojen ylityksiä 2. vuosineljänneksellä BOD7-ATU osalta (tot. 16 mg/l, lupaehto on 10 mg/l) ja kiintoaineen osalta (tot. 16 mg/l, lupaehto on 15 mg/l) sekä kolmannella vuosineljänneksellä fosforin osalta (tot. 0,48 mg/l, lupaehto on 0,3 mg/l) ja kiintoaineen osalta (tot. 16 mg/l, lupaehto on 15 mg/l). Syynä ylityksiin oli 2. vuosineljänneksen osalta häiriö kemikaaliannostelussa ja 3. vuosineljänneksellä syynä oli automaatiojärjestelmän varmistuksena olevan UPS:n vikaantuminen.

Vesihuollon toimintavarmuuden ylläpito

Toimintavarmuuden ylläpitämiseksi ja lisäämiseksi toteutettiin mm. seuraavat toimenpiteet:

- Aloitettiin Vieremän vedenkäsittelylaitoksen rakentaminen
- Rantalanmäen jätevedenpumppaamon saneeraaminen

Vuotoveslen vähentäminen

Vesijohtoa uusittiin Siurilankadulla 300 m. Linikkala-Vieremä yhdysvesijohtoa rakennettiin yhteensä 2.544 m. Vuoden 2018 aikana saneerattiin ja rakennettiin kaikkiaan 5.252 m vesijohtoa. Viemäri- ja hulevesiviemärijohtoa ei rakennettu lainkaan. Vesijohtoverkoston lisäys oli 5.001 m.

VERTAILULASKELMAT

Tuloslaskelma	ALKUPERÄI- NEN TA 2018	TA-MUU- TOKSET	MUUTETTU TA 2018	TOTEUTUMA	POIKKEAMA
Liikevaihto	6 200 000		6 200 000	6 094 529	-105 471
Liiketoiminnan muut tuotot	0		0	11 883	11 883
Tuet ja avustukset	0		0	14 372	14 372
Materiaalit ja palvelut					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	850 000		850 000	788 657	61 343
Palvelujen ostot	880 000		880 000	970 021	-90 021
Henkilöstökulut			0		
Palkat ja palkkiot	1 070 000		1 070 000	1 028 864	41 136
Henkilösivukulut	<u>296 000</u>	<u>0</u>	<u>296 000</u>	<u>279 453</u>	<u>16 547</u>
Eläkekulut	246 000		246 000	233 383	12 617
Muut henkilösivukulut	50 000		50 000	46 070	3 930
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	1 680 000		1 680 000	1 538 909	141 091
Liiketoiminnan muut kulut	140 000		140 000	125 407	14 593
LIIKEYLIJÄÄMÄ	1 284 000	0	1 284 000	1 389 474	105 474
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-1 224 000	0	-1 224 000	-1 197 825	26 175
Muut rahoitustuotot	4 000		4 000	5 427	1 427
Kunnalle maksetut korkokulut	128 000		128 000	103 063	24 937
Korvaus peruspääomasta	1 100 000		1 100 000	1 100 000	0
Muut rahoituskulut	0		0	188	-188
YLIJÄÄMÄ ENNEN VARAUKSIA	60 000	0	60 000	191 649	131 649
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	23 000		23 000	22 920	-80
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	83 000	0	83 000	214 570	131 570

Investoinnit	ALKUPERÄI- NEN TA 2018	TA-MUU- TOKSET	MUUTETTU TA 2018	TOTEUTUMA	POIKKEAMA
Menot	2 500 000		2 500 000	2 425 585	74 415
Tulot			0	82 769	82 769
Netto	-2 500 000	0	-2 500 000	-2 342 816	157 184

Rahoituslaskelma	ALKUP. TA 2018	TA- MUU- TOKSET	MUUTETTU TA 2018	TOTEU- TUMA	POIK- KEAMA
Toiminnan rahavirta	1 740 000	0	1 740 000	1 729 832	-10 168
Lilkeylijäämä	1 284 000	0	1 284 000	1 389 474	105 474
Poistot ja arvonalentumiset	1 680 000	0	1 680 000	1 538 909	-141 091
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 224 000	0	-1 224 000	-1 197 825	26 175
Tulorahoituksen korjaukset	0	0	0	-726	-726
Investointien rahavirta	-2 500 000	0	-2 500 000	-2 342 090	157 910
Investointimenot	-2 500 000	0	-2 500 000	-2 425 585	74 415
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0	0	82 769	82 769
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot			0	726	726
Toiminnan ja investointien rahavirta	-760 000	0	-760 000	-612 258	147 742
Rahoituksen rahavirta					
Lainakannan muutokset	1 340 000	0	1 340 000	1 467 714	127 714
Pitkäaik. lainojen lis. kunnalta	1 750 000	0	1 750 000	2 500 000	-750 000
Pitkäaik. lainojen lis. muilta	0	0	0	382 970	-382 970
Pitkäaik. lainojen väh. kunnalle	-410 000		-410 000	-410 256	256
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta	0	0	0	-1 005 000	-1 005 000
Muut maksuvalmiuden muutokset	-570 000	0	-570 000	-1 103 275	-533 275
Valhto-omaisuuden muutos (väh.+/lis.-)	0	0	0	-3 064	3 064
Saamisten muutos kunnalta (väh.+/lis.-)	0	0	0	10 908	-10 908
Saamisten muutos muilta (väh.+/lis.-)	0	0	0	22 607	-22 607
Korottomien velkojen muutos kunnalta (väh.-/lis.+)	0	0	0	-601 886	601 886
Korottomien velkojen muutos muilta (väh.-/lis.+)	-570 000	0	-570 000	-531 840	-38 160
Rahoituksen rahavirta	770 000	0	770 000	364 439	-405 561
					0
Rahavarojen muutos	10 000	0	10 000	-247 818	-257 818

Vertailulaskelmat

Tuotot: Talousveden myynti nousi hieman edelliseen vuoteen verrattuna, kun taas jätevesimäärät laskivat hieman.

Asumiskäyttö

Monissa kerrostaloissa ja rivitaloissa tehdyt uudistukset tuovat säästöjä vedenkulutukseen, siten ns. tavanomainen uudisrakentaminen (2018: 7 kiln-
telistöliittymää) ei näy laskutettavan vesimäärän lisääntymisenä. Asumiskäytön osuus laski 2 % -yksikköä vuoden 2017 tasosta ja oli 44 % kokonaisvedenjakelusta.

Teollisuus ja palvelut

Laskutetusta vesi- ja jätevesimäärästä teollisuuslaitosten ja liike-elämän osuus on 45 % ja kaupunkikonsemin osuus on 8 %. Tammelan kunnan osuus Sortohaaran jätevedenpuhdistamolla käsitellystä ja laskutetusta jätevesistä oli 15 %. Tammelan jätevesien mitattu jätevesimäärä sisältää hulevedet.

Teollisuudelta ja palvelutoimelta laskutettavat määrät pyritään budjetoimaan varovaisesti, koska kausiluonteisuus ym. tuotannon sopeuttamiset vaikuttavat myös vedenkulutukseen.

Kulut: **Palvelujen ostot** (970 021 euroa). Toimisto- ja asiantuntijapalveluita käytettiin 88 699 eurolla. Asiantuntijapalvelujen, tietoliikennekustannusten sekä talous- ja palkkahallinnon hoitamisen lisäksi tähän ryhmään kirjataan mm. vakuutukset, koulutus, posti- ja puhelinkulut sekä työterveyspalvelut. Ostopalveluina hoidetaan myös mm. talousvesi- ja jätevesianalyysit, jotka teetetään akreditoitussa laboratoriossa. Erilaisia koneiden ja laitteiden, tietojärjestelmien, verkoston, vedenottamoiden ja jäteveden puhdistamon huolto- ja ylläpitopalveluihin kului varoja 269 556 euroa.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat (758 624 euroa). Tästä noin 306 367 euroa koostuu sähkökuluista, joista jäteveden puhdistuksen osuus on 227 097 euroa. Energiansäästöön tähtäävät toimet ovat olleet mukana sekä jokapäiväisessä työssä että investointien suunnittelussa. Esim. pumppaamoiden säännöllinen huolto, pumppauksen optimointi ja vuotovesien vähentäminen pienentävät energian tarvetta jäteveden siirrossa ja käsittelyssä.

Kemikaaleja tarvitaan lähinnä jäteveden puhdistusprosessissa, mutta myös vedenottamoilla. Kemikaalikulut v. 2018 olivat yhteensä 212 166 euroa. Koneita, kalustoa ja verkoston osia hankittiin tarpeen mukaan. Vesilaitoksen toimiston ja eri työpisteiden toimistokoneet ja – ohjelmat on pyritty pitämään ajanmukaisina.

Liiketoiminnan muut kulut (125 407 euroa). Kulut koostuvat lähinnä maa- ja vesialuevuokrista, toimitilavuokrista sekä koneiden ja laitteiden vuokrista (yhteensä 84 576 euroa). Lisäksi erässä ovat mukana autoverot, luottotappiot (10 439 euroa) sekä muut kulut (15 250 euroa), joita ovat mm. perintäkulut.

Raholtustuotot ja -kulut:

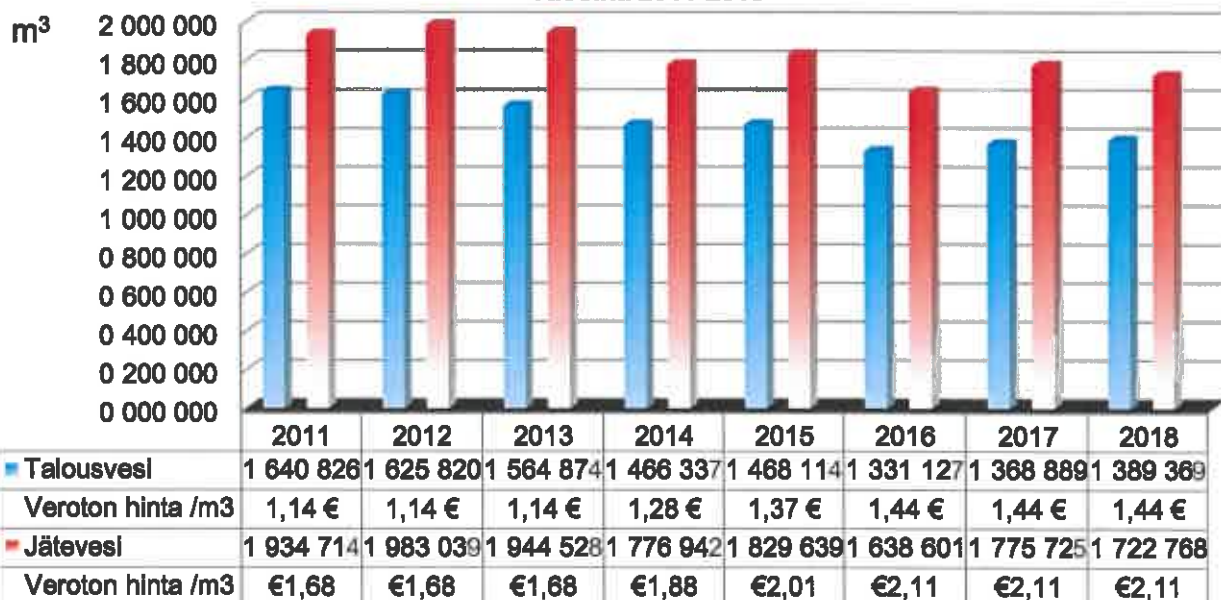
Tuloutus oli suunnitelman mukainen (1 100 000 euroa).

Polstot: Toteutuma oli 1 538 909 euroa, joka on 141 091 euroa alle talousarviossa hyväksytyn.

Palvelujen myynti:

Uusia kiinteistöjä liitettiin 2018 aikana seuraavasti: sekä vesi- että viemäriverkostoon liittyjiä oli 4 kpl:tta, pelkästään vesiverkostoon liittyjiä 3 kpl:tta ja pelkästään viemäriverkostoon liittyi 2 kiinteistöä. Liittymismaksuja saatiin yhteensä 22 077 euroa (2017: 62 971 euroa). Liittymismaksut olivat arvonlisäverollista myyntiä.

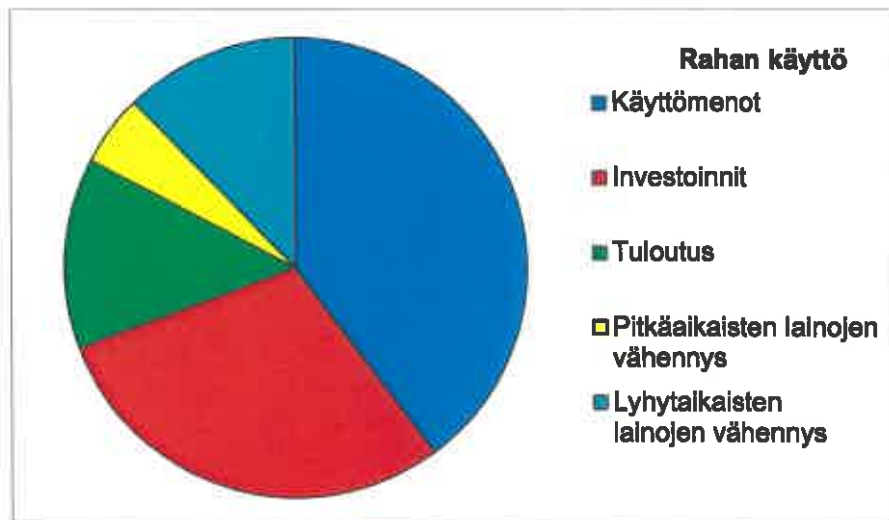
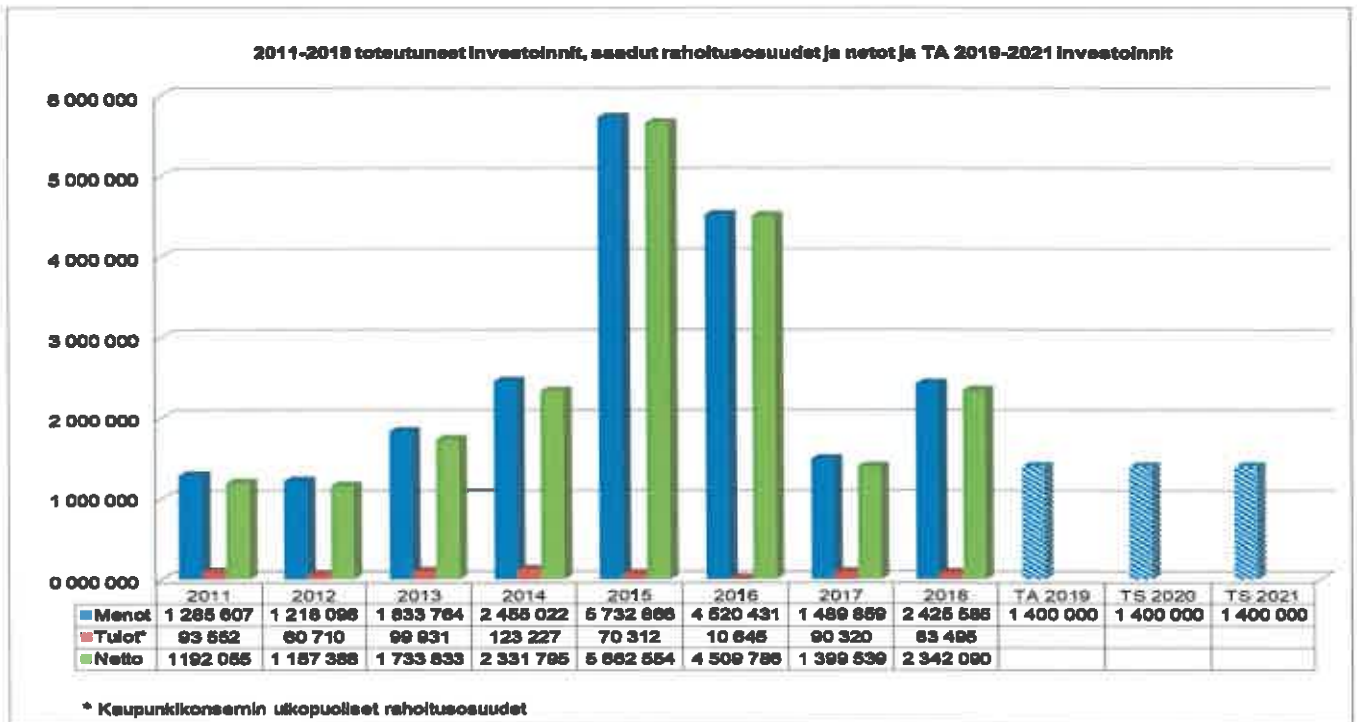
Laskutettu talousvesi- ja jätevesimäärät m³ ja vesien hinnat €/m³ (veroton) vuosina 2011-2018

Laskutettu talousvesi- ja jätevesimäärä (m³) rakennustyypeittäin

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Omakotitalot	18 %	18 %	17 %	18 %	17 %	19 %
Kerros- ja rivitalot	30 %	28 %	27 %	27 %	25 %	25 %
Teollisuus- ja liike-elämä	41 %	38 %	45 %	44 %	45 %	45 %
Vesiyhtymät	1 %	2 %	1 %	2 %	2 %	2 %
Valtionlaitokset, sairaala, seurakunta	2 %	2 %	2 %	2 %	2 %	2 %
Kaupungin koulut ja muut laitokset	7 %	6 %	7 %	6 %	8 %	6 %
Muut	0 %	0 %	1 %	1 %	1 %	1 %

Investoinnit (2018)

Investointien erittely (2018)

Verkoston saneeraukset	
Vesijohtoverkosto	79 062 €
Viemäriverkosto	105 956 €
Hulevesiverkosto	0 €
Vesimittareiden etäluenta	900 €
Puhdistamon koneet ja laitteet	139 934 €
Keskeneräiset hankkeet	2 099 733 €
Koneet ja kalusto	0 €
Yhteensä	2 425 585 €

8. Tilinpäätöslaskelmat

TULOSLASKELMA	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017	
Liikevaihto	6 064 496,13	6 081 725,02	
Liiketoiminnan muut tuotot	17 857,12	39 760,95	
Tuet ja avustukset kunnalta	8 398,00	10 639,00	
Materiaalit ja palvelut	-1 728 645,31	-1 627 276,12	
Alneet, tarvikkeet ja tavarat	-758 624,43	-790 670,69	
Palvelujen ostot	-970 020,88	-836 605,43	
Henkilöstökulut	-1 308 316,63	-1 241 268,38	
Palkat ja palkkiot	-1 030 996,50	-970 449,22	
Henkilösivukulut	-277 320,13	-270 819,16	
Eläkekulut	-233 383,03	-224 728,67	
Muut henkilösivukulut	-43 937,10	-46 090,49	
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 538 908,75	-1 669 681,48	
Liiketoiminnan muut kulut	-125 406,65	-108 106,80	
LIIKEYLIJÄÄMÄ	1 389 473,91	1 485 792,19	
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-1 197 824,57	-1 455 826,96	
Muut rahoitustuotot	5 426,70	3 341,09	
Kunnalle maksetut korkokulut	-103 062,84	-108 949,58	
Korvaus peruspääomasta	-1 100 000,00	-1 350 000,00	
Muut rahoituskulut	-188,43	-218,47	
YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ) ENNEN VARAUKSIA	191 649,34	29 965,23	
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	22 920,26	38 442,85	
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	214 569,60	68 408,08	
LIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT			
Sijoitetun pääoman tuotto, %	*	6,7	7,4
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	*	6,7	7,4
Volto, %		3,2	0,5

* Tunnusluvun vertailtavuutta liikelaitosten kesken voi helpentää se, että pysyvien vastaavien hyödykkeiden kirjanpitoarvo saattaa poiketa olennaisesti käyvästä arvosta. Vesihuoltoliikelaitoksen omaisuuden nykyarvo poikkeaa olennaisesti taseen arvoista.

TULOSLASKELMA, vesi- ja viemärlaitostointa	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017	
Liikevaihto	6 064 471,13	6 081 725,02	
Liiketoiminnan muut tuotot	17 857,12	39 760,95	
Materiaalit ja palvelut	-1 726 716,71	-1 625 737,12	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-758 624,43	-790 670,69	
Palvelujen ostot	-968 092,28	-835 066,43	
Henkilöstökulut	-1 301 785,40	-1 232 888,38	
Palkat ja paikkilot	-1 025 999,03	-963 831,51	
Henkilösivukulut	-275 786,37	-269 056,87	
Eläkekulut	-232 121,02	-223 352,22	
Muut henkilösivukulut	-43 665,35	-45 704,65	
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 467 258,91	-1 594 755,64	
Liiketoiminnan muut kulut	-125 406,65	-107 386,80	
LIIEKEYLIJÄÄMÄ	1 461 160,58	1 560 718,03	
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-1 197 824,57	-1 455 826,96	
Muut rahoitustuotot	5 426,70	3 341,09	
Kunnalle maksetut korkokulut	-103 062,84	-108 949,58	
Korvaus peruspääomasta	-1 100 000,00	-1 350 000,00	
Muut rahoituskulut	-188,43	-218,47	
YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ) ENNEN VARAUKSIA	263 336,01	104 891,07	
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	22 920,26	38 442,85	
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	286 256,27	143 333,92	
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT			
Sijoitetun pääoman tuotto, %	*	7,3	8,1
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	*	7,3	8,1
Voitto, %		4,3	1,7

* Tunnusluvun vertailtavuutta liikelaitosten kesken voi heikentää se, että pysyvien vastaavien hyödykkeiden kirjanpitoarvo saattaa poiketa olennaisesti käyvästä arvosta.

TULOSLASKELMA, hulevesi**1.1.-31.12.2018****1.1.-31.12.2017**

Liikevaihto	25,00	0,00
Tuet ja avustukset kunnalta	8 398,00	10 639,00
Materiaalit ja palvelut	-1 928,60	-1 539,00
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0,00	0,00
Palvelujen ostot	-1 928,60	-1 539,00
Henkilöstökulut	-6 531,23	-8 380,00
Palkat ja palkkiot	-4 997,47	-6 617,71
Henkilösivukulut	<u>-1 533,76</u>	<u>-1 762,29</u>
Eläkekulut	-1 262,01	-1 376,45
Muut henkilösivukulut	-271,75	-385,84
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-71 649,84	-74 925,84
Liiketoiminnan muut kulut	0,00	-720,00
LIIEKYLIJÄÄMÄ	-71 686,67	-74 925,84
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	<u>-71 686,67</u>	<u>-74 925,84</u>

LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT, hulevesi

Sijoitetun pääoman tuotto, % *	-8,3	-8,3
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, % *	-8,3	-8,3

RAHOITUSLASKELMA	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Toiminnan rahavirta	<u>1 729 832,28</u>	<u>1 692 115,79</u>
Liikeliiketoiminta	1 389 473,91	1 485 792,19
Poistot ja arvonalentumiset	1 538 908,75	1 669 681,48
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 197 824,57	-1 455 826,96
Tulorahoituksen korjaukset	-725,81	-7 530,92
Investointien rahavirta	<u>-2 342 089,96</u>	<u>-1 392 007,73</u>
Investointimenot	-2 425 584,76	-1 489 858,51
Rahoitusosuudet investointimenoihin	82 768,99	88 349,17
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	725,81	9 501,61
Toiminnan ja investointien rahavirta	-612 257,68	300 108,06
Rahoituksen rahavirta		
Lainakannan muutokset	<u>1 467 713,96</u>	<u>-105 256,00</u>
Pitkäaikaisten lainojen lisäys kunnalta	2 500 000,00	0,00
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	382 969,96	0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalle	-410 256,00	-410 256,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta	-1 005 000,00	305 000,00
Muut maksuvalmiuden muutokset	<u>-1 103 274,77</u>	<u>-799 299,55</u>
Vaihto-omaisuuden muutos	-3 063,74	13 056,29
Saamisten muutos kunnalta	10 907,93	-80 667,33
Saamisten muutos muilta	22 607,39	-308 082,43
Korottomien velkojen muutos kunnalta	-601 886,24	327 024,40
Korottomien velkojen muutos muilta	-531 840,11	-750 630,48
Rahoituksen rahavirta	364 439,19	-904 555,55
Rahavarojen muutos	<u>-247 818,49</u>	<u>-604 447,49</u>
Rahavarat 31.12.	20 069,08	267 887,57
Rahavarat 1.1.	267 887,57	872 335,06
Rahavarojen muutos	-247 818,49	-604 447,49
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja inv. rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	-10 372,7	-9 929,2
Investointien tulorahoitus, %	73,9	121,3
Lainanhoitokate	1,8	1,7
Kassan riittävyys, pv	1,0	15,4
Quick ratio	0,5	0,3
Current ratio	0,6	0,4

RAHOITUSLASKELMA, vesi- ja viemärihallustotoiminta	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Toiminnan rahavirta	<u>1 729 869,11</u>	<u>1 692 115,79</u>
Liikelyljäämä	1 461 160,58	1 560 718,03
Poistot ja arvonalentumiset	1 467 258,91	1 594 755,64
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 197 824,57	-1 455 826,96
Tulorahoituksen korjaukset	-725,81	-7 530,92
Investointien rahavirta	<u>-2 416 947,66</u>	<u>-1 247 394,90</u>
Investointimenot	-2 424 684,76	-1 263 930,38
Rahoitusosuudet investointimenolhin	7 011,29	7 033,87
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	725,81	9 501,61
Toiminnan ja investointien rahavirta	-687 078,55	444 720,89
Rahoituksen rahavirta		
Lainakannan muutokset	<u>1 467 713,96</u>	<u>-105 256,00</u>
Pitkäaikaisten lainojen lisäys kunnalta	2 500 000,00	0,00
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muulta	382 969,96	0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalle	-410 256,00	-410 256,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta	-1 005 000,00	305 000,00
Muut maksuvalmiuden muutokset	<u>-1 103 274,77</u>	<u>-797 366,50</u>
Valhto-omaisuuden muutos	-3 063,74	13 056,29
Saamisten muutos kunnalta	10 907,93	-80 667,33
Saamisten muutos muulta	22 607,39	-308 082,43
Korottomien velkojen muutos kunnalta	-601 886,24	327 024,40
Korottomien velkojen muutos muulta	-531 840,11	-748 697,43
Rahoituksen rahavirta	364 439,19	-902 622,50
Rahavarojen muutos	<u>-322 639,36</u>	<u>-457 901,61</u>
Rahavarat 31.12.	683 445,81	1 006 085,17
Rahavarat 1.1.	1 006 085,17	1 463 986,78
Rahavarojen muutos	-322 639,36	-457 901,61
LIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT		
Investointien tulorahoitus, %	71,6	135,2
Lainanhoitokate	1,8	1,7
Kassan riittävyys, pv	34,7	60,2
Quick ratio	0,5	0,3
Current ratio	0,6	0,4

RAHOITUSLASKELMA, hulevesi	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Toiminnan rahavirta	<u>-36,83</u>	<u>0,00</u>
Liikeliiketoiminta	-71 686,67	-74 925,84
Poistot ja arvonalentumiset	71 649,84	74 925,84
Investointien rahavirta	<u>74 857,70</u>	<u>-144 612,83</u>
Investointimenot	-900,00	-225 928,13
Rahoitusosuudet investointimenoihin	75 757,70	81 315,30
Toiminnan ja investointien rahavirta	<u>74 820,87</u>	<u>-144 612,83</u>
Rahoituksen rahavirta		
Muut maksuvalmiuden muutokset	<u>0,00</u>	<u>-1 933,05</u>
Korottomien velkojen muutos muilta	0,00	-1 933,05
Rahoituksen rahavirta	<u>0,00</u>	<u>-1 933,05</u>
Rahavarojen muutos	<u>74 820,87</u>	<u>-146 545,88</u>
Rahavarat 31.12.	-663 376,73	-738 197,60
Rahavarat 1.1.	-738 197,60	-591 651,72
Rahavarojen muutos	<u>74 820,87</u>	<u>-146 545,88</u>

LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT:

Sijotetun pääoman tuotto, % = $(\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Kunnalle maksetut korkokulut} + \text{Muille maksetut korkokulut} + \text{Korvaus peruspääomasta}) / (\text{Oma pääoma} + \text{Sijoitettu korollinen vieras pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaeht. varaukset})$

Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, % = $100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Kunnalle maksetut korkokulut} + \text{Korvaus peruspääomasta}) / (\text{Oma pääoma} + \text{Lainat kunnalta} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset})$

Voitto, % = $100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen varauksia} / \text{Liikevaihto})$

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä = Rahoituslaskelman välituloksen kertymä tilinpäätösvuodelta ja neljältä edelliseltä vuodelta

Investointien tulorahoitus, % = $(\text{Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä} + \text{Poistot ja arvonalentumiset} - \text{Tuloverot}) / \text{Investointien omahankintameno}$

Lainanhoitokate = $(\text{Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä} + \text{Poistot ja arvonalentumiset} + \text{Korkokulut} - \text{Tuloverot}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$
Korkokulujen lisäksi kaavaan on otettu mukaan korvaus peruspääomasta.

Kassan riittävyys (pv) = $365 \text{ pv} * \text{Rahavarat } 31.12. / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

Quick ratio = $(\text{Rahat ja pankkisaamiset} + \text{Rahoitusarvopaperit} + \text{Lyhytaikaiset saamiset}) / (\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Current ratio = $(\text{Vaihto-omaisuus} + \text{Lyhytaikaiset saamiset} + \text{Rahoitusarvopaperit} + \text{Rahat ja pankkisaamiset}) / (\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Omavaraisuusaste, % = $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Suhteellinen velkaantuneisuus, % = $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista, % = $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot} + \text{Vuokravastuut}) / \text{Käyttötulot}$

Kertynyt ylijäämä (alijäämä) = Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Lainakanta 31.12. = $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$

Lainasaamiset 31.12. = Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

TASE

VASTAAVAA	31.12.2018	31.12.2017
PYSYVÄT VASTAAVAT	21 928 303,59	21 124 396,57
Aineettomat hyödykkeet	<u>443 364,37</u>	<u>553 798,33</u>
Muut pitkävaikutteiset menot	443 364,37	553 798,33
Aineelliset hyödykkeet	<u>21 470 559,22</u>	<u>20 556 218,24</u>
Maa- ja vesialueet	56 342,24	56 342,24
Rakennukset	4 518 188,18	4 792 305,07
Kiinteät rakenteet ja laitteet	14 319 594,49	15 259 974,94
Koneet ja kalusto	150 184,08	112 462,61
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	2 426 250,23	335 133,38
Sijoitukset	<u>14 380,00</u>	<u>14 380,00</u>
Muut saamiset	14 380,00	14 380,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT	993 811,75	1 272 081,82
Valhto-omaisuus	<u>146 445,58</u>	<u>143 381,84</u>
Aineet ja tarvikkeet	146 445,58	143 381,84
Saamiset	<u>827 297,09</u>	<u>860 812,41</u>
Lyhytaikaiset saamiset	<u>827 297,09</u>	<u>860 812,41</u>
Myyntisaamiset	547 165,42	646 988,55
Saamiset kun- nalta	90 470,23	101 378,16
Siirtosaamiset	189 661,44	112 445,70
Rahat ja pankkisaamiset	20 069,08	267 887,57
	<u>22 922 115,34</u>	<u>22 396 478,39</u>

TASE

VASTATTAVAA	31.12.2018	31.12.2017
OMA PÄÄOMA	11 749 674,08	11 535 104,48
Peruspääoma	6 386 237,96	6 386 237,96
Edellisten tilikausien ylijäämä	5 148 866,52	5 080 458,44
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	214 569,60	68 408,08
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	263 583,99	286 504,25
Pois-toero	263 583,99	286 504,25
VIERAS PÄÄOMA	10 908 857,27	10 574 869,66
Pitkäaikainen	<u>9 197 073,96</u>	<u>7 154 543,41</u>
Lainat rahoituslaitoksilta	382 969,96	0,00
Lainat kunnalta	8 814 104,00	6 974 360,00
Siirtovelat	0,00	180 183,41
Lyhytaikainen	<u>1 711 783,31</u>	<u>3 420 326,25</u>
Lainat kunnalta	660 256,00	1 415 256,00
Ostovelat	291 287,16	292 101,16
Korottomat velat kunnalta	320 414,60	922 300,84
Muut velat	46 866,53	34 254,72
Siirtovelat	392 959,02	756 413,53
	<u>22 922 115,34</u>	<u>22 396 478,39</u>
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	52,4	52,8
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	179,4	172,8
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista, %	179,4	172,8
Kertynyt ylijäämä, 1000 €	5 363,4	5 148,9
Lainakanta 31.12., 1000 €	9 857,3	8 389,6

TASE, vesi- ja viemärihallintotoiminta

VASTAAVAA	31.12.2018	31.12.2017
PYSYVÄT VASTAAVAT	21 141 451,66	20 191 037,10
Aineettomat hyödykkeet	<u>443 364,37</u>	<u>553 798,33</u>
Muut pitkävaikutteiset menot	443 364,37	553 798,33
Aineelliset hyödykkeet	<u>20 683 707,29</u>	<u>19 622 858,77</u>
Maa- ja vesialueet	56 342,24	56 342,24
Rakennukset	4 518 188,18	4 792 305,07
Kiinteät rakenteet ja laitteet	13 532 742,56	14 326 615,47
Koneet ja kalusto	150 184,08	112 462,61
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	2 426 250,23	335 133,38
Sijoitukset	<u>14 380,00</u>	<u>14 380,00</u>
Muut saamiset	14 380,00	14 380,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT	993 811,75	1 272 081,82
Valhto-omaisuus	<u>146 445,58</u>	<u>143 381,84</u>
Aineet ja tarvikkeet	146 445,58	143 381,84
Saamiset	<u>827 297,09</u>	<u>860 812,41</u>
Lyhytaikaiset saamiset	<u>827 297,09</u>	<u>860 812,41</u>
Myyntisaamiset	547 165,42	646 988,55
Saamiset kunnalta	90 470,23	101 378,16
Siirtosaamiset	189 661,44	112 445,70
Rahat ja pankkisaamiset	20 069,08	267 887,57
	<u>22 135 263,41</u>	<u>21 463 118,92</u>

TASE, vesi- ja viemärlaitostolminta

VASTATTAVAA	31.12.2018	31.12.2017
OMA PÄÄOMA	10 962 822,15	10 601 745,01
Peruspääoma	5 051 904,42	4 977 083,55
Edellisten tilikausien ylijäämä	5 624 661,46	5 481 327,54
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	286 256,27	143 333,92
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	263 583,99	286 504,25
Poistoero	263 583,99	286 504,25
VIERAS PÄÄOMA	10 908 857,27	10 574 869,66
Pitkäaikainen	<u>9 197 073,96</u>	<u>7 154 543,41</u>
Lainat rahoituslaitoksilta	382 969,96	0,00
Lainat kunnalta	8 814 104,00	6 974 360,00
Siirtovelat	0,00	180 183,41
Lyhytaikainen	<u>1 711 783,31</u>	<u>3 420 326,25</u>
Lainat kunnalta	660 256,00	1 415 256,00
Ostovelat	291 287,16	292 101,16
Korottomat velat kunnalta	320 414,60	922 300,84
Muut velat	46 866,53	34 254,72
Siirtovelat	392 959,02	756 413,53
	<u>22 135 263,41</u>	<u>21 463 118,92</u>
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	50,7	50,7
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	179,4	172,8
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista	179,4	172,8
Kertynyt ylijäämä, 1000 €	5 910,9	5 624,7
Lainakanta 31.12., 1000 €	9 857,3	8 389,6

TASE, hulevesi

VASTAAVAA	31.12.2018	31.12.2017
PYSYVÄT VASTAAVAT	786 851,93	933 359,47
Aineelliset hyödykkeet	<u>786 851,93</u>	<u>933 359,47</u>
Kiinteät rakenteet ja laitteet	786 851,93	933 359,47
	<u>786 851,93</u>	<u>933 359,47</u>
VASTATTAVAA	31.12.2018	31.12.2017
OMA PÄÄOMA	786 851,93	933 359,47
Jäännöspääoma	1 334 333,54	1 409 154,41
Edellisten tilikausien ylijäämä	-475 794,94	-400 869,10
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-71 686,67	-74 925,84
	<u>786 851,93</u>	<u>933 359,47</u>

KOKONAISTULOT JA -MENOT

TULOT	1.000 e	MENOT	1.000 e	
Toiminta		Toiminta		
Toimintatuotot	6 091	Toimintakulut	3 162	
Korkotuotot	0	Korkokulut	103	
Muut rahoitustuotot	5	Muut rahoituskulut	1 100	
Tulorahoituksen korjauserät		Tulorahoituksen korjauserät		
- Pys.vast.hyöd. luovutusvoitot	-1	Pakollisten varausten muutos	0	
Investoinnit		Investoinnit		
Rah.osuudet inv.menoihin	83	Investointimenot	2 426	
Rahoitustoiminta		Rahoitustoiminta		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 883	Pitkäaikaisten lainojen väh.	410	
Lyhytaikaisten lainojen lisäys		Lyhytaikaisten lainojen väh.	1 005	
Kokonaistulot yhteensä	9 061	Kokonaismenot yhteensä	8 206	
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 103			Muu- toe%
Rahavarojen muutos	248	Kokonaismenot yhteensä v. 2014	6 523	-5,9 %
		Kokonaismenot yhteensä v. 2015	11 926	82,8 %
		Kokonaismenot yhteensä v. 2016	9 360	-21,5 %
		Kokonaismenot yhteensä v. 2017	6 336	-32,3 %
Yhteensä	8 206	Kokonaismenot yhteensä v. 2018	8 206	29,5 %

9. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaisesti.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvät vastaavat on merkitty taseeseen hankintamenojen vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistolla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Kaupunginvaltuusto on vahvistanut 10.12.2012 uudet poistosuunnitelmiensa perusteet ja kaupunginhallitus on vahvistanut 17.12.2012 poistosuunnitelman, jota on noudatettu 1.1.2013 lukien.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenojen mukaisesti.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen keskihankintahinnan määräisenä.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6. Liikevaihdon erittely	2018	2017
Vesimaksutuotot	2 401 320,28	2 346 792,48
Viemärimaksutuotot	3 597 943,56	3 616 845,91
Muut myyntituotot	65 232,29	118 086,63
	<u>6 064 496,13</u>	<u>6 081 725,02</u>
9. Palvelujen ostojen erittely	2018	2017
Muiden palvelujen ostot	970 020,88	836 605,43

11. Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista

Poistosuunnitelma hyödykeryhmittäin 1.1.2013 lukien, kv 10.12.2012, kh 17.12.2012

Vanhon rakennuksen poistoissa, mm. mädättämö, on noudatettu vanhaa 8 %:n menoajännöspoltoa. Kaikkia muissa hyödykkeissä on noudatettu kh:n 17.12.2012 hyväksymää poistosuunnitelmaa.

	Poisto- menetelmä	Perusteet(kv hyv) polstoalka/%	Polstoalka/ poistoprosentti
<u>Aineettomat hyödykkeet</u>			
Kehittämismenot	Tasapoisto	2-5 vuotta	3 vuotta
Aineettomat olkeudet	Tasapoisto	5-20 vuotta	5-20 vuotta
Atk-ohjelmistot	Tasapoisto	2-5 vuotta	3 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	Tasapoisto	2-5 vuotta	3 vuotta
<u>Aineelliset hyödykkeet</u>			
<u>Maa- ja vesialueet</u>	El polstoalkaa		
<u>Rakennukset ja rakennelmat</u>			
Hallinto- ja laitosrakennukset	Tasapoisto	20-50 vuotta	20 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	Tasapoisto	20-30 vuotta	20 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	Tasapoisto	20-30 vuotta	20 vuotta

Asuinrakennukset	Tasapoisto	30-50 vuotta	30 vuotta
Taloussrakennukset	Tasapoisto	10-20 vuotta	10 vuotta
<u>Kiinteät rakenteet ja laitteet</u>			
Kadut, tlet, torit ja puistot	Menojäänn.poisto	15 % - 20 %	15 %
Sillat, laiturit, uimalat	Menojäänn.poisto	10 % - 25 %	15 %
Muut maa- ja vesirakenteet	Menojäänn.poisto	10 % - 20 %	15 %
Sähköjohdot, ulkovalaistuslaitteet	Menojäänn.poisto	15 % - 20 %	15 %
Liikenteen ohjauslaitteet	Tasapoisto	10-15 vuotta	10 vuotta
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	Tasapoisto	10-20 vuotta	10 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	Tasapoisto	10-15 vuotta	10 vuotta
<u>Koneet ja kalusto</u>			
Muut kuljetusvälineet	Tasapoisto	4-7 vuotta	5 vuotta
Muut raskaat koneet	Tasapoisto	10-15 vuotta	10 vuotta
Muut kevyet koneet	Tasapoisto	5-10 vuotta	5 vuotta
Atk-laitteet	Tasapoisto	3-5 vuotta	3 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	Tasapoisto	3-5 vuotta	5 vuotta
<u>Muut alneelliset hyödykkeet</u>			
Luonnonvarat	Käytön mukainen poisto	Käytön mukainen poisto	
Lisäksi			
Forssan Vesihuoltolikelaitoksessa			
Kiinteät rakenteet ja laitteet	Menojäänn.poisto	7 % - 10 %	8 %
Vedenjakeluverkosto	Menojäänn.poisto	7 % - 10 %	8 %
Viemäriverkko	Menojäänn.poisto	7 % - 10 %	8 %
Vedenottamot	Tasapoisto	20 vuotta	20 vuotta
Jätevedenpuhdistamo	Tasapoisto	20 vuotta	20 vuotta

Pienhankintaraja on 10.000 euroa.

Rakennukset ja rakennelmat:

Poistoaika pääsääntöisesti alaraja eli 20 vuotta 1.1.2013 lukien.

Poistojen laskenta tasapoistoilla aloitetaan hankinnan tai valmistumisen jälkeisestä seuraavan kuukauden alusta.

Menojäännöspolstot aloitetaan hankinta/valmistumisvuonna tehtävillä puolen vuoden polstoilla.

Tasetta koskevat liitetiedot

19. Tiedot pysyvistä vastaavista tase-eräkohtaisesti

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet								
	Aineettomat hyödykkeet		Aineelliset hyödykkeet		Kilteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Ennakkomaksut ja keskenkäsitellyt hankinnat	Yhteensä
	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat				
Polstamaton hankintameno 1.1.	553 798,33	553 798,33	56 342,24	4 792 305,07	15 259 974,94	112 462,61	335 133,38	20 556 216,24
Lisäykset tilikauden aikana		0,00			244 820,11	81 032,00	2 099 732,65	2 426 584,76
Raholuovutukset tilikaudella		0,00			82 768,98			82 768,98
Vähennykset tilikauden aikana		0,00						0,00
Siirrot erien välillä		0,00			8 615,80		-8 615,80	0,00
Tilikauden poisto	110 433,96	110 433,96		274 116,69	1 111 047,37	43 310,53		1 428 474,79
Arvonalennukset ja niiden palautukset		0,00	0,00					
Polstamaton hankintameno 31.12.	443 364,37	443 364,37	56 342,24	4 518 188,16	14 319 694,48	150 184,08	2 426 250,23	21 470 558,22
Arvonkorotukset								
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Tilikauden aikana kirjatut pienhankinnat 28 710,96 euroa.

23. Saamisten erittely

Lyhytaikaiset saamiset tytäryhteisöiltä	2018	2017
Myyntisaamiset	0,00	145,84
Lyhytaikaiset saamiset kuntayhtymiltä, joissa kaupunki on jäsenenä	2018	2017
Myyntisaamiset	4 824,59	4 925,84
Siirtosaamiset	350,00	0,00

24. Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	2018	2017
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Arviolaskutus joulukuulta	178 419,00	107 790,50

25. Oman pääoman erittely

	2018	2017
Peruspääoma 1.1.	6 386 237,96	6 386 237,96
Peruspääoma 31.12.	6 386 237,96	6 386 237,96
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	5 148 866,52	5 080 458,44
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	5 148 866,52	5 080 458,44
Tilikauden ylijäämä (alijäämä) 31.12.	214 569,60	68 408,08
Oma pääoma yhteensä 31.12.	11 749 674,08	11 535 104,48

<i>27. Pitkääkaiset velat</i>	2018	2017
Lainat kunnalta	6 173 080,00	5 333 328,00
 <i>30. Vieras pääoma</i>	 2018	 2017
Lyhytalkainen vieras pääoma		
Velat tytäryhteisöille		
Ostovelat	264,06	223,48
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä		
Ostovelat	935,20	613,00
 <i>31. Sekkiliikemiliti</i>	 2018	 2017
Luotollisen sekkiliikemiliti 31.12.	600 000,00	600 000,00
- siltä käyttämättä oleva määrä	217 030,04	600 000,00
 <i>32. Muiden velkojen erittely</i>	 2018	 2017
Muut velat	46 866,53	34 254,72
Muut velat yhteensä	46 866,53	34 254,72
 <i>33. Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät</i>	 2018	 2017
Pitkääkaiset siirtovelat		
HKScan Finland Oy	0,00	180 183,41
Lyhytalkaiset siirtovelat		
HKScan Finland Oy	178 086,64	562 000,00
Lomapalkkavelan ja henkilösvukulujen jaksotus	173 724,24	160 624,05
Muut henkilöstökuluihin liittyvät siirtovelat	33 363,50	19 011,61
Muut siirtovelat	7 784,64	14 777,87
Siirtovelat yhteensä	392 959,02	936 596,94

Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitteet

41. Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

Kaupunki asetti vuoden 2017 tavoitteeksi Kojjärven alueen Jätevesiosuuskunnan toimintamahdollisuuksien ja tarvittavien järjestelyiden selvittämisen. Kaupunki teetti BDO Oy:llä Kojjärven alueen Jätevesiosuuskunnan talouden ja toiminnan edellytyksistä selvityksen. Raportin johtopäätöksenä todettiin, että Kojjärven alueen Jätevesiosuuskunnan verkoston hankinta-arvo ja siten myös sen rakentamista varten otettujen lainojen määrä on huomattavan suuri verrattuna osuuskunnan vuotuliseen liikevaihtoon. Raportin mukaan onkin ilmeistä, ettei jätevesiosuuskunta pysty omalla toiminnallaan merkittävästi lyhentämään velkojaan, vaan sen velkavastuut tulevat pääosin lainojen takaajan eli Forssan kaupungin maksettaviksi. Forssan kaupunginvaltuusto käsittelee asiaa 13.11.2017 ja päätti, että Kojjärven alueen Jätevesiosuuskunnan liiketoiminnan, käyttöomaisuuden ja lainojen siirto Forssan vesihuoltolikelaitokselle tapahtuu 1.7.2018. Vesihuoltolikelaitoksen johtokunta esitti kokouksessaan 26.4.2018 kaupunginhallitukselle, että samanaikaisesti Kojjärven alueen Jätevesiosuuskunnan järjestelyiden kanssa valmisteltaisiin samalla alueella toimivan Matkun vesiosuuskunnan verkoston ja toimintojen siirtymistä vesihuoltolikelaitoksen holdettavaksi. Matkun vesiosuuskunta on velaton. Forssan kaupunginhallitus käsittelee asiaa 4.6.2018 ja päätyi olemaan valmistelematta Kojjärven alueen Jätevesiosuuskunnan siirtämisasiä kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi, koska sen näkemyksen mukaan moni asia oli vielä niin keskeneräinen, ettei valtuusto voinut tehdä asiasta päätöstä kesäkuun kokouksessaan. Kaupunginvaltuusto päätti valmistelun jälkeisen kokouksessaan 3.12.2018, että Kojjärven alueen Jätevesiosuuskunnan liiketoiminnan, käyttöomaisuuden ja lainojen siirto sekä Matkun vesiosuuskunnan liiketoiminnan ja käyttöomaisuuden siirto Forssan vesihuoltolikelaitokselle tapahtuu 1.1.2019. Järjestelyn seurauksena vesihuoltolikelaitoksen tasearvo kasvaa siirtyvän verkoston arvolla ja osuuskunnan jäljellä oleva, kaupungin takaama laina tulee vesihuoltolikelaitoksen vastattavaksi.

Henkilöstöä koskevat liitetiedot

<i>42. Henkilöstön lukumäärä 31.12.</i>	2018	2017
Henkilöstön lukumäärä	22	21
- joista osa-alkaisia	0	1
<i>43. Henkilöstökulut</i>	2018	2017
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	1 308 316,63	1 241 268,38
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	106 651,31	83 998,24
Henkilöstökulut yhteensä	1 414 967,94	1 325 266,62
<i>44. Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilittetyt luottamushenkilömaksut</i>	2018	2017
Forssan Työväenyhdistys	301,00	392,00
Keskusta, Forssa	42,00	70,00
Kokoomus, Forssa	309,38	431,25
Vasemmistoliitto, Forssa	102,38	136,50
Tilittetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	754,76	1 029,75

LUETTELO KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITTEIDEN LAJEISTA

Käytetyt kirjanpitokirjat:

Päiväkirja	sähköisenä
Pääkirja	sähköisenä
Tasekirja	sidottuna
Tase-erittelyt	paperitulostelna

Käytetyt tositesarjat

Kirjanpito	
MUIST1	Muistio, ulk. RD
KOMTOS	Käyttöomaisuus
SISLAS	Sis.laskut, ProeLaskutus

Ostoreskontra	
OSTOT	Ostolaskut Rondo
OMAKSU	Ostomaksut

Myyntireskontra	
YMRMAN	Manuaalisuoritukset
YMRVII	Viitesuoritukset
YMRHYV	Hyvityslaskujen kuittaus
YMRK	Tileistä poisto
YMR77	Laskulaji 77
YMR78	Laskulaji 78
YMR79	Laskulaji 79

Liittymät kirjanpitoon/ostoreskontraan	
PANKKI	Pankin tilite
PALKAT	Palkkatositteet
VARAST	Varasto Sonet
OSTOT	Rondo sähköiset ostolaskut

Muut	
ALKUSA	Alkusaldot
BUD	Talousarvio

Selvitys kirjanpidon säilytyksestä:

Tasekirja säilytetään pysyvästi. Muun kirjanpitoaineiston säilyttämisessä noudatetaan kirjanpitolain 2. luvun 10 §:n säännöksiä, paitsi tositeaineistoa säilytetään arkistonmuodostussuunnitelman mukaisesti 10 vuotta.

TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS

Forssassa 28. maaliskuuta 2019

Riikka Kinnunen
puheenjohtaja

Anne-Mari Aalto
jäsen

Janne Vuoremaa
varapuheenjohtaja

Antero Koskenoja
jäsen

Mari Penttilä
jäsen

Kimmo Paakkonen
vesihuoltojohtaja

TILINTARKASTUSMERKINTÄ

Olemme tarkastaneet tilinpäätöksen

Forssassa 28.5.2019

BDO Audiator Oy
Tilintarkastusyhteisö

Minna Ainasvuori, HT, JHT

	Forssan kaupunki	Forssan vesihuoltolaitos	Yhteensä (ennen elim.)	Koneelliset eliminoinnit	Yhteensä
TOIMINTATUOTOT					
MYYNTITUOTOT	5 227 801,29	6 064 496,13	11 292 297,42	-484 667,61	10 807 629,81
MAKSUTUOTOT	1 266 199,08	0,00	1 266 199,08	-7 597,10	1 258 601,98
TUET JA AVUSTUKSET	1 782 200,17	14 372,43	1 796 572,60	-8 398,00	1 788 174,60
MUUT TOIMINTATUOTOT	4 564 566,44	11 882,69	4 576 449,13	-63 005,08	4 513 444,05
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	12 840 766,98	6 090 751,25	18 931 518,23	-563 667,79	18 367 850,44
TOIMINTAKULUT					
HENKILÖSTÖKULUT	-28 015 278,36	-1 308 316,63	-29 323 594,99	0,00	-29 323 594,99
PALKAT JA PALKKIOT	-21 588 575,29	-1 030 996,50	-22 619 571,79	0,00	-22 619 571,79
HENKILÖSIVUKULUT	-6 426 703,07	-277 320,13	-6 704 023,20	0,00	-6 704 023,20
ELÄKEKULUT	-5 638 916,21	-233 383,03	-5 872 299,24	0,00	-5 872 299,24
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-787 786,86	-43 937,10	-831 723,96	0,00	-831 723,96
PALVELUJEN OSTOT	-74 419 526,00	-970 020,88	-75 389 546,88	373 385,76	-75 016 161,12
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-3 892 073,17	-758 624,43	-4 650 697,60	122 292,98	-4 528 404,62
AVUSTUKSET	-1 945 695,95	0,00	-1 945 695,95	8 398,00	-1 937 297,95
MUUT TOIMINTAKULUT	-1 818 825,99	-125 406,65	-1 944 232,64	59 591,05	-1 884 641,59
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-110 091 399,47	-3 162 368,59	-113 253 768,06	563 667,79	-112 690 100,27
TOIMINTAKATE	-97 250 632,49	2 928 382,66	-94 322 249,83	0,00	-94 322 249,83
VEROTULOT	60 238 898,87	0,00	60 238 898,87	0,00	60 238 898,87
VALTIONOSUUDET	39 952 696,00	0,00	39 952 696,00	0,00	39 952 696,00
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT					
KORKOTUOTOT	110 536,13	0,00	110 536,13	-103 062,84	7 473,29
MUUT RAHOITUSTUOTOT	1 141 271,92	5 426,70	1 146 698,62	-1 100 000,00	46 698,62
KORKOKULUT	-366 224,32	-103 062,84	-469 287,16	103 062,84	-366 224,32
MUUT RAHOITUSKULUT	-4 758,28	-1 100 188,43	-1 104 946,71	1 100 000,00	-4 946,71
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT YHTEENSÄ	880 825,45	-1 197 824,57	-316 999,12	0,00	-316 999,12
VUOSIKATE	3 821 787,83	1 730 558,09	5 552 345,92	0,00	5 552 345,92
POISTOT JA ARVONALENTUMISET					
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-4 560 075,80	-1 538 908,75	-6 098 984,35	0,00	-6 098 984,35
KERTALUONTEISET POISTOT	-2 000 000,00	0,00	-2 000 000,00	0,00	-2 000 000,00
POISTOT JA ARVONALENTUMISET YHTEENSÄ	-6 560 075,80	-1 538 908,75	-8 098 984,35	0,00	-8 098 984,35
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT					
SATUNNAISET KULUT	2 000 000,00	0,00	2 000 000,00	0,00	2 000 000,00
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT YHTEENSÄ	2 000 000,00	0,00	2 000 000,00	0,00	2 000 000,00
TILIKAUDEN TULOS	-738 287,77	191 649,34	-546 638,43	0,00	-546 638,43
POISTOERON MUUTOS	70 522,23	22 920,26	93 442,49	0,00	93 442,49
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-667 765,54	214 569,60	-453 195,94	0,00	-453 195,94

Liikelaitoksen vaikutus toiminnan rahoitukseen
YHDISTELTY RAHOITUSLASKELMA 1 - 12/2018

	Forssan kaupunki	Forssan vesihuoltolaitos	Yhteensä (ennen elim.)	Koneelliset eliminoinnit	Yhteensä
TOIMINNAN RAHAVIRTA					
VUOSIKATE	3 821 787,83	1 730 558,09	5 552 345,92	0,00	5 552 345,92
SATUNNAISET ERÄT	2 000 000,00	0,00	2 000 000,00	0,00	2 000 000,00
TULORAHOITUKSEN KORJAUSERÄT	-3 715 702,55	-725,81	-3 716 428,36	0,00	-3 716 428,36
	2 106 085,28	1 729 832,28	3 835 917,56	0,00	3 835 917,56
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
INVESTOINTIMENOT	-3 159 058,23	-2 425 584,76	-5 584 642,99	74 669,00	-5 509 973,99
RAHOITUSOSUUDET	35 116,00	82 768,99	117 884,99	-74 669,00	43 215,99
INVESTOINTIMENOIHIN PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSTULOT	600 507,65	725,81	601 233,46	0,00	601 233,46
	-2 523 434,58	-2 342 089,96	-4 865 524,54	0,00	-4 865 524,54
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-417 349,30	-612 257,68	-1 029 606,98	0,00	-1 029 606,98
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET					
ANTOLAINASAAMISTEN LISÄYS	-2 500 000,00	0,00	-2 500 000,00	2 500 000,00	0,00
ANTOLAINASAAMISTEN VÄHENNYS	532 756,00	0,00	532 756,00	-410 256,00	122 500,00
	-1 967 244,00	0,00	-1 967 244,00	2 089 744,00	122 500,00
LAINAKANNAN MUUTOKSET					
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN LISÄYS	6 000 000,00	2 882 969,96	8 882 969,96	-2 500 000,00	6 382 969,96
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	-3 506 534,80	-410 256,00	-3 916 790,80	410 256,00	-3 506 534,80
LYHYTAIKAISTEN LAINOJEN MUUTOS	-1 159 535,22	-1 005 000,00	-2 164 535,22	1 005 000,00	-1 159 535,22
	1 333 929,98	1 467 713,96	2 801 643,94	-1 084 744,00	1 716 899,94
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET					
TOIMEKSIANTOJEN VAROJEN JA PÄÄOMIEN MUUTOKSET	-45 202,03	0,00	-45 202,03	0,00	-45 202,03
VAIHTO-OMAISUUDEN MUUTOS	5 613,05	-3 063,74	2 549,31	0,00	2 549,31
SAAMISTEN MUUTOS	1 772 227,53	33 515,32	1 805 742,85	-1 561 095,72	244 647,13
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS	1 057 142,16	-1 133 726,35	-76 584,19	556 095,72	479 511,53
	2 789 780,71	-1 103 274,77	1 686 505,94	-1 005 000,00	681 505,94
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	2 156 466,69	364 439,19	2 520 905,88	0,00	2 520 905,88
RAHAVAROJEN MUUTOS	1 739 117,39	-247 818,49	1 491 298,90	0,00	1 491 298,90
RAHAVAROJEN MUUTOS					
RAHAVARAT 31. 12.	17 682 440,25	20 069,08	17 702 509,33	0,00	17 702 509,33
RAHAVARAT 1.1.	15 943 322,86	267 887,57	16 211 210,43	0,00	16 211 210,43
	1 739 117,39	-247 818,49	1 491 298,90	0,00	1 491 298,90

6 LUETTELOT JA SELVITYKSET

Käytetyt kirjanpitokirjat:

Päiväkirja	sähköisenä
Pääkirja	sähköisenä
Tasekirja	sidottuna
Tase-erittelyt	paperitulosteina
Liitetietotositteet	paperitulosteina

Käytetyt tositiesarjat: kaupunki ja vesihuoltoliikelaitos

Kirjanpito

MUIST1	Muistio, ulk. RD
MUISIS	Muistio, sis. RD
KOMTOS	Käyttöomaisuus
SISLAS	Sis.laskut, ProeLaskutus

Ostoreskontra

OSTOT	Ostolaskut
OMAKSU	Ostomaksut

Myyntireskontra

YMR12	Laskulaji 12 Keskushallinto
YMR14	Laskulaji 14 Toimistotarvikevarasto Sonet
YMR20	Laskulaji 20 Päivähoito Abilita
YMR32	Laskulaji 32 Tekninen virasto
YMR35	Laskulaji 35 Tekninen virasto vuokrat
YMR40	Laskulaji 40 Wahren-opisto
YMR41	Laskulaji 41 Wahren-opisto Hellewin
YMR42	Laskulaji 42 Kuvataidekoulu Hellewin
YMR43	Laskulaji 43 Kuvataidekoulu
YMR44	Laskulaji 44 Musiikkiopisto MusiWi
YMR45	Laskulaji 45 Musiikkiopisto
YMR46	Laskulaji 46 Musiikkiopisto Hellewin
YMR49	Laskulaji 49 Kaupunginkirjasto
YMR53	Laskulaji 53 Vesihelmi pääsymaksut
YMR56	Laskulaji 56 Työvalmennuskeskus Aktiivi aterialaskut
YMR58	Laskulaji 58 Kasvatustoimi
YMR59	Laskulaji 59 Varhaiskasvatus iltapäivätoiminta
YMR60	Laskulaji 60 Forssan Yhteislyseo MultiPrimus
YMR61	Laskulaji 61 Forssan Yhteislyseo aikuisopetus MultiPrimus
YMR65	Laskulaji 65 Kulttuuriryö
YMR66	Laskulaji 66 Nuoriso ja liikunta
YMR69	Laskulaji 69 Henkilöstön koulutus
YMR70	Laskulaji 70 Palkkarästit
YMR75	Laskulaji 75 Aravalaskut
YMR76	Laskulaji 76 Forssan Yhteislyseo
YMR77	Laskulaji 77 Vesikanta

YMR78	Laskulaji 78 Rakennusvalvonta
YMR78	Laskulaji 78 Vesihuoltoliikelaitos
YMR79	Laskulaji 79 Tekla maanvuokra
YMR79	Laskulaji 79 Vesihuoltoliikelaitos, Sonet
YMR83	Laskulaji 83 Musiikkiopisto, Eepos
YMR84	Laskulaji 84 Musiikkiopisto, Eepos
YMRHYV	Hyvityslaskujen kuittaus
YMRK	Tileistä poisto
YMRMAN	Manuaalisuoritukset
YMRVII	Viitesuoritukset

Liittymät kirjanpitoon/ostoreskontraan kaupunki ja vesihuoltoliikelaitos

SISROP	Sis. laskut Rondo (kaupunki)
PANKKI	Pankin tiliote
PALKAT	Palkkatositteet
VARAST	Varasto Sonet
OSTOT	Rondo sähköiset ostolaskut

Muut, kaupunki ja vesihuoltoliikelaitos

ALKUSA	Alkusaldot
BUD	Talousarvio
BUDL	Lisämääräraha
IRTAIN	Irtaimisto
ZBF	Budjetointi

Selvitys kirjanpidon säilytyksestä:

Tasekirja säilytetään pysyvästi. Muun kirjanpitoaineiston säilyttämisessä noudatetaan kirjanpitolain 2. luvun 10 §:n säännöksiä, paitsi tosineaineistoa säilytetään arkistonmuodostussuunnitelman mukaisesti 10 vuotta.

Forssassa 8. 4. 2019

Kaia Lepola

Anna Lepola-Pala
Matti Uusiluoma

Jaakko Mäkelä
Matti Uusiluoma

AS Mäkelä

J. Mäkelä

Minna Ainasvuori

Tilintarkastusmerkintä

Edellä oleva tilinpäätös on laadittu hyvän kirjanpitolain mukaisesti. Tilintarkastuksesta on annettu kertomus

Forssassa 20. 5. 2019

BDO Audiator Oy, tilintarkastusyhteisö

Minna Ainasvuori

Minna Ainasvuori, JMT, HT

1. LAUTA- JA JOHTOKUNNAT SEKÄ VALTUUSTON VALITSEMAT EDUSTAJAT ERI TOIMIELIMISSÄ

Keskusvaalilautakunta

Lahtinen Aila	puheenjohtaja
Suojanen Eeva	varapuheenjohtaja
Kesti Pirjo	jäsen
Juvonen Satu	jäsen
Anttila Juhani	jäsen

Wikström Sirke	1. varajäsen
Lehtinen Paullina	2. varajäsen
Raita Antti	3. varajäsen
Parkkila Jarmo	4. varajäsen
Ryhtä Irkka	5. varajäsen
Virtanen Jorma	6. varajäsen
Pirkkalainen Marja	7. varajäsen

Sivistys- ja tulevaisuuslautakunta

Niininen Vesa	puheenjohtaja
Salonen Nicholas	henk.koht. varajäsen

Saarenmaa Lotta	varapuheenjohtaja
Orzech Maria	henk.koht. varajäsen 12.2. asti
Kauppi Susanna	henk.koht. varajäsen 13.2. alk.

Pohjalainen Katariina	jäsen
Mäkelä Arja	henk.koht. varajäsen

Aaltonen Ari	jäsen
Aaltonen Risto	henk.koht. varajäsen 21.8. asti
Vaahtera Kristiina	henk.koht. varajäsen 22.8. alk.

Mattila Sami	jäsen
Kuparinen Pia	henk.koht. varajäsen

Aaltonen Minna	jäsen
Jokinen Annikki	henk.koht. varajäsen

Ylitalo Hannu	jäsen
Koskenoja Juha	henk.koht. varajäsen

Vikman Pasi	jäsen
Väre Pasi	henk.koht. varajäsen

Jokinen Saara	jäsen
Takala Pirjo	henk.koht. varajäsen

Kainulainen Jennica	jäsen
Penttilä Mari	henk.koht. varajäsen

Lahtinen Maaret jäsen
Lintonen Emmi henk.koht. varajäsen

Mali Turkka jäsen
Lahtinen Kalle henk.koht. varajäsen

Nieminen Tuulia jäsen
Väre Wilma henk.koht. varajäsen

Tarkastuslautakunta

Mäkinen Manu puheenjohtaja
Brusin Rami henk.koht. varajäsen

Kallioinen Marjut varapuheenjohtaja
Vähä-Pietilä Rauni henk.koht. varajäsen

Hipp-Koskenoja Pirta jäsen
Hiukkanen Vesa henk.koht. varajäsen

Henriksson Jaakko jäsen
Ruisvaara Klaus henk.koht. varajäsen

Hämäläinen Jari jäsen
Lehtimäki Aarre henk.koht. varajäsen

Vuorinen Sofia jäsen
Kranni Maija henk.koht. varajäsen

Rämö Pauli jäsen
Rämö Sari henk.koht. varajäsen

Yhdyskuntalautakunta

Männistö Jarkko puheenjohtaja
Haonperä Jouko henk.koht. varajäsen

Koskenoja Antero varapuheenjohtaja
Tuomisto Jorma henk.koht. varajäsen

Ivonen Sirkka-Liisa jäsen
Haippo Mervi henk.koht. varajäsen

Lahtinen Aila jäsen
Hiukkanen Vesa henk.koht. varajäsen

Kallionpää Päivi jäsen
Kantee Jaana henk.koht. varajäsen

Hirvikoski Eero Känkänen Eki-Eemeli	jäsen henk.koht. varajäsen
Vuorenmaa Janne Ruisvaara Klaus	jäsen henk.koht. varajäsen
Karlsson Tomi Aaltonen Timo	jäsen henk.koht. varajäsen
Niemi Kaija-Leena Lahtinen Maaret	jäsen henk.koht. varajäsen
Aho Ritva Penttilä Mari	jäsen henk.koht. varajäsen
Honkala Päivi von Herten Irja	jäsen henk.koht. varajäsen
Kranni Maija Koskimies Keijo	jäsen henk.koht. varajäsen
Murtolahti Pekka Rämö Sari	jäsen henk.koht. varajäsen
Ympäristölupalaakunta	
Mäkelä Jouni Henriksson Jaakko	puheenjohtaja henk.koht. varajäsen
Mäkelä Jarmo Heikkilä Pertti	varapuheenjohtaja henk.koht. varajäsen
Mäkelä Arja Pajunen Anu	jäsen henk.koht. varajäsen
Kauti Kari Wääri Keijo	jäsen henk.koht. varajäsen
Takala Pirjo Lintonen Emmi	jäsen henk.koht. varajäsen

Forssan vesihuoltolaitoksen johtokunta

Kinnunen Riikka Kujanpää Irina von Hertzen Irja	puheenjohtaja henk.koht. varajäsen 12.2. asti henk.koht. varajäsen 13.2. alk.
Vuorenmaa Janne Sipponen Jukka	varapuheenjohtaja henk.koht. varajäsen
Koskenoja Antero Koivisto Eero	jäsen henk.koht. varajäsen
Aalto Anne-Mari Kallioinen Marjut	jäsen henk.koht. varajäsen
Penttilä Mari Puranen Anu	jäsen henk.koht. varajäsen

Forssan yhteislyseon johtokunta

Norri Timo Varis Ismo	puheenjohtaja henk.koht. varajäsen
Luoma Anina Nieminen Tuulia	jäsen henk.koht. varajäsen
Takala Pirjo Lahtinen Maaret	jäsen henk.koht. varajäsen
Väre Pasi Haake Jari	jäsen henk.koht. varajäsen
Luostarinen Matti Nieminen Janne	jäsen henk.koht. varajäsen

Jätelautakunta

Häggman Johanna Vähä-Pietilä Rauni	puheenjohtaja henk.koht. varajäsen
---------------------------------------	---------------------------------------

Hämeenlinnan pelastuslautakunta

Kauti Kari	varajäsen Tammelan kunnan nimeämälle jäsenelle
------------	---

Kaupungin edustajat kuntayhtymissä

Etäva kuntayhtymä

Lähteenkorva Jaana	kokousedustaja
Lepola Kaisa	varakokousedustaja

Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä

Männistö Jarkko	puheenjohtaja
Uutela Matti	varapuheenjohtaja
Norri Timo	kokousedustaja

Hämeen maakuntaliiton kuntayhtymän (Hämeen liiton) valtuusto

Häggman Johanna	jäsen
Vinnikainen Irmeli	henk.koht. varajäsen
Mattila Sami	jäsen
Luostarinen Matti	henk.koht. varajäsen
Nieminen Janne	jäsen
Aaltonen Risto	henk.koht. varajäsen
Joenpalo Ilkka	jäsen
Uutela Matti	henk.koht. varajäsen
Saarenmaa Lotta	jäsen
Penttilä Minna	henk.koht. varajäsen
Isotalo Merja	jäsen
Kranni Maija	henk.koht. varajäsen

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän valtuusto

Mansikkamäki Pentti	jäsen
Hirvikoski Eero	henk.koht. varajäsen
Ilvonen Sirkka-Liisa	jäsen
Aaltonen Suvi	henk.koht. varajäsen
Lintonen Emmi	jäsen
Rajahalme-Tahvanainen Tarja	henk.koht. varajäsen

Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymän valtuusto

Järvinen Eino	puheenjohtaja
Aho Ritva	henk.koht. varajäsen
Orzech Maria	varapuheenjohtaja
Lahtinen Kalle	henk.koht. varajäsen
Tonteri Liisa	jäsen
Paajanen Ljudmila	henk.koht. varajäsen
Salonen Nicholas	jäsen
Vuorenmaa Janne	henk.koht. varajäsen
Aaltonen Risto	jäsen
Aaltonen Suvi	henk.koht. varajäsen

Valtion toimielimet

Kanta-Hämeen käräjäoikeus

Lehmusta Taito	jäsen 12.2. asti
Mäkilä Jarmo	jäsen 13.2. alk.
Jussila Kaisa	jäsen
Latva Sami	jäsen

Kiinteistötoimitukset

Jaakkola Asta	uskottu mies
Jussila Kaisa	uskottu mies
Kantelus Jari	uskottu mies
Mäkelä Jouni	uskottu mies
Tuomisto Jorma	uskottu mies
Vuorinen Sofia	uskottu mies
Vähä-Pietilä Rauni	uskottu mies

Poliisin neuvottelukunta

Ilvonen Sirkka-Liisa	jäsen
Aaltonen Suvi	henk.koht. varajäsen

2. KAUPUNGIN TALOUDEN TUNNUSLUKUJEN KEHITYS

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Asukasluku 31.12.	17 904	17 833	17 833	17 667	17 521	17 414	17 328	17 186	17 028
Kokonaismenot (1000 €)	107 258	113 052	116 632	125 237	135 912	124 070	124 238	125 020	124 403
Verotulot (1000 €)	52 722	54 557	53 332	58 133	58 861	59 678	60 408	61 074	60 239
Tuloveroprosentti	19,50	19,50	19,50	20,00	20,00	20,00	20,00	20,50	20,50
Kiintalstöveroprosentit									
- yleinen	0,80	0,80	0,80	0,80	1,00	1,00	1,40	1,40	1,40
- vakituinen asunto	0,40	0,40	0,40	0,40	0,41	0,41	0,41	0,41	0,41
- muu asuinrakennus	0,90	0,90	0,90	0,90	1,01	1,01	1,41	1,41	1,41
- voimalaitos	2,85	2,85	2,85	2,85	2,85	2,85	2,85	2,85	2,85
Verotulot euroa/asukas	2 943	3 059	3 007	3 290	3 359	3 427	3 486	3 553	3 534
Tilikauden tulos (1000 €)	492	479	-1 405	681	3 695	657	3 080	202	-547
Tilikauden ylijäämä (1000 €)	799	612	-1 280	847	311	770	191	311	-453
Vuosikate (1000 €)	5 122	4 981	3 182	8 516	4 953	6 641	9 104	7 231	5 552
Vuosikate euroa/asukas	286	279	180	482	283	382	525	421	326
Vuosikate polstoista	115,8	111	69,4	159,9	79	111,0	151	102,9	68,6
Bruttoinvestoinnit (1000 €)	6 424	8 935	6 214	9 131	20 040	8 867	7 700	5 231	5 510
Lainakanta (1000 €)	29 498	28 678	28 778	25 576	26 012	29 776	30 209	29 928	27 805
- euroa/asukas	1 648	1 608	1 623	1 448	1 485	1 710	1 743	1 741	1 633
Kassan riittävyys, vrk	7	16	6	8	8	10	12	15	10
Omavaraisuusaste %	62,5	61,2	60,1	59,6	57,9	55,8	57,3	59,0	59